

STANISŁAW A. SROKA
WIOLETTA ZAWITKOWSKA

ITINERARIUM
KRÓLA WŁADYSŁAWA III
1434–1444

INSTYTUT HISTORII PAN

**ITINERARIUM
KRÓLA WŁADYSŁAWA III
1434–1444**

*Pamięci Izabeli Skierskiej
(1967–2014)*

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA

ITINERARIA JAGIELLONÓW

Tom IV

STANISŁAW A. SROKA
WIOLETTA ZAWITKOWSKA

ITINERARIUM
KRÓLA WŁADYSŁAWA III
1434–1444

INSTYTUT HISTORII PAN
WARSZAWA 2017

KOLEGIUM WYDAWCÓW

Bożena Czwojdrak, Marek Ferenc, Antoni Gąsiorowski, Aleksandr Hrusza,
Tomasz Jaszczółt, Krzysztof Pietkiewicz, Sergiej Polechov, Grażyna Rutkowska (redaktor),
Izabela Skierska, Stanisław A. Sroka, Piotr Węcowski, Wioletta Zawitkowska

Recenzja wydawnicza

prof. dr hab. Jerzy Sperka

Korekta

Ewa Bazyl

Opracowanie graficzne

Marcin Szcześniak

Projekt okładki

Dariusz Górski

Na okładce

Polonia Et Ungaria XX Nova Tabula, w: Sebastian Münster, Cosmographiae uniuersalis libri VI [...], Basileae 1552 (źródło: Wikimedia Commons)

© Copyright by Stanisław A. Sroka, Wioletta Zawitkowska

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk

ISBN 978-83-65880-13-0

Publikacja dotowana ze środków publicznych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Rzeszowski

Wydanie I, Warszawa 2017

Instytut Historii PAN

Rynek Starego Miasta 29/31

00–272 Warszawa

tel. 22 831 02 61–62, w. 44

www.ihpan.edu.pl

<http://księgarnia-ihpan.edu.pl>

wydawnictwo@ihpan.edu.pl

Druk i oprawa Fabryka Druku

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
I. Skróty dokumentacyjne: źródła, literatura, instytucje, zespoły archiwalne	7
II. Inne skróty i symbole	22
Wstęp	24
Zasady wydania	37
Itinerarium 1434–1444	39
Alfabetyczne spisy nazw topograficznych	99
Dodatki	108
I. Dokumenty mylnie datowane	108
II. Rzekome dokumenty Władysława III	110
III. Dokumenty wystawione w imieniu Władysława III (i pod jego nieobecność, przykłady)	111
IV. Falsyfikaty i dokumenty podejrzane	113
V. Dokumenty nieuwzględnione w itinerarium	115
VI. Nieuwzględnione dokumenty wystawione w 1444 r. przez kancelarię węgierską (także po śmierci króla)	119
VII. Dyplomatyka węgierska (komentarz)	120
Summary	125
Összefoglaló	130
Mapy: Miejsca pobytu Władysława III (oprac. Adam Kozak)	

WYKAZ SKRÓTÓW

I. SKRÓTY DOKUMENTACYJNE: ŹRÓDŁA, LITERATURA, INSTYTUCJE, ZESPOŁY ARCHIWALNE

- AAGn – Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie.
AALn – Archiwum Archidiecezjalne w Lublinie.
AAPń – Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu.
AAPrz – Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu.
ABiMK – „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, t. 1 i n.
Abraham – W. Abraham, Sprawozdanie z poszukiwań w archiwach i bibliotekach rzymskich do dziejów Polski w wiekach średnich za lata 1899–1913, AKH, seria 2, t. 1 (13), 1923, s. 1–65.
ACap – Acta capitulorum nec non iudiciorum ecclesiasticorum selecta, t. 2, wyd. B. Ulanowski, Kraków 1902.
ADKce – Archiwum Diecezjalne w Kielcach.
ADom – Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie.
ADPł – Archiwum Diecezjalne w Płocku.
ADWł – Archiwum Diecezjalne we Włocławku.
AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. W tekście liczby po skrócie AGAD oznaczają dokumenty z działów: Zbiór dokumentów papierowych, Zbiór dokumentów pergaminowych [w dziale tym są też dokumenty papierowe; zawsze informujemy, gdy przywołujemy dokumenty ze Zbioru dokumentów papierowych]. Zob. też ArchPot, ASK, BOZ, KGZ, MK, ML.
AGZ – Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie, t. 1–10, Lwów 1868–1884.
AHA – Zagreb, Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.
AJG – Archiwum Klasztoru Ojców Paulinów na Jasnej Górze (Częstochowa).
AKapPrzem – Archiwum Kapitulne w Przemyślu.
AKH – Archiwum Komisji Historycznej (P)AU, t. 3 i n., Kraków 1886 i n.
AKKw – Archiwum Krakowskiej Kapituły Katedralnej (na Wawelu).
AKlar – Archiwum Klasztoru Sióstr Klarysek Św. Andrzeja w Krakowie.
AKIKarm – Archiwum Klasztoru Karmelitów w Krakowie.
AKM – Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie.
AlbumPal textus – Album palaeographicum, wyd. S. Krzyżanowski, Tabularum I–XXXI, textus, wyd. W. Semkowicz, Z. Budkowa, wyd. 2, Kraków 1960 (wyd. 1: Kraków 1935).

- AM – Archiv mesta [po skrócie następuje nazwa miasta].
- AMLw – Archiwum, Biblioteka i Muzeum Metropolii Lwowskiej obrządku łacińskiego [przeniesione z Lubaczowa do Krakowa i przechowywane jako depozyt w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie].
- AMog – Archiwum Opactwa Cystersów w Mogile.
- AnalectaScep – Analecta Scepusii sacri et profani, t. 1, wyd. C. Wagner, Viennae 1774.
- ANarKw – Archiwum Narodowe w Krakowie. Zob. też KGZ.
- ANMPKw – Archiwum Kościoła Najświętszej Marii Panny w Krakowie.
- ANR – Arhivele Naționale ale României [po skrócie następuje nazwa miasta; dostęp w internecie: <http://www.arhivamedievalia.ro>].
- APGd – Archiwum Państwowe w Gdańsku.
- APLn – Archiwum Państwowe w Lublinie. Zob. też KGZ.
- APPń – Archiwum Państwowe w Poznaniu. Zob. też KGZ.
- APPzem – Archiwum Państwowe w Przemyślu.
- APWr – Archiwum Państwowe we Wrocławiu.
- APZielGóra – Archiwum Państwowe w Zielonej Górze.
- ArchivJZR – Архивъ Юго-Зарадной Россіи, издаваемый Коммиссією для разбора древнихъ актовъ, ч. 8, т. 1, Кіевъ 1893.
- ArchKal – J. Senkowski, I. Sułkowska, Archiwum dokumentowe miasta Kalisza, w: Osiemnaście wieków Kalisza. Studia i materiały do dziejów miasta Kalisza i regionu kaliskiego, t. 1, Kalisz 1960, s. 293–361.
- ArchMińsk – Мінск, Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі [Narodowe Archiwum Historyczne Białorusi w Mińsku]. Zob. też KGZ.
- ArchPot – Archiwum Publiczne Potockich w AGAD (rkps 304).
- ArchSang – Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie, t. 1–2, wyd. Z.L. Radziwiński, P. Skobielski, B. Gorczak, Lwów 1887–1888.
- ArnoldUrkunden – Die Urkunden des Deutschordenszentralarchivs in Wien. Regesten, nach dem Manuskript von M. Tumler, hrsg. U. Arnold, Teilband 3: Dezember 1418 – Dezember 1526, Marburg 2007 (Quellen und Studien zur Geschichte des Deutschen Ordens 60/III = Veröffentlichungen der Internationalen Historischen Kommission zur Erforschung des Deutschen Ordens 11/III).
- ARPozn – Akta radzieckie poznańskie, t. 1–3, wyd. K. Kaczmarczyk, Poznań 1925–1948.
- ASANU – Beograd, Arhiv Srbske Akademije Nauka i Umetnosti.
- ASK – Archiwum Skarbu Koronnego w AGAD.
- AStan – Archiwum i Biblioteka Opactwa Św. Wojciecha Sióstr Benedyktynek w Staniątkach.
- ASV – Archivum Secretum Vaticanum.
- AU – Akta unii Polski z Litwą 1385–1791, wyd. S. Kutrzeba, W. Semkowicz, Kraków 1932.
- AUJag – Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.
- AYK – Київ, Центральний державний історичний архів України. Zob. też KGZ.

- AYL – Львів, Центральний державний історичний архів України [fond 52: Magistrat m. Lwów, fond 131 opis 1: ZbDP]. Zob. też KGZ.
- Badecki – K. Badecki, *Zaginione księgi średniowiecznego Lwowa. Studium rekonstrukcyjne*, Lwów 1927.
- Balajthy – J. Balajthy, Munkács, Debrecen 1838.
- Balassa-Fekete – A Balassa család levéltára 1193–1526, wyd. A. Fekete-Nagy, I. Borsa, Budapest 1990.
- Balássy – F. Balássy, *A körmöcz-bányai levéltárnak a Kátay – nemzetségre vonatkozó oklevelei s azoknak feltűnőbb részletei*, „Századok” 9, 1875, s. 246–252.
- Bánffy – E. Varjú, *Oklevéltár a Tomaj nemzetségbeli losonczy Bánffy család történetéhez*, t. 1 (1241–1457), Budapest 1908.
- BarączKaz – R. Barącz, *Rys dziejów Zakonu Kaznodziejskiego w Polsce*, t. 1, Lwów 1861.
- BarączOlesko – S. Barącz, *Kronika Oleska*, „Towarzysz Duchowieństwa Katolickiego” 1, 1864, s. 396–485.
- Bardejov PAB – Bardejov, ŠA v Prešove, pracovisko Archív Bardejov.
- Batthyaneum – Biblioteca Documentara „Batthyaneum” Alba Iulia.
- BAZML – Miskolc, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár [Archiwum komitatu Borsod-Abaúj-Zemplén].
- BBg – Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy.
- BCz – Biblioteka Książąt Czartoryskich w Krakowie.
- Beke – *Az erdélyi káptalan levéltára Gyulafehérvárt*, wyd. A. Beke, Budapest 1896.
- Berger – *Urkunden-Regesten aus dem alten Bistritzer Archive von 1203 bis 1490*, wyd. A. Berger, Bistritz 1893.
- BFLPannonhalma – *Pannonhalma, Bencés Főapátság Levéltára* [Archiwum opactwa benedyktyńskiego w Pannonhalma].
- Bieniak – J. Bieniak, *Źródłowy ślad sądu jedenastoletniego króla (Łęczycza, 27 lipca 1436)*, w: *Nihil superfluum esse. Studia z dziejów średniowiecza ofiarowane Profesor Jadwidze Krzyżaniakowej*, red. J. Strzelczyk, J. Dobosz, Poznań 2000, s. 457–460.
- Bischoff – *Urkunden zur Geschichte der Armenier in Lemberg*, wyd. F. Bischoff, Wien 1864.
- Bit – Bitburg (Niemcy). Prywatna kolekcja dr. Tomasza Niewodniczańskiego. Zespół dokumentów pergaminowych z dawnego Archiwum Potockich w Łąncucie.
- BJag – Biblioteka Jagiellońska w Krakowie.
- BKórn – Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk w Kórniku.
- BL – London, British Library.
- Blagay – *A Blagay család oklevéltára. Codex diplomaticus comitum de Blagay*, wyd. L. Thallóczy, S. Barabás, Budapest 1897 (Monumenta Hungariae Historica, Diplomataria, 28).
- BN – Biblioteka Narodowa w Warszawie.
- BOss – Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu.
- BOZ – Biblioteka Ordynacji Zamoyskich w AGAD (rękopisy).

- BPANKw – Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie.
- BRacz – Miejska Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu.
- BujBiecz – Materiały do historii miasta Biecza (1361–1632), oprac. F. Bujak, Kraków 1914.
- BukowskiObjęcie – W. Bukowski, Objęcie w dzierżawę żup krakowskich i ruskich przez Mikołaja Serafina w latach 1434–1437. Przyczynek do dziejów gospodarczych Polski w XV wieku, w: Księga jubileuszowa profesora Feliksa Kiryka, red. A. Jureczko, F. Leśniak, Z. Noga, Kraków 2004, s. 103–125 (*Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis* 21, *Studia Historica* 3).
- BullCarm – Bullarium Carmelitanum [...], t. 1, wyd. E. Monsignano, I.A. Ximenes, Romae 1715.
- CatCodBJag – Catalogus codicum manuscriptorum medii aevi latinorum, qui in Bibliotheca Jagellonica asservantur, t. 1, oprac. Z. Włodek, J. Zathej, M. Zwiercan, Wrocław 1980.
- CDHung – Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis, t. 11, wyd. G. Fejér, Budae 1844.
- CDRP – Codex diplomaticus Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae, t. 1, 4, wyd. M. Dogiel, Wilno 1758, 1764.
- CDS – Codex diplomaticus Silesiae, Bd. 6: Registrum St. Wenceslai. Urkunden vorzüglich zur Geschichte Oberschlesiens nach einem Copialbuch Herzog Johans von Oppeln und Ratibor in auszügen mitgetheilt, Breslau 1865.
- CE – Codex epistolaris saeculi decimi quinti, t. 1–3, wyd. A. Sokołowski, J. Szujski, A. Lewicki, Kraków 1876–1894.
- ChmelMat – Materialien zur österreichischen Geschichte, t. 1, wyd. J. Chmel, Linz 1832.
- ChmelRegesta – Regesta chronologico-diplomatica Friderici IV. Romanorum regis (Imperatoris III), t. 1 (1440–1452), wyd. J. Chmel, Wien 1838.
- ChmielDok – Zbiór dokumentów znajdujących się w Bibliotece hr. Przedzieckich w Warszawie, wyd. A. Chmiel, Kraków 1890.
- ChmielRzeźn – A. Chmiel, Rzeźnicy krakowscy, Kraków 1930.
- CieszkMat – A. Cieszkowski, Materiały do historii Jagiellonów z archiwów weneckich, cz. 2, *Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego* 16, Poznań 1889, s. 798–887.
- Costăchescu – M. Costăchescu, Documentele moldovenesti înainte de Ștefan cel Mare, t. 2, Iași 1933.
- CrArt – Cracovia artificum 1300–1500, wyd. J. Ptaśnik, Kraków 1917.
- CUJ – Codex diplomaticus Universitatis studii generalis Cracoviensis, t. 2–3, Kraków 1873–1880.
- CzubekKat – J. Czubek, Katalog rękopisów Akademii Umiejętności w Krakowie, Dodatek I, Kraków 1912.
- CzwojdrakKonf – Kilka uwag o konfederacji Spytka z Melsztyna z 1439 roku, w: *Średniowiecze polskie i powszechne* 2, red. I. Panic, J. Sperka, Katowice 2002, s. 197–211.
- DADU – Dubrovnik, Državni Arhiv.

- DanSkarb – Skarbiec diplomatów papieskich, cesarskich, królewskich, książęcych, uchwał narodowych [...], t. 2, wyd. I. Daniłowicz, Wilno 1862.
- DAVA – Varaždin, Državni Arhiv.
- DąbrWład – J. Dąbrowski, Władysław I Jagiellończyk na Węgrzech (1440–1444), Kraków 1922.
- DF – Budapest, Magyar Nemzeti Levéltár [Węgierskie Archiwum Narodowe w Budapeszcie, dział Diplomatikai Fényképgyűjtemény; dostęp w internecie: <http://www.mnl.gov.hu>].
- DL – Budapest, Magyar Nemzeti Levéltár [Węgierskie Archiwum Narodowe w Budapeszcie, dział Diplomatikai Levéltár; dostęp w internecie: <http://www.mnl.gov.hu>].
- Dł – Joannis Dlugossii, Annales seu cronicae incliti Regni Poloniae, lib. XI et XII (1431–1444), Warszawa 2001.
- DokLubiń – Dokumenty opactwa benedyktynów w Lubiniu z XIII–XV wieku, wyd. Z. Perzanowski, Warszawa 1975.
- DokRad – B. Wyrozumska, Dokumenty miasta Radomia z lat 1355–1450, Radom 1966 („Biuletyn Kwartalny Radomskiego Towarzystwa Naukowego”, t. 3, z. 4).
- DokSZK – Dokumenty sądu ziemskiego krakowskiego 1302–1453, oprac. Z. Perzanowski, Wrocław 1971.
- DörflMat – Materiały do historii miasta Sambora 1390–1795, wyd. A. Dörflerówna, Lwów 1936.
- DRreich – Deutsche Reichstagsakten unter König Albrecht II, t. 13, wyd. G. Beckmann, Gotha 1916.
- DRH – Decreta Regni Hungariae. Gesetze und Verordnungen Ungarns 1301–1457, wyd. F. Döry, G. Bónis, V. Bácskai, Budapest 1976.
- DziwKat – K. Dziwik, Katalog dokumentów pergaminowych Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, cz. 1, Wrocław 1966.
- DzPozn – Dzieje Poznania i Województwa Poznańskiego (w granicach z 1974 r.). Informator o materiałach archiwalnych, t. 2, red. C. Skopowski, Warszawa 1982.
- EL – Győr, Egyházmegyei Levéltár [Archiwum Diecezjalne w Győr].
- Fejér – Genus, incunabula et virtus Joannis Corvini de Hunyad, Regni Hungariae gubernatoris, wyd. G. Fejér, Budae 1844.
- Feneşan – Dokumente medievale Bănăţene (1440–1653), wyd. C. Feneşan, Timişoara 1981.
- FijPaul – Zbiór dokumentów zakonu OO. Paulinów w Polsce, z. 1, wyd. J. Fijałek, Kraków 1938.
- FraknoiOkl – Oklevéltár magyar királyi kegyúri jog történetéhez, wyd. V. Fraknoi, Budapest 1889.
- Frangepán – Codex diplomaticus comitum de Frangepanibus. A Frangepán család oklevéltára, t. 1 (1135–1453), wyd. L. Thallóczy, S. Barábas, Budapest 1910.
- Gacki – J. Gacki, Benedyktynski klasztor Świętego Krzyża na Łysej Górze, Warszawa 1873.
- GMM – Rimavská Sobota, Gemersko-malohontské múzeum.

- Golachowski – K. Golachowski, Inwentarz archiwum miasta Nowego Sącza z lat 1292–1772 (Inwentarz idealny), „Rocznik Sądecki” 3, 1957, s. 174–315.
- GołDz – Ł. Gołębiowski, Dzieje Polski za Władysława Jagiełły i Władysława III, t. 2: Panowanie Władysława III z uwagami nad stanem kraju i rządem jego za Jagiellonów do 1506 r., Kraków 1846.
- GrünhMarkgr – Lehns- und Besitzurkunden Schlesiens und seiner einzelnen Fürstenthümer im Mittelalter, hrsg. C. Grünhagen, H. Markgraf, cz. 2, Leipzig 1883.
- GSPK – Berlin-Dahlem, Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, XX. Hauptabteilung (Historisches Staatsarchiv Königsberg).
- GYMSL – Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára [Archiwum komitatu Győr-Moson-Sopron w Sopron].
- HaasArchiv – Archiv Koruny české, [cz.] 6: Katalog listin z let 1438–1526, wyd. A. Haas, Praha 1958.
- HallInv – O. Halecki, Z Jana Zamoyskiego inwentarza Archiwum koronnego. Materiały do dziejów Rusi i Litwy w XV w., AKH, t. 12, cz. 1, Kraków 1919, s. 146–218.
- HáziSopron – J. Házi, Sopron szabad királyi város története, t. 1, cz. 3 (1430–1452), Sopron 1924.
- HBML – Debrecen, Hajdú-Bihar Megyei Levéltár [Archiwum komitatu Hajdú-Bihar w Debreczynie].
- HDA – Zagreb, Hrvatski Državni Arhiv.
- Héderváry – A Héderváry család oklevéltára, t. 1–2, wyd. B. Radvánszky, L. Závodszyk, Budapest 1909–1922.
- Herpay – G. Herpay, Debrecen szab. kir. város levéltára diplomagyűjteményének regesztái, Debrecen 1916.
- HHStA – Österreichisches Staatsarchiv, Haus-, Hof- und Staatsarchiv in Wien.
- HML – Eger, Heves Megyei Levéltár [Archiwum komitatu Heves w Eger].
- HO – Hazai okmánytár. Codex diplomaticus patrius, t. 2–4, VII, wyd. A. Ipolyi, I. Nagy, I. Páur, C. Ráth, D. Véghegy, A. Stummer, Győr, Budapest 1865–1880.
- HOKl – Hazai oklevéltár 1234–1536, Budapest 1879.
- HruszIst – М. Грушевський, Історичні студії та розвідки (1900–1906), t. 7, wybór М. Капраль, ред. П. Сохань, Львів 2005.
- HruszMat – М. Грушевський, Матеріали до історії суспільно-політичних і економічних відносин Західної України, „Записки Наукового Товариства ім. Шевченка” 63, Львів 1905, s. I–V, 1–46; 64, 1905, s. 47–94; 69, 1906, s. 95–166.
- HurmDok – Documente privitoare la istoria Românilor, vol. 1, part. 2: 1346–1450; vol. 15, part. 1, wyd. E. Hurmuzaki, Bucuresci 1890, 1911.
- IA – Index actorum saeculi XV ad res publicas Poloniae spectantium, wyd. A. Lewicki, Kraków 1888.
- Illéssy – Igló kir. korona-és bányaváros levéltára, wyd. J. Illéssy, Budapest 1899.
- Inv – Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, litterarum, diplomatum, scripturarum et monumentorum, quaecunquae in archivo

- regni in arce Cracoviensi continentur, wyd. E. Rykaczewski, Lutetiae Parisiorum 1862.
- InwKaz – Inwentarz archiwum miasta Kazimierza pod Krakowem 1335–1802, oprac. M. Friedberg, Warszawa 1966.
- IványiBártfa – Bártfa szabad királyi város levéltára 1319–1526, t. 1, wyd. B. Iványi, Budapest 1910.
- IványiEperjes – Eperjes szabad királyi város levéltára. Archivum liberae regiaeque civitatis Eperjes 1245–1526, wyd. B. Iványi, Szeged 1931.
- JabłWoł – Sprawy wołoskie za Jagiellonów. Akta i listy, wyd. A. Jabłonowski, Warszawa 1878 (Żródła Dziejowe, t. 10).
- JakabOkl – Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez, t. 1, wyd. E. Jakab, Buda 1870.
- Janota – E. Janota, Bardyjów. Historyczno-topograficzny opis miasta i okolicy, Kraków 1862.
- Jefferson – J. Jefferson, The Holy Wars of King Wladislas and Sultan Murad. The Ottoman-Christian Conflict from 1438–1444, Leiden–Boston 2012.
- JH – Regesta historico-diplomatica Ordinis S. Mariae Theutonicorum 1198–1525, pars 1–2, bearb. E. Joachim, hrsg. W. Hubatsch, Göttingen 1948–1950.
- JusPol – Jus Polonicum, wyd. J.V. Bandtkie, Warszawa 1831.
- Justh – A Justh család levéltára 1274–1525, wyd. I. Borsa, Budapest 1991.
- KaczmUJ – K. Kaczmarczyk, Catalogus diplomatum pergamineorum Universitatis Jagellonicae Cracoviensis, Kraków 1953.
- KANitra – Nitra, Kapitulský archív.
- KárolyFejér – J. Károly, Fejér vármegye története, t. 4: Oklevéltár, Székesfehérvár 1901.
- KárolyiCD – A nagy-károlyi gróf Károlyi család oklevéltára. Codex diplomaticus comitum Károlyi de Nagy-Károly, t. 2, wyd. K. Géresi, Budapest 1883.
- KatArchKarm – W. Kolak, Katalog Archiwum OO. Karmelitów w Krakowie „na Piasku” 1398–1945 (1988), Kraków 1997.
- KatBCz – Katalog dokumentów pergaminowych Biblioteki Czartoryskich w Krakowie, cz. 1: Dokumenty z lat 1148–1506, wyd. W. Szelińska, J. Tomaszewicz, Kraków 1975; cz. 2: Dokumenty z lat 1506–1828, oprac. J. Tomaszewicz, Kraków 1991.
- KatBJag – Katalog zbioru dokumentów pergaminowych Biblioteki Jagiellońskiej, t. 1: Katalog dokumentów, oprac. K. Nabiałek, W. Świeboda, M. Zdanek, przy współpracy R. Tatarzyńskiego, red. K. Nabiałek, Kraków 2014.
- KatFotUJ – Katalog fotografii dokumentów średniowiecznych Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, przygotowali B. Wyrozumska, H. Rawska, P. Rabiej, CD-ROM, Kraków 2001.
- KatGd – Katalog dokumentów i listów królów polskich z Archiwum Państwowego w Gdańsku (do 1492 roku), oprac. M. Grulkowski, B. Możejko, S. Szybkowski, Gdańsk 2014.

- KatKętrz – Katalog Archiwum Aktów Dawnych Miasta Krakowa, I. Dyplomy pergaminowe, red. S. Krzyżanowski, oprac. S. Kętrzyński [i in.], Kraków 1907.
- KatKier – Katalog dokumentów i listów królewskich ze zbioru Kazimierza Kierskiego, oprac. J. Eis, Bydgoszcz 2005.
- KatLn – Katalog dokumentów Archiwum Państwowego w Lublinie, cz. 1: Katalog dokumentów miasta Lublina, jego jurydyk, cechów, kościołów i klasztorów 1317–1792, oprac. M. Trojanowska, Lublin 1996.
- KatLw – Каталог пергаментних документів Центрального державного історичного архіву УРСР у Львові 1233–1799, подг. О.А. Купчинський, Е.Й. Ружицький, Київ 1972.
- KatMog – Katalog archiwum opactwa Cystersów w Mogile, oprac. K. Kaczmarczyk, G. Kowalski, Kraków 1919.
- KatMuzNarKw – J. Tomaszewicz, Katalog dokumentów pergaminowych Muzeum Narodowego w Krakowie, Kraków 1992.
- KatNiew – Katalog dokumentów pergaminowych ze zbiorów Tomasa Niewodniczańskiego, oprac. J. Tomaszewicz, M. Zdanek, red. W. Bukowski, Kraków 2004.
- KatNMP – Katalog kościoła N.P. Maryi w Krakowie, wyd. E. Długopolski, Kraków 1916 (Tekka Grona Konserwatorów Zabytków Galicji Zachodniej, t. 6).
- Katona – S. Katona, *Historia critica Regni Hungariae stirpis mixtae* [...], t. 6 (13), cz. 2, Budaë 1792.
- KatPrz I – J. Smółka, Katalog starożytnego archiwum miejskiego i Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu, I. Dyplomy pergaminowe, Przemyśl 1921.
- KatPrz II – Akta miasta Przemyśla (1356–1389) 1402–1944 (1945–1983), t. 2, cz. 1: J. Smółka, Katalog Archiwum Aktów Dawnych Miasta Przemyśla (1356–1389) 1402–1888, wyd. 2, poprawione i uzupełnione (wyd. 1: Przemyśl 1928); cz. 2: Inwentarz zespołu archiwalnego 1774–1944 (1945–1983), wstęp i oprac. J. Krochmal, Przemyśl 2000.
- KatWr – Katalog dokumentów, listów oraz pieczęci królów i królowych polskich przechowywanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu, oprac. M. Chmielewska, Wrocław 1991.
- KGZ – rękopiśmienne sądowe księgi grodzkie (G) i ziemskie (Z) w archiwach: AGAD – Łęczycza, Sieradz, Szadek, Wieluń; APLn – Chełm, Krasnystaw; APPń – Gniezno, Kalisz, Kościan, Poznań, Pyzdry, Wschowa; ANKw – Czehów, Kraków [też księga ziemska 150, czyli prowadzona od 23 II 1436 najstarsza księga sądu nadwornego, *in curia*; o niej zob. KurtykaTęcz s. 304–305], Sącz; ArchMińsk – Lublin [cytowana jest księga ziemska lubelska z lat (1416) 1431–1440, obecnie w ArchMińsk: фонд 1759, волиц 2, справа 1a (tutaj błędnie opisana, także w publikowanych w l. 1974 i 2006 inwentarzach, jako księga ziemska drohicka), wykorzystywana w 1882 r. przez B. Ulanowskiego w SPPP VII/3 jako przechowywana w Lublinie księga ziemska lubelska III];

- AYK – Kamieniec; AYL – Halicz, Lwów, Przemyśl, Sanok, Trembowla.
- Klose – S.B. Klose, *Von Breslau Dokumentirte Geschichte und Beschreibung*, Bd. 2, Breslau 1781.
- KM – Kodeks dyplomatyczny Małopolski, t. 4, wyd. F. Piekosiński, Kraków 1905; t. 5: Materiały do Kodeksu dyplomatycznego Małopolski 1451–1506, edycja elektroniczna, oprac. W. Bukowski, F. Sikora, J. Wroniszewski, red. W. Bukowski, przy współpracy J. Szyszki, Kraków 2014 [dostęp w internecie: <http://www.kodeks.pau.krakow.pl/dokumenty.html>].
- KmK – Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa 1257–1506, cz. 1, wyd. F. Piekosiński, Kraków 1879.
- Knigi – Книги польской коронной метрики XV столетия (*Matricularum Regni Poloniae codices saeculo XV conscripti*), t. 1 [wyd. A. Mysłowski, W. Graniczny], Warszawa 1914.
- KoczOleśn – M. Koczerska, Zbigniew Oleśnicki i Kościół krakowski w czasach jego pontyfikatu 1423–1455, Warszawa 2004.
- Köhler – G. Köhler, *Die Schlachten von Nicopolii und Warna*, Breslau 1882.
- KolStan – W. Kolak, J. Marecki OFMCap., S. Radoń, *Inwentarz Archiwum benedyktynek w Staniątkach*, Kraków 2003.
- Komárom – *Komárom vármegye levéltárának középkori oklevelei*, wyd. Gy. Alapi, Komárom 1917.
- KopJędrz – Kopiarz jędrzejowski A w Bibliotece Głównej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (brak sygn.), nr akcesji 1609 [przed 1926 r. w posiadaniu W. Smoleńskiego].
- KP – Kodeks dyplomatyczny Polski, t. 1–4, wyd. L. Rzyszczewski, A. Muczowski, J. Bartoszewicz, Warszawa 1847–1887.
- KPozn – Kodeks przywilejów Poznania z XIV wieku, wyd. W. Maisel, „*Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza*” 13 (26), z. 2, 1980, s. 139–180.
- Krassó – *Krassó vármegye története*, t. 3: *Oklevéltár*, wyd. F. Pesty, Budapest 1882.
- KTyn – Kodeks dyplomatyczny klasztoru tynieckiego, cz. 2, wyd. S. Smolka, Lwów 1875.
- KuczeraSamb – A. Kuczera, *Samborszczyzna*, t. 1, Sambor 1935.
- KumorKop – ks. B. Kumor, *Kopiarz kolegiaty Narodzenia NMP w Wiślicy*, *ABiMK* 10, 1965, s. 207–222.
- Kupelwieser – L. Kupelwieser, *Die Kämpfe Ungarns mit den Osmanen bis zur Schlacht bei Mohács 1526*, Wien, Leipzig 1899.
- KurtykaMat – *Materiały do repertorium podolskiego. Dokumenty z lat 1430–1447*, wyd. J. Kurtyka, w: *tegoż, Podole w czasach jagiellońskich. Studia i materiały*, oprac. M. Wilamowski, Kraków 2011, s. 449–521.
- KurtykaPod – J. Kurtyka, *Z dziejów królewsczyzn i organizacji militarnej na Podolu w XV i początku XVI wieku (wokół nadania starostwa podolskiego Teodorykowi z Bucacza w 1442 roku)*, w: *tegoż, Podole w czasach jagiellońskich. Studia i materiały*, oprac. M. Wilamowski, Kraków 2011, s. 161–215.

- KurtykaTęcz – J. Kurtyka, Tęczyńscy. Studium z dziejów polskiej elity możnowładczej w średniowieczu, Kraków 1997 (reprint: Kraków 2017).
- Kurucz – Gy. Kurucz, Guide to documents and manuscripts in Great Britain relating to the Kingdom of Hungary from the earliest times to 1800, London 1992.
- KutrzaKta – Akta odnoszące się do stosunków handlowych Polski z Węgrami głównie z archiwum koszyckiego z lat 1354–1505, wyd. S. Kutrzeba, AKH, t. 9, Kraków 1902, s. 407–485.
- KW – Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski, t. 5, wyd. F. Piekosiński, Poznań 1908; t. 9–10, wyd. A. Gąsiorowski, T. Jasiński, Warszawa–Poznań 1990–1993.
- KwiatItin – S. Kwiatkowski, Itinerarium Władysława (III.) Warneńczyka, króla Polski i Węgier, Lwów 1879 (odbitka z: Album uczącej się młodzieży polskiej poświęcone Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu z powodu jubileuszu Jego pięćdziesięcioletniej działalności literackiej, Lwów 1879, s. 453–483).
- KwiatItinUzup – Uzupełnienie itinerarium [Władysława III], w: Wykaz dostojników duchownych i świeckich tudzież urzędników z czasów Władysława Warneńczyka (1434–1444), AKH, t. 3, Kraków 1886, s. 113–116.
- KwiatUrz – S. Kwiatkowski, Urzędnicy kancelaryjni, koronni i dworscy z czasów Władysława III Warneńczyka (1434–1444), RAUhf, t. 17, Kraków 1884, s. 118–220.
- Lewicki – A. Lewicki, Powstanie Świdrygiełły. Ustęp z dziejów unii Litwy z Koroną, Kraków 1892.
- LibCanc – Liber cancellariae Stanislai Ciołek. Ein Formelbuch der polnischen Königskanzlei aus der Zeit der husitischen Bewegung, Theil 2, hrsg. J. Caro, Wien 1874 (odbitka z: „Archiv für österreichische Geschichte” 52, Bd. 1, 1874, s. 1–274).
- LibrDok – [I] Oryginalne dokumenty samoistne z pierwszej połowy XV wieku, oprac. ks. S. Librowski, ABiMK 56, 1988, s. 7–94; [II] Trzydzieści osiem nie drukowanych oryginałów pergaminowych z Archiwum Diec. we Włocławku z pierwszej połowy XV wieku, ABiMK 56, 1988, s. 189–309.
- LibrInw – ks. S. Librowski, Inwentarz realny dokumentów Archiwum Diecezjalnego we Włocławku. Seria I. Dokumenty samoistne, t. 1: Lata 1232–1550, Włocławek 1994.
- LibrŁow – Zbiór dokumentów miasta Łowicza ujętych około 1780 roku w punkty, ekscerpty i regesty, oprac. i wyd. ks. S. Librowski, ABiMK 55, 1987, s. 303–349.
- Lichnowski – Geschichte des Hauses Habsburg, Theil 5: Vom Regierungsantritt Herzog Albrecht des Vierten bis zum Tode König Albrecht des Zweiten, Wien 1841.
- LIM – Львівський історичний музей, рękopisy.
- Ljubić – Listine o jednošakih izmedju južnogo Slavenstva i Mletačke Republike, knjiga IX (1423–1452), wyd. S. Ljubić, Zagreb 1890 (Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium, 21).

- LustrKraK 1564 – Lustracja województwa krakowskiego 1564, cz. 2, wyd. J. Małecki, Warszawa 1964.
- LustrKraK 1659–1664 – Lustracja województwa krakowskiego 1659–1664, cz. 3, wyd. A. Falniowska-Gradowska, F. Leśniak, Warszawa 2005.
- LustrWlKp 1564 – Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564–1565, cz. 2, wyd. A. Tomczak, Bydgoszcz 1963.
- LustrWlKp 1616–1620 – Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1616–1620, cz. 2, wyd. Z. Górski, R. Kabaciński, J. Pakulski, Wrocław 1994.
- ŁukObraz – J. Łukasiewicz, Obraz historyczno-statystyczny miasta Poznania w dawniejszych czasach, t. 1, wyd. J. Wiesiołowski, Poznań 1998 (wyd. 1: Poznań 1838).
- Magyar-zsidóOkl
MaiselKal – Magyar-zsidó Oklevéltár, t. 10, wyd. S. Scheiber, Budapest 1967.
– W. Maisel, Dwadzieścia wyroków w sprawach Kalisza. Viginti decreta in causis civitatis Calissiensis (1367–1724), „Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza” 2 (14), 1981 [wyd. 1982], s. 3–122.
- Mármaros – Mármarosi diplomák a XIV. és XV. századból, wyd. M.J. Apsai, Mármaros–Sziget 1900.
- MatWarn – Materiały do rejestrowania dokumentów Władysława Warneńczyka króla Polski i Węgier 1434–1444, oprac. W. Krawczuk, K. Mieszkowski, Z. Perzanowski, S.A. Sroka, Kraków 2000, maszynopis w Instytucie Historii UJ, sygn. Pnpb1.
- Mitev – Н. Митев, Маршрутът на кръстоносната армия на Владислав Варненчик в Североизточна България (по нумизматични данни), „Журнал за исторически и археологически изследвания” 2, Шумен 2013, s. 154–159.
- MK – Księgi Metryki Koronnej w AGAD.
- ML – Tak zwana Metryka Litewska w AGAD.
- Mog – Diplomata monasterii Clarae Tumbae prope Cracoviam, wyd. E. Janota, Kraków 1865.
- Mon.civ.Zagrabiae – Monumenta historica liberae regiae civitatis Zagrabiae, t. 2, wyd. J.B. Tkalčić, Zagrabiae 1895.
- MonWlad – Monumenta historica dioecesis Wladislaviensis, t. 25, wyd. Z. i S. Chodyńscy, Vladislaviae 1912.
- MorSąd – S. Morawski, Sądeczczyzna za Jagiellonów z miastami spiskimi i księstwem oświęcimskim, t. 2, Kraków 1865.
- Mosbach – A. Mosbach, Przyczyńki do dziejów polskich z Archiwum Miasta Wrocławia, Wrocław 1860.
- MPH – Monumenta Poloniae Historica, t. 3, Lwów 1878.
- MS – Matricularum Regni Poloniae Summaria, cz. 1–5, wyd. T. Wierzbowski; cz. 5, t. 2, oprac. J. Płoch, A. Rybarski, I. Sułkowska, Warszawa 1905–1919, 1961 [przy cz. 1–4 cytowany suplement – S – w postaci IS, IIS, IIIS, IVS].
- MTA – Budapest, Magyar Tudományos Akadémia [Węgierska Akademia Nauk].
- Muratori – Rerum Italicarum Scriptores, t. 18, wyd. L. Muratori, Mediolani 1731.
- MuzNarKw – Muzeum Narodowe w Krakowie.

- NAZ – Zagreb, Nadbiskupski Arhiv [Archiwum Arcybiskupstwa w Zagrzebiu].
- Novák – Á. Novák, Additions to the itinerary and seals of King Władysław I of Hungary in the light of recent Hungarica research, w: The Jagiellonians in Europe: dynastic diplomacy and foreign relations, wyd. A. Bárány, B.A. Bacsa, Debrecen 2016, s. 41–55.
- OssFast – Katalog dokumentów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, cz. 1, oprac. A. Fastnacht, Wrocław 1953.
- OssPoh – Catalogus diplomatum Bibliothecae Instituti Ossoliniani nec non Bibliothecae Pawlikowianae inde ab anno 1227 usque ad annum 1505, oprac. F. Pohorecki, Lwów 1937.
- Óváry – A Magyar Tud. Akadémia Történelmi Bizottságának oklevélmásolatai, wyd. L. Óváry, Budapest 1890.
- Palacký – F. Palacký, Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě, t. 3, cz. 2, Praha 1851.
- Pamiatnaja kniżka – Памятная книжка Калишской губернии на 1871 год, Калиш 1871.
- Paprh – Herby rycerstwa polskiego przez Bartosza Paprockiego zebrane i wydane roku pańskiego 1584, wyd. K.J. Turowski, Kraków 1858.
- PawSejm – A. Pawiński, Sejmiki ziemskie, początek ich i rozwój aż do ustalenia się udziału posłów ziemskich w ustawodawstwie sejmu walnego 1374–1505, Warszawa 1895.
- Peffenegg – Die Urkunden des Deutsch-Ordens-Centralarchives zu Wien, Bd. 1 (1170–1808), wyd. G. Grafen von Peffenegg, Prag–Leipzig 1887.
- Pest m. – L. Bártfai Szabó, Pest megye történetének okleveles emlékei 1002–1599-ig. Függelékül az inárcsi Farkas, az irsai Irsay, valamint a szilasi és pilisi Szilassy családok története, Budapest 1938.
- PestySzörény – A szörényi bánóság és Szörény vármegye története, t. 3: Oklevéltár, wyd. F. Pesty, Budapest 1878.
- PiekMon – F. Piekosiński, O monecie i stopie menniczej w Polsce w XIV i XV wieku, RAUhf, t. 9, Kraków 1878, s. 1–320.
- PiekPrzyw – F. Piekosiński, Przywilej króla Kazimierza Wielkiego w przedmiocie założenia sądu wyższego prawa niemieckiego na zamku krakowskim, RAUhf, t. 25, Kraków 1897.
- PLE – Esztergom, Prímási Levéltár [Archiwum Prymasowskie].
- PmP – Przywileje miasta Poznania XIII–XVIII wieku, wyd. W. Maisel, do druku przygotował A. Gąsiorowski, Poznań 1994.
- Podmaniczky – A podmanini-Podmaniczky-család oklevéltára, t. 1, wyd. I. Lukinich, Budapest 1937.
- PrLw – Привілеї міста Львова (XIV–XVIII ст.), wyd. М. Капраль, Львів 1998 (wyd. 2: 2010).
- PrLw II – Привілеї національних громад міста Львова XIV–XVIII ст., wyd. М. Капраль, Львів 2000.
- ProchMat – Materiały archiwalne wyjęte głównie z Metryki Litewskiej od 1348 do 1607 roku, wyd. A. Prochaska, Lwów 1890.
- PrzKal – Przywileje Kalisza. Privilegia civitatis Calissiensis, wyd. W. Maisel, „Rocznik Kaliski” 6, 1973, s. 263–362.

- PtaszOpis – Описание книгъ и актовъ Литовской Метрики, сост. С.Л. Пташицкий, Санктпетербургъ 1887 [wznowienie: The „Lithuanian Metrica” in Moscow and Warsaw: Reconstructing the Archives of the Grand Duchy of Lithuania. Including an Annotated Edition of the 1887 Inventory Compiled by Stanislaw Ptaszycki, ed. P. Kennedy Grimsted, I. Sułkowska-Kurasiowa, Cambridge, Massachusetts 1984].
- RaczWlkp – Kodex dyplomatyczny Wielkiej Polski, wyd. E. Raczyński, Poznań 1840.
- Radonić – Fontes rerum Slavorum meridionalium. Series prima: Acta et diplomata Ragusina, t. 1, fasc. 1, wyd. J. Radonić, Belgrad 1934.
- Raguza – Raguza és Magyarorszáგ összeköttetéseinek oklevéltára, wyd. J. Gelcich, L. Thallóczy, Budapest 1887.
- RAUhf – Rozprawy (Polskiej) Akademii Umiejętności, Wydział Historyczno-Filozoficzny.
- Repertorium – Repertorium der im kgln. Staatsarchive zu Königsberg i. Pr. befindlichen Urkunden zur Geschichte der Neumark, wyd. E. Joachim, P. Niessen, Landsberg 1895 (Schriften des Vereins für die Geschichte der Neumark, t. 3).
- Rozbiór – Rozbiór krytyczny Annalium Poloniae Jana Długosza z lat 1385–1444, t. 1, oprac. S. Gawęda, K. Pieradzka, J. Radziszewska, K. Stachowska, pod kierunkiem J. Dąbrowskiego, Wrocław 1961.
- Ruszel – Paweł Franciszek Ruszel, Triumf na dzień chwalebny Jacka świętego [...] z przedziwnych i wielce cudownych spraw jego [...] kazaniem ogłoszony, Wilno 1641.
- Schmauk – Supplementum Analectorum terrae Scepusiensis, cz. 2, coll. M. Schmauk, Szepesváraljae 1889.
- SerafinKoresp – Korespondencja żupnika krakowskiego Mikołaja Serafina z lat 1437–1459, wyd. W. Bukowski, T. Płóciennik, A. Skolimowska, Kraków 2006.
- Seruga – J. Seruga, Dokumenty pergaminowe w zbiorach biblioteczno-archiwalnych hr. Tarnowskich w Suchej, Kraków 1936.
- SNA – Bratislava, Slovenský národný archív.
- Sobociński – W. Sobociński, Historia rządów opiekuńczych w Polsce, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2, 1949, s. 227–353.
- SopronOkl – Sopron vármegye története. Oklevéltár, t. 2 (1412–1653), wyd. I. Nagy, Sopron 1891.
- SPL – Szombathelyi Püspöki és Vasvár-Szombathelyi Székeskáptalani Levéltár [Archiwum Biskupie i Kapitulne w Szombathely].
- SPPP – Starodawne Prawa Polskiego Pomniki, t. 1 i n., Kraków 1856 i n.
- SprW – Sprawozdanie z poszukiwań na Węgrzech dokonanych z ramienia Akademii Umiejętności przez W. Barana, J. Dąbrowskiego, J. Łosia, J. Ptaśnika, S. Zachorowskiego, Kraków 1919.
- SrokaDok – Dokumenty polskie z archiwów dawnego Królestwa Węgier, t. 1, wyd. S.A. Sroka, Kraków 1998.
- StadnWoł – A. Stadnicki, O wsiach tzw. wołoskich, Lwów 1848.

- StKat – R. Stelmach, Katalog średniowiecznych dokumentów przechowywanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu, Wrocław–Racibórz 2014.
- StListy – R. Stelmach, Listy i dokumenty Jagiellonów w WAP we Wrocławiu (1413–1503), „Teki Archiwalne” 18, 1981, s. 11–42.
- Str – Straty archiwów i bibliotek warszawskich w zakresie rękopiśmiennych źródeł historycznych, t. 1, 3, Warszawa 1957, 1955.
- StWzory – K. Stronczyński, Wzory pism dawnych w przerysach wystawione i objaśnione drukiem ich wyczytaniem. Cz. 1. Obejmująca pismo dyplomatów od roku 1228 do 1536, Warszawa 1839.
- Sugár – Borsodi oklevelek a Heves megyei levéltárban 1245–1521, wyd. I. Sugár, Miskolc 1980.
- Syg – J. Sygański, Historia Nowego Sącza od wstąpienia dynastii Wazów do pierwszego rozbioru Polski, t. 1: Obraz dziejów wewnętrznych miasta, Lwów 1901.
- ŠA – Staatsarchiv, Štátný archív [po skrócie następuje nazwa miasta].
- Szabolcs-Szatmár-Bereg – Középkori oklevelek a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei levéltárban (1300–1525), wyd. I. Balogh, Nyíregyháza 2000.
- Székely okl. – Székely oklevéltár, t. 3, wyd. K. Szabó, Kolozsvárt 1890.
- Szerbia – A Magyarországon és Szerbia közötti összeköttetések oklevéltára 1198–1526, wyd. L. Thallóczy, A. Aldásy, Budapest 1907 (Monumenta Hungariae Historica, Diplomataria, 33).
- Sztáray – A nagymihályi és sztárai gróf Sztáray család oklevéltára, t. 2, wyd. Gy. Nagy, Budapest 1889.
- SzwedaLas – A. Szweda, Las Babsk w stosunkach polsko-krzyżackich w XIV i XV w., w: Biskupi, lennicy, żeglarze, Gdańskie studia z dziejów średniowiecza nr 9, red. B. Śliwiński, Gdańsk 2003, s. 424–425.
- SzwedaOrg – A. Szweda, Organizacja i technika dyplomacji polskiej w stosunkach z zakonem krzyżackim w Prusach w latach 1386–1454, Toruń 2009.
- SzybKred – S. Szybkowski, Kredytywa możnych polskich dla posłów do wielkiego mistrza Pawła Rusdorfa z 31 VII 1434 r. Z badań nad okresem rządów opiekuńczych w Królestwie Polskim w latach 1434–1438, w: Studia z dziejów średniowiecza nr 19, red. B. Możejko, M. Smoliński, S. Szybkowski, Warszawa 2015, s. 350–352.
- SzybSzar – S. Szybkowski, Nieznane dokumenty dotyczące związków Mikołaja Szarlejskiego ze starostwem bydgoskim, w: Krzyżacy, szpitalnicy, kondotierzy, Studia z dziejów średniowiecza nr 12, red. B. Śliwiński, Malbork 2006, s. 455–472.
- SZ – „Studia Źródłoznawcze”.
- Teleki – J. Teleki, Hunyadiak kora Magyarországon, t. 10: Okmánytár, Pest 1853.
- TN – Teki Naruszewicza w BCz.
- Tóth – A Borod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár Miskolcon őrzött középkori oklevelei, wyd. P. Tóth, Miskolc 1990.
- TP – Teki Pstrokońskiego w BCz.

- Tringli – A Perényi család levéltára 1222–1526, wyd. I. Tringli, Budapest 2008.
- Tylus – S. Tylus, Fundacje kościołów parafialnych w średniowiecznej archidiecezji lwowskiej, Lublin 1999.
- UDR – Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy, t. 1, z. 1 i n., red. A. Gąsiorowski, Kórnik–Wrocław 1985 i n.
- Urkundenbuch – Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen, t. 5, wyd. G. Gindisch, Bucarest 1975.
- Valois – N. Valois, La crise religieuse du XV siècle. Le pape le concile (1418–1450), t. 2, Paris 1909.
- VAML – Szombathely, Vas Megyei Levéltár [Archiwum komitatu Vas w Szombathely].
- Varna – С. Недев, Пътицата на Владислав III и Мурад II към Варна през 1444 г., w: Варна 1444, София 1969, s. 208–234.
- VEFL – Veszprémi Érseki és Főkáptalani Levéltár, Veszprémi Székeskáptalan Magánlevéltára [Archiwum Arcybiskupstwa i Kapituły w Veszprém, Archiwum własne kapituły w Veszprém].
- VEML – Veszprém, Megyei Levéltár [Archiwum komitatu Veszprém].
- Vjestnik – Vjestnik kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva, Zagreb 1899–1925.
- VL – Volumina legum. Przedruk zbioru praw staraniem XX. Pijarów w Warszawie, od roku 1732 do roku 1782, t. 1, przedruk J. Ohryzki, Petersburg 1859.
- Wadowski – J.A. Wadowski, Kościoły lubelskie. Na podstawie źródeł archiwalnych, Kraków 1907.
- WapDz – Dzieje Polski i Wielkiego Księstwa Litewskiego od roku 1380 do 1535, przez Bernarda z Rachtanowic Wapowskiego, tłum. M. Malinowski, t. 2, Wilno 1847.
- Waškowski – W. Waškowski, Z przeszłości Olkusza. (Aktów dyplomatycznych 43), w: Sprawozdanie dyrekcji gimnazjum w Bochni za rok 1891, Bochnia 1891, s. 3–63.
- WdGen – Z. Wdowiszewski, Genealogia Jagiellonów, Warszawa 1968.
- Weber – Supplementum III Analectorum terrae Scepusiensis, wyd. S. Weber, Lőcse 1908.
- Weise – E. Weise, Die Staatsverträge des Deutschen Ordens in Preußen im 15. Jahrhundert, Bd. 1 (1398–1437), Marburg 1970.
- WierzbFragm – Dwa fragmenty ksiąg kancelaryjnych królewskich z 1-szej połowy XV wieku, wyd. T. Wierzbowski, Warszawa 1907.
- WisłKatBJag – W. Wisłocki, Katalog rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego, cz. 2: Wstęp. Rękopisy 1876–4176, Kraków 1877–1881.
- WiśnKoz – J. Wiśniewski, Dekanat kozienicki, Radom 1931.
- WroniszewskiDok – J. Wroniszewski, Dokument zrzeczenia się Choszczna na rzecz Krzyżaków z 20 maja 1436 roku, w: Studia nad dziejami miast i mieszczaństwa w średniowieczu. Studia ofiarowane Profesorowi Antoniemu Czachorowskiemu w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin i czterdziestolecie pracy naukowej, red. R. Czaja, J. Tandecki, Toruń 1996, s. 103–108.

WuSt	– Städtebuch des Landes Posen, von H. Wuttke, Leipzig 1864.
Zajączkowski	– S.M. Zajączkowski, W sprawie lokacji miasta Konieczpola na tle sieradzkich majątności Konieczpolskich, „Rocznik Łódzki” 29, 1980, s. 328–329.
Zala	– Zala vármegye története. Oklevéltár, t. 2 (1364–1498), wyd. I. Nagy, D. Véghely, Gy. Nagy, Budapest 1890.
Zathey	– J. Zathey, Katalog rękopisów średniowiecznych Biblioteki Kórnickiej, Wrocław 1963.
ZbDP	– Zbiór Dokumentów Pergaminowych [w ANarKw, AYL].
ZbLit	– Zbiór praw litewskich od roku 1389 [recte: 1387] do roku 1529, tudzież rozprawy sejmowe o tychże prawach od roku 1544 do roku 1563, [wyd.] A.T. Działyński, Poznań 1841.
ZDKK	– Zbiór dokumentów katedry i diecezji krakowskiej, cz. 2 (1416–1450), wyd. S. Kuraś, Lublin 1973.
ZDM	– Zbiór dokumentów małopolskich, cz. 2–8, wyd. I. Sułkowska-Kurasiowa, S. Kuraś, Wrocław 1963–1975.
Zichy	– A zichi és vásenkeői gróf Zichy-család idős ágának okmánytára. Codex diplomaticus domus senioris comitum Zichy de Zich et Vásenkeő, t. 9, wyd. E. Kammerer, Budapest 1899.
Zimmermann	– Urkunden des Stadtarchivs Bistritz in Siebenbürgen von 1286 bis 1526, wyd. F. Zimmermann, „Archivalische Zeitschrift” 12, 1887, s. 75–107.
ZML	– Zala Megyei Levéltár [Archiwum komitatu Zala w Zalaegerszeg].
Zubrzycki	– D. Zubrzycki, Kronika miasta Lwowa, Lwów 1844.
Żychl	– T. Żychliński, Złota księga szlachty polskiej, t. 1, Poznań 1879.

II. INNE SKRÓTY I SYMBOLE

bdd.	– bez datyiennej
bmw.	– bez miejsca wydania
dod.	– dodatek
dok.	– dokument (tylko w liczbie pojedynczej)
f.	– <i>feria</i> (podawana zawsze liczbą arabską)
k.	– karta
kop.	– kopia (tylko w liczbie pojedynczej)
ks.	– księga
m.	– miasto (tylko w opisach zespołów archiwalnych)
obl.	– oblata
ok.	– około (tylko przy dacie)
or.	– oryginał (tylko w liczbie pojedynczej)
pap.	– dokument papierowy (tylko w liczbie pojedynczej)
perg.	– dokument pergaminowy (tylko w liczbie pojedynczej)
reg.	– regest (tylko w liczbie pojedynczej)
rkps	– rękopis
S	– suplement (przy MS cytowany suplement – S – w postaci IS, IIS, IIIS, IVS)
s.	– strona, w formule datacyjnej: <i>sanctae, sancti</i>
św.	– święty (w dacie, w wezwaniach kaplic, kościołów itp.)

-
- trans. – transumpt (tylko w liczbie pojedynczej)
wzm. – wzmianka (tylko w liczbie pojedynczej)
zob. – zobacz
- [] komentarze wydawców
- < > informacje o treści ważniejszych przywilejów, zdarzeniach, np. zjazdach, hołdach, traktatach, przyjazdach i wyjazdach. Te dodatkowe informacje zamieszczane są zawsze bezpośrednio przed przekazem źródłowym, który o nich mówi
- długi myślnik (pauza) oznacza, że przywoływane jest to samo wydarzenie, ale opisane w różnych źródłach
 - , przecinek oddziela informacje z jednego dnia
 - ; średnik oddziela przekazy z kolejnych dni
 - = znak równania łączy oryginały, kopie, odpisy itd. tego samego przekazu, najczęściej dokumentu

WSTĘP

Itinerarium króla Władysława III zwanego w historiografii polskiej Warneńczykiem (ur. 31 X 1424 r.), pierworodnego syna Władysława Jagiełły i jego czwartej żony Zofii Holszańskiej, obejmuje lata 1434–1444. Datę początkową opracowania wyznacza dzień 25 VII 1434 r. Tego dnia, po śmierci ojca (zm. w nocy z 31 V na 1 VI 1434 r.), jako niespełna 10-letnie dziecko, został na zjeździe krakowskim wybrany i koronowany na króla Polski, przyjmując także tytuł najwyższego księcia Litwy. Kolejną ważną datą było powołanie Władysława przez stany węgierskie na króla Węgier i jego koronacja, która odbyła się 17 VII 1440 r. w Székesfehérvár (Białogrodzie Stołecznym). Specyficzne okoliczności, w jakich do tego doszło – przede wszystkim unieważnienie koronacji syna Albrechta Habsburga i Elżbiety Luksemburskiej – Władysława Pogrobowca, czyli Władysława V – zadecydowały o tym, że w odniesieniu do tego okresu rządów określany jest on jako Władysław I Jagiellończyk (w historiografii polskiej) lub I. Ulászló (w historiografii węgierskiej)¹. Datę końcową itinerarium wyznacza śmierć zaledwie 20-letniego władcy w bitwie z Turkami pod Warną dnia 10 XI 1444 r.

Zgodnie z zasadami przyjętymi dla serii „Itineraria Jagiellonów” itinerarium Władysława III jest zestawieniem dat i miejsc jego pobytów jako króla Polski, a więc opracowanie objęło także czas formalnego pełnienia przez niego rządów na Litwie jako najwyższego księcia Litwy (1434–1444) i władcy Węgier (1440–1444).

Korzyści płynące z opracowywania itinerariów średniowiecznych monarchów były już wielokrotnie omawiane w literaturze i dziś nie trzeba ich uzasadniać². Wyjaśnimy natomiast, dlaczego zdecydowaliśmy się przygo-

¹ Podobne zawirowania terminologiczne dotyczą innych władców ówczesnej Europy, np. wspomnianego księcia Albrechta II Habsburga, który jako książę Austrii występuje pod imieniem Albrecht V, zaś jako król Węgier i Czech – Albrecht I.

² Zob. A. Gąsiorowski, *Itinerarium króla Władysława Jagiełły 1386–1434*, wydanie drugie, poprawione i uzupełnione do druku przygotowali A. Gąsiorowski i G. Rutkowska, Warszawa 2015, zwłaszcza s. 15–16 (wyd. 1: Warszawa 1972); K. Jasiński, *Uwagi o itinerarium króla Władysława Jagiełły*, *SŻ* 20, 1976, zwłaszcza s. 227; M. Löwener, *Itinerarfor-*
schung als Hilfsmittel zur chronologischen Einordnung des Quellenmaterials – dargestellt

tować do wydania niniejsze opracowanie, chociaż w przeszłości itinerarium Władysława III było publikowane i to kilkakrotnie przez różnych autorów³.

Od czasu wydania w 1972 r. pionierskiego „Itinerarium Władysława Jagiełły” Antoniego Gąsiorowskiego⁴ powstało wiele ważnych prac, zarówno w formie artykułów czy osobnych publikacji, jak też aneksów dołączanych do szerszych opracowań⁵. W 2014 r. Instytut Historii PAN rozpoczął siłami

am Beispiel der Herrschaftsgründung des Deutschen Ordens in Preussen, w: *Fremdheit und Reisen im Mittelalter*, hrsg. I. Erfen, K.H. Spiess, Stuttgart 1997, s. 165–176; P. Węcowski, *Polskie itineraria średniowieczne i nowożytne. Przegląd badań i propozycje badawcze*, *SŻ* 37, 2000, s. 13–43; *Dating Undated Medieval Charters*, ed. M. Gervers, Woodbridge, Suffolk 2000. Ostatnio wyliczyła je ponownie G. Rutkowska, *Itinerarium króla Kazimierza Jagiellończyka 1440–1492*, Warszawa 2014, s. 8–9 (recenzje: P. Węcowski, „*Slezský sborník. Acta Silesiaca*” 113, 2015, z. 1, s. 173–175; S. Polechov, *Kilka uwag historyka Wielkiego Księstwa Litewskiego do itinerarium Kazimierza Jagiellończyka*, w: *Średniowiecze Polskie i Powszechne* 8 (12), red. B. Czwojdrak, J. Sperka, Katowice 2016, s. 287–299). We wszystkich tych pracach pozostała literatura.

³ K. Ráth, *A magyar királyok hadjáratai, utazásai és tartózkodási helyei*, Győr 1861 (wyd. 2: tenże, *A magyar királyok és erdélyi fejedelmek hadjáratai, utazásai és tartózkodási helyei*. 2., bőv. és jav. kiad, Győr 1866); B. Sebestyén, *A magyar királyok tartózkodási helyei*, Budapest [1938]; Kwiatłtin; KwiatłtinUzup; S.A. Sroka, *Itinerarium Władysława Warneńczyka jako króla Węgier (1440–1444)*, w: tenże, *Z dziejów stosunków polsko-węgierskich w późnym średniowieczu*. Szkice, Kraków 1995, s. 139–170 (recenzje: W. Swoboda, „*Roczniki Historyczne*” 62, 1996, s. 201–203; K. Jasiński, *SŻ* 37, 2000, s. 186–197) oraz przedruk: tenże, *I. Ulászló itinerariuma (1440–1444)*, „*Acta Universitatis Debreceniensis de Ludovico Kossuth nominatae, series Historica*” 48, 1996, s. 21–47.

⁴ A. Gąsiorowski, *Itinerarium króla Władysława Jagiełły*, Warszawa 1972 (recenzje: M. Wilska, „*Kwartalnik Historyczny*” 82, 1975, z. 1, s. 166–168; K. Jasiński, *Uwagi o itinerarium Władysława Jagiełły*, s. 227–231; P. Węcowski, *Uzupełnienia do itinerarium króla Władysława Jagiełły*, w: tegoż, *Działalność publiczna możnowładztwa małopolskiego w późnym średniowieczu*. Itineraria kasztelanów i wojewodów krakowskich w czasach panowania Władysława Jagiełły [1386–1434], Warszawa 1998, s. 180–185; J. Tęgowski, *Kilka uzupełnień do itinerarium króla Władysława Jagiełły*, *SŻ* 41, 2003, s. 77–85).

⁵ Z najważniejszych późnośredniowiecznych itinerariów królewskich czy książęcych wymienić należy ponadto: G. Rutkowska, *Itinerarium królowej Jadwigi 1384–1399*, w: *Dzieło Jadwigi i Jagiełły. W sześćsetlecie chrztu Litwy i jej związków z Polską*, wybór i oprac. W. Biliński, Warszawa 1989, s. 204–225; tenże, *Itineraria żon króla Władysława Jagiełły*, „*Roczniki Historyczne*” 64, 1998, s. 59–104; zob. również tenże, *Podróże polskich królowych w XV wieku*, w: *Samotrzeć, w kompanii czy z orszakami? Społeczne aspekty podróżowania w średniowieczu i w czasach nowożytnych*, red. E. Wólkiewicz, M. Saczyńska, Warszawa 2012, s. 175–197; A. Gąsiorowski, *Itinerarium króla Kazimierza Wielkiego*. Materiały 1333–1370, „*Roczniki Historyczne*” 64, 1998, s. 175–208; A. Supruniuk, *Otoczenie księcia mazowieckiego Siemowita IV (1374–1426)*. Studium o elicie politycznej Mazowsza na przełomie XIV i XV wieku, Warszawa 1998, s. 309–322; J. Pakulski, *Itinerarium książęco-królewskie Przemysła II*, *SŻ* 39, 2001, s. 69–94; B. Czwojdrak, *Zofia Holszańska*. Studium o dworze i roli królowej w późnośredniowiecznej Polsce, Warszawa 2012, s. 199–217; J. Sperka, *Władysław Opolczyk, książę opolski, wieluński, kujawski, dobrzyński, pan Rusi,*

swoich pracowników, śp. dr hab. Izabeli Skierskiej i dr Grażyny Rutkowskiej, oraz współpracującego z Instytutem prof. Antoniego Gąsiorowskiego, pomysłodawcy całego przedsięwzięcia, publikację serii „Itineraria Jagiellonów”. Jest to pierwsza europejska dynastia, której wszyscy przedstawiciele, królowie Polski oraz ich żony, mają otrzymać swoje itineraria. Do tej pory ukazały się: „Itinerarium króla Kazimierza Jagiellończyka 1440–1492” Grażyny Rutkowskiej (2014 r.), następnie „Itinerarium króla Władysława Jagiełły 1386–1434”, wyd. drugie, poprawione i uzupełnione przez A. Gąsiorowskiego, przy współudziale G. Rutkowskiej (2015 r.), ostatnio zaś „Itinerarium króla Aleksandra Jagiellończyka 1492–1506” Krzysztofa Pietkiewicza (2016 r.). Planowane jest wydanie kolejnych, a więc po Władysławie III, królów Jana Olbrachta, Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. Zwieńczeniem serii będą itineraria żon Jagiellonów zasiadających na tronie polskim, a zatem – podajemy za zgodą redakcji tę szczegółową informację – kolejnych żon Władysława Jagiełły (Jadwigi Andegaweńskiej 1384–1399, Anny Cylejskiej 1401–1416, Elżbiety Granowskiej 1417–1420, Zofii Holszańskej 1422–1461), Kazimierza Jagiellończyka (Elżbiety Rakuskiej 1454–1505), Aleksandra Jagiellończyka (Heleny Moskiewskiej 1495–1513), Zygmunta Starego (Barbary Zápolyi 1512–1515, Bony Sforzy 1518–1557), wreszcie kolejnych żon Zygmunta Augusta (Elżbiety Austriaczki 1543–1545, Barbary Radziwiłłówny 1547–1551, Katarzyny Austriaczki 1553–1557).

Systematycznie publikowane opracowania wspomnianej serii, a także ich recenzje i wcześniejsze publikacje, uświadamiały nam, że każde itinerarium jest inne, także każdego kolejnego Jagiellona. Nie chodzi tylko o zmieniającą się formułę podróżowania, od wielkich objazdów centrów politycznych państwa w czasach Jagiełły i jeszcze jego syna Kazimierza do połowy lat 50. XV stulecia, aż po system rezydencjonalny następnych władców. W serii „Itineraria Jagiellonów” zaproponowano odejście od tradycyjnych, przejrzystych, zwięzłych i łatwych do korzystania wykazów, na rzecz ich wzbogacania dodatkowymi informacjami. W dotąd wydanych pracach znajdziemy wzmianki o odbywających się w miejscach pobytu króla zjazdach ogólnokrajowych i partykularnych, co dla XV w. ma istotne znaczenie dla objaśniania genezy polskiego i litewskiego parlamentaryzmu. Odnotowywane są też informacje o sądach nadwornych z udziałem króla, wystawianych przez niego ważniejszych dokumentach (potwierdzenia praw, przywileje, wypowiedzenia wojny), pochodach wojennych, składanych mu hołdach,

palatyn Węgier i namiestnik Polski (1326/1330 – 8 lub 18 maja 1401), wyd. 2, Kraków 2016, s. 323–334. Pełny przegląd (wraz z propozycją nowych rozwiązań metodologicznych) zob. P. Węcowski, *Polskie itineraria*, s. 13–43; tenże, *Itineraria Jagiellonów*, SŻ 37, 2000, s. 153–163.

wydarzeniach związanych z rodziną królewską (koronacje, narodziny dziecka, chrzty, pogrzeby) itp.

W niniejszym itinerarium zdecydowaliśmy się skorzystać ze swobody udzielanej autorom przez redaktorkę i patronującego od początku całej serii prof. Antoniego Gąsiorowskiego. Podobne w treści ważne informacje zostały również przez nas uwzględnione albo bezpośrednio w itinerarium w nawiasach ostrych, albo – szczególnie obszerniejsze objaśnienia – w przypisach. Jest ich sporo, zwłaszcza w pierwszej części itinerarium, obejmującej czas pobytu króla Władysława w Polsce do chwili jego wyjazdu na Węgry pod koniec kwietnia 1440. Był to bowiem okres pod wieloma względami wyjątkowy. Jak wspomniano wyżej, Władysław objął tron jako niespełna 10-letnie dziecko, a w sprawowaniu rządów, do czasu dojścia do lat sprawnych, pomagać mu mieli tutorzy (opiekadnicy)⁶. Pomimo to, już po kilku miesiącach od koronacji, Władysław, wzorem ojca, podejmował objazdy państwa, choć w bardzo ograniczonym zakresie.

Szczególnie ulubionym kierunkiem podróży była Ruś, gdzie młody król prawdopodobnie spędził dwa kolejne święta Bożego Narodzenia (przebywał tam z pewnością w styczniu 1435 r. oraz na przełomie lat 1435 i 1436). Długi objazd ziem ruskich odnotowany jest w źródłach także późnym latem 1436 r. Oprócz tego Władysław podjął dwie dłuższe podróże: w Sieradzkie i Łęczyckie. Wiązały się one z ważnymi wydarzeniami politycznymi. W Sieradzu był na ogólnopolskim zjeździe w maju 1435 r. (na którym debatowano m.in. o dalszych losach wojewody mołdawskiego Eliasza), w Łęczycy przebywał latem 1436 r., co związane było głównie z dopełnieniem postanowień traktatu brzeskiego i odebraniem od króla przysięgi przez przedstawicieli wielkiego mistrza. Co ciekawe, nie udało się odnaleźć żadnych śladów pobytu Władysława III w Wielkopolsce, choć wielokrotnie w księgach sądowych znajdują się informacje o odroczeniu sprawy na sąd królewski lub do przybycia króla. Nie był również – co zrozumiałe ze względu na skomplikowaną sytuację wewnętrzną – na Litwie.

Z okresu „rządów tutorów” brakuje też informacji o krótkich podróżach, nawet do Nowego Korczyna, gdzie jego pobyt odnotowano jedynie wiosną 1438 r. na ogólnopolskim zjeździe, na którym dyskutowano w sprawie przyjęcia korony czeskiej przez jego brata Kazimierza. Wkrótce potem młodociany jeszcze władca na czele wojsk wyruszył z Kazimierzem, królem elektem,

⁶ Sobociński s. 227–353; D. Wróbel, Bezkrólewie, małoletniość i nieobecność władcy w Rocznikach Jana Długosza, w: Jan Długosz (1415–1480). Życie i dzieła, red. L. Korczak, M.D. Kowalski, P. Węcowski, Kraków 2016, s. 223–235. Z tego też powodu w itinerarium zdecydowaliśmy się podawać informację o obecności tutorów u boku władcy (np. *de consilio consiliariorum et tutorum nostrorum*).

w stronę Pragi. Wyprawa czeska przerodziła się w kampanię „tylko” śląską z obozami wojskowymi zakładanymi pod kilkoma miejscowościami aż po granicę z Królestwem Czech i zawieraniem układów z książętami śląskimi (prawdopodobnie jednak nie zawsze przez samego Władysława, lecz zwykle przez jego dowódców).

Niedługo po powrocie z nieudanej wyprawy Władysław odbył kolejną długą podróż, tym razem do Piotrkowa na zjazd generalny, by dotrzymać obietnicy złożonej przez dostojników Królestwa w Krakowie jeszcze przed swoją koronacją 25 VII 1434 r., że po osiągnięciu lat sprawnych potwierdzi ogólnopaństwowe prawa i przywileje swoich poprzedników. Zjazd w Piotrkowie zakończył definitywnie czas pojawiania się tutorów (opiekadników) na listach świadków lub w charakterze relatorów, albo współwydawców dokumentów Władysława⁷.

W roku 1439 – który przywitał w Łęczycy – król Władysław znacznie zwiększył swą mobilność i odbył kilka podróży, m.in. do Lublina i ziemi chełmskiej oraz na Ruś. Uczestniczył też w ogólnopolskich zjazdach: w Nowym Korczynie i Bieczu. Przełom lat 1439 i 1440 spędził natomiast w Krakowie, oczekując na rozwój wydarzeń związanych z nagłą śmiercią Albrechta II. Nie przeszkodziło mu to w odbyciu krótkich wypadów, np. do Niepołomic. Doskonale udokumentowana – zarówno dzięki relacji Jana Długosza, jak i licznym zachowanym dokumentom – jest jego podróż po koronę św. Stefana i oczekiwanie na ceremonię, która odbyła się 17 VII 1440 r.

Z kolei itinerarium Władysława na Węgrzech, jak to napisał przed laty prof. Kazimierz Jasiński (przytoczymy tu pełną wypowiedź wybitnego mediewisty i znawcy zagadnień itineraryjnych): „Nie jest to ciekawe itinerarium, za co nie można winić Autora. Po prostu znakomita większość itinerarium potwierdza pobyt Warneńczyka w Budzie. Mamy tu do czynienia ze systemem rezydencjonalnym, zastępującym wcześniejsze objazdy władcy, jako formę sprawowania władzy. Znacznie mniejsza część dokumentów została wystawiona w innych (poza Budą) miejscowościach i to przeważnie podczas wypraw wojennych. Zalecałoby się uzupełnić zestawienie itinerarium mapką. Nie ulega natomiast wątpliwości, że sporządzone przez Autora z dużym nakładem pracy itinerarium Władysława Warneńczyka oparte zostało na bogatym materiale źródłowym (dokumentowym). Nie jest to bez znaczenia dla przyszłych badań dyplomatycznych”⁸.

Profesor pisał o itinerarium Warneńczyka jako króla Węgier wydanym w 1995 r. Oczywiście, zgodnie z sugestią śp. prof. K. Jasińskiego i zwycza-

⁷ KurtykaTęcz s. 300–303.

⁸ K. Jasiński, SŻ 37, 2000, s. 197 (rec. z książki: S.A. Sroka, Z dziejów stosunków polsko-węgierskich w późnym średniowieczu. Szkice, Kraków 1995, ss. 193).

jem przyjętym dla całej serii, do niniejszego opracowania dołączamy mapy, a samo zestawienie znacząco uzupełnione zostało o nieznane nam wcześniej dokumenty i inny materiał źródłowy, zwłaszcza o księgi sądowe i pogłębioną interpretację relacji Jana Długosza.

Okolicznością sprzyjającą podjęciu na nowo badań, tym razem nad pełnym itinerarium Władysława III, było udostępnienie na stronie internetowej Węgierskiego Archiwum Narodowego w Budapeszcie (<http://www.mol.gov.hu>) olbrzymiego zasobu źródeł do dziejów średniowiecznych Węgier do 1526 r. (prawie 200 000 dokumentów). Jest to zarówno zasób dokumentowy Węgierskiego Archiwum Krajowego (ponad 100 000 dokumentów), jak i dokumenty średniowieczne proveniencji węgierskiej, których oryginały znajdują się w archiwach poza Budapesztem lub nawet poza granicami obecnych Węgier⁹. Również niedawno umieszczono w sieci internetowej (pod adresem: www.arhivamedievala.ro) skany dokumentów z archiwów rumuńskich. W poszukiwaniach wcześniej nieznanymi nam dokumentów króla Władysława wielce pomocne okazały się zamieszczone na wirtualnym portalu (Monasterium.net) zbiory pochodzące z ponad 60 archiwów i bibliotek z 15 państw europejskich (w tej chwili Polskę reprezentuje tam Archiwum Państwowe w Lublinie). Są wśród nich dokumenty (ponad 500 000), a także trudno dostępne nawet w bibliotekach naukowych wydawnictwa źródłowe (<http://monasterium.net/mom/home>).

Z dziesięcioletniego okresu panowania Władysława III udało się odnaleźć około 1100 jego dokumentów. Pewnie nie dotarliśmy do wszystkich, ale kwerendę trzeba było po latach poszukiwań uznać za zakończoną, zwłaszcza że – jesteśmy o tym w tej chwili przekonani – nawet odnalezienie nieznanymi nam dokumentów nie zmieni obrazu samego itinerarium.

Dokumenty i listy Jagiellończyka stanowią zasób rozproszony. Spora ich część znajduje się w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie oraz innych krajowych archiwach państwowych i kościelnych (niektóre obecnie publikowane są na stronach internetowych tych instytucji, szczególnie dużo na stronach Archiwum Państwowego w Poznaniu czy wspomnianego już w Lublinie, także Archiwum Narodowego w Krakowie oraz Biblioteki Książąt Czartoryskich w Krakowie). Przechowywane są również w instytucjach znajdujących się na terenach wchodzących niegdyś w skład dawnego Królestwa Polskiego, zwłaszcza w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie. Olbrzymia liczba dokumentów znajduje się w archiwach leżących na obszarze dawnej Korony św. Stefana (obecnie archiwa węgierskie,

⁹ I. Borsa, Die Fotosammlungen von Dokumenten zur ungarischen Geschichte bis 1526 im Nationalarchiv Budapest, w: *Fotografische Sammlungen mittelalterlicher Urkunden in Europa*, hrsg. P. Rück, Sigmaringen 1989, s. 95–105.

słowackie, chorwackie i rumuńskie, wykorzystane głównie za pośrednictwem wspomnianych wyżej stron internetowych). W itinerarium wykorzystano również oryginały i odpisy dokumentów z dawnego archiwum królewskiego (Berlin-Dahlem) oraz archiwum zakonu krzyżackiego w Wiedniu.

Dotarliśmy także do dokumentów Władysława wpisanych do Metryki Koronnej (potwierdzenia, transumpty) i trzeba to podkreślić, udostępnionych online dzięki staraniom Polskiego Towarzystwa Heraldycznego (<http://pther.net/MK>). Do wersji cyfrowej kilkuset zeskanowanych tomów Metryki mogliśmy dotrzeć także za pośrednictwem strony internetowej AGAD. Ta strona, będąca zarazem inwentarzem Metryki Koronnej, umożliwia wgląd również do innych serii ksiąg Metryki (http://www.agad.gov.pl/inwentarze/Metr_Korx.xml).

Ponownie przejrzelśmy, korzystając ze wskazówek zwłaszcza prof. Anny Sochackiej oraz prof. Antoniego Gąsiorowskiego i prof. Sobiesława Szybkowskiego, liczne księgi grodzkie i ziemskie, docierając do wpisanych tam oblat dokumentów królewskich i informacji o udziale władcy w sądach królewskich (czyli ziemskich).

Do itinerarium włączyliśmy informacje o udziale króla w sądach nadwornych. Szczególnie ważnym źródłem jest prowadzona od 23 XI 1436 r. księga sądu nadwornego (*in curia*)¹⁰. Opisał go przed laty Janusz Kurtyka: „W skład sądu nadwornego, oprócz sędziego i podsędka właściwego dla miejsca pobytu króla, wchodził sam władca oraz zazwyczaj kilku dostojników-asesorów. Wydaje się nader prawdopodobne, iż w okresie małoletniości króla i obowiązywania warunkowej koronacji w l. 1434–1438, a zatem także przed zaprowadzeniem księgi sądów nadwornych, czynnik «królewski» reprezentował kasztelan i starosta krakowski (z ramienia rady) oraz obaj tutorowie krakowscy, zaś sąd z ich udziałem należałoby uznać za nadworny”¹¹. W zachowanych zapiskach brakuje często informacji o składzie sądu, w tym o obecności króla. W itinerarium (również po roku 1438) zamieściliśmy daty odbycia sądów *in curia*, bowiem obecność króla w stolicy jest zazwyczaj potwierdzona w innych źródłach w tym samym lub sąsiednich dniach.

Zwykle niezastąpionym źródłem wiarygodnych wiadomości o miejscach pobytu władców są wszelkie rachunki podskarbińskie, wielkorządowe czy miejskie¹². Dla czasów króla Władysława mogliśmy wykorzystać

¹⁰ KGZ Kraków Z 150. Księgę opisuje KurtykaTęcz s. 304–305, tamże omyłkowo podano datę 23 lutego.

¹¹ KurtykaTęcz s. 305.

¹² Ostatnio na ten temat szczegółowo: K. Gołabek, M.A. Janicki, Rachunki dworskie Jagiellonów. Uwagi na marginesie edycji: Účty dvora prince Zikmunda Jagellonského, vévody hlohovského a opavského, nejvyššího hejtmana Slezska a Lužic, z let (1493) 1500–1507. Kritická edice pramene, k vydání připravil Petr Kozák, Opava, Slezské zemské muzeum, Scriptorium, 2014, ss. 742; Jagelló Zsigmond herceg udvarának számadáskönyve (1504–

wypisy z zaginionych ksiąg rachunkowych miasta Lwowa, poczynione przez Dionizego Zubrzyckiego, które jednak – z racji pomyłek i nieścisłości – muszą być traktowane z dużą dozą ostrożności, co zaznaczyliśmy w przypisach¹³.

Oprócz dokumentów i listów (wykorzystanych także za pośrednictwem dyplomatariuszy, katalogów czy inwentarzy, szczegółowo wymienionych w wykazie skrótów) wzięliśmy pod uwagę również relację Jana Długosza, potwierdzając lub niekiedy korygując jego informacje. Ustalenia poczynione podczas pracy nad itinerarium mogą więc okazać się przydatne również przy nowym rozbiorze krytycznym dzieła Długosza. Wyjątkowo przywoływaliśmy natomiast informacje zawarte w literaturze przedmiotu, zarówno starszej (np. J. Dąbrowski), jak i najnowszej (np. J. Jefferson).

We wstępach do każdego dotąd wydanego tomu serii „Itineraria Jagiellonów” autorzy dokonywali przeglądu dotychczasowych badań nad średniowiecznymi itinerariami. Temat obrósł w literaturę i wydaje się, że został już wystarczająco szczegółowo i dokładnie przedstawiony¹⁴. Tutaj skupimy się na omówieniu dorobku w zakresie publikacji itinerariów polskich i węgierskich władców, a także scharakteryzujemy dotąd opublikowane przez różnych badaczy itinerarium Władysława III.

Przypomnimy, że w Europie, a zwłaszcza w nauce niemieckiej, pierwsze opracowania (traktowane jako pomoc warsztatowa) powstawały już w połowie XIX w. W tym samym czasie polscy i węgierscy badacze także zestawiali itineraria. Na Węgrzech drobne wykazy publikował w latach 1842 i 1844 György Fejér (1766 – zm. 1851), doktor teologii, dyrektor biblioteki uniwersyteckiej w Peszcie, który opublikował wiele źródeł do historii Węgier, m.in. wielotomowy „Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis”. Tam też zamieścił króciuteńkie fragmenty itinerarium Zygmunta Luksemburskiego¹⁵. Z kolei polski badacz, Tymoteusz Lipiński, ogłosił

1507). The Court Account Book of Sigismund Jagiellon (1504–1507). Szerző/Ed. Krisztina Rábai. Szeged, Quintus Kiadó, 2014, ss. 460, w: Średniowiecze Polskie i Powszechnie 7 (11), red. B. Czwojdrak, J. Sperka, Katowice 2015, s. 267–281.

¹³ D. Zubrzycki, Kronika miasta Lwowa, Lwów 1844. Zob. też Badecki, Zaginione księgi średniowiecznego Lwowa. Studium rekonstrukcyjne, Lwów 1927. Zupełnie nieprzydatny okazał się dla nas fragment rachunków z lat 1442–1443, który dotyczy uposażeń urzędników wypłacanych z żup wielickich i bocheńskich, zob. Korespondencja żupnika krakowskiego Mikołaja Serafina z lat 1437–1459, wyd. W. Bukowski, T. Płóciennik, A. Skolimowska, Kraków 2006, wstęp.

¹⁴ Zob. przyp. 2–5.

¹⁵ *Urbes ac loca, per quae itineratus fuerat Sigismundus rex sub concilio Constantinensi, e diplomatibus erurta*, w: *Codex diplomaticus Hungariae [...]*, wyd. G. Fejér, t. 10, vol. 5 (1410–1417), Budae 1842, s. 32–35 (itinerarium od 3 VII 1414 do 1 II 1419 r.); *Urbes et loca, per quae Sigismundus rex bello hussitico est itineratus*, tamże, wyd. tenże, t. 10, vol. 6, Budae 1844, s. 81–84 (itinerarium od 5 I 1420 do 1428 r.).

w 1847 r. „Dyaryusz podróży Zofii Jagiellonki” z Warszawy do Brunszwiku (29 I – 22 II 1556 r.) i to zestawienie uważa się za pierwsze opublikowane „polskie” itinerarium¹⁶. W latach 80. XIX stulecia nastąpił wzrost zainteresowania itinerariami. Stosunkowo liczne były prace polskich historyków wykorzystujących w swoich monografiach zestawione przez siebie itineraria królewskie. Doskonała rozprawa Piotra Węcowskiego, dająca przegląd badań, zwalnia nas z obowiązku szczegółowego wykładu. Wymienimy więc tylko nazwiska uczonych, a w nawiasach daty publikacji i zestawione przez nich itineraria. Byli to: Michał Bobrzyński (1875 r. – wykorzystał zestawione przez siebie itinerarium Kazimierza Wielkiego z lat 1356–1357), Saturnin Kwiatkowski (lata 1879 i 1886 – itinerarium Władysława Warneńczyka 1434–1444), Fryderyk Papée (1904 r. – itinerarium Kazimierza Jagiellończyka 1480–1492, 1936 r. – itinerarium Jana Olbrachta 1495–1501) oraz Kazimierz Sochaniewicz (1922 r. – itinerarium Aleksandra Jagiellończyka 1501–1506)¹⁷.

Z kolei itineraria królów węgierskich zestawiał całościowo po raz pierwszy w 1861 r. węgierski historyk i archiwista Károly Ráth (1829 – zm. 1868)¹⁸, a po latach temat podjął na nowo Béla Sebestyén¹⁹. Do obu tych opracowań jeszcze wrócimy. Na początku XX w. wydano kilka itinerariów poszczególnych władców węgierskich, a autorami większości tych opracowań byli Moritz Wertner²⁰ i Ferdo von Šišić²¹. W ostatnich latach nastąpił na Węgrzech wyraźny wzrost zainteresowania tego typu zestawieniami.

¹⁶ T. Lipiński, Dyaryusz podróży Zofii Jagiellonki 1556 r., „Biblioteka Warszawska. Pismo poświęcone naukom, sztukom i przemysłowi” 1, 1847, ogólnego zbioru t. 25, s. 635–641. Na publikację tę zwrócił uwagę P. Węcowski, Polskie itineraria, s. 14, przyp. 11.

¹⁷ P. Węcowski, Polskie itineraria, s. 15–17.

¹⁸ K. Ráth, A magyar királyok hadjáratai.

¹⁹ B. Sebestyén, A magyar királyok tartózkodási helyei.

²⁰ M. Wertner, Itinerar der Könige Stefan V., Ladislaus IV. und ihrer Würdenträger, Vjestnik 4, Zagreb 1902, s. 211–233; tenże, Itinerar des Königs Ludwig I., tamże 5, 1903, nr 2–3, s. 115–150; tenże, Nachträge zum Itinerar Stefans V. und Ladislaus IV., tamże 5, 1903, s. 172–175; tenże, Neuere Nachträge zum Itinerar der Könige Karl I. und Ludwig I., tamże 9, 1907, s. 108–113. Warto wspomnieć, że Wertner publikował też trasy wypraw wojennych, a więc uzupełnienia do itinerariów: tenże, Magyar hadjáratok a XIV-ik században, „Századok” 39, 1905, s. 420–451; tenże, Ujabb adalékok a középkori magyar hadjáratokhoz, „Hadtörténelmi Közlemények” 11, Budapest 1910, s. 199–211; tenże, Nagy Lajos király hadjáratai (1342–1382), tamże 19, Budapest 1918, s. 56–97 i 202–271.

²¹ F. Šišić, Itinerarij Karla I (1301–1342), Vjestnik 4, 1902, s. 131–143 (uzupełnił to itinerarium M. Wertner, Ergänzungen zum Itinerar König Karl’s I., Vjestnik 4, s. 270–271); tenże, Itinerari vladaoca hrvatskih i ugarsko-hrvatskih od najstarijih vremena do Bele IV, tamże 5, 1903, nr 1, s. 42–53. Warto wspomnieć o nadzwyczaj ważnym wydawnictwie dla itinerariów Arpadów: I. Szentpétery, I. Borsa, Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikái jegyzéke, t. 1, z. 1–3; t. 2, z. 1–4, Budapest 1923–1987.

Pál Engel²², Ferenc Sebők²³, Tamás Kádár²⁴, Rózsa Zsótér²⁵ i Norbert C. Tóth²⁶ opublikowali itineraria królów z dynastii Arpadów, Andegawenów i Luksemburgów, a także żon niektórych z nich. Dodajmy, że P. Engel pozostawił w maszynopisie itinerarium Karola Roberta (1323–1342) i Ludwika Andegaweńskiego (1342–1382)²⁷. Listę zamyka opublikowane w 2011 r. przez Richárda Horvátha itinerarium króla Macieja Korwina i jego żony Beatrycze Aragońskiej²⁸.

Pisaliśmy już, że Władysław III król Polski i Węgier znalazł się w kręgu zainteresowania historyków obu tych państw. Powróćmy do wspomnianego opracowania K. Rátha z 1861 r.²⁹, bo jest to pierwsze wydane itinerarium Władysława. Praca ta obecnie uznawana jest za przestarzałą, praktycznie

²² P. Engel, Az ország újraegyesítése. I. Károly küzdelmei az oligarchák ellen (1310–1323), „Századok” 122, 1988, s. 136–144; tenże, The Travelling King: Sigismund's Itinerary, „The New Hungarian Quarterly” 29, 1988, nr 110, s. 91–100 (szkic o podróżach Zygmunta); tenże, Hunyadi János kormányzó itineráriuma (1446–1452), „Századok” 118, 1984, s. 974–997 (itinerarium gubernatora Węgier).

²³ F. Sebők, I. Károly király tartózkodási helyei 1341-ben, „Acta Universitatis Szegediensis. Acta Historica” 109, 2004, s. 57–63.

²⁴ T. Kádár, László király itineráriuma (1264–[1272]–1290), „Fons (Forráskutatás és Történeti Segéd tudományok)” 23, Budapest 2016, nr 1, s. 3–143.

²⁵ R. Zsótér, Megjegyzések IV. László király itineráriumaéhoz, „Acta Universitatis Szegediensis de Attila József nominatae. Acta Historica” 92, 1991, s. 37–41.

²⁶ P. Engel, N.C. Tóth, Itineraria regum et reginarum (1382–1438), Budapest 2005 (itinerarium Zygmunta Luksemburskiego 1382–1437, jego żon Marii 1382–1395 i Barbary 1405–1438, a także wdowy po Ludwiku Andegaweńskim Elżbiety Bośniaczki 1382–1386). Trasę podróży Zygmunta opracował zmarły w 2001 r. wybitny mediewista węgierski Pál Engel, natomiast itineraria królowych są autorstwa Norberta C. Tótha, który też uzupełnił i opatrzył indeksami itinerarium Zygmunta. Publikacja ta spotkała się z zażartą polemiką Szilárda Süttő, Uralkodói itineráriumok 1382–87-ből. Szakmai és etikai problémák C. Tóth Norbert itinerárium-készítésében, „Gesta. Miskolci történész folyóirat” 6, Miskolc 2006, nr 2, s. 56–73. Zob. też odpowiedź Tótha (Néhány gondolat Süttő Szilárd „Recenziójáról”, tamże, s. 74–80) oraz ponowną polemikę Süttő (Viszontválasz C. Tóth Norbert „Gondolattaira”, tamże, s. 81–83). Itinerarium Zygmunta wydał wcześniej Jörg K. Hoensch (Itinerar König und Kaiser Sigismunds von Luxemburg 1368–1437, unter Mitarbeit von Th. Kees, U. Niess, P. Roscheck, hrsg. J.K. Hoensch, Warendorf 1995).

²⁷ P. Engel, Királyitineráriumok (1324–1382, 1387–1437), Budapest 1995, s. 1–52 (rękopis w Bibliotece Instytutu Historii Węgierskiej Akademii Nauk w Budapeszcie. Dziękujemy Panu dr. Attili Zsoldosowi za łaskawe jego udostępnienie).

²⁸ R. Horváth, Itineraria regis Matthiae Corvini et reginae Beatricis de Aragonia (1458–[1476]–1490), Budapest 2011 (História Könyvtár, Kronológiák, adattárak 12). Itinerarium to jest nadzwyczaj ważne dla każdego mediewisty zajmującego się późnośredniowiecznymi dziejami Europy Środkowej. Szeroko zakrojona polityka zagraniczna oraz znaczenie Węgier w ówczesnej dobie powodują, że trasy podróży Korwina stanowią ważną pomoc naukową. Zob. S.A. Sroka rec. w: SŻ 50, 2011, s. 171–172.

²⁹ K. Ráth, A magyar királyok hadjáratai, s. 171–180.

nieużyteczną i nie może stanowić nawet podręcznego kompendium tras podróży władcy, także ze względu na skromną objętość. Niespełna 20 lat później itinerarium Władysława jako króla Polski i Węgier wydał Saturnin Kwiatkowski (1879 r., w 1886 r. uzupełnienia)³⁰. Tę publikację charakteryzuje stosunkowo bogata baza źródłowa, choć autor zupełnie nie czerpał ze źródeł i literatury węgierskiej. Sięgnął jednak do najróżniejszych kodeksów dyplomatycznych, literatury niemieckiej, także do źródeł przechowywanych w archiwach, a godne podkreślenia jest wykorzystanie przez niego wydanych ksiąg sądowych, które studiował z wielką uwagą, stwierdzając np. słusznie, że „cytacyj sądowych nie wydawał król, lecz sąd odnośny imieniem króla”³¹. Itinerarium Kwiatkowskiego powstało na marginesie jego szerszych badań prowadzonych nad urzędnikami czasów Władysława III³². Do itinerarium powrócił po latach, publikując uzupełnienia i wprowadzając do wcześniejszego wydania ważne korekty³³.

Zupełnie przestarzały charakter ma opracowanie kolejnego historyka węgierskiego – Béli Sebestyéna z 1938 r. Badacz ten zestawiał itinerarium Władysława jako króla Węgier, czyli z prawie pięciu lat, zaledwie na dwóch stronach, podając przy tym jedynie daty graniczne pobytu w danej miejscowości. Jego opracowanie służyło badaczom „z braku lepszego opracowania”³⁴. Ostatnim opracowaniem węgierskiego itinerarium Jagiellończyka jest zestawienie Stanisława A. Sroki, opublikowane zarówno po polsku, jak i po węgiersku (lata 1995, 1996)³⁵. Wykaz ten był punktem wyjścia przy pracy nad niniejszym opracowaniem. Drobne uzupełnienia do itinerarium Władysława wniósł ostatni artykuł Adáma Nováka (2016 r.)³⁶.

Liczne węgierskie źródła archiwalne, dotyczące Władysława Warneńczyka, wykorzystał Jan Dąbrowski w monografii poświęconej pobytowi na

³⁰ KwiatItin i KwiatItinUzup.

³¹ KwiatItinUzup s. 116. Z tego powodu do itinerarium nie włączyliśmy pozwów sądowych wydawanych w Małopolsce pod imieniem króla, np. 26 VIII 1441 w Czchowie (KGZ Czchów Z 3 s. 170, dawna 70 = AGZ I 21 = MatWarn 163).

³² Prace Kwiatkowskiego zbiegły się w czasie z badaniami prowadzonymi przez Romana Maurera (Urzędnicy kancelaryjni Władysława Jagiełły. Studium dyplomatyczne, „Biblioteka Warszawska. Pismo poświęcone naukom, sztukom i przemysłowi” 3, 1877, ogólnego zbioru t. 147, s. 25–45 i 247–279). Maurer zestawiał itinerarium Władysława Jagiełły (nie ukazało się drukiem). O pracy Maurera zob. obszernie wyjaśnienia P. Węcowskiego, *Polskie itineraria*, s. 15, przyp. 18.

³³ KwiatItinUzup s. 113–116.

³⁴ B. Sebestyén, *A magyar királyok tartózkodási helyei*, s. 78–79. Cytat pochodzi z opracowania S.A. Sroki, *Itinerarium Władysława*, s. 140.

³⁵ S.A. Sroka, *Itinerarium Władysława*, s. 139–170; tenże, *I. Ulászló itinerariuma*, s. 21–47.

³⁶ Novák s. 46–47.

Węgrzech syna Jagiełły. W pracy tej szczególnie dokładnie przedstawione są wyprawy królewskie (wojna domowa z królową Elżbietą, wyprawy tureckie). Monografia ta nie została jednak zaopatrzona w itinerarium. Nie było zresztą zamiarem autora opracowanie wykazu miejsc i dat pobytu Władysława na Węgrzech, lecz – jak sam napisał – „nakreślenie politycznych dziejów kilkuletniego panowania Władysława I na Węgrzech”³⁷. Do analizy dokumentów wychodzących z kancelarii Władysława III przydatne były prace Stanisława Kutrzeby oraz Ireny Sułkowskiej-Kurasiowej³⁸.

Warto wreszcie podkreślić, że u schyłku ubiegłego stulecia zespół krakowskich historyków w składzie: Zbigniew Perzanowski, Karol Mieszkowski, Wojciech Krawczuk i Stanisław A. Sroka przystąpił do opracowania regestów dokumentów króla Władysława Warneńczyka z lat 1434–1444. Jak zaznaczono we wstępie (wersja elektroniczna opatrzona jest rokiem 2000): „Przedsięwzięcie zaplanowane z rozmachem miało objąć wszystkie zachowane dokumenty Jagiellona, zarówno ogłoszone już drukiem, jak i dotychczas nieopublikowane. Los nie sprzyjał jednak podjętemu dziełu. W 1998 r. zmarł dr Karol Mieszkowski, a niedługo potem inicjator i redaktor pracy, prof. Zbigniew Perzanowski (1999 r.). Nie udało się zatem doprowadzić rozpoczętego zbioru regestów do końca. Pozostał jednak obfity materiał, który obejmuje ponad 1000 zregestowanych dokumentów Władysława Warneńczyka. Są wśród nich również dyplomy niepublikowane, głównie z archiwalnych zbiorów węgierskich”³⁹.

Z kolei Wioletta Zawitkowska, która przygotowuje do publikacji monografię Władysława III króla Polski i najwyższego księcia Litwy (do jego koronacji na króla Węgier), zgromadziła materiały do itinerarium z tego okresu. Postanowiliśmy scalić wyniki naszych badań i przyjąć zaproszenie śp. Izabeli Skierskiej, by wydać je w serii „Itineraria Jagiellonów”.

Autorzy niniejszego opracowania, w trakcie pracy nad nim, doświadczyli życzliwości i pomocy ze strony wielu osób. Największe podziękowania należą się Pani dr Grażynie Rutkowskiej, która jako redaktor serii, z wrodzoną sobie życzliwością i serdecznością, służyła radą oraz pomocą na każdym etapie i o każdej porze. Za przeczytanie tekstu i wszelkie uwagi wyrażamy

³⁷ DąbrWład s. VII.

³⁸ S. Kutrzeba, Urzędy koronne i dworskie w Polsce. Ich początki i rozwój do r. 1504, Lwów 1903, zwłaszcza s. 963–973; I. Sułkowska-Kurasiowa, Dokumenty królewskie i ich funkcja w państwie polskim za Andegawenów i pierwszych Jagiellonów 1370–1444, Warszawa 1977, zwłaszcza s. 262–264.

³⁹ MatWarn, Wstęp. Przez pewien czas (do ok. 2007 r.) ta obszerna praca była nawet wprowadzona do obiegu naukowego poprzez umieszczenie w internecie. Obecnie maszynopis przechowywany jest w Zakładzie Historii Polski Średniowiecznej Instytutu Historii UJ, sygn. Pnpb1.

głęboką wdzięczność Panu prof. Antoniemu Gąsiorowskiemu. Za sprawdzanie naszych zamówień, bezinteresowną pomoc i podpowiedzi w trakcie poszukiwania przez nas materiałów archiwalnych składamy podziękowania Pani dr Bogdanie Petryshak z Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy we Lwowie, Księdzu Frankowi Bayardowi, generalnemu ekonomowi zakonu krzyżackiego w Wiedniu, prof. Wojciechowi Krawczukowi z UJ i ANK w Krakowie, dyrektorom archiwów kościelnych: w Przemyślu – ks. dr. prałatowi Henrykowi Borczowi, w Płocku – ks. dr. Dariuszowi Majewskiemu, w Lublinie – ks. dr. hab. Jarosławowi Marczewskiemu, a także Pani Zofii Wojciechowskiej z Archiwum Państwowego w Poznaniu, ks. prof. Kazimierzowi Łatakowi CRL z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz siostrze Elżbiecie Sander OSC, archiwistce z klasztoru krakowskich klarysek przy ulicy Grodzkiej. Wyjątkowymi przewodnikami po zasobach archiwum krzyżackiego w Berlin-Dahlem byli panowie prof. Krzysztof Kwiatkowski i prof. Sobiesław Szybkowski, którzy pomogli zamówić skany dokumentów, a ponadto udostępnili własne wypisy. Odpisy z niewydanej księgi sądowej lubelskiej (przechowywanej w Mińsku) przekazała nam Pani prof. Anna Sochacka. Pomocą w zdobyciu zdjęć dokumentów i innymi informacjami służyli też Pan prof. Janusz Grabowski z AGAD, ks. prof. Sławomir Zabraniak z Uniwersytetu Rzeszowskiego, Panowie dr Waldemar Bukowski, dr Tomasz Jaszczółt i mgr Adam Kozak z Instytutu Historii PAN, mgr Jakub Łukaszewski z Oddziału Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu oraz dr Sergiej Polechov z Instytutu Historii Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie. Prof. Maciej Salamon użyczył nam najnowszej literatury bułgarskiej o wyprawach antytureckich Władysława III, a prof. Marek D. Kowalski podzielił się informacjami o nieznanych nam wcześniej źródłach. Wszystkim życzliwym osobom, które spotkaliśmy podczas naszych peregrynacji po archiwach i bibliotekach, składamy piękne podziękowania. Wyrazy wdzięczności winniśmy Panu prof. Jerzemu Sperce, który podjął się recenzowania wydawniczego naszej książki i dodał kilka cennych uzupełnień.

Dziękujemy wreszcie Dyrekcji Instytutu Historii PAN za przyjęcie pracy w poczet swoich publikacji. Do pracowników Wydawnictwa IH PAN kierujemy słowa wdzięczności i szacunku za życzliwą opiekę oraz profesjonalne przygotowanie publikacji do druku.

Stanisław A. Sroka
Wioletta Zawitkowska

ZASADY WYDANIA

Informacje o pobytach Władysława III w poszczególnych miejscowościach podawane są w układzie, który przed laty zaproponował A. Gąsiorowski (*Itinerarium króla Władysława Jagiełły*, Warszawa 1972, wyd. 2: 2015) i które przyjęte zostały dla całej serii wydawniczej „Itineraria Jagiellonów”:

1. Data roczna.

2. Miejscowość: nazwy miejscowości leżących na obszarze Polski podajemy według dzisiejszego brzmienia. Odstępstwa od tej zasady dotyczą tylko jednej miejscowości, której pisownia znacząco różni się od średniowiecznej (Kamień, obecnie Kamyk). Miejscowości dawnej Rzeczypospolitej, dziś poza granicami Polski, nazywamy zgodnie z zapisem widniejącym w Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. 1–15, Warszawa 1880–1902. Miejscowości niezidentyfikowane podawane są kursywą zgodnie z zapisem w źródle. Natomiast dla miejscowości położonych na ziemiach wchodzących w skład Królestwa Węgier podajemy w zasadzie ich nazwy węgierskie (a w nawiasach także ewentualnie polskie, rumuńskie itd.). Szczegółowo objaśniamy zasady pisowni nazw w Alfabetycznym spisie nazw topograficznych. W komentarzach posługujemy się nazwami polskimi – orientację ułatwia Alfabetyczny spis..., tam zamieściliśmy odsyłacze od nazw różnojęzycznych do polskich (np. cytujemy w przypisie Kwiatłtin piszącego o Białogrodzie, a w itinerarium i w Alfabetycznym spisie... wymieniamy Székesfehérvár).

3. Ramowe daty pobytu: sumują informacje wszystkich znanych nam przekazów źródłowych.

4. Przekazy źródłowe: podajemy datę dzienną pobytu władcy w danej miejscowości wraz ze wszystkimi ważniejszymi przekazami źródłowymi, które ten pobyt potwierdzają. W przypisach korygujemy daty błędnie przekazane przez źródło lub przez jego wydawców. Po dacie dziennej wyliczamy wszystkie ważniejsze wydania tego samego źródła, podając kartę lub stronę; brak oznacza, że chodzi o numer. Zgodnie z zasadami przyjętymi w serii „Itineraria Jagiellonów” zestawienie niniejsze jest także rozbudowanym repertorium dokumentów. Przytaczamy zatem znane nam oryginały, ich kopie, odpisy, regesty, inwentarze archiwalne i biblioteczne itp., bo zdarza się, że badacze cytują ten sam dokument kilkakrotnie – jako różne dokumenty

wydane tego samego dnia; różne przekazy jednego dokumentu łączymy znakiem równości (=). Długim myślnikiem (–) przywołujemy to samo wydarzenie, ale opisane w źródłach różnej proweniencji, np. dokument królewski i przekaz o nim Długosza, podobnie myślnik dzieli relacje o bitwie pod Warną, przywoływane w wielu źródłach (do których tutaj kierujemy przede wszystkim za pośrednictwem nowszej literatury).

Zdecydowaliśmy się, podobnie jak wcześniej Krzysztof Pietkiewicz w „Itinerarium króla Aleksandra”, cytować nie tylko Matrykularia, ale też Metrykę Koronną, ze względu na zdarzające się w wydawnictwie Wierzbowskiego pomyłki (korygujemy błędnie rozwiązane daty, nie informujemy o błędnych streszczeniach). Informacje źródłowe – w razie potrzeby – uzupełniane są o zwięzłe komentarze wydawcy, ujęte w itinerarium w nawiasy kwadratowe. Wzorem poprzedników (w nawiasach ostrych) podajemy w wykazie także dodatkowe informacje odnoszące się do przywoływanych dokumentów, że były one wystawiane np. na łowach, w obozie wojskowym, podczas zjazdów. Odnotowujemy również informacje o sądach nadwornych (*in curia, termini regales*), o obecności przy małoletnim Władysławie tutorów Królestwa (*de consilio consiliariorum et tutorum nostrorum*) oraz inne dodatkowe informacje (np. o treści ważniejszych przywilejów, zdarzeniach, takich jak hołdy, traktaty, przyjazdy i wyjazdy itd.).

W itinerarium uwzględniliśmy dokumenty czy listy datowane lub takie, w stosunku do których możliwe było ustalenie daty prawdopodobnej. Z kolei dokumenty nieposiadające miejsca wystawienia zostały ujęte w itinerarium tylko wówczas, gdy możliwe było ich hipotetyczne przyporządkowanie do danej miejscowości (najczęściej ze względu na datę wydania). Nie uwzględniliśmy w itinerarium dokumentów, listów lub wzmianek o nich bez dat i miejsc wydania⁴⁰. Staraliśmy się dotrzeć do oryginałów dokumentów i listów lub co najmniej pierwszych ich kopii (transumptów, wzmianek, rejestrow itd.). W nielicznych przypadkach informacje o tym podajemy za wydawcami źródeł.

W dodatkach omawiamy dokumenty mylnie datowane, rzekome dokumenty Władysława III, falsyfikaty lub dokumenty podejrzone oraz (przykładowo) dokumenty wystawione pod imieniem władcy i pod jego nieobecność.

⁴⁰ Czasem przynoszą one ważne informacje. Przykładowo w księdze ziemskiej poznańskiej (KGZ Poznań Z 14 k. 39v) znaleźliśmy wpis pochodzący z 1439 r., w którym mowa jest o mandacie Władysława III. W nim wymieniony został Stanisław Ostroróg starosta generalny Wielkopolski. Zapiska ta pochodzi zapewne z 17 II 1439 r. (data roczna nie jest zapisana *expressis verbis* – wpis znajduje się pomiędzy informacjami z lat 1438 i 1440). W związku z tym może być uznana za najwcześniejszą znaną informację o pełnieniu przez Ostroroga tego urzędu (znanego dotąd jako starosta od 27 II 1439 r., poprzednik zaś występował z urzędem do 5 I 1439 r.: UDR I/1 s. 173, nr 625, 626).

Kraków 25 VII – 25 XII? (25 VII: <koronacja Władysława w katedrze krakowskiej> Dł s. 128, 130, 132, 134–136 – [pozostałe źródła] WdGen s. 53, <król zaprzysiął, za poręką wymienionych osób, że potwierdzi prawa i przywileje Królestwa po dojściu do piętnastego roku życia, czyli do lat sprawnych> or. BCz perg. 396 = KatBCz I 435 = CE II 222 = BOss rkps 135 s. 7 = Inv s. 178 = BOZ 31 s. 96–97, 133–135 = BujBiecz 33 = IA 1995 = GołDz s. 5 przyp. 6 = MatWarn 1 – wzm. Dł s. 137; 26 VII: <przejście króla z zamku na rynek, nie odbył się zaplanowany hołd mieszczan krakowskich> Dł s. 137; 27–28 VII: <sąd *in curia* [...] *domini Wladislai Dei gracia regis Polonie*> SPPP II s. 399 przed nr 2556; [31 VII: <kredytywa panów polskich dla posłów do wielkiego mistrza> GSPK OBA 6846 = JH I 6846 = SzybKred s. 350–352; 7 VIII: <sąd komisarski, w jego składzie m.in. marszałek dworu Jan Głowacz z Oleśnicy i kanclerz Jan Taszka Koniecpolski oraz tutorzy Królestwa: Jan z Tęczyna, Klemens Wątróbka ze Strzelec i Jan z Grabia> KGZ Kraków G 5 s. 121 = SPPP II s. 405 nr 2587]; 12 VIII: kopie [w dokumentach Ludwika kardynała z Arles z 4 i 5 II 1445] AUJag perg. 114, 115 = CUJ II 125 = KaczmUJ s. 49–50 = IA 1996 = MatWarn 2; 14 VIII: or. BCz perg. 397 = KatBCz I 436 = CE II 224 = IA 1997 = GołDz s. 16 przyp. 22¹ = MatWarn 3; 18 VIII: KGZ Poznań Z 12 k. 247–247v = KW IX 1373 = MatWarn 4; 21 VIII: or. BCz perg. 1198 = KatBCz I 437 = KM IV 1310 = ZDM II 467 = Waškowski 15 = MatWarn 5; 2 X: <sąd *in curia, post reclamacionem colloquii de mandato* [...] *Wladislai Dei gracia regis Polonie et magnificorum dominorum*> SPPP II s. 401 przed nr 2565; 9 X: <*de consilio dictorum tutorum nostrorum*> or. Bardejov PAB Magistrát m. Bardejov 275 = DF 212960 = Janota s. 155–156 = KutrzAkta 15 = IványiBártfa 273 = SrokaDok 60 = MatWarn 7; [25 X: or. AGAD 5040 = bdd. BOss rkps 135 s. 330–331; 10 XI: <kanclerz Jan Taszka Koniecpolski, Klemens Wątróbka ze Strzelec tutor ziemi

¹ Tu pod datą 15 VIII.

krakowskiej i Bartosz Obulec wielkorządca krakowski składają oświadczenie w sprawie wzajemnych rozliczeń zmarłego króla Władysława i Jana Strasza z Kościelnik> KGZ Kraków G 5 s. 172 = SPPP II 2599]; 25 XII?: <Boże Narodzenie> Dł s. 151²)

1435

Lwów 19 I (TN XVI 6 = ZDM VIII 2178 = BOZ 32 s. 161–162 nr 82 [90], s. 615 = bdd. BOss rkps 135 s. 438 = Str III s. 195 nr 108 = MatWarn 9)

Sandomierz [między 2 III a 16 IV] (Dł s. 151³)

Kraków 9–16 III (9 III: MK 17 k. 324 = MS IIIS 119; 16 III: <*de consensu et voluntatibus prelatorum, baronum et tutorum, hic et infra regnum constitutorum*> or. BCz perg. 402 = KatBCz I 442⁴ = BOss rkps 135 s. 425 = TN XVI 7 = KM IV 1315 = CE II 235 = Inv s. 247 = MatWarn 10)

[Wiślica 27 III (<zjazd „ziem krakowskich” zwołany w celu obsadzenia urzędu wojewody sandomierskiego i kilku kasztelanii> Dł s. 151⁵)]

Kraków 6⁶–20 IV (6 IV: <*de consensu et voluntatibus prelatorum et tutorum hinc et infra regnum constitutorum*> or. AGAD 4851 = ZDM V 1410 = bdd. Inv s. 240 = bdd. BOss rkps 135 s. 411 = ProchMat 98 = MatWarn 11, MK 30 k. 260 = wzm. KurtykaTęcz s. 303 i przyp. 227; 17 IV: <król wraca z Sandomierza do Krakowa na święto Paschy> Dł s. 151; 20 IV: or. GSPK Pergament-Urkunden 66/11 = JH II 2386 =

² Dł s. 151, pisze, że król spędzał Boże Narodzenie w Krakowie zarówno w tym, jak i w następnym roku. Pod koniec 1435 r. był jednak na Rusi. Możliwe, że Długosz mylił się, także opisując koniec 1434 r., zwłaszcza że pobyt króla we Lwowie jest potwierdzony w styczniu 1435 r.

³ Długosz podaje, że król pojechał na okres Wielkiego Postu do Sandomierza i spędził tam prawie cały Wielki Post, a na Wielkanoc (17 IV) wrócił do Krakowa. Wielki Post trwał w 1435 r. od Środy Popielcowej 2 III do Wielkiej Soboty 16 IV. Możliwe, że król wracał ze Lwowa do Krakowa przez Sandomierz. Nie można też odrzucać relacji Długosza i kwietniowego pobytu władcy w Sandomierzu.

⁴ W KatBCz I zaznaczono, że data 16 III 1435 została przyjęta za ustaleniami wydawcy CE II, „ponieważ w kalendarzu istnieje 5 różnych Grzegorz, a datacja w dokumencie nie określa bliżej, o którego z nich chodzi”. Zapis źródłowy brzmi: *f. 4 post s. Gregorii, 1435*. Wspomnienia tych kilku Grzegorz przypadały 11 II, 9 i 12 III, 23 IV, 9 V. Zgodna z itinerarium może być również środa po 23 IV (= 27 IV), też środa po 12 III (tak jak środa po 9 III przypadała 16 III). Środa po 9 V (= 11 V) niemożliwa, bo król 8 V był w Sieradzu, podobnie środa po 11 II (= 16 II), ponieważ władca zapewne zmierzał z Rusi (Lwów 19 I) do Sandomierza.

⁵ Nie wiadomo, czy król uczestniczył w zjeździe prowincjonalnym. Długosz nic o tym nie pisze, podkreśla natomiast podejmowanie decyzji większością głosów.

⁶ Możliwe, że król był w Krakowie już 30 III. W tym dniu oraz 3 IV odbyły się posiedzenia sądu (zapewne *in curia*) z udziałem Mikołaja z Michałowa starosty i kasztelana krakowskiego oraz obu tutorów ziemi krakowskiej, zob. KGZ Kraków G 5 s. 299 = SPPP II s. 411 nr 2618; KGZ Kraków G 5 s. 308–309.

kop. GSPK OBA 6966⁷ = JH I 6966 = KoczOleśn s. 434 nr 6 = DanSkarb 1708 = IA 2061 = MatWarn 12)

Sieradz 8 V (<uchwała *in convencione generali in presencja regie maiestatis*> KGZ Sieradz Z 8 k. 132 = PawSejm Dodatki s. XXXIX nr 124, <mandat sądowy króla wydany *de consilio nostrorum prelatorum et tutorum [...] in convencione*> KGZ Kraków G 5 s. 342 = SPPP II s. 411 nr 2620 = MatWarn 13, <zjazd wyznaczony na 8 V w sprawach uwolnienia z niewoli wojewody mołdawskiego Eliasza, trzymanego w zamku sieradzkim, oraz prawa duchowieństwa do pobierania dziesięcin> bdd. i miejsca Dł s. 152–153)

Kraków 17 VII – 5 XI (17 VII: odpis [listu króla do biskupa płockiego Stanisława dołączony do listu komtura toruńskiego skierowanego do wielkiego mistrza z 12 VIII] or. GSPK OBA 7037 = JH I 7037; 28 VII: TN XVI 16⁸ = BOss rkps 135 s. 466 = Inv s. 274 = BOZ 32 s. 967 [927] = Str III s. 195 nr 110 = ZDM VIII 2180 = KurtykaMat 92 = MatWarn 14; 3 VIII: TN XVI 17 = ZDM VIII 2181 = BOss rkps 135 s. 438 = Inv s. 255 = BOZ 32 s. 162 nr 83 [91] = MatWarn 16⁹; 5 VIII: KmK s. 360; 11 VIII: <wzm., że król otrzymał list od posła cesarza Zygmunta dnia 3 VIII, a 15 VIII ma się odbyć zjazd generalny w Piotrkowie> or. GSPK OBA 7035 = JH I 7035 = Lewicki dod. 9 = CE III dod. 30 = MatWarn 15¹⁰ – wzm. bdd. Dł s. 154, 161; 20 IX: or. Bardejov PAB Magistrát m. Bardejov 301 = DF 212975 = IványiBártfa 299 = SrokaDok 61 = MatWarn 18; 5 X: or. GSPK OBA 7065 = JH I 7065 = MatWarn 19, or. GSPK Pergament-Urkunden 66/12 = JH II 2390; 7 X: <*de consilio consiliariorum et tutorum nostrorum in presenti convencione generali Cracouiensi nobiscum constitutorum*> or. AYL ZbDP opis 1 sprawa 102 = KatLw 112 = PrLw 27 = AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 1360 s. 38 nr 146 = AGZ V 64 = MatWarn 20; 12 X: BOZ 32 s. 967 [927] = KurtykaMat 93; 14 X: or. ANarKw ZbDP 195 = KatKętrz 195 = AlbumPal textus 28 = PiekMon s. 256–257 nr 7 = ZDM VIII 2182 = MatWarn 21; 17 X: bmw. H. Ermisch, w: „Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens” 13, 1876, z. 1 s. 18; 2 XI: or.

⁷ Kopia niedokończona, bez datacji, dlatego w JH pod datą: początek kwietnia.

⁸ Król zapisuje Jerzemu Kuncowiczowi 40 grzywien na wsi Rów. W Inv mowa jest o zapisie dla Jana Kmiczowicza (i tylko tu podano nie 40, lecz 100 grzywien). Zapewne błędnie odczytano nazwisko (*Kmi...*, zamiast *Kun...*). Podobnie w BOss zapisano błędnie nazwisko jako *Xmilowicz*.

⁹ Król zapisze Mikołajowi z Lubrańca 40 grzywien na wsi Kuśniszcze w powiecie lubomelskim (*f. 4 post Petri ad Vincula*, 1435, tj. 3 VIII). W BOss i w Inv tylko *post festum s. Petri ad Cathedram*, 1435 (po 22 II). W Inv i BOss wpisana nazwa wsi: *Gostyńska*.

¹⁰ Tu pod błędną datą 2 VIII.

ANarKw ZbDP 196 = KatKętrz 196 = KmK 132 = MatWarn 22; 3 XI: or. BCz perg. 409 = KatBCz I 448 = CE II 237 = GołDz s. 175 przyp. b = MatWarn 23; 5 XI: Archiwum Klasztoru Bożego Ciała w Krakowie kopiarz II k. 26–27 = KM IV 1323 = MatWarn 24)
 Ropczyce 1 XII (<król w drodze na Ruś> or. ANarKw AGumnSang perg. 40 = ArchSang II 129)
 Lwów 28 XII¹¹ – 25 I 1436 (28 XII: Zubrzycki s. 97 = Badecki s. 44¹²)

1436

Lwów (cd.) 21–25 I¹³ (21 I: AAGn Acta consistorii A 17 k. 34v = ACap 306 = KW V 564 = KW X 1394 = MatWarn 27; 22 I: obl. [16 I 1481] KGZ Szadek Z 6 s. 200–201¹⁴ = TP rkps 3345 IV k. 168–169 nr 100 = KurtykaPod aneks 1 s. 244–249¹⁵ = KurtykaMat 105; 25 I: MK 39 k. 811 = ZDM VIII 2184 = MS IVS 693 = MatWarn 28)
 [Sól 6 II (<sąd komisarski z udziałem m.in. kanclerza Jana z Koniecpola, wojewodów lwowskiego i kamienieckiego oraz kasztelana międzyrzecckiego> KGZ Przemyśl G fond 17 opis 1 sprawa 1 s. 4–5 = AGZ XIII s. 2 przed nr 8)]¹⁶
 Lublin 23–24 II (23 II: <sąd *in presencia domini regis*> KGZ Lublin Z 3 fond 1759 opis 2 sprawa 1a k. 160, 162v; 24 II: or. BBg perg. w rękopisie 1219/3 III, dawniej K. 4 = KatKier 3 = KurtykaMat 96)
 Kraków 30 IV – 21 VI (30 IV: AKKw Liber antiquus LP 2 k. 326v = TN XVI 34 = KM IV 1326 = MatWarn 29; 8 V: <*sed quia colloquium*

¹¹ Dł s. 151, podaje, że król spędził Boże Narodzenie 1435 w Krakowie ze swoim bratem. Pobyt w Ropczycach 1 XII dowodzi, że był już w drodze na Ruś. Nieobecność króla w Krakowie potwierdza zapiska wydana w SPPP II 2672 (23 I 1436): *Datur terminus ad dominos consiliarios domini regis hic Cracouie ad interrogandum.*

¹² Tu pomyłkowo pod datą 29 XII.

¹³ Pewnie w tym czasie, przed 18 I i może we Lwowie, król wystawił dok., bo tego dnia Michał Mużyło z Buczacza pisał w swoim dok., że otrzymał od Władysława III tenetę Śniatyń (*de consilio consiliariorum et tutorum Regni*: MK 19 k. 174v–175 = MK 21 k. 71v = MS IIIS 121 = Inv s. 255–56 = IA 2123 = TN XVI 30 = DanSkarb 1742 = ZDM VIII 2183 = KurtykaMat 94).

¹⁴ Tu i w TP pod datą roczną 1437.

¹⁵ W dok.: *die dominico ipso beati Vincencii Martyris*, 1437. J. Kurtyka przyjmuje, że 22 I 1436 jest datą akcji prawnej, a dok. spisano między 11 X 1436 a 24 II 1437. Data 1436 nie budzi jednak wątpliwości, zob. F. Sikora, Dziersław Włostowski – czcigodny starzec, od młodzieńczych lat zawsze najbieglejszy w sztuce wojennej, w: *Narodziny Rzeczypospolitej, Studia z dziejów średniowiecza i czasów wczesnonowożytnych*, t. 1, red. W. Bukowski, T. Jurek, Kraków 2012, s. 217–222.

¹⁶ Obecność dostojników w mieście Sól (blisko Drohobycza) może świadczyć, że także król przejeżdżał przez to miasto w drodze ze Lwowa do Lublina.

- non celebrabatur diebus s. Stanislai in mayo, demum dominus rex assignavit iudicem [...]*, wśród świadków m.in. Andrzej [z Lubina] podskarbi [wielki] > SPPP VII s. 354 nr 706; 17 V: BOss rkps 1873 s. 175–176 = IA 2138 = AGZ VI 17 = MatWarn 31, or. GSPK OBA 7184 = JH I 7184 = Repertorium 831 = MatWarn 32, or. GSPK OBA 7185 = JH I 7185 = MatWarn 33; 18 V: <przywilej dla Ormian lwowskich wydany *in presenti generali Cracouiensi conuentione*> Bischoff s. 16; 20 V: or. Das Deutschordenszentralarchiv in Wien perg. 3366 = ArnoldUrkunden 3366 = WroniszewskiDok s. 305–306 = MatWarn 34; 10 VI: or. BOss perg. 580 = OssPoh 124 = ArchSang I 34 = AGZ V 66 = MatWarn 35; 16 VI: AJG rkps Fundatio Conventus Brdoviensis s. 394 = kop. [w dok. biskupa Władysława z Oporowa z 17 VIII 1437] AGAD 5650 = FijPaul 110, 112¹⁷ = MatWarn 36; 20 VI: <sąd *in curia*> SPPP II s. 416 przed nr 2641, <tylko nagłówek, brak wpisów> kop. ANarKw ks. 372 s. 1842; 21 VI: APPń Akta m. Poznań I/1 k. 95 (s. 188) = ARPozn 131¹⁸ = KW X 1406 = MatWarn 37)
- Łęczyca 27 VII – 7 VIII (27 VII: <sąd *domino rege tunc presente*> KGZ Łęczyca Z 2 k. 417v = Bieniak s. 457–460; 7 VIII: APPń Akta m. Poznań I/1 k. 95 (s. 188) = KW X 1411¹⁹ = MatWarn 44, or. ADom perg. 113 = Ruszel s. 96 = BarączKaz s. 187–190)
- Sandomierz 26 VIII (or. AGAD 2914 = trans. [Władysława IV z 24 II 1633] AGAD 2931 = trans. [Zygmunta Augusta z 15 IV 1589] AGAD 2923 = AGAD Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych 2165e k. 464–464v = ZDM II 490 = MatWarn 39)
- Przemysł 6 IX (<sąd *in presencia domini regis*> KGZ Przemysł Z fond 14 opis 1 sprawa 1 s. 25 = AGZ XIII s. 10 po nr 73)
- Lwów 19–23 IX (19 IX: <hołd Eliasza hospodara mołdawskiego> or. AGAD 5358 = CDRP I s. 601²⁰ = JabłWoł s. 9 = Inv s. 136 = bdd. BOss rkps 135 s. 286 = IA 2147 = TN XVI 38²¹ = HurmDok I/2 s. 863–864 = Costăchescu s. 696–700 – Dł s. 167–168²², <hołd Mołdawian, wymienieni panowie mołdawscy aprobują hołd wojewody Eliasza i sami składają królowi

¹⁷ Wydawca (nieznający jeszcze oryginału dok. Władysława III, a jedynie kopie) pisze, że dok. może być podrobiony (król prezentuje biskupowi włocławskiemu kandydata na plebanię w Brdowie). Z. Wilk-Woś, Władysław z Oporowa (ok. 1395–1453) podkanclerzy królewski, biskup włocławski i arcybiskup gnieźnieński, „Studia Claromontana” 21, 2003, s. 296–297, dowodzi jego autentyczności.

¹⁸ Tu pod błędną datą 18 VI 1433.

¹⁹ Tu omyłkowo pod datą 6 X 1436 (jest to data wpisu do księgi radzieckiej poznańskiej, a nie wystawienia dok.), podobnie MatWarn 44.

²⁰ Tu pod datą roczną 1435, podobnie w Inv i JabłWoł.

²¹ Tu pod datą rozwiązaną jako 17 IX.

²² Długosz podaje, że hołd Eliasza odbył się w dzień św. Michała (29 IX).

przysięgę na wierność> or. AGAD 5367 = HurmDok I/2 s. 865–866 = Costăchescu s. 701–705 = CDRP I s. 601 = Inv s. 136 = bdd. BOss rkps 135 s. 439 = JabłWoł s. 9 – Dł s. 168²³; 23 IX: <dok. króla wystawiony w obecności dostojników Królestwa, *praelatorum, consiliariorum, tutorum et baronum*> tzw. ML IV B t. 17 k. 165v–166 = ZDM VIII 2185²⁴ = BOZ 32 s. 934 [902], s. 967 [927] = KurtykaMat 97 = MatWarn 30 – wzm. Dł s. 168)²⁵

Gródek [Jagielloński] 25 IX (bdd.: <król opuszcza Lwów i objeżdża ziemie ruskie> Dł s. 170; 25 IX: tzw. ML IV B t. 17 k. 28–28v = ZDM VIII 2186 = KurtykaMat 99 = MatWarn 42, tzw. ML IV B t. 17 k. 152v [jest to druga k. 152v, bowiem jako 152 oznaczone są dwie karty] = HruszMat 30 = ZDM VIII 2187 = KurtykaMat 100 = MatWarn 40, BOZ 32 s. 927–928 [967–968] = KurtykaMat 102, tzw. ML IV B t. 17 k. 59v–60 = HruszMat 31²⁶ = ZDM VIII 2188 = KurtykaMat 101 = MatWarn 41)

Sambor [Staremiasto, czyli Stary Sambor lub Nowy Sambor, czyli Pohonicz] 27 IX – [2 X] (27 IX: ZDM VIII 2189 = MS IVS 701 = MatWarn 43; [28 IX: <sąd, w jego składzie m.in. Jan z Oleśnicy marszałek dworu i Jan z Koniczyna kanclerz> KGZ Przemyśl Z fond 14 opis 1 sprawa 1 s. 29 = AGZ XIII nr 82 s. 12; 2 X: <sąd, w jego składzie m.in. Piotr Ryterski *magister curie regis*> KGZ Przemyśl Z fond 14 opis 1 sprawa 1 s. 85 = AGZ XIII nr 101 s. 14–15])

Krasnystaw 11 X (<dok. sędziogo i podsędka chełmskich *in praesentia regiae maiestatis*> BOZ 32 s. 165–166, 617 = TN XVI 39 = bdd. BOss rkps 135 s. 438 = Str III s. 195 nr 111 = ZDM V 1422²⁷)

²³ Zob. przypis wyżej.

²⁴ Tu pod datą 6 V. Podobnie MatWarn i KurtykaMat. W dacie *die dominico ante s. Stanislai*, 1436. Z itinerarium zgodna jest translacja św. Stanisława, a niedziela przed nią wypadła 23 X. Wskazuje na to także treść dok., gdzie mowa o odbytych hołdzie Eliasza we Lwowie.

²⁵ Dnia 23 IX wojewoda Eliaz wystawił dok. zrzeczenia się na rzecz Polski ziemi szepienickiej z miastami Chocim, Cecuń i Chmielów, jak napisano, było to zadośćuczynienie za szkody wyrządzone niegdyś przez jego ojca Aleksandra Dobrego w ziemi śniatyńskiej i kołomyjskiej (or. AGAD 5336 = HurmDok I/2 s. 871–872 = Costăchescu s. 706–709 = CDRP I s. 601 = Inv s. 136 = bdd. BOss rkps 135 s. 286 = JabłWoł s. 9 – wzm. Dł s. 167–169; wszystkie wydania i regesty, poza Costăchescu, mylnie datują ten dok. na 1437). Zob. też I. Czamańska, Mołdawia i Wołoszczyzna wobec Polski, Węgier i Turcji w XIV i XV w., Poznań 1996, s. 97 i przyp. 298.

²⁶ Tu pod błędnie rozwiązaną datą 3 X.

²⁷ Według wydawcy – raczej niesłusznie – data odnosi się tylko do akcji prawnej. W dacie jest bowiem *actum et datum*, a wymieniany wśród świadków Maciej Smok był stolnikiem chełmskim w l. 1427–1453 (UDR III/2 1445), czyli mógł z tym tytułem wystąpić na tym dok.

Kraków 13 XI – 13 VIII 1437 (13 XI: <śąd *in curia*> SPPP II s. 420 po nr 2662; 14 XI: <śąd *in curia*> SPPP II s. 420–421 nr 2663; 15 XI: tzw. ML IV B 17 k. 100v–101 = HruszMat 32 = ZDM VIII 2190 = KurtykaMat 103 = MatWarn 46; 16 XI: or. GSPK OBA 7247 = JH I 7247 = SzwedaLas s. 424–425, <wpis dok. króla z nadaniem szlachectwa Janowi Służce z Mirowa> KGZ Kraków Z 150 s. 293 = SPPP II s. 562–563 nr 3302a; 21 XI: APPń Klasztor cystersów w Obrze 51 s. 200–202, dawniej Obra B 3 k. 214–216 = KW X 1414 = MatWarn 47, tzw. ML IV B t. 9 k. 360 = ZDM VIII 2191 = MatWarn 48; 23 XI: tzw. ML IV B t. 17 k. 214v–215 = ZDM VIII 2192 = KurtykaMat 104 = MatWarn 49, <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 1; [24 XI: <Wnuczko z Kutna kwituje króla ze 100 grzywien zapisanych mu na Bóbrce> or. AGAD 4716 = TN XVI 40 = ProchMat 99 = bdd. BOss rkps 135 s. 439 = bdd. Inv s. 256]; 4 XII: <*termini regales*> SPPP II s. 420 przed nr 2665, <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 3; 5 XII: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 3; 6 XII: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 3; 15 XII: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 4; 16 XII: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 6; 21 XII: APPń Akta m. Poznań I 1896 k. 19v–20 = KW V 590 = PmP 36 = KW X 1415 = MatWarn 51; 25 XII: <Boże Narodzenie> Dł s. 170, 173)

1437

Kraków (cd.) 1 I – 13 VIII (1 I: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 8; 2 I: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 10; 3 I: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 17; 8 I: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 20; 10 I: or. ŠA Spišská Nová Ves v Košiciach, pracovisko Archív Spišská Nová Ves: Magistrát m. Spišská Nová Ves 57 = DF 280823 = Illéssy s. 27 = SrokaDok 63 = MatWarn 53; 12 I: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 20; 29 I: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 22; 4 II: <*colloquium generale*> SPPP II s. 426 przed nr 2695 i nr 2695, <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 23; 5 II: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 23; 7 II: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 23, KGZ Halicz Z fond 6 opis 1 sprawa 1 s. 43 [29] = AGZ I 16 = AGZ XII nr 160 s. 19²⁸ = MatWarn 54; 8 II: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 26; 9–12 II [może 10 II, czyli niedziela *Esto mihi*]: <*dies Carnisprivii*, przy królu zebrali się liczni doradcy> Dł s. 173²⁹; 11 II: <śąd *in curia*> KGZ

²⁸ Tu pod datą *f. 5 in crastino s. Dorotee* (7 II). W AGZ I pod datą *f. 4* (ale w tym roku dzień św. Doroty, 6 II, przypadał w środę).

²⁹ Długosz pisze też, że król przez cały okres wiosny i lata przebywał w Krakowie.

Kraków Z 150 s. 28; 13 II: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 28; 14 II: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 28; 16 II: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 29; 17 II: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 32; 18 II: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 33; 19 II: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 35; 20 II: < dok. króla wystawiony *de consilio prelatorum, baronum et tutorum nostrorum predictorum elementer annuentes* > KP III 208, < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 35; 21 II < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 37; 22 II: bmw. Mosbach s. 96³⁰; 23 II: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 38 b; 24 II: < przywilej dla kupców sądeckich *de consilio omnium prelatorum, baronum et tutorum nostrorum in parlamento generali presenti nobiscum congregatorum* > AGZ IX 38 = Golachowski 38 = IA 2159 = MatWarn 55; 25 II: < przywilej dla kupców sądeckich *de consilio baronum et tutorum nostrorum predictorum* > AGZ IX 39 = Golachowski 39 = MorSąd s. 203 = MatWarn 56; 1 III: or. AGAD perg. 269 = KP III 207 = TN XVI 51 = Inv s. 56³¹ = IA 2160; 3 III: AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 1360 s. 39 nr 151 = AGZ V 70 = MatWarn 58; 5 III: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 49; 19 III: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 49; 26 III: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 50 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1855; bdd.: < całą wiosnę i lato król spędza nieprzerwanie w Krakowie > Dł s. 174; 10 V: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 51 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1856; 11 V: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 55 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1857; 13 V: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 58 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1859; 14 V: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 63; 15 V: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 65; 21 V: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 66; 25 V: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 67; 21 VI: or. AKlar perg. 131 = KM IV 1330 = MatWarn 57; 29 VII³²: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 68 = KTyn 181 = SPPP II 2714; 1 VIII: < sąd *in curia* > KGZ Kraków Z 150 s. 69; 13 VIII: < do króla przyjeżdża książę Świdrygiełło > Dł s. 174³³)

³⁰ Tu pod datą 14 III 1432.

³¹ Tu pod datą roczną (błędnie podaną: 1427).

³² Tego dnia zapadł wyrok kasztelana i starosty krakowskiego Mikołaja z Michałowa oraz sędziego krakowskiego Jana Reja z Szumska w sporze klasztoru tynieckiego z kmieciami z Bodzanowa, wydany m.in. w obecności kanclerza Jana Tazski z Koniecpola. Kanclerz stawiał się przed sądem również w dniu 1 VIII.

³³ Świdrygiełło już 4 IX był we Lwowie (BCz perg. 422 = KatBCz I 463; zob. С.В. Полевых, Наследники Витовта. Династическая война в Великом княжестве Литовском в 30-е годы XV века, Москва 2015, s. 551). Możliwe, że wyjechał z Krakowa (gdzie zresztą został źle przyjęty) po opuszczeniu miasta przez króla.

[Sandomierz 10 IX (<dok. sędziego i podsędziego sandomierskich wydany *in colloquio generali*, wśród świadków m.in. Jan z Oleśnicy marszałek dworu> or. AGAD 3251 = ZDM II 502)]

Kraków [po 8 VII – przed 30 IX]³⁴ <*dominica die prox[ima]* [...], *datum*> (or. BJag perg. D 41 = BukowskiObjęcie dod. s. 124–125 nr 41 = KatBJag 127)

Kraków [30 IX – 2 X?], 3 X – 31 III 1438 (30 IX³⁵, 2 X: <*colloquium generale*> SPPP II s. 433 przed nr 2717; 3 X: <*sąd in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 69; 4 X: <*sąd in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 70; 5 X: <*sąd in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 75 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1864; 6 X: <*sąd in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 79 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1866; 7 X: Mosbach s. 96–97³⁶ = IA 2173 = MatWarn 60, or. Bardejov PAB Magistrát m. Bardejov 311 = DF 212995 = IványiBártfa 309 = SrokaDok 64, <*sąd in curia regis*> SPPP II s. 436 przed nr 2724; [16 X: <dok. książąt oświęcimskich Waclawa, Przemysława i Jana, *actum et datum*> ZDM II 507³⁷]; 12 XI: <*sąd in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 81; 15 XI: <*sąd in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 83, Klose s. 356 = bmw. Mosbach s. 96³⁸ = IA 1838; 4 XII: <*sąd in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 83; 16 XII: KGZ Pyzdry Z 8 k. 154 = KW X 1442 = MatWarn 62; 25 XII: <Boże Narodzenie> Dł s. 176; 27 XII: <*sąd in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 85)

1438

Kraków (cd.) 1 I – 31 III (1 I: or. GSPK OBA 7408 = JH I 7408; [9 I: <wyrok sądu komisarskiego z udziałem kasztelana i starosty krakowskiego Mikołaja z Michałowa oraz m.in. kanclerza Jana Koniecpolskiego> ZDM II 515]; 25 I: <*sąd in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 91 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1867; [I/II:] <na radę do Krakowa wezwany Dzierżaw z Rytwian, rozmawia z królem> Dł s. 177³⁹; 3 II: <*sąd in curia*>

³⁴ Daty *post* i *ante quem* ustalił BukowskiObjęcie s. 122 i dod. s. 124–125.

³⁵ Na sąd w Krakowie *in festo s. Michaelis coram domino rege et dominos consiliariis* [29 IX] były odsyłane sprawy z Rusi (zob. AGZ XI 1007, 1008).

³⁶ Tu pod błędnie rozwiązana datą 1 X 1437.

³⁷ Dok. może wydany w obecności króla, zwłaszcza że Dł s. 175, pisze o nieobecności władcy na zjeździe w Sieradzu 15 X.

³⁸ Tu pod datą roczną 1432, podobnie w IA.

³⁹ Według Długosza spotkanie Dzierżaw z królem miało miejsce przed 25 II, bo tego dnia Rytwiański wyruszyć miał zbrojnie na Zator. O antyhabsburskiej dywersji Dzierżaw na Spiszu i Górnym Śląsku (podjętej z pewnością w porozumieniu z dworem) zob. m.in. A. Prochaska, W obronie społeczeństwa. Studium z dziejów Władysława Warneńczyka,

KGZ Kraków Z 150 s. 95 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1868, <*colloquium generale*> SPPP II s. 438 po nr 2733; 4 II: <śąd *in curia*> SPPP II s. 438 przed nr 2736; 5 II: <*colloquium generale*> SPPP II s. 438 przed nr 2734, <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 100 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1874⁴⁰; 6 II: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 105 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1876, <dok. wydany *in curia regis*> DokSZK 187, <śąd *in curia*, wśród świadków m.in. kanclerz Jan Tazska z Koniciepoła, *per sententiam dominorum in colloquio generali presidencium*> KGZ Kraków Z 150 s. 110 = SPPP VII s. 355 nr 711; 7 II: <śąd *in curia*> SPPP II s. 439 przed nr 2738⁴¹ = KGZ Kraków Z 150 s. 114 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1880; 9 II: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 125 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1884; 11 II: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 125 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1885; 16 II: or. AGAD 2240; 23 II: KGZ Kraków G Relationes 190 s. 1659–1661 = KGZ Kraków G Relationes 199 s. 2178–2179 = ZDM II 518 = MatWarn 63; 10 III: <król zapowiada przyjazd do Wielkopolski⁴²: *quod de proximo Christo duce ibi in Maiori Polonia constituemur*> KGZ Kalisz Z 7 k. 298v–299 = KW X 1448, GSPK OBA 7424 = JH I 7424 = MatWarn 65; 31 III: <śąd *in curia*, w składzie sądu m.in. marszałek Jan Głowacz z Oleśnicy> kop. ANarKw ks. 372 s. 1886; bdd.: <król przyjmuje poselstwo czeskie ofiarujące tron Kazimierzowi Jagiellończykowi> Dł s. 180⁴³)
 Nowe Miasto Korczyn ok. 20 IV – ok. 4 V (20 IV: CE III dod. 43 – 4 V <*convencio generalis*, narady trwają wiele dni> Dł s. 180⁴⁴; 25 IV:

„Kwartalnik Historyczny” 15, 1901, s. 339–342. R. Heck, Tabor a kandydatura jagiellońska w Czechach (1438–1444), Wrocław 1964, s. 54–56, pisze, że wyprawa Dzierżysława na Węgry rozpocząć się musiała już pod koniec stycznia lub na początku lutego, „gdy uzyskanie jakichś poważniejszych sukcesów na terenie Węgier okazało się niemożliwe, Dzierżysław Rytwiański na czele swych wojsk skierował się w końcu lutego na Śląsk. W dniu 25 lutego 1438 r. oddziały Rytwiańskiego zdobyły Zator”.

⁴⁰ Tam data odczytana jako *f. 5*.

⁴¹ Tu pod datą 8 II, którą poprawia na 7 II Kwiatltn s. 7.

⁴² SzweadaOrg s. 237, opisuje negocjacje w sprawie planowanego od 1437 zjazdu Władysława III z wielkim mistrzem, który odbyć się miał ok. 24 VI 1438 w Kaliszu. Kolejne terminy odraczano, choć jeszcze w październiku 1440 biskup krakowski w liście do wielkiego mistrza wyrażał nadzieję, że do niego dojdzie.

⁴³ Czeskie stronnictwo narodowe dokonało elekcji Kazimierza Jagiellończyka na zjeździe w Kutnej Horze 2 III 1438. Poselstwo dotarło do Krakowa jeszcze w marcu, a decyzję o włączeniu się Polski do walki o czeski tron podejmowano w kwietniu na zjeździe nowokorczyńskim (m.in. A. Sokołowski, Elekcja czeska po śmierci Zygmunta Luksemburczyka, RAUhF, t. 5, Kraków 1876, s. 1–86; KurtykaTęcz s. 311 i przyp. 291, tamże pozostała literatura i źródła).

⁴⁴ Dł s. 180, podaje, że zjazd generalny w Nowym Mieście Korczynie król zwołał na św. Floriana (4 V). Z kolei w liście do księcia saskiego Fryderyka władca pisał o dniu 20 IV,

<zawiązanie konfederacji dla zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego i zwalczania herezji husyckiej> or. BCz perg. 427 = KatBCz I 468 = BOss rkps 135 s. 8 = Inv s. 178 = VL s. 63–64 = CE II 248 = IA 2194; 1 V: or. GSPK OBA 7435 = JH I 7435 = MatWarn 67)

Kraków 9 V – 19 VIII (9 V: or. Bardejov PAB Magistrát m. Bardejov 332 = DF 213015 = IványiBártfa 328 = SrokaDok 66 = MatWarn 70; 10 V: <dok. wydany *in curia*> TN XVI 74, <sąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 128 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1887; 12 V: <sąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 137 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1893–1894; 13 V: <sąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 140 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1894; 15 V: BN rkps 12535 II nr 46 k. 92–92v = ZDM VIII 2194 = tzw. ML IV B t. 9 k. 208v = MatWarn 70; 16 V: <listy kanclerza Koniecpolskiego do panów saskich> Sächsisches Staatsarchiv, Hauptstaatsarchiv Dresden, 10004 Kopiale Nr. 1 k. 31b = CE III dod. 41–42; 19 V: Sächsisches Staatsarchiv, Hauptstaatsarchiv Dresden, 10004 Kopiale Nr. 1 k. 31 = CE III dod. 43 = DReich 270 = MatWarn 71; 20 V: or. GSPK OBA 7440 = JH I 7440; 28 V: <sąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 145 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1901 = SPPP II s. 442 przed nr 2759; 1 lub 2 VI: <posłowie króla Czech i Węgier przyjeżdżają do Krakowa> Palacký s. 423⁴⁵ – Dł s. 181–182; [4 VI: <książę ruski Fiodor Ostrogski poświadcza, że otrzymał zapłatę za udział w wojnie czeskiej> or. AGAD 1212, <Mikołaj z Michałowa, Jan z Czyżowa, Wawrzyniec Zaremba, Klemens Wątróbka i Piotr Woda ze Szczekocin zabezpieczają 1000 grzywien na Samborze pożyczonych na wyprawę czeską królowi przez Piotra Odrowąża> or. AGAD 4719 = TN XVI 75 = BOZ 32 s. 167–168 nr 89 [96] = bdd. Inv s. 256 = bdd. BOss rkps 135 s. 439]; 9 VI: KGZ Poznań Z 14 k. 133–133v = KW X 1458 = MatWarn 72; 27 VI: MK 98 k. 53–53v = ZDM V 1430 = MatWarn 73; 2 VII: Sächsisches Staatsarchiv, Hauptstaatsarchiv Dresden, 10004 Kopiale Nr. 1 k. 32 = CE III dod. 47 = MatWarn 75; 31 VII: tzw. ML IV B t. 9 k. 43 = ZDM V 1432 = MatWarn 76, <sprawozdanie posłów saskich z 5 VIII, w którym znajduje się informacja o rokowaniach prowadzonych w Krakowie z panami polskimi> DReich 273 = CE III dod. 54; 6 VIII: or. AGAD 329 = TN XVI 78 = KW X 1461 = BOss rkps 135 s. 477⁴⁶ = MatWarn 77; 8 VIII: or. AGAD 4718 = TN XVI 79 = BOZ 32

in octava Pasche (CE III dod. 43). Dnia 21 IV odbył się w Krakowie sąd *in curia regis*, ale być może bez udziału króla (DokSZK 188).

⁴⁵ Autor uważa (bez przytoczenia źródeł), że 1 VI 1438 przybyło do Krakowa na spotkanie z królem poselstwo od króla Czech i Węgier Albrechta Habsburga. Z kolei Długosz pisze, że posłowie czeszy zjawili się w Krakowie *pro diebus Pentecostes*, które w tym roku przypadały 1 i 2 VI.

⁴⁶ Tutaj *f.* 5 (w or.: *f.* 4).

s. 169 nr 90 [97] = ProchMat 102 = bdd. BOss rkps 135 s. 439 = bdd. Inv s. 256 = MatWarn 79, or. AGAD 7277 = KP I 178 = KW X 1462 = MatWarn 78; 14 VIII: <zamieszki w Krakowie próbuje opanować biskup Zbigniew Oleśnicki, wezwany w tym celu przez króla i jego doradców> Dł s. 189; 19 VIII: or. AGAD 366 = TN XVI 82 = KW X 1464 = BOss rkps 135 s. 477 = Inv s. 282 = MatWarn 80)

Żarki, w polu koło Ż. [VIII/IX] (<*in loco campestri prope Zari*> MK 12 k. 234v = MS IS 64 = ZDM VIII 2197 = MatWarn 81)

Śląsk [ok. 20 IX] (<wyprawa zbrojna po koronę czeską dla Kazimierza Jagiellończyka, król nie czeka na pospolite ruszenie zwołane na 8 IX do Częstochowy i rusza na ziemie śląskie> Dł s. 186–187)

Lubliniec [IX] – w obozie wojskowym koło wsi Świbie 26 IX – Strzelce i inne miejscowości aż do Opawy ([IX:] Dł s. 186–187; 26 IX: <*in loco campestri [...] ante villam Swibye*> or. AGAD 4852 = MK 17 k. 68 = MS II 475⁴⁷ = ProchMat 100 = MatWarn 68)

[Toszek 2 X (<księżęta oświęcimscy Waclaw, Przemysław i Jan zobowiązują się przez rok zachować rozejm z Władysławem III, a w przyszłości uznać Kazimierza władcą Czech, jeśli uzyska on uznanie od przynajmniej jednego lub dwóch innych książąt śląskich> or. BCz perg. 431 = KatBCz I 472 = CE I 97 = bdd. Inv s. 56 = [zapiska niedokończona] bdd. Inv s. 33 = bdd. BOss rkps 135 s. 286)]⁴⁸

[Strzelce 6 X (<*in campo ante S.* księżęta opolscy Bernard, Jan i Mikołaj I zobowiązują się złożyć hołd Kazimierzowi po jego koronacji> or. AGAD 94 = TN XVI 86, 87 = Inv s. 56 = BOss rkps 135 s. 118⁴⁹ = WapDz

⁴⁷ Tu pod datą 2 V. Podobnie ProchMat, MatWarn oraz Pieczęcie królów i królowych Polski. Tabularium Actorum Antiquorum Varsoviense Maximum, Divisio Prima – „InSimul”, Warszawa 2010, s. 17. W or. *f. 6 ante festum s. Stanislai*.

⁴⁸ Król wezwał pospolite ruszenie do Częstochowy na 8 IX, ale nie czekając na nie, najechał na Śląsk (Dł s. 186). Ok. 20 IX rozpoczęła się „wyprawa zasadnicza dwunastotysięcznej armii polskiej dowodzonej formalnie przez młodocianego króla Władysława III, któremu towarzyszył brat Kazimierz, czeski elekt” (K.R. Prokop, Księstwa oświęcimskie i zatorskie wobec Korony Polskiej w latach 1438–1513. Dzieje polityczne, Kraków 2002, s. 46). Itinerarium króla słabo poświadczają źródła. Włączyliśmy do itinerarium akty książąt śląskich, którzy składali obietnice uznania królem czeskim Kazimierza Jagiellończyka – po jego koronacji. Nie wiemy, czy w rozmowach uczestniczył osobiście Władysław III (zob. też na ten temat R. Heck, Tabor, s. 150–157; K.R. Prokop, Księstwa oświęcimskie i zatorskie, s. 46–47). Zapewne nie odbierał od szlachty z ziemi brzeskiej, mieszczan i całego pospólstwa Brzegu ich zapewnień o dotrzymaniu zawartego układu: dok. wystawiony został 28 X w miejscu pobytu polskiego wojska (*in loco campestri stationis exercitus circa civitatem Brzeg*), a król jeszcze 25 X był w Nowej Cerekwi, wycofując się spod Opawy (or. AGAD 101 = TN XVI 91 = BOss rkps 135 s. 118 = Inv s. 56 = KP IV 22). Był to definitywny koniec wyprawy po koronę czeską, neutralność Brzegu nie miała większego znaczenia.

⁴⁹ W BOss i Inv z datą *post s. Francisci* zamiast – jak w or. – *f. 2. proxima post [...]*.

- s. 296–297 przyp. 1 = IA 2224 = IA 2223⁵⁰ = CDS s. 61–62 nr 199 = KP IV 21 = GrünhMarkgr s. 331 nr 34, <*in loco campestri* pod S. Bolesław V książę opolski zawiera rozejm z królem Władysławem> or. AGAD 814 = TN XVI 88 = CE I 98 = Inv s. 56⁵¹ = WapDz s. 296–297 przyp. 1 = bdd. BOss rkps 135 s. 118]]
- [Śląsk 15 X (<*in campo exercituum serenissimi domini nostri regis in terris Slesiae*, odpowiedź panów polskich na list panów węgierskich z 15 IX wystosowana z rozkazu króla> CE I 99)]
- [Racibórz 18 X (<książę opawsko-raciborski Waclaw II zawiera układ z Władysławem III> or. AGAD 97 = TN XVI 89 = IA 2227 = bdd. Inv s. 56 = bdd. BOss rkps 135 s. 118 = Palacký s. 423)]
- Opawa, koło O. [X] (<*prope O.* spotkanie króla z wojewodą sandomierskim Janem z Tęczyna, wieloma Polakami i Czechami, zapada decyzja o odwołaniu do Polski> Dł s. 187)
- Nowa Cerekwia, w obozie wojskowym koło miasta Nowa Cerekwia blisko Opawy 25 X (Sächsisches Staatsarchiv, Hauptstaatsarchiv Dresden, 10004 Kopiale Nr. 1 k. 50 = CE III dod. 59 = MatWarn 82)
- Racibórz [X] (<król wraca z wojskiem do Polski przez R.> Dł s. 187)
- Kraków 8 XI (tzw. ML IV B t. 9 k. 44v = ZDM V 1434 = MatWarn 83)
- Piotrków 8–19 XII (8 XII: <początek *convencio generalis*, na którym uznano pełnoletniość Władysława III> Dł s. 199–200; 11 XII: <*in conuencione generali* król potwierdza prawa i przywileje Królestwa oraz przynależność doń Litwy, Rusi, Podola i Mołdawii> BOZ 32 s. 957 [921]⁵² =

⁵⁰ W IA błędna informacja, że jest to dok. króla (zob. Dodatki: Rzekome dokumenty króla).

⁵¹ Z datą *ut supra*, czyli popsutą, zob. przyp. 49.

⁵² W BOZ krótki regest z datą *f. 5 post Conceptionis Marie*, 1438 (11 XII). J. Kurtyka uznał, że dotąd błędnie przyjmowano w literaturze, iż potwierdzenie praw nastąpiło 16 XII (wskazał na ustalenia Sobocińskiego s. 295, oraz na własną pracę: KurtykaTęcz s. 313). Dok. z 11 XII, tak jak dokumenty z 16 XII, również obejmuje potwierdzenie praw Królestwa, ale tylko w tym pierwszym znalazło się potwierdzenie przynależności do Korony i Litwy, Rusi, Podola i Mołdawii. Dok. z 11 XII znany jest z wpisu w MK 10 – z niepełną datą i bez listy świadków. Nie wiadomo, czy lista była w or. Możliwe, że do MK (k. 12) wpisano wersję skróconą. Na podstawie bowiem dok. z 11 XII 1438 panowie polscy przygotowali (w 1447 r.?) tekst dok. króla Kazimierza Jagiellończyka, który długo ociągał się z potwierdzeniem praw Królestwa. Ten projekt wpisano do MK 10 na kartach 4v–6 (ostatecznie władca potwierdził prawa Korony dopiero w 1453; zob. P. Węcowski, Pieczęć majestatowa Kazimierza Jagiellończyka. Datacja oraz próba wyjaśnienia, dlaczego król przestał jej używać, SŻ 49, 2011, s. 102; też G. Rutkowska, Itinerarium króla Kazimierza Jagiellończyka 1440–1492, Warszawa 2014, s. 120 i przyp. 467, tam dalsza literatura). Dok. z 11 XII przechowywany był w skarbcu wawelskim, bo znalazł się w inwentarzu sporządzonym w XVI w. (BOZ 32). Pisarze zapisywali to, co usłyszeli od kierujących inwentaryzacją, a więc delegowanych przez króla Ługowskiego, Górskiego i Jana Zamoyskiego. Wykonali gigantyczną pracę, ale

JusPol s. 250–251 = MK 10 k. 12⁵³ = Knigi 21 = bdd. Inv s. 178 = bdd. BOss rkps 135 s. 8 nr 13 = BOZ 31 s. 99–100, 135 = KurtykaMat 112; 16 XII: <*in parlamento generali* Władysław III potwierdza swojemu stryjowi Zygmuntowi Kiejstutowiczowi wielkiemu księciu litewskiemu wszystkie prawa i przywileje nadane Wielkiemu Księstwu przez swojego ojca Władysława króla polskiego oraz przyrzeka je zachowywać> or. BCz perg. 433 = KatBCz I 474 = TN XVI nr 92–93 = AU 65 = ZbLit s. 27 = VL s. 63 = BCz rkps 237 nr 123 = DanSkarb 1751⁵⁴ = MatWarn 85 = BOss rkps 135 s. 48 = Inv s. 383 = IA 2243, <*in parlamento generali* Władysław III potwierdza prawa i przywileje nadane przez swoich poprzedników duchownym, świeckim i miastom Królestwa> [potwierdzenie praw wystawiono w wielu egzemplarzach dla różnych odbiorców, tu wyliczamy wszystkie znane nam oryginały i ich kopie lub wydania, także w postaci regestów, oraz wydania według nieistniejących obecnie oryginałów] or. AGAD 3487 = Pamiatnaja kniżka s. 47 = ArchKal s. 316, or. AGAD 4643 [niegdyś w zespole Metryka Litewska dok. 66] = PtaszOpis s. 217 nr 66 = ProchMat 103, or. ANarKw ZbDP 204 = KatKętrz 204, or. APPń Akta m. Poznań D 5 = KPozn s. 168 = PmP 37 = KW V 625, or. AYL ZbDP sprawa 110 = AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 1360 s. 40 = KatLw 121 = AGZ V 75, oryginały BCz perg. 434–436 = KatBCz I 475–477, or. BPANKw perg. 41 = DziwKat 64, or. BPANKw perg. 509 = DziwKat 65, [według or. przechowywanego w Archiwum Nowego Sącza, który spłonął wraz z innymi dokumentami pergaminowymi w XIX w.] AGZ IX 42 = Golachowski 40 = Syg s. 206 nr 24, trans. [Augusta III z 23 IX 1761, który transumował kilka przywilejów Szydłowa, m.in. Zygmunta Augusta z 12 X 1556, a ten ostatni władca wystawił nowy przywilej z powodu spalenia się podczas pożaru miasta dokumentów królów Władysława i Kazimierza Jagiellończyka] AGAD 8605 = Seruga 124 = KM V 19 = reg. [króciutki i błędny, treść wskazuje, że sporządzony został według cytowanej tu kop.] <„1438, Warnęczyk potwierdza dawne przywileje miasta” [Szydłowa]> ks. J. Wiśniewski, Historyczny opis kościołów, miast, zabytków i pamiątek w stopnickiem, Marjówka 1929, s. 294, kop. AAPń CP 1 k. 3–4, kop. [ex Libro privilegiorum Capituli

są to głównie regesty, często mało dokładne (dok. znany też z wpisu w BOZ 31). Dok. był w skarbcu jeszcze pod koniec XVII w., bo odnotowany został także w inwentarzu sporządzonym pod kierunkiem biskupa Stanisława Wojeńskiego (prace zakończyły się w 1682 r.), a ogłoszonym drukiem przez Erazma Rykaczewskiego w Paryżu w 1862 r. (Inv s. 178) oraz w inwentarzu sporządzonym w 1739 r. z okazji przekazywania skarbcia podskarbiemu wielkiemu Janowi Ansgaremu Czapskiemu (BOss rkps 135).

⁵³ W dacie, także JusPol i Knigi, tylko *post festum Conceptionis beate Marie*, 1438.

⁵⁴ Tu pod datą 12 XII.

Cracoviensis] TN XVI 95, wyd. [według oryginałów w BCz 435 i 436 oraz z or. niegdyś w Metryce Litewskiej, też według wydań w AGZ V 75 i AGZ IX 42] CE II 251, registry [dwóch lub trzech dokumentów, jeden także bmw.] bdd. Inv s. 178, registry [czterech dokumentów, w tym dwa bdd., jeden bdd. i bmw.] BOss rkps 135 s. 8, BOZ 31 s. 100–102; 17 XII: or. AGAD 4853 = ProchMat 104 = bdd. BOss rkps 135 s. 411 = MatWarn 86, or. AGAD 4717 = TN XVI 94 = BOZ 32 s. 169–170 nr 91 [98] = ProchMat 105 = bdd. Inv s. 256 = bdd. BOss rkps 135 s. 439 = MatWarn 87; 18 XII: ZDM VIII 2198 = tzw. ML IV B t. 17 k. 194v = MatWarn 88 = KurtykaMat 113; 19 XII: <dok. dla Piotra z Oporowa *de consilio prelatorum et baronum nostrorum in presenti convencione generali*> KP II 580 = MatWarn 91, or. AGAD 8498 = tzw. ML IV B t. 17 k. 149v–150 = Seruga 17 = ZDM VIII 2200 = KurtykaMat 114 = MatWarn 90, tzw. ML IV B t. 9 k. 60 = ZDM VIII 2199 = MatWarn 89; bdd.: <po zakończeniu zjazdu król udaje się do Wielkopolski> Dł s. 202) Łęczyca 30 XII – 10 I 1439 (30 XII: <sąd w czasie obecności króla w Ł.> KGZ Łęczyca Z 11 k. 360)

1439

Łęczyca (cd.) 5–10 I (5 I: <sąd *in presencia serenissimi domini regis*> KGZ Łęczyca Z 11 k. 365v; 7 I: <sąd w czasie obecności króla w Ł.> KGZ Łęczyca Z 11 k. 369v, WierzbFragm s. 26 nr 2; 8 I: <sąd w czasie obecności króla w Ł.> KGZ Łęczyca Z 11 k. 371; 10 I: <sąd *coram domino rege*> KGZ Łęczyca Z 11 k. 373; bdd.: <król niedługo zabawił w Ł.> Dł s. 202)

Lublin 16–27 II (bdd.: <z Łęczycy król zawraca w kierunku ziemi lubelskiej i chełmskiej, zabawił tam kilka dni> Dł s. 202; 16 II: obl. AALn Acta officialia Lublinensia Rep. 60 A 21 k. 263 = APLn Kościół Świętego Ducha w Lublinie sygn. 2 = KatLn 11 = Wadowski s. 360–361 i przyp. 4 = ZDM V 1439 = MatWarn 95; 21 II: tzw. ML IV B t. 17 k. 13–13v = BCz rkps 1725 s. 236 = ZDM VIII 2202 = KurtykaMat 116 = MatWarn 96; 23 II: MK 12 k. 234v = MS IS 65 = ZDM VIII 2203 = MatWarn 97, tzw. ML IV B t. 17 k. 28v = ZDM VIII 2204 = KurtykaMat 117 = MatWarn 98, BOZ 32 s. 934 [902], s. 968 [928] = KurtykaMat 489; 24 II: or. AGAD 4720 = BOZ 32 s. 170 nr 92 [99], s. 603 = TN XVI 100 = ProchMat 106 = MatWarn 99; 26 II: <sąd *in presencia domini regis*> KGZ Lublin Z 3 fond 1759 opis 2 sprawa 1a k. 307, MK 25 k. 98 = MS IVS 627⁵⁵ = ZDM VIII 2205 = MatWarn 102, BOZ 32 s. 172, 626 = ZDM V 1440 = MatWarn

⁵⁵ Tu pod datą 17 II 1429.

- 100, or. ANarKw ZbRus perg. 129 = BOZ 32 s. 170–172, 603–604 [619–620] = Inv s. 256 = ZDM II 531 = MatWarn 101; 27 II: <śąd *in presencia domini regis*> KGZ Lublin Z 3 fond 1759 opis 2 sprawa 1a k. 307v) chełmska ziemia [II/III] (bdd.: <w ziemiach lubelskiej i chełmskiej król przebywa kilka dni> Dł s. 202)
- Sandomierz 11 III (MK 21 k. 130 = MS IIIS 124 = MS IVS 720 = ZDM II 532 = MatWarn 104, MK 10 k. 5v = Knigi s. 8 = MS IS 66 = ZDM VIII 2206 = MatWarn 105, BOZ 31 s. 753 = ZDM V 1441 = MatWarn 103, BOZ 32 s. 173–174 nr 96 [103], 621 = ZDM VIII 2207; bdd.: <przez S. król wraca do Krakowa> Dł s. 202)
- Koprzywnica 13 III ([dok. zakwestionowany w czasie późniejszej rewizji z adnotacją: *producta et non aprobata*] or. AGAD 5044 = TN XVI 121⁵⁶ = KM IV 1346 = BOZ 31 s. 244–245 = BOss rkps 135 s. 333⁵⁷ = Inv s. 203⁵⁸ = MatWarn 107, BOZ 32 s. 173 nr 95 [96], 620 = ZDM VIII 2208 = MatWarn 108)
- Solec 19 III (BOZ 32 s. 968 [928] = KurtykaMat 119)
- Urzędów 24–28 III (24 III: MK 98 k. 153v = ZDM V 1442 = MatWarn 109; 26 III: BOZ 32 s. 174–175 nr 104 [97], 621–622 = ZDM VIII 2209 = MatWarn 110, or. AGAD 6619 = KM IV 1347 = MatWarn 111; 28 III: BOZ 32 s. 175 nr 105 [98], 622 = bdd. BOss rkps 135 s. 439–440 = ZDM VIII 2210 = MatWarn 112)
- Kraków 14–21 IV (bdd.: <król wraca z Sandomierza do K.> Dł s. 202⁵⁹; 14 IV: or. AGAD 6621 = BOss rkps 135 s. 411 = Inv s. 240 = ZDM V 1443 = MatWarn 113; 15 IV: or. AGAD 4854 = ZDM V 1445 = ProchMat 108 = bdd. BOss rkps 135 s. 412 = MatWarn 115, or. AGAD 4869 = KM IV 1349 = ProchMat 107 = MatWarn 114, or. AGAD 324 = TN XVI 101 = KM IV 1350 = MatWarn 116, BOZ 32 s. 176 nr 98 = BOss rkps 135 s. 515 = ZDM V 1444 = MatWarn 117; 21 IV: trans. [XV w.] Bardejov PAB Magistrát m. Bardejov 354 = DF 212975 = IványiBártfa 348 = SrokaDok 67 = MatWarn 118)
- Nowe Miasto Korczyn ok. 19 IV, [wyjazd przed 3 lub 3] V? (19 IV: <w drugą niedzielę po Wielkiejnocy król odbywa *convencio* w N.K.> Dł s. 202⁶⁰; 22 i 24 IV: <w Krakowie odraczenie terminów sądu grodzkiego do powrotu

⁵⁶ Tu data rozwiązana na 1 X.

⁵⁷ Data popsuta: *die s. Georgii* (23 IV).

⁵⁸ W Inv wpisano niepełną datę dzienną *die s. Gregorii*, zamiast (jak w or.) *f. 6 in crastino s. Gregorii*. Z tego zapewne powodu w KwiatItin s. 9, pod datą 12 III.

⁵⁹ Długosz pisze nieściśle, że król cały okres Wielkiego Postu (od 22 II do 4 IV) spędził w Krakowie.

⁶⁰ Długosz podaje, że król odbył zjazd w Nowym Mieście Korczynie 19 IV, który został wyznaczony podstępem przez bliżej nieokreślonych panów.

- króla i starosty krakowskiego Jana Głowacza z Oleśnicy *de convencione Nove Civitatis*> KGZ Kraków G 6 k. 150–151⁶¹)
- [3 V lub przed 3 V wyjazd z Nowego Miasta Korczyna do Krakowa, po 3 V powrót do Nowego Korczyna (CzwojdrakKonf s. 207–211)]⁶²
- Grotniki [3 lub 4 V, 6] V ([3 lub 4] V: <wojska króla atakują obóz Melsztyńskiego, śmierć Spytka> Dł s. 203–204 – [6] V: CzwojdrakKonf s. 207–211)
- Nowe Miasto Korczyn 8–9 V (8 V: tzw. ML IV B t. 17 k. 152v[II]–153 = ZDM VIII 2211 = MatWarn 119 = KurtykaMat 120; 9 V: BOZ 32 s. 176–177 nr 100 [106], 622 = ZDM VIII 2212 = MatWarn 120, MK 86 k. 312v–313v = tzw. ML IV B t. 17 k. 2–2v, 6v–7, 14v = MS V 6734 = ZDM VIII 2213 = KurtykaMat 121 = MatWarn 121)
- Kraków 12 V – 9 VI (12 V: CDHung 113 = IA 2266, <sąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 156 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1906; 13 V: B Jag rkps 6 s. 138–139 = MK 98 k. 240v–241v = ZDM V 1446 = KurtykaMat 122 = MatWarn 123, or. GSPK OBA 7571 = JH I 7571 = MatWarn 122, tzw. ML IV B t. 17 k. 20–20v = ZDM VIII 2214 = MatWarn 124, tzw. ML IV B t. 17 k. 42–42v = ZDM VIII 2215 = MatWarn 125 = KurtykaMat 123; 15 V: tzw. ML IV B t. 9 k. 209 = BN rkps 12535 II nr 48 k. 94 = ZDM VIII 2216 = MatWarn 126; 16 V: tzw. ML IV B t. 9 k. 293v = ZDM VIII 2218 = MatWarn 127, tzw. ML IV B t. 9 k. 209 = BN rkps 12535 II nr 41 k. 87–87v = ZDM VIII 2217 = MatWarn 128; 17 V: <wici króla> [naklejone na oprawę kodeksu z XV w.] BJ rkps 2571⁶³ = WisłKatBJag

⁶¹ Zapiski te odnalazła i przywołuje A. Sochacka, Jan z Czyżowa namiestnik Władysława Warneńczyka, wydanie drugie, poprawione i uzupełnione, Oświęcim 2016, s. 113, przyp. 156). Z kolei CzwojdrakKonf s. 197–211 (tamże literatura), słusznie zwraca uwagę, że zawiązanie 3 V konfederacji Spytka Melsztyna (AGAD 4644 = A. Prochaska, Konfederacja Spytka z Melsztyna, „Przewodnik Naukowy i Literacki” 15, 1887, s. 84–89; zob. też A. Sochacka, Konfederacja Spytka z Melsztyna z 1439 r.: rozgrywka polityczna czy ruch ideologiczny? „Rocznik Lubelski” 16, 1973, s. 41–65) i jego najazd w tym dniu na Nowe Miasto Korczyn wykluczają obecność w tym miejscu króla, który pewnie (3 V lub przed 3 V) wrócił do Krakowa.

⁶² B. Czwojdrak przekonująco dowodzi, że atak Spytka na Nowy Korczyn nastąpił po 3 V, najpewniej 4 V, a jego śmierć pod Grotnikami 6 V. W literaturze przyjmowano, że bitwa pod Grotnikami miała miejsce 3–4 V, śmierć Spytka – 4 V (KurtykaTęcz s. 316, 468). Długosz bowiem pisze nieściśle, że Spytka zginął pod Grotnikami w środę (*f. 4*) w dniu św. Floriana. W 1439 dzień tego świętego przypadał w poniedziałek 4 V (w polskim wydaniu Roczników Długosza, s. 228, błędnie objaśniona *f. 4* jako czwartek, choć słusznie w przypisie odniesiono to wydarzenie do 4 V), zob. też J. Sperka, B. Czwojdrak, Konfederacja Spytka z Melsztyna z roku 1439, w: Król a prawo stanów do oporu, red. M. Markiewicz, E. Opaliński, R. Skowron, Kraków 2010, s. 102–103.

⁶³ Na wewnętrznej stronie oprawy rękopisu *Vincentii Kadlubek Cronica, cum commento* [...] nalepiona jest kartka papieru z listem Władysława III do nieznanego odbiorcy,

s. 611 = CE II s. 477 uwaga po dod. 6; 18 V: BOZ 32 s. 177 nr 101 [107], 622–623 = ZDM VIII 2219 = MatWarn 129; 21 V: or. AGAD 5045 = TN XVI 104 = KM IV 1352 = BOss rkps 135 s. 332–333⁶⁴ = Inv s. 203 = MatWarn 130, or. BJag perg. 162 = KatBJag 129 = KmK 151 = ChmielRzeźn s. 326 nr 5 = LustrKrak 1659–1664 s. 780 nr 146; 28 V: BJ rkps 2571 = WisłKatBJag s. 611 = CE II s. 476–477 dod. 6; 30 V: or. ANarKw ZbDP 206 = KmK 134 = KatKętrz 206 = InwKaz s. 84 nr 26 = MatWarn 131; 4 VI: or. Praha Národní archiv, Archiv české koruny: Listiny a listy nr 1560 = DF 287577 = HaasArchiv 6 = Lichnowski s. 369 nr 4316 = Teleki s. 38 nr 17 = IA 2268; 6 VI: or. AGAD 371 = TN XVI 105 = KM IV 1352 = BOss rkps 135 s. 515 = Inv s. 203; 8 VI: ZDM V 1510⁶⁵ = MatWarn 132, <w testacji dok. kanclerz Jan z Koniecpola> or. AGAD 5046 = KM IV 1353 = DokSZK 189 = TN XVI 107; 9 VI: or. AGAD 8859 = TN XVI 108 = KM IV 1354 = MatWarn 133 = BOZ 31 s. 105 = BOss rkps 135 s. 332⁶⁶ = Inv s. 332)
 Krasnystaw 2–6 VII (2 VII: BOZ 31 s. 754–755, 807–808 = ZDM V 1448 = MatWarn 135; 4 VII: or. ANarKw ADzT perg. 25 = ZDM II 537 = MatWarn 137, KGZ Chełm G 178 k. 992–992v = ZDM VIII 2220 = ZDM V 1461 = MatWarn 136; 6 VII: MK 37 k. 305v = ZDM II 538 = MS IVS 722 = MatWarn 138)
 Lwów⁶⁶ 20 VII (BOZ 32 s. 178 nr 102 [108], 622 = ZDM VIII 2221 = MatWarn 139)

wzywającym do zwołania pospolitego ruszenia dwa tygodnie przed Janem Chrzycielem (czyli na 10 VI). Wici wystawiono w Krakowie 28 V 1439. Wydawca CE nie odczytał pełnej daty dziennej, a tylko *f. 5 proxima post festum... Domini*. Brakujące słowo *Pentecostes* jest jednak czytelne (odczytał je też WisłKatBJag). Niżej na tej samej kartce rozpoczyna się kolejny list Władysława, skierowany w tej samej sprawie do Stanisława Ostrogo starosty generalnego Wielkopolski. Wydawca CE nie zauważył, że koniec listu znajduje się na odwrociu i tam jest data wystawienia: Kraków, 17 V 1439. Wici rozesłano może w związku z rozpoczynającymi się wkrótce pertraktacjami polsko-węgierskimi w Lubowli (tam jednak ustalono ostatecznie przedłużenie rozejmu do 8 IX, czyli do osobistego spotkania władców; zob. R. Heck, Tabor, s. 191–192).

⁶⁴ Tam, i w Inv, data popsuta, jest tylko *in octava Ascensionis Domini*. W or. wpisano *f. 5 in [...]*.

⁶⁵ Wydawca powołał się na kop. z XVI w. znajdującą się w AKapPrzem (rkps 31 s. 297). Według informacji otrzymanej od ks. dr. H. Borcza nie udało się odnaleźć tego wpisu.

⁶⁶ W BOss i Inv pod datą *in octava Corporis Christi* zamiast – jak w or. – *f. 3 infra [...]*.

⁶⁷ Według D. Zubrzyckiego (archiwariusza lwowskiego wykorzystującego w swoich publikacjach m.in. księgi miejskie Lwowa) „zimą 1439” król z powodu zarazy szerzącej się w Polsce przybył do Lwowa (Zubrzycki s. 99). Towarzyszył mu Jan Tazka Koniecpolski kanclerz (1433–1455) i Piotr Woda ze Szczekocin podkanclerzy (4 II 1438 – 1454). Wszyscy trzej otrzymali od lwowian podarunki, co potwierdza wpis w księdze rachunkowej: AYL fond 52 opis 2 sprawa 1153 s. 471 [303], tylko z datą roczną. Zubrzycki s. 99,

Sambor 31 VII?, 1–4 VIII (31 VII: <*in iudicio regali*, w składzie sądu m.in. marszałek nadworny Andrzej Tęczyński, wszystkie sprawy przeniesiono na dzień następny> KGZ Przemyśl Z fond 14 opis 1 sprawa 1 s. 183⁶⁸ = AGZ XIII s. 77 przed nr 1055; 1 VIII: tzw. ML IV B t. 9 s. 75v–76 = ZDM VIII 2222 = MatWarn 140, BOZ 32 s. 178 nr 103 [109], 623 = ZDM V 1450 = MatWarn 141, <sąd *presentibus* [...] *domino Wladislao regis* [!] *Polonie*> [nie podano miejsca odbywania roczków] KGZ Przemyśl Z fond 14 opis 1 sprawa 1 s. 183–184 = AGZ XIII s. 77–78 nr 1056–1068; 3 VIII: KuczeraSamb s. 264–265 = DörfMat 11 = ZDM VIII 2223 = MatWarn 143, BOZ 32 s. 178–179 nr 104 [110], 623 = ZDM V 1451 = MatWarn 142, or. AGAD 7135 = AAPrz rkps 143 k. 126–126v = BOZ 32 179–180 nr 105 [111] = ZDM VIII 2224 = MatWarn 145, or. AGAD 372 = TN XVI 112 = Inv s. 306 = BOss rkps 135 s. 514–515; 4 VIII: [w potwierdzeniu Jana Kazimierza z 4 VIII 1653] APPrzem Akta m. Przemyśl sygn. 97D = KatPrz I 97 = KatPrz II s. 89⁶⁹ = AGZ VI 19 = MatWarn 144⁷⁰ = MatWarn 146⁷¹)

Gródek [Jagielloński] 6–13 VIII (6 VIII: tzw. ML IV B t. 9 k. 126–126v = ZDM VIII 2225 = MatWarn 148, tzw. ML IV B t. 9 k. 165 = ZDM VIII 2226 = MatWarn 149; 7 VIII: tzw. ML IV B t. 17 k. 28v–29 = ZDM VIII

cytując już inną, zaginioną dziś księgę, podaje też (bdd.), że przy królu był jeszcze [Andrzej] Tęczyński „marszałek wielki” (nadworny 1439) oraz [Piotr] Ryterski „marszałek *curie*” (dworu królewiczów 1432–1457, jako *magister curie regis* odnotowany podczas pobytu króla na Rusi w 1436 r.). Wiemy, że Tęczyński 31 VII 1439 zasiadał w sądzie królewskim (AGZ XIII s. 77 przed nr 1055, zob. niżej). Na Rusi był też wówczas kanclerz i podkanclerzy. Informacja Zubrzyckiego może dotyczyć więc tego pobytu. W związku z powyższym wiadomość Zubrzyckiego o pobycie króla we Lwowie zimą 1439 r. nie została uwzględniona w itinerarium.

⁶⁸ Nie wiemy, czy król był już 31 VII w Samborze. Może roczki przeniesiono na następny dzień z powodu nieobecności władcy? 1 VIII uczestniczył w posiedzeniu sądu, natomiast 3 VIII wpisano do księgi informację, że roczki odbywają się w Samborze bez udziału króla: Andrzej z Tęczyna marszałek nadworny w imieniu Władysława III skierował oskarżenie wobec Teodoryka z Buczacza *quod tu familiarem tuum ad regem Hungarie in legationibus tangentibus nos et coronam direxisti* (AGZ XIII s. 80–81 nr 1113, słowa te próbują objaśnić wydawcy AGZ XIII s. XII i KurtykaTęcz s. 467). Według informacji otrzymanej od Pani dr B. Petryshak zapiski samborskie rozpoczynają się od nowej składki. Może to oznaczać, że składki „samborskie” zostały przemieszane z „przemyskimi”, bo pisarze wnosili zapiski ze swoich brudnopisów „na czysto” do ksiąg (składek), a te nie były przecież księgami obwoźnymi.

⁶⁹ Katalog Smółki (wznowienie z 2000 r.): 4 VIII 1439, Katalog Smółki z 1921 r.: 3 VIII. Wydawca wznowienia (KatPrz II) podaje zapis daty widniejący w trans. Jana Kazimierza: *f. 3 post s. Petri ad Vincula* (4 VIII).

⁷⁰ Tu pod datą 3 VIII.

⁷¹ Tu pod datą 4 VIII.

2227 = MatWarn 150 = KurtykaMat 125, MK 35 s. 303–304 = MK 44 s. 616–617 = MS IVS 724 = ZDM II 540 = MatWarn 151, tzw. ML IV B t. 17 k. 183–183v; 8 VIII: tzw. ML IV B t. 17 k. 178–178v = ZDM VIII 2228 = MatWarn 152 = KurtykaMat 126; 11 VIII: BOZ 32 s. 180–181 nr 106 [112], 624 = ZDM VIII 2229 = MatWarn 153, tzw. ML IV B t. 9 k. 406–406v = ZDM VIII 2230 = MatWarn 154; 12 lub 13 VIII: TN XVI 113 = BOZ 32 s. 181–182 nr 108 [114] = ZDM VIII 2231 = Str III s. 196 nr 114⁷² = MatWarn 155; 13 VIII: MK 118 k. 495–497 = KGZ Lwów G fond 9 opis 1 sprawa 334 s. 30 = AGZ X 69⁷³ = MS V 6071 = ZDM VIII 2232 = MatWarn 156, BOZ 32 s. 181 nr 107 [113], 624 = ZDM VIII 2233 = MatWarn 157)

Wisznia 14 VIII (tzw. ML IV B t. 9 k. 162v–163 = ZDM VIII 2234 = MS IVS 540⁷⁴ = MatWarn 158)

Medyka 17 VIII (BOZ 32 s. 182–183 nr 109 [115], 624–625 = ZDM VIII 2235 = MatWarn 160)

bmw. 21 VIII (MK 98 k. 10v = ZDM V 1452 = MatWarn 160)

Szczebrzeszyn 24 VIII (BOZ 32 s. 183–184 nr 110 [116] = ZDM V 1454 = MatWarn 161, BOZ 32 s. 185 nr 117 [111], 626 = ZDM V 1453 = MatWarn 162)

Biała 30 VIII (ChmielDok 8 = MatWarn 164)

Biecz 8–15 IX (8 IX: <przybycie króla do B., zgodnie z układem zawartym w Lubowli w maju tego roku przez polskich i węgierskich dostojników, by spotkać się z królem czeskim i węgierskim Albrechtem Habsburgiem, ten nie mógł przyjechać> Dł s. 206, 209⁷⁵; 9 IX: <król zapowiada przyjazd do Wielkopolski *ad nostrum proximum Poznaniam adventum*> KGZ Poznań Z 14 k. 43v = KGZ Kościan Z 12 k. 126 = KW X 1477 = MatWarn 165, 14 IX: AGAD Zespół nr 19 Księgi ziemskie i grodzkie warszawskie ks. 63 s. 337–338 = ZDM VIII 2566 = MatWarn 166; 15 IX: KW V 637 = IA 2272 – wzm. Dł s. 204)

Nowe Miasto Korczyn 17–18 IX (17 IX: or. AGAD 382 = TN XVI 117 = KP I 179 = KW X 1478 = Inv s. 282 = BOss rkps 135 s. 478⁷⁶ = MatWarn 167; 18 IX: or. ANarKw ZbDP 208 = KmK 135 = KatKętrz 208 = InwKaz s. 84 nr 27 = MatWarn 168)

⁷² W TN i ZDM *f.* 4 (12 VIII), BOZ i Str *f.* 5 (13 VIII).

⁷³ Tu pod datą 12 VIII 1439.

⁷⁴ Tu pod datą roczną 1419.

⁷⁵ Dł s. 207, podaje, że zjazd w Bieczu miał rozpocząć się 8 IX. Pobyt króla potwierdzony jest w innych źródłach dopiero w dniu następnym.

⁷⁶ Tylko *die s. Lamberti* zamiast *f. 5 in die s. Lamberti* jak w or. (co nie powoduje błędu w rozwiązaniu daty).

- Szydłów 19 IX ([IX:] BOss rkps 135 s. 332⁷⁷ = Inv s. 202; 19 IX: or. AGAD 5047 = KM IV 1356 = MatWarn 169)
- Wąchock 21 IX (or. AGAD 374 = TN XVI 119 = KW X 1479 = LustrWlkp 1616–1620 s. 15 nr 109 = BOss rkps 135 s. 503 = Inv s. 299 = MatWarn 170)
- Jedlnia 9 X (or. GSPK OBA 7602 = JH I 7602 = GołDz s. 56 przyp. 86 = MatWarn 171)
- Kamień [obecnie Kamyk] nad rzeką Czarną⁷⁸ 15–20 X (15 X: <*in Camyen circa fluvium Czarna*> KGZ Lwów G fond 9 opis 1 sprawa 13 s. 690 = AGZ IX 43 = MatWarn 172; 18 X: <*in Camien circa fluvium Czarna*> BOZ 32 s. 185–186 nr 112 [118], 626–627 = ZDM V 1456 = MatWarn 173; 20 X: <*in Kamyen loco venationis nostrae, videlicet Jedlna*> BOZ 32 s. 186 nr 113 [119], 627 = TN XVI 124 = ZDM V 1457 = MatWarn 174, <*in Camyen supra fluvio Czarna, in loco venacionis regie, dok. Bartosza z Gór sędziego ziemskiego krakowskiego, tu występującego jako iudex curie, kończący spór mieszczan lubelskich z mieszczanami Radomia, Opoczna, Iłży i innych miast, rozstrzygany in presencia domini regis*> or. AGAD 3492 = AGAD Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych 2165d k. 99 = DokRad 17 = ZDM II 544)
- Lublin 9–17 XI (9 XI: <śąd *in presencia domini regis*> KGZ Lublin Z 3 fond 1759 opis 2 sprawa 1a k. 343v–344, 347; 10 XI: BOZ 32 s. 187 nr 120 [114], 627 = ZDM V 1458 = MatWarn 175; 16 XI: <śąd *in presencia domini regis*> KGZ Lublin Z 3 fond 1759 opis 2 sprawa 1a k. 348v; 17 XI: BOZ 32 s. 187 nr 115 [121], 627 = ZDM V 1459 = MatWarn 176)
- Kraków 22 XII – 20 I 1440 (22 XII: <dok. sądu ziemskiego krakowskiego wystawiony *in curia*> or. AGAD 8860 = TN XVI 128 = KM IV 1358 = BOss rkps 135 s. 332, <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 159 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1907; 25 XII: <Boże Narodzenie i dni następne> Dł s. 212; 27 XII: <w obecności króla przyjmuje w katedrze krakowskiej święcenia nowy biskup płocki Paweł Giżycki> Dł s. 211)

⁷⁷ Ten dok., znany jeszcze tylko z reg. w Inv, wystawiony został dla Piotra Wody ze Szczekocin. Dotyczy zapisu *quadringerarum marcarum* na wsi Siedlec. Ma niepełną formułę datacyjną: *post festum s. Lamberti* (po 17 IX). Por. dok. następny (*sabbato die proximo post festum s. Lamberti*), w którym król zapisał podkanclerzemu 500 grzywien na Olsztynie oraz Częstochowie i Przerowie z przynależnymi wsiami (AGAD 5047).

⁷⁸ Rzeka Czarna to obecnie Zagożdżonka, lewy dopływ Wisły. W cytowanych w itinerarium dokumentach nazwano Czarną także rzekę, nad którą leży wieś Kamień (obecnie Kamyk), czyli Brzeźniczkę, lewy dopływ Zagożdżonki.

1440

Kraków (cd.) 2–20 I (2 I: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 162 = SPPP II s. 456 przed nr 2802 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1909; 3 I: KP II 581; 4 I: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 172 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1914–1915 = SPPP II s. 456 przed nr 2802; 5 I: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 180 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1918; 6 I: or. AGAD 1827 = KM IV 1359 = Gacki 206 = MatWarn 180, <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 181 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1919; 7 I: or. AGAD 7284 = TN XVII 2 = KP I 180⁷⁹ = AU 67 = BCz rkps 237 nr 139 = IA 2291 = MatWarn 181, <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 185 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1921; 8 I: <śąd *in curia*> KGZ Kraków Z 150 s. 195 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1924; 9 I: MK 83 k. 442–442v = tzw. ML IV B t. 9 k. 97v = ZDM VIII 2236 = MatWarn 183; 10 I: or. AGAD 379 = TN XVII 5 = KW X 1489 = BOss rkps 135 s. 478 = Inv s. 283 = MatWarn 184, BOZ 32 s. 32, 188, 624 = ZDM VIII 2237 = MatWarn 185; 11 I: MK 98 k. 50v–51 = ZDM V 1463 = MatWarn 186, tzw. ML IV B t. 9 k. 71v = ZDM VIII 2238 = MatWarn 187; 12 I: <*in parlamento generali Cracouiensi*> or. AGAD 1828 = trans. [Kazimierza Jagiellończyka z 13 V 1455] AGAD 1854 = trans. [Zygmunta I z 8 V 1510] AGAD 1886 = trans. [Zygmunta III z 12 X 1592] AGAD 1909 = Gacki 207 = KP III 211⁸⁰ = KM IV 1360 = MatWarn 188; 13 I: tzw. ML IV B t. 9 k. 126v = ZDM VIII 2239 = MatWarn 189, tzw. ML IV B t. 17 k. 196 = ZDM VIII 2240 = MatWarn 190 = KurtykaMat 131, or. AGAD 7282 = tzw. ML IV B t. 17 k. 163–163v = ArchivJZR 8 = ZDM VIII 2241 = MatWarn 191 = KurtykaMat 130, tzw. ML IV B t. 17 k. 185–185v = ZDM VIII 2242 = MatWarn 192 = KurtykaMat 132, MK 35 s. 384 = ZDM VIII 2567 = MatWarn 193; 14 I: tzw. ML IV B t. 17 k. 153–153v = ZDM VIII 2243 = MatWarn 194 = KurtykaMat 133, KGZ Kamieniec Z fond 37 opis 1 sprawa 4 k. 56 = tzw. ML IV B t. 17 k. 174–174v = ZDM VIII 2244 = MatWarn 195 = KurtykaMat 134; 20 I: tzw. ML IV B t. 17 k. 183v–184 = ZDM VIII 2245 = MatWarn 196 = KurtykaMat 135, or. AGAD 368 = KW X 1490 = TN XVII 4 = MatWarn 198)

Niepołomice 20 I (MK 98 k. 13 = ZDM V 1464 = MatWarn 199)

Kraków 24 I – 21 III (24 I: or. BCz perg. 441 = KatBCz I 484 = ZDM V 1465 = MatWarn 201; 1 II: bmw. IA 2295; 3 II: or. AGAD 365 = TN XVII 6 = KW X 1494 = Inv 299⁸¹ = BOss rkps 135 s. 503 = MatWarn 202; 4 II:

⁷⁹ Tu pod błędną datą 13 I.

⁸⁰ Tu pod błędną datą 11 I.

⁸¹ W BOss i Inv tylko *in crastino Purificationis Virginis Marie*. W or.: *f. 4 in crastino*.

BOZ 32 s. 188 nr 123 [117], s. 628 [612] = ZDM V 1466 = MatWarn 203; 6 II: tzw. ML IV B t. 17 k. 166–167 = HruszMat 34 = ZDM VIII 2246 = MatWarn 204 = KurtykaMat 136; 10 II: TN XVII 68 = KM IV 1362 = MatWarn 205; 12 II: MS IVS 728 = ZDM VIII 2248 = MatWarn 206; 15 II: MK 46 k. 120 = ZDM II 548 = MS IVS 729 = LustrKraK 1659–1664 s. 780 nr 148 = MatWarn 207; 17 II: ANarKw Consularia Cracoviensia t. 428 s. 411 = ZDM VIII 2249 = MatWarn 208, MK 19 k. 135–135v = KW X 1498 = MS IIIS 125 = MatWarn 209, Str III s. 196 nr 117 = TN XVII 7 = MatWarn 210; 21 II: AKKw Liber antiquus LP 2 k. 328 = KM IV 1364 = MatWarn 211; 22 II: MK 98 k. 53v–54 = ZDM V 1467 = MatWarn 212; 25 II: or. AYL ZbDP opis 1 sprawa 113 = KatLw 125 = PrLw 28 = AGZ V 77 = AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 1360 s. 41 nr 156 = MatWarn 213; 29 II: <król potwierdza przywileje dla Ormian lwowskich> LIM 227 = AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 613 k. 24 = AYL Magistrat m. Lwów opis 1 sprawa 136 ark. 123–124 = Bischoff s. 17–18 nr 8 = AGZ V 78 = TN XVII 21 = PrLw II 40, 44 [tu o pozostałych kopiach i regestach] = MatWarn 214, KGZ Lwów Z fond 10 opis 1 sprawa 9 k. 6–6v, dawniej s. 653–654 = MS IVS 732 = AGZ X 72⁸² = ZDM VIII 2250 = MatWarn 215, MK 23 s. 648–649 = TP rkps 3345 IV k. 149–151 i 155–156 = MS IVS 731 = KW X 1502 = MatWarn 216; [ok. 1 III:] <do Krakowa przyjeżdża 6 III poselstwo węgierskie, przez wiele dni rozmawiają z królem, jego doradcami i licznymi panami polskimi o przyjęciu przez Władysława ofiarowanej mu korony węgierskiej> Dł s. 212–213 – DąbrWład s. 23⁸³; 1 III: <sąd *in curia*> SPPP II s. 457 przed nr 2808 = KGZ Kraków Z 150 s. 197 = kop. ANarKw ks. 372 s. 1927, <reg. dok. *electi Hungarie, dominus rex per se*> BOZ 32 s. 190, 632⁸⁴ = ZDM V 1468 = MatWarn 218; 2 III: <król potwierdza przywileje dla Ormian lwowskich> LIM 227 = AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 613 k. 22v–23 = Bischoff s. 18–19 nr 9 = PrLw II 41, 44 [tu pozostałe kopie i regesty] = AGZ V 79 = MatWarn 218, MK 16 s. 176–177 = KopJędrz k. 24v–25 i [powtórzenie wpisu] k. 25–26 = KM IV 1366 = Str III s. 196 nr 118 = MatWarn 220, or. GSPK OBA 7662 = JH I 7662 = MatWarn 219, <*electus rex Hungarie*> or. AGAD

⁸² Tu pod datą 11 III.

⁸³ Długosz błędnie podaje, że poselstwo przybyło do Krakowa 6 III. Według ustaleń DąbrWład (s. 21) „poselstwo było świetne, wjechało do Krakowa około 1 marca w 1000 koni”. Datację przyjętą przez Długosza burzy chronologia wydarzeń i jego własne słowa mówiące o trwających kilka dni pertraktacjach. Te zaś nie mogły zacząć się po 6 III, jeżeli już 8 III w katedrze krakowskiej odbyła się uroczystość związana z przyjęciem przez Władysława korony węgierskiej.

⁸⁴ W tym reg. Władysław występuje po raz pierwszy jako król elekt Węgier.

357 = TN XVII 60 = KM IV 1365 = BOss rkps 135 s. 516 = Inv s. 307 = ProchMat 221, trans. [z 1510] MK 23 s. 851–852⁸⁵ = MS IVS 509 = ZDM VIII 2193 = MatWarn 66; 3 III: tzw. ML IV B t. 9 k. 398–398v = ZDM V 1469 = MatWarn 222; 5 III: or. APPń perg. D 6 = APPń Akta m. Poznań I 1896 k. 21v = PmP 39 = ŁukObraz s. 127 i przyp. 24 = WuSt 213 = KW V 656⁸⁶ = KW X 1505 = MatWarn 223, or. APPń perg. D 94 = APPń Akta m. Poznań I 1896 k. 27–27v = PmP 38 = KW X 1506 = MatWarn 224; 6 III: BPANKw rkps 386 s. 23–24 = ZDM II 550 = BujBiecz 39 = MatWarn 225; 7 III: tzw. ML IV B t. 17 k. 215–215v = HruszMat 35 = ZDM VIII 2251 = MatWarn 2267 = KurtykaMat 137, MK 31 k. 300–301 = ZDM II 551 = MS IVS 734 = MatWarn 227, ZDM VIII 2253 = tzw. ML IV B t. 17 k. 167–167v = MatWarn 229 = KurtykaMat 139, or. AGAD 7281 = ZDM VIII 2252 = MatWarn 228 = KurtykaMat 138, ChmielDok 9 = MatWarn 230; 8 III: <Władysław III zgadza się pojąć za żonę Elżbietę córkę Zygmunta Luksemburskiego, wdowę po królu Węgier Albrechcie Habsburgu, potwierdza nadania uczynione na jej rzecz przez Albrechta oraz zobowiązuje się, że jeśli umrze bezpotomnie, wówczas jego następcą zostanie syn Elżbiety i Albrechta, Władysław [Pogrobowiec]> or. DL 39291 = kop. HHStA Handschriftenabteilung: Ungarische Akten 264–10 = DF 276142 = J. Chmel, Geschichte Kaiser Friedrichs IV und seines Sohnes Maximilian I, Hamburg 1843, Beilage 1 = SrokaDok 68 = IA 2299 = Pest m. 693 = ChmelRegesta 8 = MatWarn 233 – Dł s. 213–214, <Władysław zobowiązuje się, że przyjmie ofiarowaną mu [przez sejm budziński] koronę węgierską> or. Praha Národní archív,

⁸⁵ W trans. z datą *f. 4 post dominicam Oculi*, 1415 (6 III). W MS też z datą roczną 1415. Wydawca ZDM emendował na 1438 i rozwiązał datę dzienną na 19 III. Widniejąca w kopii data (*datum*): *millesimo quadringentesimo quindecimo* jest z pewnością błędna. Wystawcą był król Władysław III, zaś w relacji wystąpił Jan Tazka Koniecpolski kanclerz (1433–1455). Król zawiadomił w nim urzędników koronnych, zwłaszcza Jana z Tęczyna i Jana Głowacza z Oleśnicy, że zatwierdza wolności celne mieszczan krośnieńskich. Wydawca (ZDM) słusznie wskazuje błąd w dacie dok., ale przyjmuje, iż musiał być wydany przed śmiercią Mikołaja z Michałowa kasztelana krakowskiego (brak słowa „olim”). Rozwiązał zatem datę na 19 III 1438. Wydaje się, że możliwe jest inne wyjaśnienie. Brak słowa „olim” przy kasztelanie krakowskim (zm. przed 24 XI 1438, zapewne przed 13 X 1438) nie stanowi przeszkody przy emendacji daty dok. na 1440. W jego treści Michałowski został wymieniony razem z Janem z Czyżowa wojewodą krakowskim jako ci, którzy informowali króla o niesłusznie nakładanych cłach. Bardzo prawdopodobne więc, że kopista wpisał *quindecimo* zamiast *quadragesimo*. Na 1440 r. może wskazywać wymienienie, obok Jana z Tęczyna wojewody krakowskiego, także Jana Głowacza kasztelana sandomierskiego, który urząd ten objął po śmierci Klemensa Wątróbki (zm. 3 II 1440). Dotychczasowe pierwsze wystąpienie Jana Głowacza jako kasztana sandomierskiego znane jest z 14 III 1440 (UDR IV/1 760). Poprawne brzmienie dacie dok. to zatem zapewne: *millesimo quadringentesimo quadragesimo*.

⁸⁶ Tu pod datą 14 III.

České gubernium: Guberniální listiny 247 = DF 288388 = Katona XIII 23–30 = [tłumaczenie na język polski] WapDz s. 234 przyp. 1 = IA 2298 – Dł s. 213–214⁸⁷, <*rex Polonie ac Hungarie*> trans. [z 12 V 1516] AYL ZbDP sprawa 314 = AGZ V 80 = MatWarn 232; 9 III: MK 37 k. 459–460 = ZDM II 552 = MatWarn 236, or. AGAD 5050 = TN XVII 13 = KM IV 1367 = bdd. BOss rkps 135 s. 334 = MatWarn 237, tzw. ML IV B t. 17 k. 194v–195 = ZDM VIII 2254 = MatWarn 234 = KurtykaMat 140, tzw. ML IV B t. 9 k. 413v–414 = ZDM V 1470 = MatWarn 235, <posłowie węgierscy wystawiają dok. potwierdzający elekcję Władysława na króla Węgier i zobowiązują się koronować go 1 V> CDRP I s. 53–54 nr 14 = Inv 24 = BOss rkps 135 s. 90–91; 10 III: or. AGAD 5051 = TN XVII 25 = BOss rkps 135 s. 333, trans. [Zygmunta I z 31 VII 1525] AGAD 4765 = ZDM II 553 = ProchMat 111 = MatWarn 240, <*in parlamento generali*> ZDM VIII 2255 = BOZ 32 s. 191, 628–629 = MatWarn 239; 11 III: or. AGAD 378⁸⁸ = BOss rkps 135 s. 515 = Inv s. 307⁸⁹ = TN XVII 62, or. AGAD 369 = TN XVII 59 = KM IV 1368 = MatWarn 241; 12 III: <król zobowiązuje się zachować w całości i nie zastawiać dóbr wielkorządowych oraz oprawnych i innych dzierzonych przez królową-matkę Zofię> or. BCz perg. 442 = trans. [Kazimierza Jagiellończyka

⁸⁷ Długosz pisze, że 21 II posłowie węgierscy na mszy w katedrze krakowskiej przekazali Władysławowi III zaproszenie do objęcia tronu na Węgrzech (w polskim wydaniu Roczników, s. 239, przyp. 16, błędnie rozwiązano datę niedziela Reminiscere na 20 II, zamiast 21 II). Długosz też się pomylił. Badacze wskazują na 8 III, zgodnie z treścią dwóch listów: pierwszy, datowany w Krakowie 8 III biskupa Zbigniewa Oleśnickiego, w którym informował (najprawdopodobniej biskupa płockiego Giżyckiego) o przybyciu do Krakowa poselstwa węgierskiego i zaproszeniu na tron podczas uroczystej mszy w katedrze krakowskiej (CE II 269). List ten długo błędnie opisywany był w literaturze jako list nieznanego autora do nieznanego biskupa. Poprawna identyfikacja zob. T. Graff, Zbigniew Oleśnicki i polski episkopat wobec unii personalnej z Królestwem Węgier w l. 1440–1444, w: Historia vero testis temporum. Księga jubileuszowa poświęcona Profesorowi Krzysztofowi Baczkowskiemu w 70. rocznicę urodzin, Kraków 2008, s. 349–364. Podobny w treści list Oleśnicki wysłał w 1440 do biskupa Trydentu Aleksandra, syna Siemowita IV księcia płockiego, informując o przybyciu do Krakowa posłów węgierskich i przyjęciu przez króla Władysława korony węgierskiej. Ten list długo nie był znany badaczom, odkrył go J. Starnawski, Nieznany list Zbigniewa Oleśnickiego o przyjęciu przez Władysława króla polskiego korony węgierskiej (1440), „Roczniki Humanistyczne” 7, 1958 (wyd. 1960), z. 2, s. 333–337 (o liście tym zob. też KoczOleśn s. 258). Z kolei kanclerz Koniecpolski pisał 13 III do nieznanego kardynała (Cesariniego?) o elekcji, uroczystościach w katedrze krakowskiej 8 III i objęciu tronu przez Władysława III na Węgrzech, wyrażając nadzieję na rozszerzenie wiary chrześcijańskiej i pogiębienie niewiernych (CE II 273). Data 8 III zgodnie przyjęta została w literaturze (np. DąbrWład s. 23), jedynie KurtykaTęcz s. 318, pisze o 9 III (zapewne tylko pomyłkowo, bo przywołuje literaturę i źródła wymieniające datę 8 III).

⁸⁸ Novák s. 46, pomyłkowo pod datą 4 III 1440.

⁸⁹ W Inv f. 6 post..., zamiast – jak or. – f. 6 ante dominicam Judica.

z 8 I 1460] BCz perg. 540 = KatBCz I 485⁹⁰, 591 = TN XVII 11 = BOZ 31 s. 18 = CE II 272 = CE III 89 = bdd. BOss rkps 135 s. 31⁹¹ = bdd. Inv s. 169 = VL s. 64–65 = IA 2301 = KM IV 1369 = ZDM V 1471 = MatWarn 242, <list Władysława III do Fryderyka III Habsburga> Georgius Pray, *Annales regum Hungariae*, t. 2, Vindibonae 1764, s. 340–342 = TN XVII 9; 13 III: MK 98 k. 23 = ZDM V 1472 = MatWarn 243, BOZ 32 s. 191–192, 629 = ZDM VIII 2256 = MatWarn 244, A. Wojtkowski, *Katalog Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu 1885–1931*, t. 1, Poznań 1932, s. CCCLXVI nr 124 = trans. [Władysława IV z 1 III 1638] APPń Benedyktyni Lubiń D 113, dawniej 90 = Lubiń Biblioteka klasztoru Liber privilegiorum I k. 10–10v, 85, 137v, 219v–220 i 238 = AAGn Archiwum klasztoru benedyktynów w Lubiniu ZBenL 1 [kopiarz Liber viridis III, znany też jako Liber privilegiorum monasterii Lubinensis II, dawniej sygn. BL 1] k. 41v–42 = DokLubiń 183 = KW V 658 i 659⁹² = MatWarn 245, [<list kanclerza Koniecpolskiego do nieznanego kardynała z informacją o powołaniu Władysława III na króla Węgier> CE II 273]; 14 III: or. BJağ perg. 43 = KatBJağ 137 = TN XVII 14; 15 III: or. BOss perg. 573 = OssPoh 129 = AGZ V 81 = MatWarn 246; 17 III: or. AGAD 5052 = TN XVII 24 = KM IV 1370 = bdd. BOss 135 s. 334 = MatWarn 251, or. AGAD 6625 = MK 10 k. 55v–56 = Knigi 99 = MatWarn 250, ZDM VIII 2257 = tzw. ML IV B t. 9 k. 126v–127 = MatWarn 247, ZDM VIII 2258 = BOZ 32 s. 193, 625 = MatWarn 248, ZDM VIII 2259 = tzw. ML IV B t. 17 k. 196–196v = MatWarn 249 = KurtykaMat 141, [w potwierdzeniu Jana Olbrachta z 9 IV 1496] AGAD 1110 = MK 17 k. 109 = MS IIS 53; 21 III: or. ANarKw ZbDP 209 = KmK nr 136A = KatKętrz 209, or. ANarKw ZbDP 210 = KmK 136B = KatKętrz 210, or. ANarKw ZbDP 211 = KatKętrz 211 = KmK 136 = MatWarn 252) Wiślica 22 III (or. AGAD 5053 = TN XVII 58 = KM IV 1371 = MatWarn 253)

Kraków⁹³ 28 III – po [11] IV (28 III: AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 1360 s. 41 nr 158 = AGZ V s. 101–102; 30 III: BOZ 32 s. 193 = ZDM V 1473 = MatWarn 254; 31 III: BOZ 32 s. 194, 630 = ZDM V 1474 = MatWarn 255, tzw. ML IV B t. 9 k. 98 = ZDM VIII 2261 = MatWarn 256, tzw. ML IV B t. 9 k. 58 = ZDM VIII 2262 = MatWarn 257, BOZ 32 s. 193, 630 = ZDM VIII 2263 = MatWarn 258; 1 IV: WapDz s. 349

⁹⁰ Niesłusznie przyjęto, że oprócz tego dok. był drugi, dotyczący tylko dóbr wielkorządów krakowskich.

⁹¹ BOss i Inv błędnie wymieniają Warszawę jako miejsce wystawienia dok.

⁹² Pomyłkowo wydano jako dwa różne dokumenty i pod błędną datą 22 III 1440.

⁹³ Może król wrócił do Krakowa przed 27 III, czyli na Wielkanoc.

nr 3; 2 IV: BOZ 32 s. 194–195, 631 = ZDM VIII 2264 = MatWarn 260; 4 IV: trans. [Aleksandra Jagiellończyka z 20 XII 1504] AUJag perg. 287 = CUJ III 308 = KaczmUJ s. 135–136 = MK 21 k. 106 = MS IIS 129 = ZDM VIII 2265 = MatWarn 261; 5 IV: or. AGAD 8499 = ZDM II 555 = Seruga 18 = MatWarn 262; 7 IV: [w potwierdzeniu Jana III z 2 IV 1676] BJag perg. 356 = KmK s. 198 nr 136 (o) = LustrKraK 1659–1664 s. 780 nr 149 = KatBJag 585/3 (g) = MatWarn 263; 8 IV: BOZ 32 s. 195, 630–631 = ZDM V 1475 = MatWarn 265; 9 IV: or. AGAD 4722 = TN XVII 16 = ProchMat 112 = MatWarn 271, or. BCz perg. 443 = KatBCz I 486 = CE II 274 = MatWarn 269, or. GSPK OBA 7692 = JH I 7692 = MatWarn 272, or. AGAD 5651 = [w dok. biskupa włocławskiego Władysława z Oporowa z 22 II 1441] AGAD 6261 = AJG rkps Fundatio Conventus Brdoviensis s. 395–396 = FijPaul 114, 119⁹⁴ = MatWarn 267, MK 98 k. 13–13v = ZDM V 1478 = MatWarn 268, tzw. ML IV B t. 9 k. 209v–210 = ZDM VIII 2266 = MatWarn 270, <król mianuje namiestników Królestwa na czas swojej nieobecności w Polsce: wojewodę łęczyckiego Wojciecha Malskiego i kasztelana krakowskiego Jana z Czyżowa> TN XVII 19 = KM IV 1372 = IA 2308 = MatWarn 273, or. AGAD 355 = TN XVII 20 = KM IV 1373 = MatWarn 274 – Dł s. 223, or. AGAD 5055 = TN XVII 12 = KM IV 1374 = bdd. BOss rkps 135 s. 334 = MatWarn 275, or. AGAD 5054 = TN XVII 22 = bdd. BOss rkps 135 s. 334 = KM IV 1375 = MatWarn 276, <król nakazuje sądowi ziemskiemu kaliskiemu zawieszenie spraw Katarzyny wdowy po Wojciechu z Tuliszkowa> KGZ Gniezno Z 6 k. 16v; po [11] IV: <król miał wyruszyć na Węgry 15 dni po Wielkiejnocy [27 III], lecz czekał wiele dni aż śnieg i lód stopnieją, opuszcza Kraków wraz z bratem Kazimierzem towarzyszącym mu do granic Królestwa Polskiego> Dł s. 220, 223⁹⁵), [po 8 III – przed 12 IV:] BOZ 32 s. 189, 628 = ZDM V 1477⁹⁶ = MatWarn 266) Wieliczka [po ok. 11] IV (<przyjazd z Krakowa z bratem Kazimierzem, nocleg, wspólny wyjazd do Niepołomic> Dł s. 223)

⁹⁴ Wydawca dok. wyraził przypuszczenie, że dok. jest podrobiony. Za jego autentycznością opowiedziała się Z. Wilk-Woś, Władysław z Oporowa (ok. 1395–1453) podkanclerzy królewski, s. 296–297.

⁹⁵ Także KwiatlIn s. 13, podaje, że król był w Krakowie jeszcze 11 IV, ale w przyp. 41 wymienia (omyłkowo?) dzień 12 IV.

⁹⁶ Dok. Władysława III elekta węgierskiego dla Przedbora z Koniecpoła starosty przemyskiego (od 12 IV 1440 do 1460, ale starostą mógł być wcześniej, bo poprzednik znany jest do 1438) i kasztelana rozpierskiego (1434 – 3 XI 1442, następca znany od 9 I 1443). Zatem dok. wystawiono z pewnością po 8 III 1440 (tego dnia Władysław III przyjął ofiarowaną mu przez stany węgierskie koronę), a przed 12 IV tego roku (Przedbór był już starostą, a król po ok. 11 IV opuścił Kraków).

- Niepołomice [ok. 12/13] IV (<przyjazd z Wieliczki z bratem, nocleg, wspólny wyjazd do Bochni> Dł s. 223)
- Bochnia [ok. 13/14] IV (<przyjazd z Niepołomic z bratem, nocleg, wspólny wyjazd do [Nowego] Sącza> Dł s. 223)
- [Nowy] Sącz 18–21 IV ([18–19] IV: <przyjazd z Bochni z bratem> Dł s. 223; 18 IV: MK 98 k. 17v i 19v = ZDM V 1479 = MatWarn 277; 19 IV: or. AUJag perg. 92 = CUJ I 102 = KaczmUJ s. 36–37 = MK 82 k. 605–607v = MS V 6080 = MatWarn 279, or. AGAD 7283 = ZDM VIII 2267 = MatWarn 278 = KurtykaMat 142; 20 IV: trans. [Kazimierza Jagiellończyka z 1 IX 1462] BOss 950 = OssPoh 180, MK 98 k. 17v = ZDM V 1480 = MatWarn 280, TN XVII 15 = ZDM VIII 2268 = BOZ 32 s. 196 = Str III s. 196 nr 119⁹⁷ = MatWarn 281, tzw. ML IV B t. 17 k. 37–37v = ZDM VIII 2269 = MatWarn 282 = KurtykaMat 143, BOZ 32 s. 197, 163 = ZDM VIII 2270 = MatWarn 283, or. AGAD 452 = BOss rkps 135 s. 478 = KW X 1510 = MatWarn 284, or. AGAD 5056 = TN XVII 23 = BOss rkps 135 s. 334–335 = KM IV 1377 = MatWarn 285; 21 IV: <z bratem Kazimierzem jedzie do Czorsztyna> Dł s. 224)
- Czorsztyn [21–22] IV (<przyjazd z bratem z Sącza, pobyt dwudniowy, król odsyła brata Kazimierza [do Krakowa]> Dł s. 224)
- Kieżmark 23 IV – 4 V (23 IV: <przyjazd króla do K., pobyt dwunastodniowy, spędza tu Dni Krzyżowe [2–4 V]> Dł s. 224–225; 25 IV: kop. DL 5107 = Levoča Spišský archív: Provincia XVI spišskich miest, rôzne urbarské písomnosti (1071) 1066–1 = Levoča Spišský archív: Archiwum komitatu Szepes. Urbarské a pozemkovo-knižne písomnosti, 13. Lubló = DF 287778 = MK 87 k. 329 = MS V 7474 = MS IIIS 128 = Schmauk 152 = SrokaDok 69 = LustrKraK 1659–1664 s. 780 nr 150, KGZ Kościan Z 12 k. 210 = KW X 1511 = MatWarn 287; 27 IV: or. DL 13539 = SrokaDok 70 = MatWarn 288; 1 V: or. DL 5665, or. AGAD 5057 = TN XVII 26 = BOss rkps 135 s. 334 = KM IV 1379 = MatWarn 289; 4 V: kop. [XVI w.] ŠA Prešov, pracovisko Archív Stará Ľubovňa: Magistrát m. Hnezdne nr 9 = DF 272930 = SrokaDok 71 = Weber 16⁹⁸ = Katona s. 54 = MatWarn 291, <wyjazd z K.> Dł s. 227)
- Spiska Nowa Wieś 4–5 V (4 V: wzm. ZDM VIII 2271 = BOZ 32 s. 197, 631 = MatWarn 290; 4/5 V: <nocleg po przyjeździe z Kieżmarku> Dł s. 227; 5 V: or. ŠA Prešov, pracovisko Archív Poprad: Magistrát m. Kežmarok dok. perg. 48 = DF 281735 = kop. [XIX w.] ŠA Prešov, pracovisko Archív Poprad: Magistrát m. Kežmarok dok. pap. 37 = DF 281452 = kop. [XVII w.] ŠA Prešov, pracovisko Archív Poprad: Magistrát m. Kežmarok

⁹⁷ Tu pod datą 20 lub 23 III.

⁹⁸ Tu pod datą 6 V 1440.

- dok. pap. 59 = DF 281474 = AnalectaScep s. 58 = SrokaDok 73 = MatWarn 293, SrokaDok 72 = S. Weber, Podolin története és okmányai, „Történelmi Tár” 1892 s. 61–62 = Schmauk 153 = MatWarn 292)
- Spiskie Podogradzie 5/6 V (<przybycie na nocleg> Dł s. 227)
- Sabinov 6/7 V (<król przyjmuje poselstwo od [anty]papieża Feliksa V i soboru bazylejskiego> Dł s. 227)
- Prešov 7/8–8/9 V (Dł s. 227–228)
- Rozhanovce 9–10 V (<przyjazd 9 V> Dł s. 228)
- Viszló 10–12 V (<król uczestniczy wraz z dworem w pogrzebie tragicznie zmarłego swojego sekretarza Jana z Siennowa> Dł s. 228)
- Szikszó 12 V (<przyjazd z Viszló> Dł s. 229)
- Emöd 13 V (<przyjazd> Dł s. 229)
- Eger 14–17 V (<14 V przyjazd w wigilię Zielonych Świąt i świętowanie Pentecostes, wyjazd 17 V> Dł s. 229)
- Kompolt 17/18 V (Dł s. 230)
- Hatvan 18/19 V (<18/19 przybycie na posiłek, *prandium*, nocleg, wyjazd do Budy 19 V> Dł s. 230)
- Pest 19–21 V (<przyjazd 19 V, pobyt dwudniowy, po posiłku przeprawa przez Dunaj> Dł s. 230)
- Dunaj rzeka, przeprawa statkami do Budy 21 V (Dł s. 230)
- Buda 21 V – 15 VII (21 V – 2 VI: <wjazd do miasta 21 V, król spędza tu dzień Bożego Ciała i oktawę święta [26 V – 2 VI]> Dł s. 230; 31 V: or. AGAD 4856 = ProchMat 113 = Inv s. 240 = BOss rkps 135 s. 412 = MatWarn 295; 7 VI: tzw. ML IV B t. 9 k. 40v–41 = ZDM VIII 2273 = MatWarn 296; 10 VI: or. BCz perg. 470 = KatBCz I 516 = CE II 301 = KW V 724 = MatWarn 298; 15 VI: or. DL 13554 = SprW s. 37 nr 90 = KoczOleśn s. 434 nr 11 = MatWarn 299; 17 VI: or. DL 13555; 19 VI: <Fryderyk II Cylejski jako jeniec doprowadzony przed oblicze króla> Dł s. 232–234; 26 VI: CE II 276⁹⁹ = MatWarn 301; 27 VI: or. DL 49078; przed 29 VI: <król kilka dni przed 29 VI spędza na naradach w klasztorze Franciszkanów> Dł s. 235; 29 VI: <sejm węgierski unieważnia koronację Władysława [Pogrobowca] i zatwierdza elekcję Władysława> or. AGAD 5575 – Dł s. 235–238, kop. [w dok. konwentu z Székesfehérvár z 2 VIII 1440] DL 44295 = CDRP I s. 54–56 nr 15 = TN XVII 29 = IA 2316 = BOss rkps 135 s. 91 = Inv s. 25 = MatWarn 302; 30 VI: <narady króla z panami węgierskimi na zamku w Budzie w sprawie koronacji, uwięzienie Władysława Gary> Dł s. 238; 1 VII: or. DL 59262 = MatWarn

⁹⁹ Według CE podstawą wydania była kopia wpisana w ADPł Acta capituli Plocensis (ks. 1) k. 416. Listu tego nie udało się odnaleźć (informacja ks. dr. Dariusza Majewskiego dyrektora ADPł).

303; 2 VII: <uwolnienie Władysława Gary, dalsze narady panów węgierskich> Dł s. 239; 7 VII: trans. [Augusta III z 23 IX 1761, który potwierdza dokumenty swoich poprzedników] AGAD 8605 = Seruga 124 = MK 37 k. 275–176 = MS IVS 741 = ZDM II 562 = MatWarn 304; 9 VII: ZDM II 563 = MatWarn 305; 13 VII: kop. [w dok. kapituły z Esztergom z 1712] DL 65537; 15 VII: or. DL 80727 = Zichy 16 = MatWarn 307, <wyjazd z Budy> Dł s. 241)

Pest 15/16 VII (Dł s. 241)¹⁰⁰

Székesfehérvár 16–22 VII (16 VII: <przyjazd z Budy w przeddzień koronacji> Dł s. 241; 17 VII: <koronacja, potem odwiedziny kościoła św. św. Piotra i Pawła, objazd miasta, odwiedziny kościoła św. Marcina> Dł s. 241–242, <stany Królestwa Węgier uznają Władysława III swoim królem, 86 pieczęci> or. AGAD 5581 = CDRP I s. 56 nr 16 = BOss rkps 135 s. 91–92 = Inv s. 25 = IA 2318 = Dł s. 243–248; 18–22 VII: <król mianuje biskupa Eger kanclerzem Królestwa Węgier, potwierdza prawa i przywileje wystawione przez poprzednich królów węgierskich> Dł s. 243; 20 VII: or. DL 13894 = DRH s. 308–313 = MatWarn 308; 22 VII: <król wyjeżdża do Budy> Dł s. 248¹⁰¹)

Buda 23 VII – 20 I 1441, wyjazdy na wyspę Csepel na polowanie (23 VII: <przyjazd, król spędza tu całe lato i jesień, niekiedy wyjeżdża na polowanie na wyspę Csepel> Dł s. 248; 25 VII: or. DL 68988 = MatWarn 309; 26 VII: or. DL 13558 = Pest m. 695 = MatWarn 310, or. DL 88161 = MatWarn 311, or. SPL Vasvári káptalan: rendezetlen iratok 16 = DF 279346, or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Introductoriae et statutoriae N–54 = DF 211977; 27 VII: MK 19 k. 152v = MS IIIS 130 = ZDM II 564 = MatWarn 312, Héderváry I 163 = MatWarn 313, kop. [XVIII w.] GYMSL Csornai konvent hiteleshelyi levéltára: copiae litterarum 5640/439 = DF 286775; 28 VII: or. VEML 5 Szalóky cs. 5 = DF 282692 = HO II 184 = MatWarn 314; 29 VII: kop. ŠA Prešov: Archiwum rodziny Us (Usz) nr 133–1 = DF 268407 = HOKl 343; 30 VII: or. DL 13562 = MatWarn 315, or. DL 13563 = MatWarn 316; 31 VII: or. DL 39125 = MatWarn 318, or. DL 13564 = MatWarn 319, or. AM Košice Archivum secretum Perényi MM–4 = DF 269912, Szerbia 199 = Balajthy s. 25–26 = MatWarn 317, kop. SNA Leleský konvent, hodnoverné

¹⁰⁰ Dł: *in Petu*; wedle wydawców chodzi o nieodgadnione miasto Peta. Inne rękopisy mają tu *Pest*, *in Peszth*. Utożsamienie z Pestem wydaje się najbardziej prawdopodobne. Dł o noclegu w P. pisze – jak często w takich wypadkach – *in facto nocturno*, co ostatnie tłumaczenie Długosza (s. 270) określa jako „nocne nabożeństwo w Pecie”! [Red.]. Zob. też KwiatItin s. 15, przyp. 50: „Gdy 15. z Budy ruszył a 16. był już w Białogrodzie, to tylko 15. mógł w Peszcie nocować”.

¹⁰¹ Dł: *Feria sexta... ex Alba Regali egressus, sabato Budam pervenit*. Ostatnie tłumaczenie Długosza (s. 277): „Wyjechał w piątek... i przybył na tydzień do Budy”! [Red.].

miesto: Introductoriae et statutoriae P-42 = DF 212066; 1 VIII: or. Bit perg. A 57 = MK 98 k. 11 = ZDM V 1482 = KatNiew 62 = MatWarn 320, or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Introductoriae et statutoriae M-116 = DF 211918, kop. DL 8337, kop. [w dok. kapituly budzińskiej z 23 VIII 1440] DL 13566 = MatWarn 323, kop. [w dok. konwentu z Lelesz z 24 VIII 1440] DL 13567 = MatWarn 324, kop. [XVIII w.] DL 105951 = MatWarn 322, kop. [w dok. kapituly z Csanád z 14 X 1440] DL 31135 = HurmDok I/2 572 = Feneşan 1 = MatWarn 321, kop. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Introductoriae et statutoriae M-98 = DF 211903, kop. [XVIII w.] GYMSL Csornai konvent hitelehelyi levéltára: copiae litterarum 5640/438 = DF 286775; 2 VIII: or. DL 13569 = MatWarn 329, or. DL 13570 = Pest m. 696 = MatWarn 325, or. DL 71707 = HO II 185 = MatWarn 326, or. DL 13568 = trans. [w dok. palatyna Tomasza Nádosdy z 1560] DL 102974 = Podmaniczky 13 = MatWarn 327, or. DL 59264 = MatWarn 330, or. DL 59265 = MatWarn 331, kop. [w dok. konwentu z Turóc z 1 X 1440] DL 13571 = Podmaniczky 14, 15 = MatWarn 328; 3 VIII: or. DL 13572 = MatWarn 333, kop. [w dok. kapituly z Várad z 25 VIII 1440] DL 13573 = Herpay 113 = Szabolcs-Szatmár-Bereg 54 = MatWarn 332; 4 VIII: or. DL 13574 = MatWarn 334, or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Introductoriae et statutoriae P-135 = DF 212113; 5 VIII: kop. [w dok. konwentu z Kolozsmonostor z 25 V 1441] DL 28603 = MatWarn 335, kop. [w dok. baronów Królestwa Węgier z 9 X 1446] DL 88208 = MatWarn 336, kop. DL 29470; 6 VIII: Krassó 286; 7 VIII: or. DL 44296 = MatWarn 340, BOZ 32 s. 198, 631-632 = ZDM V 1483 = MatWarn 337, BJağ rkps 6 s. 139 = MK 98 k. 244v-245 = ZDM V 1484 = MatWarn 338, kop. [z 1698] ANR Cluj Fondul familial Matskasi, seria 4: nr 1770 = DF 254994 = HurmDok I/2 570 = Krassó s. 373 = MatWarn 339; 8 VIII: or. DL 84452, BOZ 32 s. 632 = ZDM V 1485 = MatWarn 341; 9 VIII: or. DL 13577 = HurmDok I/2 573 = Teleki 39 = Urkundenbuch 2382 = PestySzörényi 52 = Krassó 287 = MatWarn 344, tzw. ML IV B t. 17 k. 185v = ZDM VIII 2274 = KurtykaMat 150 = MatWarn 342, MK 98 k. 165 = ZDM V 1486 = MatWarn 343, kop. [w dok. kapituly z Csanád z 29 X 1440] DL 37599 = Krassó 288 = HurmDok I/2 564 = MatWarn 345, kop. [w dok. kapituly z Arad z 10 X 1440] ANR Cluj Fondul familial Matskasi, seria 1: Documente medievale 21 = DF 254994 = HurmDok I/2 571 = Krassó 289, kop. [w dok. kapituly z Arad z 19 X 1440] ANR Cluj Fondul familial Matskasi, seria 2: Acta privind bunurile familiei fasc. suppl. 889; 10 VIII: SA Nürnberg Brandenburgisches Archiv: Brandenburger Literalien 1085 (3) = DF 267426, or. DL 13578, or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Introductoriae et statutoriae Z-40 =

DF 212577, MK 98 k. 10v = ZDM V 1487 = MatWarn 346, MK 109 s. 11–12 = KW X 1520 = MatWarn 347, kop. [w dok. konwentu z Lelesz z 2 X 1440] DL 88165 = MatWarn 349, or. HBML 26 = DF 278805 = Herpay 114, kop. [w dok. kapituły z Arad z 1 X 1440] ANR Cluj Fondul familial Matskasi, seria 1: Documente medievale 20 = DF 254998; 11 VIII: or. Batthyaneum Archiwum kapituły Gyulafehérvár: konwent w Kolozsmonostor, Dokumenty 107 = DF 275267 = Urkundenbuch 2384 = „Történelmi Tár” 1897 s. 350 nr 153 = MatWarn 350; 12 VIII: MK 123 k. 556v–557v = tzw. ML IV B t. 9 k. 238 = ZDM VIII 2275 = MatWarn 351, tzw. ML IV B t. 9 k. 41 = ZDM VIII 2276 = MatWarn 352, KP II 581; 13 VIII: or. DL 27472 = Urkundenbuch 2386 = MatWarn 354, MK 109 s. 9–11 = KW X 1521 = MS V 4154 = MatWarn 353, or. AGAD 5058 = TN XVII 32 = KM IV 1386 = MatWarn 355, kop. SNA Rod Révai – spoločný archív: Div. Fam. 2–14 = DF 260351; 14 VIII: kop. [w dok. Jana Hunyadyego z 13 V 1451] DL 45156 = MatWarn 356; 15 VIII: or. DL 33126 = Frangepán 320 = MatWarn 357, or. DL 80730 = Zichy 19 = MatWarn 358; 16 VIII: ProchMat 114 = Inv s. 248 = MatWarn 359; 19 VIII: MK 98 k. 13v = ZDM V 1488 = MatWarn 360; 20 VIII: or. DL 63822 = MatWarn 363, or. DL 106463 = MatWarn 364, AGZ IX 55 = Golachowski 41 = Syg s. 206 nr 24 = MatWarn 361, Szercia 200 = Pest m. 697 = MatWarn 362, kop. BFLPannonhalma Erdödy család levéltára 1–1 = DF 261756; 22 VIII: or. AGAD 376 = KW X 1522 = LustrWlkp 1616–1620 s. 71 nr 112 = MatWarn 365 = WapDz s. 377 nr 2; 23 VIII: KP II 581; 24 VIII: or. ŠA Prešov, pracovisko Archív Poprad: Archiwum m. Kežmarok perg. 46 = DF 281736, or. Batthyaneum Archiwum kapituły siedmiogrodzkiej 2–117 = DF 277491 = Beke 704; 26 VIII: or. BCz perg. 445 = ZDM V 1489 = KatBCz I 489 = MatWarn 366; 30 VIII: or. AGAD 4723 = ProchMat 115 = PtaszOpis s. 229 nr 146 = MatWarn 367; 31 VIII: or. AGAD 353 = Inv s. 299 = KW X 1523 = MatWarn 358 = WapDz s. 377 nr 3; 1 IX: or. PLE Esztergomi székesfőkáptalan magánlevéltára, Acta radicalia 73–C–42 = DF 238376; 4 IX: or. DL 88163 = Zala 244 = MatWarn 369; 5 IX: or. AGAD 375 = WapDz s. 378 nr 4; 6 IX: or. AGAD 377 = Inv s. 283 = KW X 1525 = MatWarn 370 = WapDz s. 375 nr 5; 10 IX: or. DL 13581 = MatWarn 371; 11 IX: or. SNA Konvent premonštrátov Jasov 195 = DF 232964; 13 IX: kop. [w dok. Władysława Iagiellończyka z 21 IV 1501] DL 13582 = MatWarn 372, or. AGAD 346 = WapDz s. 378 nr 6 = Inv s. 307; 14 IX: or. DL 13583 = MatWarn 373; 16 IX: KP II 581; 21 IX: or. DL 24533, or. AGAD 392 = WapDz s. 378 nr 7 = Inv s. 307; 28 IX: or. DL 30178 = MatWarn 374; 29 IX: or. AGAD 3346 = trans. [Zygmunta I z 3 VI 1510] AGAD 6230 = odpis [XIX w.] AGAD Zbiór dokumentów papierowych pap. 3650 =

MK 23 s. 895 = ZDM VIII 2277 = MS IVS 743 = MatWarn 376, or. BPANKw perg. 42 = DziwKat 66 = CzubekKat s. 66 = ZDM III 660¹⁰² = MatWarn 375 = KatFotUJ 3090, or. KANitra Dokumenty średniowieczne nr 1400/70 = DF 273212; 30 IX: MK 79 k. 88–88v = ZDM VIII 2278 = MatWarn 377, or. AGAD 350 = WapDz s. 378 nr 8; 9 X: or. HML XV.5 ME 871 = DF 210787; 10 X: or. ANarKw ZbDP 212 = KmK 137 = KatKętrz 212 = MatWarn 378, Pest m. 699, kop. ASANU Istoriska zbirka 2B–28 = DF 274892 = Pest m. 700 = Szerbia 201 = MatWarn 379; 15 X: or. DL 33620, or. DL 34112, kop. [w dok. kapituły pożońskiej z 14 II 1442] DL 34302 = Héderváry I 164 = MatWarn 380, kop. DL 34303; 20 X: AKM Acta episcopalia 23 k. 33v–35 = ZDM II 569 = MatWarn 381, or. DL 80733 = Zichy 21 = MatWarn 382; 22 X: or. ŠA Trnava Archív m. Trnava: Diplomata 70 = DF 279631; 23 X: SPPP II 2881; 25 X: ANarKw Consularia Cracoviensia 428 s. 493 = ZDM VIII 2279 = CrArt 360 = MatWarn 383; 26 X: BOZ 31 s. 663–664 = ZDM VIII 2568 = IA 2324 = MatWarn 384; 28 X: or. DL 13588 = MatWarn 385, kop. HHStA Handschriftenabteilung: Österreichische weltliche Archive Weiss Bläu 144, 250–251 = DF 258541; 7 XI: or. DL 13589 = MatWarn 386; 10 XI: or. DL 88166 = MatWarn 387; 19 XI: or. DL 13594 = MatWarn 388; 22 XI: MK 109 s. 8–9 = KW X 1532 = MS V 4154 = MatWarn 389; 25 XI: or. DL 85786 = Krassó 290 = Sztáray 248 = MatWarn 390, Inv s. 203; 27 XI: or. AGAD 5059 = TN XVII 44 = KM IV 1388 = MatWarn 391; 6 XII: or. SNA Spišská kapitula, hodnoverné miesto: Intr. Saros 4–7–31 = DF 262786; 7 XII: kop. [w dok. konwentu z Kapornok z 4 XII 1440] DL 92907 = MatWarn 392; 9 XII: or. DL 13596 = Krassó 291 = MatWarn 394, kop. [w dok. kapituły budzińskiej z 31 XII 1440] DL 13597 = MatWarn 395, or. DL 98966 = KárolyiCD 132 = MatWarn 393; 11 XII: MK 80 k. 140–141 = ZDM VIII 2280 = MS V 5509 = MatWarn 396; 13 XII: or. SNA Rod Erdödy – ústredný archív rodu: Archiwum Galgóci Hitbizományi dok. 32 = DF 278309, or. ANR Cluj Fondul familial Wesselényi de Hodod, seria: BCU 95 = DF 254868; 14 XII: or. AGAD 351 = KW X 1533 = LustrWlkp 1616–1620 s. 16 nr 113 = MatWarn 397; 16 XII: or. DL 92908 = MatWarn 398; 17 XII: KP II 581; 19 XII: BOZ 32 s. 200, 632–633 = ZDM VIII 2281 = MatWarn 399, WapDz s. 378 nr 9; 21 XII: kop. DL 13601 = MatWarn 400; 23 XII: or. ŠA Prešov, pracovisko Archív Poprad: Dokumenty m. Kežmarok dok. pap. 1405 = DF 281454 = AnalectaScep s. 222 =

¹⁰² Tu pod datą 3 X 1443. O dacie zob. R. Szczygieł, Problemy miejskości Kocka w średniowieczu. Lokacja na prawie niemieckim, w: Studia z dziejów Kocka, red. R. Szczygieł, Lublin 2003, s. 45.

MatWarn 402, kop. [w dok. kapituły z Székesfehérvár z 24 I 1441] DL 24732 = kop. [w dok. kapituły z Székesfehérvár z 1446] DL 13604 = MatWarn 401; 24 XII: kop. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Introductoriae et statutoriae G–92 = DF 211528; 26 XII: MorSąd s. 177–178; 27 XII: or. ŠA Banská Bystrica, pracovisko archív Kremnica: Archiwum m. Kremnica 1–37–1–6/7B = DF 250163; 28 XII: kop. [w dok. kapituły siedmiogrodzkiej z 22 VII 1441] DL 44317 = MatWarn 403)

1441

Buda (cd.) 1–20 I (1 I: Héderváry I 165 = MatWarn 408; 3 I: kop. DL 107530, kop. PLE Archivum ecclesiasticum vetus 46 = DF 249009; 5 I: <król osobiście wita wojsko polskie przyprowadzone przez Jana Tęczyńskiego> Dł s. 259–260; 7 I: or. AGAD 631, or. AGAD 5060 = TN XVII 77 = KM IV 1391 = MatWarn 409; 9 I: or. AGAD 597 = Inv s. 308; 12 I: SerafinKoresp 3; 13 I: or. DL 28382; 14 I: or. AGAD 326 = Inv s. 308 = LustrWlkp 1616–1620 s. 16 nr 116 = MatWarn 410 = WapDz s. 399 nr 1; 16 I: or. DL 55235 = Bánffy 447 = Urkundenbuch 2398 = MatWarn 411; 17 I: or. DL 13605 = MatWarn 412, or. DL 94184 = MatWarn 413; 18 I: or. DL 13606 = MatWarn 414; 20 I: or. DL 13607 = MatWarn 417, or. DL 92910 = Zala 247 = MatWarn 416, or. AGAD 384 = Inv s. 389 = WapDz s. 399 nr 2 = ZDM VIII 2283 = MatWarn 415, KP II 581; ok. 2 [!] II: <król wyrusza w pole z wojskami, by zdobyć miasta i zamki zajęte przez Austriaków> Dł s. 262)

Visegrád 27 I (or. DL 28514)

Esztergom 2–6 II (2 II: or. DL 71964 = MatWarn 419, or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Introductoriae et statutoriae T–83 = DF 212394; 3 II: TN XVII 82 = BOZ 32 s. 201, 633 = Str III s. 197 nr 122 = ZDM VIII 2285 = MatWarn 420, BOZ 31 s. 687–688 = IA 2358 = ZDM VIII 2569 = MatWarn 421, kop. DL 71965 = Herpay 117 = MatWarn 423, kop. ASANU Istoriska zbirka 2B–13 = DF 274877; 4 II: or. AGAD 4726 = ProchMat 116 = PtaszOpis s. 229 nr 149 = MatWarn 424; 6 II: or. AGAD 5061 = ZDM VIII 2286 = MatWarn 425)

Réde (*villa Rede*) 12 II (or. DL 13610 = kop. DL 25961 = MatWarn 426)

Pápa 18 II – 2 III (18 II: <list wojewody krakowskiego Jana z Tęczyna, który pisze, że król jest w P.> „Archiv český” 3 s. 18 = IA 2238; 19 II: or. DL 28383, or. DL 92911; 20 II: or. DL 27656 = Urkundenbuch 2401 = MatWarn 427, or. DL 28384, or. DL 28385, or. DL 80749 = Zichy 30 = MatWarn 599¹⁰³; 22 II: or. ANarKw ZbDP 214 = KmK 138 = KatKętrz 214 =

¹⁰³ Tu pod błędną datą 31 VII 1441.

- MatWarn 428; 23 II: MK 98 k. 11 = ZDM VIII 2287 = MatWarn 429; 27 II: MK 98 k. 245–246 = ZDM VIII 2288 = MatWarn 430, or. AGAD 5062 = TN XVII 85 = KM IV 1395 = MatWarn 431; 28 II: or. DL 29473; 1 III: or. DL 44306 = Héderváry II 381 = MatWarn 432, or. DL 29474, or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Acta anni 1441–6 = DF 222197; 2 III: or. DL 27303 = Urkundenbuch 2402 = MatWarn 433)
- Buda (bdd.: <zimę i Wielki Post [5 III – 15 IV] król spędza na zdobywaniu miast i zamków zajętych przez Austriaków, potem wraca do B., często jeździ na wyspę Csepel na polowanie, na odpoczynek i unikając zarazy> Dł s. 262–263)
- Naned (prope wsi N.) 4 III (or. SA Nürnberg Brandenburgisches Archiv: Brandenburger Literalien 1231/3 = DF 267760)
- Kemend 6 III (or. DL 94374 = Pest m. 703)
- Véged 7 III (or. DL 55236 = Bánffy 448 = Urkundenbuch 2403 = MatWarn 435)
- Kemend 9–11 III (9 III: <in loco campestri ante castrum K.> BN rkps III 3012 k. 190v = ZDM VIII 2290 = MatWarn 436, or. ANR Sibiu Magistratul oraşului și scaunului Sibiu, colecția de documente medievale U II 103 = DF 244747 = Urkundenbuch 2405 = MatWarn 437; 10 III: KW V 676 = MatWarn 438, or. DL 92912 = Zala 248 = MatWarn 439; 11 III: AAGn Acta consistorii A 25 k. 87v = KW X 1539 = KW V 677 = MatWarn 440, or. ANR Sibiu Colecția de documente ale parohilor evanghelice C.A. Preluarea 2: parohia Sibiu 10 = DF 285591 = Urkundenbuch 2407 = MatWarn 443, Urkundenbuch 2408, or. ANR Sibiu Magistratul oraşului și scaunului Sibiu, colecția de documente medievale U II 102 = DF 244746 = Urkundenbuch 2406 = MatWarn 442)
- Márványkő 14–16 III (14 III: or. DL 1082 = HO IV 239 = HáziSopron 256 = MatWarn 444, or. GYMSL Sopron város: Diplomatarium 1082 = DF 202717 = SopronOkl 173; 15 III: or. DL 13612 = Urkundenbuch 2409 = MatWarn 445; 16 III: tzw. ML IV B t. 17 k. 23v = ZDM VIII 2291 = KurtykaMat 152 = MatWarn 446, BOZ 32 s. 202–203, 634 = ZDM VIII 2292 = MatWarn 447, or. DL 70237 = MatWarn 449, kop. SNA Jasovský konvent, hodnoverné miesto: Statutoriae V–3–47 = DF 251022)
- Pölöske 18 III (or. DL 92913–92915 = MatWarn 450–452)
- Nempti 19–30 III (19 III: Herpay 119 = MatWarn 453; 20 III: KmK 140; 24 III: or. ANR Sibiu Magistratul oraşului și scaunului Sibiu, colecția de documente medievale U II 101 = DF 244745 = Urkundenbuch 2410 = MatWarn 455; 25 III: kop. [w dok. kapituły z Vasvár z 15 VI 1441] DL 92921 = MatWarn 456, or. PLE Esztergomi székesfőkaptalan magánlevéltára: Acta radicalia 65–1–24 = DF 238204; 27 III: kop. [w dok. konwentu z Kapornok z 28 VII 1441] DL 92927 = Zala 250 = MatWarn 457, BFLPannonhalma Erdödy család levéltára 79–4295/G = DF 262056; 29 III:

- or. DL 27473 = Urkundenbuch 2412 = MatWarn 458, or. DL 13613 = MatWarn 459, kop. [w dok. kapituły z Székesfehérvár z 31 VII 1441] DL 13615 = Herpay 122 = MatWarn 461, kop. DL 13616 = MatWarn 460; 30 III: tzw. ML IV B t. 9 k. 241v = ZDM VIII 2293 = MatWarn 462, or. ŠA Trnava Archív m. Trnava: Diplomata 71 = DF 279632)
- Szentgyörgyvölgy 2 IV (<*in descensu nostro campestri iuxta vallem Zenthgywrgwelge vocatam*> or. DL 13617 = HO VII 411 = MatWarn 463)
- Muraszombat 3 IV (or. DL 92916 = MatWarn 464)
- Sveti Martin na Muri 5 IV (<*circa fluvium Mura et villa s. Martini*> tzw. ML IV B t. 9 k. 241v–242 = ZDM VIII 2294 = MatWarn 465)
- Muraszombat 5–6 IV (5 IV: or. MuzNarKw VIII perg. 19 = KatMuzNarKw 21 = MatWarn 466; 6 IV: AGZ VII 42, or. DL 30802, or. PLE Esztergomi székesfőkáptalan hiteleshelyi levéltára nr 2–5–1 = DF 208498)
- Körmend 9–11 IV (9 IV: <*in descensu nostro exercituali campestri prope oppidum Kewrmend vocatam*> or. DL 13618 = Zala 249 = MatWarn 468, or. HDA Obitelj Oršic 64–78 = DF 276979; 11 IV: or. VAML 704: Kőszeg titkos levéltár nr 36 = HO IV 240 = DF 262224 = MatWarn 469)
- Szombathely 12–21 IV (12 IV: BL Ms 30268 k. 4–5v = DF 293348 = Kurucz s. 9; 14 IV: HáziSopron 260; 17 IV: or. HHStA Urkundenabteilung: Ungarische Urkundenabteilung Rep. 16/143 = DF 287160 = FraknoiOkl 13 = MatWarn 471, or. DL 92917 = MatWarn 473, or. DL 56777 = MatWarn 474, or. DL 88169, or. DL 80743 = Zichy 23 = MatWarn 472; 18 IV: or. DL 13619 = MatWarn 475, or. DL 13620 = MatWarn 476; 19 IV: or. DL 67807, or. HHStA Urkundenabteilung: Ungarische Urkundenabteilung Rep. 16/144 = DF 287161, or. HHStA Urkundenabteilung: Ungarische Urkundenabteilung Rep. 16/145 = DF 287162, or. HHStA Urkundenabteilung: Allgemeine Urkundenreihe nr 20 = DF 258346, or. HHStA Urkundenabteilung: Allgemeine Urkundenreihe nr 21 = DF 258347, or. AHA Diplomata latina XI–1 = DF 231194 = Mon.civ.Zagrabiae 130 = MatWarn 477; 20 IV: or. DL 13621 = Sztáray 249 = MatWarn 478, or. AHA Diplomata latina XI–2 = DF 231195; 21 IV: or. HHStA Urkundenabteilung: Ungarische Urkundenabteilung Rep. 16/146 = DF 287163)
- Pápa 24 IV (or. AYL ZbDP sprawa 115 = AGZ V 82 = KatLw 127 = MatWarn 479)
- Kigyókö 24 IV (or. DL 92918 = MatWarn 480)
- Ugod, pod zamkiem U. 29 IV (<*in loco campestri ante castrum H.*> or. AYL ZbDP sprawa 116 = AGZ V 83 = KatLw 128 = MatWarn 482, <*in loco campestri iuxta castrum U.*> kop. APLn Opole 6 s. 27–30 = ZDM II 573 = MatWarn 483, or. DL 13622 = SprW s. 38 nr 91 = MatWarn 484, or. DL 80744 = Zichy 24 = MatWarn 481)

Veszprém 3 V (or. DL 66902 = MatWarn 487, or. VEFL Oklevelek N. et K. Berén 36 = DF 201282 = HO IV 241 = MatWarn 486, or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Introductoriae et statutoriae S–130 = DF 212318)

Székesfehérvár 9 V (or. DL 106466 = KárolyFejér 5 = MatWarn 488)

Buda 12 V – 17 IX, wyjazdy na wyspę Csepel na polowanie i odpoczynek (12 V: BOZ 32 s. 203–204 = ZDM VIII 2296 = MatWarn 489, MK 98 k. 22v = ZDM VIII 2297 = MatWarn 490; 13 V: or. DL 31516, or. AHA Diplomata latina XI–3 = DF 231196 = Mon.civ.Zagrabiae 131 = MatWarn 494, or. APWr perg. 35 = kop. APGd 300 R.Hh.4 s. 20–30 = bmw. Mosbach s. 98 = StListy 5 = KatWr 35 = StKat 10095 = Katalog dokumentów przechowywanych w archiwach państwowych Dolnego Śląska, t. 9: Archiwa książęce i drobne akcesje, cz. 1 (1401–1500), oprac. R. Żerelik, Wrocław 1998, nr 356 = KatGd 14 = CDRP I s. 543–544 = MatWarn 493, MK 98 k. 23–23v = ZDM VIII 2298 = MatWarn 492; 14 V: or. DL 80759 = Zichy 35; 15 V: or. DL 80758 = Zichy 34; 16 V: or. DL 66700, or. NAZ Dokumenty średniowieczne DON 65 = DF 252397, or. ANR Cluj Colectia generală, seria 2: BCU 78 = DF 253704, MK 98 k. 54 = ZDM VIII 2299 = MatWarn 495, tzw. ML IV B t. 9 k. 165–165v = ZDM VIII 2300 = MatWarn 496; 17 V: or. DL 80746 = Zichy 25 = MatWarn 497; 18 V: BOZ 32 s. 204–205 = ZDM VIII 2301 = MatWarn 498, MK 98 k. 138v–139 = ZDM VIII 2303 = MatWarn 499, BOZ 32 s. 205, 636 = ZDM VIII 2302¹⁰⁴ = MatWarn 500, kop. [w dok. kapituły z Vasvár z 21 VI 1441] DL 92924 = MatWarn 501; 19 V: KP II 581, BOZ 32 s. 205–206, 634 = ZDM VIII 2304 = MatWarn 502, tzw. ML IV B t. 17 k. 29v = BCz rkps 1725 s. 251–252 = ZDM VIII 2305 = KurtykaMat 153 = MatWarn 503; 20 V: or. DL 92919 = MatWarn 505, or. DL 92920 = MatWarn 506, or. AGAD 390 = WapDz s. 399 nr 5 = KW X 1545 = MatWarn 504, or. BCz perg. 454 = Inv s. 271 = ArchSang I 37 = KatBCz I 498 = MatWarn 507 = IA 2341 = DanSkarb 1791¹⁰⁵; 21 V: LibrŁow 5; 22 V: or. AGAD 5576 = Inv s. 235 = CE II 279 = IA 2310¹⁰⁶ = MatWarn 508, or. ANarKw ZbDP 215 = KmK 139 =

¹⁰⁴ Oryginał tego dok. został wystawiony na XLIV Aukcji Książek i Grafiki 27 V 2017 w Warszawie: Katalog, s. 57, poz. 88 (<http://www.lamus.pl/pliki/XLIV-aukcja-ksiazek-i-grafiki/katalog-XLIV.pdf>). Informacja dr. T. Jaszczolta.

¹⁰⁵ Tu pod błędną datą 19 III 1443.

¹⁰⁶ Tu z błędną datą 2 V 1440. W Inv (a więc na podstawie spisu dokumentów znajdujących się w skarbcu wawelskim w 1676 r.): *f. 2 Rogationum* 1441, *datum* Buda. Natomiast IA z powołaniem na reg. Sommersberga, który pomyłkowo zamieścił reg. pod datą 1440 (Silesiacarum rerum scriptores, t. 2, Lipsk 1730, Mantissa diplomatum, s. 83, *anno quo supra*, czyli odwołanie do daty rocznej 1440 poprzedniego dok.).

KatKętrz 215 = InwKaz s. 84–85 nr 28 = MatWarn 510, or. AGAD 5063 = TN XVII 88 = KM IV 1396 = MatWarn 512, kop. HHStA Urkundenabteilung: Ungarische Urkundenabteilung Rep. 16/147 = kop. [XIX w.] DF 287164, TN XVII 90 = KM IV 1397 = MatWarn 509, kop. [w dok. kardynała Fryderyka arcybiskupa gnieźnieńskiego i biskupa krakowskiego z 3 XII 1494] ANMPKw 67 = ZDM II 577 = KatNMP 57 = 511; 23 V: or. AGAD 7287 = ZDM VIII 2306 = MatWarn 513, or. AGAD 343 = TN XVII 95 = WapDz s. 399 nr 4 = KP II 581 = MatWarn 514 = SzybSzar s. 463–465, ChmielDok 10 = MatWarn 515, or. DL 27304 = Bánffy 450 = Urkundenbuch 2419 = MatWarn 516, or. DL 27877 = Bánffy 449 = MatWarn 517; MK 17 k. 68 = MS II 475; 24 V: or. AGAD 6627 = KM IV 1398 = MatWarn 519, MK 44 s. 649–650 = tzw. ML IV B t. 9 k. 164–164v = ZDM VIII 2307 = MS IVS 750 = MatWarn 518, MK 54 k. 219–220 = trans. [Zygmunta I z 11 IX 1537] BOss dok. 188 = MS IVS 751 = ZDM VIII 2308 = BarączOlesko s. 467–470 = AGZ X 74 = OssFast 128 = MatWarn 520, kop. SNA Rodový archív Zayovcov z Uhrovca B–1–43 = DF 265600; 25 V: kop. [w dok. sędziego nadwornego Mikołaja Batorego z 1572] DL 37242 = kop. [XVIII w.] DL 57694 = MatWarn 521, kop. SNA Súkromný archív leleského konventu: Acta saeculi XIV nr 210 = DF 234273; 26 V: or. DL 59267 = MatWarn 524, or. DL 88171 = MatWarn 523, tzw. ML IV B t. 9 k. 165v = ZDM VIII 2309 = MatWarn 522; 28 V: or. SNA Rodový archív Zayovcov z Uhrovca JN = DF 265943, or. SNA Jasovský konvent, hodnoverné miesto: Statutoriae M–3–54 = DF 250865, TN XVII 101 = BOZ 32 s. 206 = ZDM VIII 2310 = MatWarn 525; 29 V: or. AGAD 4858 = MK 17 k. 68 = MS II 475 = ZDM VIII 2311 = ProchMat 117 = MatWarn 526, trans. [Zygmunta I z 11 VIII 1515] AGAD 5279 = MK 29 k. 182 = ZDM II 578 = MS IVS 752 = MatWarn 527; 30 V: or. AGAD 4724 = ProchMat 118 = PtaszOpis s. 229 nr 147 = MatWarn 531, or. HHStA Urkundenabteilung: Ungarische Urkundenabteilung Rep. 16/148 = DF 287165, kop. [w dok. biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego z 25 VI 1443] ANMPKw 31 = ZDM II 579 = ZDKK 443 = KoczOleśn s. 373–374 nr 124 = KatNMP 60¹⁰⁷ = MatWarn 528, BOZ 32 s. 207, 634–635 = ZDM VIII 2312 = MatWarn 529, BN rkps 12535 II nr 40 k. 86–86v = tzw. ML IV B t. 9 k. 210v = ZDM VIII 2313 = MatWarn 530, tzw. ML IV B t. 9 k. 143 = ZDM VIII 2314 = MatWarn 532, or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto H–67 = DF 211561; 31 V: oryginały SNA Súkromný archív leleského konventu: Acta saeculi XIV nr 208–209 = DF 234271–234272, BOZ 32 s. 209, 635 = ZDM VIII

¹⁰⁷ Tu pod błędną datą dzienną 23 VI.

2315 = MatWarn 533; 1 VI: or. AGAD 627 = WapDz s. 400 nr 7 = ZDM II 580 = MatWarn 534; 2 VI: MK 10 k. 6v–7 = Knigi s. 9–10 = KW X 1547 = MS IS 70 = MatWarn 535; 4 VI: kop. ANR Bihor Colectia de pergamenta 18 = DF 278635; 5 VI: oryginały DL 88172–88173 = MatWarn 538, ChmielDok 11 = MatWarn 537, tzw. ML IV B t. 9 k. 304 = ZDM VIII 2316 = MatWarn 536; 6 VI: or. DL 39817 = MatWarn 540, or. DL 97179, ArchPot k. 116–119 = BRacz rkps 85 k. 59v–61v = KW X 1548 = MatWarn 539; 7 VI: or. BCz perg. 455 = TN XVII 102 = BOZ 32 s. 210–211 = ZDM VIII 2318 = KatBCz I 499 = Inv s. 257 = MatWarn 541, MK 98 k. 70 = ZDM VIII 2317 = MatWarn 542; 8 VI: or. DL 88174 = MatWarn 545, or. DL 55239 = MatWarn 546, or. DL 98969, or. DL 97180, or. DL 80747 = Zichy 27 = MatWarn 544, MK 93 k. 151–152 = ZDM II 581 = MatWarn 543; 9 VI: BOZ 32 s. 210–211, 635 = ZDM VIII 2319 = KurtykaMat 154 = MatWarn 547, BOZ 32 s. 211, 635–636 = ZDM VIII 2320 = MatWarn 548; 10 VI: AKM Acta officialia 34 s. 730–731 = MK 19 k. 73–73v = ZDM II 582 = MS IIIS 133 = MatWarn 549; 12 VI: or. DL 86370 = HO II 186 = MatWarn 552, or. AGAD 5064 = TN XVII 103 = KM IV 1400 = MatWarn 551, or. ŠA Košice, pracovisko Archiv Spišská Nová Ves: Dokumenty m. nr 67 = DF 280833 = Illéssy s. 29 = MatWarn 553, MK 17 s. 213v = ZDM II 583 = MS IIIS 134 = MatWarn 550; 15 VI: or. DL 44310 = MatWarn 554 = Pest m. 705; 16 VI: or. AYL ZbDP sprawa 117 = AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 614 ark. 39–40 = AGZ V 84 = PrLw 29 = KatLw 129 = MatWarn 555, or. AYL ZbDP sprawa 118 = AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 614 ark. 95–96 = AGZ V 85 = PrLw 30 = KatLw 130 = MatWarn 556, or. DL 92923 = MatWarn 559, tzw. ML IV B t. 17 k. 184v–185 = ZDM VIII 2321 = KurtykaMat 155 = MatWarn 557, Urkundenbuch 2421 = Berger 108¹⁰⁸ = MatWarn 558; 17 VI: tzw. ML IV B t. 17 k. 37v–38 = ZDM VIII 2322 = KurtykaMat 156 = MatWarn 560; 18 VI: or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Introductoriae et statutoriae V–147 = DF 212502, kop. [w dok. konwentu z Leles z VIII 1441] DL 105411 = MatWarn 561; 19 VI: or. DL 13625, kop. [w dok. kapituły z Eger z 12 VII 1441] DL 13627, tzw. ML IV B t. 17 k. 60 = ZDM VIII 2323 = KurtykaMat 157 = MatWarn 562; 20 VI: or. AGAD 2250 = TN XVII 121 = KM IV 1402 = MatWarn 563, or. HDA Documenta mediaevalia: Varia 262 = DF 218756 = MatWarn 564; 22 VI: or. DL 63139 = Justh 129; 23 VI: or. HDA Archivum capituli Zagrabiensis: Acta loci credibilis Series II nr 69 = DF 255716, tzw. ML IV B t. 9 k. 154v–155 = ZDM VIII 2324 = MatWarn 565, tzw. ML IV B t. 9 k. 242 = ZDM VIII 2325 = MatWarn 655, kop.

¹⁰⁸ Tu pod datą 17 VI 1441.

[w dok. kapituły z Vasvár z 3 VII 1441] DL 92925 = MatWarn 569, kop. DL 80752 = Zichy 29 = MatWarn 568, Teleki 45 = MatWarn 567; 24 VI: or. DL 13628 = MatWarn 570; 28 VI: or. DL 44313 = MatWarn 571; 29 VI: or. DL 44314 = MatWarn 574, or. DL 44315 = MatWarn 573, or. DL 66588 = Blagay 181 = MatWarn 572; 30 VI: or. DL 59269 = MatWarn 576, or. DL 102487 = MatWarn 575; 1 VII: or. DL 13630 = MatWarn 577; 2 VII: or. DL 68989 = MatWarn 578; 3 VII: or. AGAD 364 = TN XVI 105 = Inv s. 308¹⁰⁹, kop. [w dok. kapituły budzińskiej z 26 VII 1441] DL 13634 = MatWarn 579; 4 VII: kop. AAPrz rkps 31 s. 173–174 = ZDM VIII 2329 = MatWarn 580; 5 VII: or. DL 44316 = MatWarn 583, tzw. ML IV B t. 17 k. 198 = ZDM VIII 2330 = KurtykaMat 158 = MatWarn 581, Pest m. 706 = MatWarn 582; 6 VII: or. DL 13635 = MatWarn 584, or. DL 97181; 8 VII: BOZ 32 s. 212, 636–637 = ZDM VIII 2331 = MatWarn 585; 9 VII: or. DL 13661, kop. [w dok. konwentu z Csorna z 18 VIII 1441] DL 61561 = SopronOkl 174 = MatWarn 587, BOZ 32 s. 212–213, 637 = ZDM VIII 2332 = MatWarn 586; 12 VII: or. DL 35960, or. AGAD 1838, MK 17 k. 312v = ZDM II 583 = MS IIS 134 = MatWarn 588; 14 VII: or. DL 13636 = MatWarn 589; 15 VII: or. AGAD 354 = Inv s. 300 = WapDz s. 401 nr 10 = KW X 1554 = MatWarn 590, or. DL 99647 = KárolyiCD 135 = Pest m. 707 = MatWarn 591; 16 VII: kop. [w dok. kapituły z Székesfehérvár z 25 VIII 1441] DL 106468 = MatWarn 592; 18 VII: BN rkps 12535 II nr 45 k. 91–91v = tzw. ML IV B t. 9 k. 210 = ZDM VIII 2335 = MatWarn 593; 19 VII: or. AGAD 1838 = TN XVII 120 = KM IV 1406 = MatWarn 594; 22 VII: BJag rkps 6 nr 139–140 = MK 98 k. 238–239 = ZDM VIII 2336 = MatWarn 595; 24 VII: or. BCz perg. 456 = ZDM VIII 2337 = KatBCz I 500 = MatWarn 596, <glejt wystawiony przez panów polskich dla posłów zakonu> kop. GSPK OF 15 s. 32–33 = DanSkarb 1700 = JH I 7972 = MatWarn 597; 25 VII: or. DL 92926 = MatWarn 598; 26 VII: or. AGAD 361 = WapDz s. 401 nr 11 = Inv s. 308; 28 VII: or. DL 11524, kop. [z 1574] DL 9262, or. DL 59268; 31 VII: or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Introductoriae et statutoriae F–12 = DF 211460; 5 VIII: or. DL 68990 = MatWarn 600; 8 VIII: BN 12535 II nr 49 k. 94v–95 = tzw. ML IV B 9 k. 210–210v = ZDM VIII 2338 = MatWarn 601; 9 VIII: BPANKw rkps 3316 k. 59 = ZDKK 424 = MatWarn 602;

¹⁰⁹ Bez wątpienia odpis i reg. sporządzono według tego samego or. przechowywanego niegdys w Archiwum Koronnym w dziale dokumentów województwa sieradzkiego (o czym informują zarówno zapiska dorsalna na or., jak i Inv wydany według spisu dokumentów znajdujących się w skarbcu wawelskim, wykonanego w 1676 r. przez komisję kierowaną m.in. przez kanonika krakowskiego Stanisława Wojeńskiego). Inv s. 308, pod błędnym miejscem wystawienia (Kraków) i datą dzienną (11 II). U Kwiatłtin s. 11, emendacja daty na 23 I 1440.

- 10 VIII: or. ANarKw ZbDP 216 = AKH IX s. 368 = AKH XIV s. 32–33 = KM IV 1408 = KW X 1556 = AlbumPal textus s. 53 = KatKętrz 216 = MatWarn 604; 14 VIII: or. DL 13640 = MatWarn 605, kop. [w dok. kapituły budzińskiej z 7 IX 1441] DL 13641 = MatWarn 606; 16 VIII: kop. [w dok. kapituły budzińskiej z 10 IX 1441] DL 13642 = MatWarn 607; 17 VIII: kop. [w dok. kapituły siedmiogrodzkiej z 25 IX 1441] DL 30179 = MatWarn 608; 19 VIII: or. AGAD 4859 = ZDM VIII 2340 = Proch Mat 119 = MatWarn 609; 24 VIII: or. DL 44320 = MatWarn 610; 25 VIII: or. AGAD 362 = Inv s. 300 = WapDz s. 401 nr 12 = KW X 1558 = MatWarn 611; 28 VIII: BPANKw rkps 8643 składka 5 = KW X 1559 = MatWarn 613; 30 VIII: or. AGAD 381 = Inv s. 283 = WapDz s. 401–402 nr 13 = KP I 181 = KW X 1560 = MatWarn 614; 31 VIII: or. DL 99648 = KárolyiCD 136 = MatWarn 615; 1 IX: tzw. ML IV B t. 9 k. 242 = ZDM VIII 2342 = MatWarn 616; 3 IX: or. KANitra Dokumenty średniowieczne nr 55–1A = DF 273614; 5 IX: or. DL 84453, or. DL 98970 = KárolyiCD 137 = MatWarn 617; 8 IX: or. DL 80755 = Zichy 31 = MatWarn 618; 9 IX: or. AKlar 133 = KM IV 1409 = MatWarn 620, or. DL 13643 = MatWarn 623, or. DL 39292 = kop. DL 13644 = Teleki 47 = MatWarn 621, BOZ 32 s. 215–216 = ZDM VIII 2343 = MatWarn 619, or. DL 80756 = Zichy 32 = MatWarn 622 = Héderváry I 167; 11 IX: WapDz s. 403 nr 14; 12 IX: or. DL 88175 = MatWarn 624; 17 IX: or. DL 88176 = MatWarn 625)
- Csepel 18–22 IX (18 IX: or. AGAD 4857 = Inv s. 240 = ProchMat 120 = MatWarn 626 = MK 17 k. 68 = MS II 475; 22 IX: or. AGAD 412 = KP II 582 = MatWarn 627)
- Székesfehérvár 28 IX – 9 X (28 IX: or. ANR Braşov Privilegia et instrumenta publica 93 = DF 246904 = Urkundenbuch 2424 = MatWarn 628; 7 X: kop. [w dok. kapituły z Arad z 10 XI 1441] DL 86564 = MatWarn 631, kop. SNA Archiwum rodziny Gyulay nr 65 = DF 274437; 8 X: or. DL 44323 = HO IV 242 = HurmDok I/2 574 = Szerbia 203 = MatWarn 632; 9 X: BOZ 32 s. 216–217, 640 = ZDM VIII 2346 = MatWarn 633)
- Buda 11 X (Zichy 35 = MatWarn 634)
- Csepel 14 X – 8 XI (14 X: BKórnr rkps 194 (II 68) k. 37 = CE II 280 = Zathey s. 353 = MatWarn 635; 21 X: or. VEFL Oklevelek Kádárta 3 = DF 201284, or. DL 30806 = MatWarn 637, or. ANR Sibiu Capitlul avanghelic C.A. Sibiu, seria 1: nr 24 = DF 291977 = Urkundenbuch 2429 = MatWarn 636, kop. [z 1596] Finanz- und Hofkammerarchiv, Wien, Hoffinanz: Ungarn, Rote 1 B 84–85 = DF 286331; 27 X: or. DL 13648 = MatWarn 638; 28 X: TN XVII 113 = KM IV 1412 = MatWarn 639; 31 X: or. SNA Rod Esterházi – česnecká lúnia 27–89 = DF 282212; 1 XI: or. ANarKw ZbDP 218 = KmK 141 = KatKętrz 218 = MatWarn 640; 6 XI: or. BOss

- perg. 581 = AGZ V 87 = OssPoh 133 = KurtykaMat 159 = MatWarn 642, or. ŠA Banská Bystrica, pracovisko archív Kremnica: Dokumenty m. Kremnica 1–52–2–72 = DF 250249, BOZ 32 s. 34, 217, 642 = ZDM VIII 2347 = MatWarn 641; 8 XI: GMM dok. 15 = DF 286209)
- Buda 9 XI (or. DL 92932 = MatWarn 643)
- Csepel 11–14 XI (11 XI: kop. [w dok. kapituły z Bács z 12 XII 1441] DL 74493 = MatWarn 644; 13 XI: or. ANR Sibiu Magistratul oraşului şi scaunului Sibiu, colecţia de documente medievale U II 104 = DF 244748 = Urkundenbuch 2430 = Székely okl. 447 = MatWarn 646; 14 XI: ASK Dział XLVI/104 k. 219 = LustrWlkp 1616–1620 s. 16 nr 118 = MatWarn 647)
- Buda 14 XI (or. DL 13653 = MatWarn 648)
- Csepel 16–27 XI (16 XI: or. AGAD 4860 = ZDM II 589 = ProchMat 121¹¹⁰ = MatWarn 649 = KatFotUJ 3166; 17 XI: or. BCz perg. 457 = ZDM VIII 2348 = KatBCz I 501 = MatWarn 650; 23 XI: tzw. ML IV B t. 9 k. 24 = ZDM VIII 2349 = MatWarn 651; 24 XI: tzw. ML IV B t. 9 k. 373v = ZDM VIII 2350 = MatWarn 652; 27 XI: KGZ Lwów G fond 9 opis 1 sprawa 446 s. 1788–1791 i 1793–1797 = AGZ X 75 = MatWarn 653)
- Pest 29 XI (<*in loco campestri exercituum nostrorum regalium iuxta opidum nostrum Pesth*> or. BJag perg. 254 = ZDM VIII 2351 = KatBJag 143 = MatWarn 654)¹¹¹
- Megyer 29 XI (kop. [w dok. konwentu z Turóc z 4 II 1442] DL 63141 = Justh 130)
- Vác 9 XII (or. PLE Esztergomi székesfőkáptalan hiteleshelyi levéltára nr 8–5–29 = DF 208613)
- Nógrád 10 XII (kop. PLE Esztergomi székesfőkáptalan magánlevéltára, Acta radicalia 17–1–5 = DF 236023)
- Korpona (koło zamku K.) 18 XII (<*in campo circa fortalitium Crupina*> or. AGAD 347 = TN XVII 114 = Inv s. 308 = WapDz s. 403 nr 15 = KM IV 1416 = MatWarn 655)
- Marot (*prope villam Maroth*) 21 XII (or. DL 13655 = MatWarn 656)
- Udvard 26 XII (kop. DL 72813 = HO IV 244 = MatWarn 657)
- Trnava 28 XII (CE I 116 = MatWarn 658)
- Szerdahely 28 XII (or. DL 13656 = MatWarn 659)

¹¹⁰ Tu pod błędną datą 16 IX 1441.

¹¹¹ Zapewne *iuxta opidum nostrum Pesth* odnosi się do miejscowości Megyer, leżącej obok Pesztu, w której pobyt króla jest potwierdzony tego samego dnia.

1442

- Pezinok [węg. Bazin] 6 I (<*in loco campestri circa castrum Besznik*> tzw. ML IV B t. 9 k. 185v–186 = ZDM VIII 2354 = MatWarn 663)
- Trnava, pod T. 16–20 I (16 I: MK 10 k. 139v–140 = MK 118 k. 250–251v = WapDz s. 412 nr 1 = Knigi s. 222–223 = LustrWlkp 1616–1620 s. 16 nr 121 = MatWarn 664; 20 I: MK 12 k. 234v = ZDM VIII 2355 = MS IS 72 = MatWarn 665, WapDz s. 412 nr 1)
- Preszburg, pod P. 26 I (tzw. ML IV B t. 9 k. 49 = ZDM VIII 2356 = MatWarn 666)
- między Trnavą a Preszburgiem 27 I (or. AGAD 428 = WapDz s. 404 nr 14 = Inv s. 319 = Novák s. 47)
- Preszburg 1–4 II (1 II: or. DL 105494 = MatWarn 667; po 2 II: <przybycie po święcie Oczyszczenia NMP do P., zajęcie zamku, odstąpienie od zdobywania miasta, król jedzie do Trnavy, a stąd do Budy> Dł s. 269; 4 II: or. ADWł perg. 285 = LibrDok I s. 83 = LibrDok II 33 = LibrInw s. 158–159 = MonWlad 591 = MatWarn 668)
- Trnava 5 II (bdd.: <przyjazd po zaniechaniu oblężenia miasta Preszburg> Dł s. 269; 5 II: or. AGAD 426 = Inv s. 319 = WapDz s. 404 nr 15 = KP II 584 = MatWarn 669)
- Preszburg 10–19 II (10 II: or. DL 88177; 13 II: or. DL 88178; 15 II: or. AGAD 481 = WapDz s. 404 nr 16, or. AGAD 444, or. AGAD 1184; 19 II: „Archiv český” 3 s. 21)
- Trnava 1–11 III (1 III: or. DL 68642; 4 III: or. DL 13665 = MatWarn 671; 6 III: kop. DL 12616, or. DL 13667 = MatWarn 672, kop. [w dok. kapituły nitrzańskiej z 25 IV 1442] DL 13668 = MatWarn 673; 7 III: or. AGAD 4728 = ProchMat 122¹¹² = PtaszOpis s. 229 nr 151 = KatFotUJ 3955 = MatWarn 674; 8 III: kop. [z 1783] DL 13669 = MatWarn 676, kop. [w dok. kapituły budzińskiej z 1 IV 1442] DL 13670 = MatWarn 677, tzw. ML IV B t. 17 k. 36v–37 = ZDM VIII 2357 = HruszMat 37 = HruszIst 37 = KurtykaMat 162 = MatWarn 675 = WapDz s. 404 nr 17, or. SNA Archiwum rodziny Pálffy z Bazin: Acta Czoboriana 368 = DF 266109, kop. SNA Archiwum rodziny Pálffy z Bazin: Acta Czoboriana 370 = DF 266110, kop. SNA Archiwum rodziny Pálffy: dokumenty z 1442 = DF 254758; 9 III: or. AGAD 732 = WapDz s. 404 nr 17 = KW X 1581 = MatWarn 678, or. ŠA Nitra Archiwum komitatu Komárom: Acta iuridica antiqua dok. 13–325–1824 = DF 261504 = Komárom 46; 10 III: or. DL 13671 = MatWarn 680, kop. [w dok. kapituły budzińskiej z 2 IV 1442] DL 13672 = MatWarn 681, MK 30 k. 243v–244v = WapDz s. 412 nr 2 =

¹¹² Pod błędną datą 14 III.

ZDM VIII 2358 = MS IVS 762 = MatWarn 679; 11 III: kop. [w dok. kapituły budzińskiej z 25 V 1442] DL 67351)

okolice Nitry druga połowa III („Archiv český” 3 s. 21)

Buda 1–27 IV (1 IV: <w B. król obchodzi Wielkanoc> Dł s. 269; 2 IV: ASK Dział XLVI/104 k. 75v = LustrWlkp 1616–1620 s. 16 nr 122 = MatWarn 682; 10 IV: tzw. ML IV B t. 9 k. 147–148 = ZDM III 605 = MatWarn 683; 18 IV: or. DL 71966 = MatWarn 684, trans. [w dok. Władysława II Jagiellończyka z 29 VI 1505] DL 72102; 23 IV: MK 79 k. 262–262v = ZDM VIII 2359 = MatWarn 685; 24 IV: or. DL 100560, tzw. ML IV B t. 9 k. 49v = ZDM VIII 2360 = MatWarn 686, tzw. ML IV B t. 17 k. 101–101v = ZDM VIII 2361 = KurtykaMat 163 = MatWarn 687; 25 IV: MK 86 k. 61–62 = tzw. ML IV B t. 17 k. 174v–175 = KGZ Kamieniec Z fond 37 opis 1 sprawa 4 k. 56 = ZDM VIII 2362 = MS V 6541 = KurtykaMat 164 = MatWarn 688; 26 IV: BOZ 32 s. 218–220 = ZDM VIII 2363 = MatWarn 689; 27 IV: KM IV 1422)

in villa Butae 30 IV (kop. AALn Kopiarz kapituły chełmskiej sygn. 64 A 10 k. 18 = kop. AALn Kopiarz kapituły chełmskiej sygn. 64 A 8 k. 18v–19 = ZDM III 607 = MatWarn 690)

penes villam Gulka 1–2 V (1 V: tzw. ML IV B t. 9 k. 41–41v = ZDM VIII 2364 = MatWarn 691; 2 V: tzw. ML IV B t. 9 k. 249v–250 = ZDM VIII 2365 = MatWarn 692)

Buda 5 V – 9 VIII (5 V: or. AKKw perg. 365 (349) = ZDM III 608 = MatWarn 693; 7 V: AGZ II 63 = MatWarn 694, tzw. ML IV B t. 9 k. 58v–59 = ZDM III 609 = MatWarn 695, tzw. ML IV B t. 9 k. 308v = ZDM VIII 2366 = MatWarn 696, kop. [w dok. kapituły z Vasvár] VAML 978: Vasvári káptalan levéltára, Litt. stat. P = DF 262436; 8 V: ŠA Banská Bystrica, pracovisko archív Kremnica: Archiwum m. Kremnica fons 19 fasc. 1 nr 12 = DF 249857 = SprW s. 38–39 nr 94 = SrokaDok 74 = MatWarn 697; 9 V: tzw. ML IV B t. 17 k. 21–21v = ZDM VIII 2367 = KurtykaMat 165 = MatWarn 698; 11 V: ZDM VIII 2368 = MS IVS 764 = MatWarn 699; 12 V: or. AGAD 6633 = tzw. ML IV B t. 17 k. 145–145v = ZDM VIII 2369 = KurtykaMat 167 = MatWarn 700; 15 V: kop. AAPrz rkps 157 s. 28–30 = ZDM VIII 2370 = DörflMat 12 = KuczeraSamb s. 354 = MatWarn 701; 16 V: StWzory 55; 17 V: or. HDA Archivum capituli Zagrabiensis: Acta antiqua 14–24 = DF 256384; 22 V: AGZ II 64 = MatWarn 702; 24 V: or. DL 61564 = SopronOkl 178 = MatWarn 703; 29 V: TN XVII 136 = BOZ 32 s. 220–221, 640 = ZDM VIII 2371 = Str III s. 197 nr 124 = MatWarn 704; 4 VI: BOZ 32 s. 221–222, 640–641 = ZDM VIII 2372 = MatWarn 705; 7 VI: or. ADom perg. 117 = KM IV 1426 = MatWarn 706; 10 VI: BOZ 31 s. 688 = ZDM VIII 2570 = IA 2377 = MatWarn 707; 11 VI: or. DL 59274 = MatWarn 708; 12 VI:

KGZ Chełm Z Inscriptiones 14 k. 208–208v = ZDM III 612 = MatWarn 709; 14 VI: or. BCz perg. depozyt 1 = MK 105 k. 215–217 = DanSkarb 1780 = WapDz s. 414–415 nr 3 = IA 2378 = MS V 10166 = KatBCz I 505 = KatFotUJ 2307 = MatWarn 710; 15 VI: or. BCz perg. 1212 = ZDM III 613 = KatBCz I 506 = MatWarn 711, or. AGAD 4729 = Inv s. 257 = ProchMat 123 = PtaszOpis s. 229 nr 152 = MatWarn 712; 16 VI: or. BCz perg. 461 = ZDM III 614 = KatBCz I 507 = MatWarn 713; 18 VI: Mármaros 184, BOZ 32 s. 222, 644 = ZDM VIII 2373 = MatWarn 714; 19 VI: tzw. ML IV B t. 9 k. 249v = ZDM VIII 2374 = MatWarn 715; 20 VI: BOZ 32 s. 222–223, 645 = ZDM VIII 2375 = MatWarn 716, BOZ 32 s. 223–224 = ZDM VIII 2376 = MatWarn 717; 23 VI: Str III s. 359 nr 213 = ZDM VIII 2377 = MatWarn 718, BOZ 32 s. 34, 224–225, 643–644 = ZDM VIII 2378 = MatWarn 719; 24 VI: or. BJag perg. 45 = TN XVII 143 = BOZ 32 s. 225–226, 643 = ZDM VIII 2379 = KatBJag 144 = MatWarn 720; 28 VI: or. AGAD 427 = WapDz s. 416 nr 6 = KW X 1586 = MatWarn 722, Str III s. 197 nr 125 = KW X 1587 = MatWarn 723; 29 VI: or. ANR Cluj Dokumenty m. Bistrița 33 = DF 247258 = Urkundenbuch 2438, kop. [w dok. Władysława II Jagiellończyka z 3 VIII 1504] ANR Cluj Dokumenty m. Bistrița 231 = DF 247467 = Zimmermann 37, KGZ Lwów G fond 9 opis 1 sprawa 371 s. 396–398 = AGZ X 77 = MatWarn 721; 2 VII: or. AM Košice Archivum secretum: Miscellanea 50 = DF 269991; 4 VII: or. AGAD 4863 = KM IV 1429 = ProchMat 124 = MatWarn 725, BOZ 31 s. 756, 808 = ZDM VIII 2380 = MatWarn 724; 6 VII: [w dok. kapituły z Arad z 9 VIII 1442] HurmDok I/2 576 = Krassó 292 = MatWarn 726; 7 VII: or. AGAD 4731 = ProchMat 125 = PtaszOpis s. 229 nr 154 = MatWarn 728, tzw. ML IV B t. 9 k. 283–283v = ZDM VIII 2381 = MatWarn 727; 11 VII: tzw. ML IV B t. 9 k. 414 = ZDM III 616 = MatWarn 729, MK 17 k. 174v–175 = ZDM III 617 = MS IIS 60 = MatWarn 730, WapDz s. 416 nr 7; 12 VII: or. DL 44332 = MatWarn 733, MK 29 k. 414 = MK 57 k. 129 = ZDM VIII 2382 = MS IVS 766 = KurtykaMat 169 = MatWarn 731, BOZ 32 s. 227–228, 645 = ZDM VIII 2383 = MatWarn 732, or. SNA Rod Révai – spoločný archív: Gyulay 8–7a = DF 260014; 13 VII: or. AGAD 431 = KW V 694 = WapDz s. 416 nr 8 = MatWarn 734; 14 VII: or. AGAD 417 = WapDz s. 416 nr 9 = KP II 585 = MatWarn 736, MK 86 k. 314–315 = tzw. ML IV B t. 17 k. 7–7v = ZDM VIII 2384 = MS V 6734 = KurtykaMat 170 = MatWarn 735; 22 VII: tzw. ML IV B t. 9 k. 250 = ZDM VIII 2385 = MatWarn 737; 24 VII: tzw. ML IV B t. 17 k. 175v–176 = KGZ Kamieniec Z fond 37 opis 1 sprawa 4 k. 56 = ZDM VIII 2386 = KurtykaMat 171 = MatWarn 738; 25 VII: MK 34 k. 6v–7v = KW X 1590 = MS IVS 767 = MatWarn 739; 27 VII: MK 79

- k. 262–262v = ZDM VIII 2387 = MatWarn 740; 28 VII: tzw. ML IV B t. 9 k. 71v–72 = ZDM VIII 2388 = MatWarn 741, tzw. ML IV B t. 9 k. 72 = ZDM VIII 2389 = MatWarn 742, tzw. ML IV B t. 17 k. 167v–168 = ZDM VIII 2390 = KurtykaMat 172 = MatWarn 743, BOZ 32 s. 228, 643 = ZDM VIII 2391 = MatWarn 744; 30 VII: Żychl s. 118–119; 31 VII: tzw. ML IV B t. 9 k. 381v–382 = ZDM VIII 2392 = KurtykaMat 173 = MatWarn 745; VII: <przyjazd do B. kardynała Cesariniego> Dł s. 275¹¹³; 1 VIII: or. HDA Archivum capituli Zagrabiensis: Acta antiqua 14–23, 14–68 = DF 256383, 256398; 3 VIII: BOZ 31 s. 756–757, 808–809 = ZDM VIII 2393 = MatWarn 746; 6 VIII: tzw. ML IV B t. 9 k. 56v–57 = ZDM III 620 = MatWarn 747, trans. [Zygmunta I z 25 I 1548] BOss dok. 510 = OssFast 199 = MatWarn 748, KGZ Lwów G fond 9 opis 1 sprawa 759 s. 808, KGZ Trembowla G fond 17 opis 1 sprawa 117 s. 122–124; 7 VIII: or. AGAD 4864 = ProchMat 127 = MatWarn 751, BOZ 31 s. 757–758, 809 = ZDM VIII 2394 = MatWarn 749, BOZ 31 s. 757, 809 = ZDM VIII 2395 = MatWarn 750; 9 VIII: HO III 262 = MatWarn 752)
- Pest 10–11 VIII (10 VIII: BOZ 32 s. 35, 229–230, 643 = ZDM VIII 2396 = MatWarn 753; 11 VIII: AMLw Księgi konsystorskie 5 k. 418–418v = AMLw Acta visitationum 2 k. 214–215 = Tylus s. 204–206)
- Buda 13 VIII (or. BJag perg. 46 = KatBJag 145 = BPANKw rkps 938 k. 1 = AGAD Zbiór Czołowskiego nr 3319 = ZDM III 621 = MatWarn 754)
- Crzossnek*¹¹⁴ 14 VIII (tzw. ML IV B t. 9 k. 407 = ZDM VIII 2397)
- Buda 15–17 VIII (15 VIII: MK 21 k. 55v–56 = ZDM III 622 = MS IIS 136 = DokRad 19 = MatWarn 757, AGAD Lustracje Dział XVIII/29 k. 325v = ZDM VIII 2398 = MatWarn 756; 16 VIII: tzw. ML IV B t. 17 k. 17v = ZDM VIII 2399 = MatWarn 758 = HruszMat 38, or. HHStA Urkundenabteilung: Allgemeine Urkundenreihe Rep. Hung. Sieb. 46 = DF 258234 = Urkundenbuch 2440 = Teleki 104 = MatWarn 759; 17 VIII: Teleki 54 = MatWarn 760)
- Hatvan, pod H. 20–29 VIII (20 VIII: tzw. ML IV B t. 9 k. 250v = ZDM VIII 2400 = MatWarn 761; 21 VIII: or. AGAD 4730 = ProchMat 128 = PtaszOpis s. 229 nr 153 = MatWarn 764, BOZ 32 s. 35, 230–231, 643 = ZDM VIII 2401 = MatWarn 762, TN XVII 149 = BOZ 32 s. 231–232, 647 = ZDM VIII 2402 = Str III s. 197 nr 126 = MatWarn 763, BOZ 2977 k. 103–104 = tzw. ML IV B t. 22 k. 417v–418v = ZDM VIII 2403 =

¹¹³ DąbrWład s. 85, przyp. 4, podaje, że Cesarini był w Budzie już przed 27 V.

¹¹⁴ *Crzossnek* leżał niewątpliwie blisko Budy. Może chodzi o wieś Csösöz (o średniowiecznej metryce, około 80 km na południowy zachód od Budy)? Csösöz występuje jednak w źródłach średniowiecznych jako *Chuuz* lub *Chuz* (Gy. Györffy, *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza*, t. 2, Budapest 1987, s. 358), ale może polski skryba zniekształcił nazwę.

- MatWarn 765, BOZ 32 s. 232, 646 = ZDM VIII 2404 = MatWarn 766; 23 VIII: or. AGAD 7288 = AGZ VII 43 = MatWarn 768, Zala 253 = MatWarn 767; 24 VIII: or. AGAD 4861 = ProchMat 129 = MatWarn 771; 26 VIII: BOZ 32 s. 35–36, 233–234, 643–644 = ZDM VIII 2405 = MatWarn 772; 27 VIII: or. DL 103596, BOZ 32 s. 234–235, 647 = ZDM VIII 2406 = MatWarn 773, MK 17 k. 290v–291 = ZDM VIII 2407 = MS IIS 137 = MatWarn 774; 28 VIII: or. ANarKw ZbRus perg. 130 = ZDM VIII 2408 = MatWarn 775 = KatFotUJ 2253, BOZ 32 s. 236 = ZDM VIII 2409 = MatWarn 776, BOZ 32 s. 237, 647–648 = ZDM VIII 2410 = MatWarn 777, BOZ 32 s. 237–238, 648 = ZDM VIII 2411 = MatWarn 778, BOZ 32 s. 238–239, 648 = ZDM VIII 2412 = MatWarn 779, or. DL 80768 = Zichy 42 = MatWarn 780, WapDz s. 417 nr 10; 29 VIII: or. AGAD 429 = KW X 1594 = MatWarn 783, TN XVII 142 = BOZ 32 s. 239 = ZDM VIII 2413 = Str III s. 197–198 nr 127 = MatWarn 781, kop. APLn Opole 6 s. 42–44 = ZDM III 626 = MatWarn 782)
- Buda 31 VIII – 6 XI (31 VIII: AGZ VIII 67 = MatWarn 784; 3 IX: TN XVII 153 = BOZ 32 s. 239–240 = ZDM VIII 2414 = Str III s. 198 nr 128 = MatWarn 785; 8 IX: or. Budapest Eötvös Lóránd Tudományegyetem Könyvtára, Kézirattár, Diplomatarium autographum 654 = DF 283514; 11 IX: WapDz s. 417 nr 17; 18 IX: tzw. ML IV B t. 9 k. 4v = ZDM VIII 2416 = MatWarn 786; 19 IX: tzw. ML IV B t. 9 k. 406v = ZDM VIII 2417 = MatWarn 787, or. SNA Rod Révai – spoločný archív: Gyulay 8–8 = DF 260016; 20 IX: Mármaros 185; 21 IX: or. DL 82753, or. DL 105246 = MatWarn 790, BOZ 32 s. 240–241 = ZDM VIII 2418 = MatWarn 788, LustrWlkp 1616–1620 s. 16 nr 123 = MatWarn 789; 23 IX: tzw. ML IV B t. 17 k. 164v–165 = ZDM VIII 2419 = KurtykaMat 175 = MatWarn 791, BOZ 32 s. 241, 648 = ZDM VIII 2420 = MatWarn 792, BOZ 32 s. 241–242, 649 = ZDM VIII 2421 = MatWarn 793, tzw. ML IV B t. 9 k. 283v–284 = ZDM VIII 2422 = MatWarn 794; 24 IX: BOZ 32 s. 242–243, 649 = ZDM VIII 2423 = MatWarn 795; 25 IX: or. Tiszántúli Református Egyházkerület Könyvtára, Kézirattár: Sztojka család oklevelei nr 29 = DF 275897 = MatWarn 796, kop. [w dok. wicewojewodów siedmiogrodzkich Pongrácza Dengelegi i Mikołaja Vizaknai z 15 X 1442] DL 44336 = Urkundenbuch 2443, TN XVII 159 = Inv s. 330 = SzybSzar s. 465–467; 26 IX: or. DL 13687 = MatWarn 798, BOZ 32 s. 243, 649 = ZDM VIII 2424 = MatWarn 797; 27 IX: kop. [w dok. kapituły waradyńskie] z 12 XII 1442] DL 13688 = MatWarn 799, WapDz s. 417 nr 11; 28 IX: KGZ Chełm Z Inscriptiones 16 k. 710v–711v = ZDM III 628 = MatWarn 800; 29 IX: or. BCz perg. 463 = ZDM VIII 2425 = KatBCz I 509 = Inv s. 274 = KurtykaMat 177 = MatWarn 801, or. AGAD 7292 =

ZDM VIII 2426 = KurtykaMat 176 = MatWarn 802, tzw. ML IV B t. 17 k. 159–159v = ZDM VIII 2427 = KurtykaMat 178 = MatWarn 803, AGAD Lustracje Dział XVIII/51 = AGZ VI 20 = KurtykaMat 179 = MatWarn 804, BCz rkps 1042 s. 95 = KurtykaPod aneks 1 s. 205–215 = KurtykaMat 180; 30 IX: or. AGAD 4866 = ZDM III 629 = Inv s. 242 = ProchMat 131 = MatWarn 809, tzw. ML IV B t. 9 k. 127 = ZDM VIII 2428 = MatWarn 805, tzw. ML IV B t. 17 k. 217–217v = TN XVII 155 = ZDM VIII 2429 = MatWarn 806, tzw. ML IV B t. 17 k. 47v–48 = ZDM VIII 2430 = MatWarn 807, MK 44 s. 403–405 = KGZ Lwów G fond 9 opis 1 sprawa 526 s. 640–641 = ZDM VIII 2431 = MS IVS 770 = AGZ X 78 = HruszMat 39 = HruszIst 39 = MatWarn 808; 1 X: or. AGAD 363 = Inv s. 283 = WapDz s. 417 nr 12 = KP I 182 = KW X 1596 = MatWarn 810, BOZ 32 s. 244, 649 = ZDM VIII 2432 = MatWarn 811, tzw. ML IV B t. 17 k. 168–168v = ZDM VIII 2433 = MatWarn 812, tzw. ML IV B t. 17 k. 204 = ZDM VIII 2434 = MatWarn 813, or. AGAD 8851 = AGZ II 66 = MatWarn 814, AKKw Liber antiquus LP 2 k. 328v = KM IV 1430 = MatWarn 815; 2 X: AGZ II 67 = MatWarn 816, BOZ 32 s. 973 = HalInv s. 164; 6 X: BOZ 32 s. 244–245, 650 = ZDM VIII 2435 = MatWarn 817; 7 X: tzw. ML IV B t. 9 k. 204v = ZDM III 631 = MatWarn 818; 10 X: or. PLE Esztergomi székesfőkáptalan magánlevéltára, Acta radicalia 65–1–25 = DF 238205; 11 X: or. DL 35961; 13 X: BOZ 31 s. 758, 809 = ZDM VIII 2436 = MatWarn 819; 15 X: or. BCz perg. 464 = ZDM III 632 = KatBCz I 510 = MatWarn 820, Inv s. 241; 16 X: LustrWlkp 1616–1620 s. 16 nr 124 = MatWarn 821; 19 X: BOZ 32 s. 245, 650 = ZDM VIII 2437 = MatWarn 822; 21 X: or. AGAD 416 = WapDz s. 418 nr 13 = KW X 1597 = MatWarn 823; 22 X: or. AGAD 4862 = ProchMat 131 = MatWarn 824; 25 X: or. AGAD 5065 = TN XVIII 156 = KM IV 1432 = MatWarn 825; 26 X: or. AGAD 4865 = ProchMat 132 = MatWarn 826; 27 X: LibCanc s. 235–238 = KW X 1598 = MatWarn 827; 30 X: or. DL 13692 = MatWarn 829; 31 X: MK 17 k. 68 = MS II 475; 2 XI: or. AGAD 426 = WapDz s. 419 nr 14 = KP II 586 = MatWarn 830, MK 25 k. 286 = KP II 587 = MatWarn 827; 3 XI: or. AGAD 1843 = TN XVII 158 = KP III 212 = KM IV 1434 = MatWarn 832, Archiwum OO. Augustianów na Kazimierzu Liber inscriptionum k. 177v = KM IV 1433 = MatWarn 828, ADKce Descriptio [...] collegiatae Visliciensis [...] a.D. 1599 k. 81–83 = MK 155 k. 221–222v = ZDM III 633 = KumorKop s. 214 nr 8 = MatWarn 833, MK 25 k. 210–211 = KP II 588 = MatWarn 834; 4 XI: or. DL 13691; 6 XI: or. DL 13693)

Csepel 6 XI (or. Zakład Nauk Pomocniczych Historii UJ perg. 16 = trans. [Zygmunta Starego z 15 III 1543] BCz perg. 854 = MK 64

- k. 186v–187v = ZDM VIII 2438 = KatBCz II 945 = MS IVS 777 = MatWarn 835)
- Buda 10 XI (10 XI: or. DL 13694, or. DL 13695)
- Győr lub Pannonhalma (opactwo św. Marcina) 15 XI (<dok. królowej Elżbiety z 12 XI 1442, pisze, że dzisiaj lub jutro odbędzie spotkanie z królem Władysławem, który przyjedzie *auf sent Martinsberg*> SprW s. 39 nr 95 – <spotkanie odbywa się 15 XI na zamku Győr i tam ogłoszono zawarcie pokoju> Dł s. 276)
- Buda 6 XII (MK 98 k. 153v = ZDM III 634 = MatWarn 836)
- [Győr 14 XII (<dok. pokoju zawartego między królem Władysławem i królową Elżbietą> DL 252476 = streszczenie DąbrWład s. 92–94)]¹¹⁵
- Nyalka (in villa Nolka circa s. Martinum) 17 XII (or. AGAD 7142 = ZDM III 636 = KatFotUJ 3240 = MatWarn 837)
- Mór 18 XII (or. DL 80774 = Zichy 46 = MatWarn 838)
- Buda 21 XII – 27 IV 1443 (21 XII: or. AGAD 1844, BOZ 32 s. 249, 651–652 = ZDM VIII 2439 = MatWarn 839; 24 XII: or. VEFL Oklevelek Kádárta 4 = DF 201285; 26 XII: BOZ 32 s. 249, 652 = ZDM VIII 2440 = bmw. MatWarn 840; 27 XII: or. ŠA Košice, pracovisko Archív Spišská Nová Ves: Dokumenty m. nr 69 = DF 280835 = Illéssy s. 29 = MatWarn 841, kop. [XVIII w.] Levoča Spišský archív: Provincia XVI spišských miest, Spišská Nová Ves nr 15 = DF 267866 = MatWarn 842; 29 XII: kop. ŠA Prešov, pracovisko Archív Stará Ľubovňa, dokumenty m. Podoliniec škat. II nr 8 = DF 258845 = AnalectaScep s. 223 = MorSąd s. 180 = ZDM VIII 2441 = SrokaDok 75 = MatWarn 843, AGAD Akta Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych 460e k. 77–77v = Zajązkowski s. 328–329¹¹⁶ = MatWarn 871¹¹⁷)

¹¹⁵ Nie wiemy, czy król był jeszcze w Győr. SprW s. 39–47 nr 96, publikują protokół pertraktacji (bez daty). DąbrWład s. 95, pisze, że król przybył do Győr 15 XII, spotkał się z Elżbietą, zaprzysiął traktat pokojowy, ale nie podaje podstawy źródłowej. Długosz pisze jedynie pod datą 25 XI o spotkaniu Elżbiety z Władysławem, następne wydarzenia opisywał już bez dat dziennych.

¹¹⁶ Wydawca dok. rozwiązał datę: *sabbatho in crastino sanctorum Innocentium, anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio*, jako 16 III 1443. Ustalenia te skorygowała A. Szymczakowa, Szlachta sieradzka w XV wieku. Magnifici et generosi, Łódź 1998, s. 47, pisząc: „Tymczasem święto Niewiniątek, bo o nie chodzi w datacji (15 III we wszystkich kalendarzach było Longina), w 1443 przypadało dokładnie w sobotę. W datacji posłużono się zatem stylem a nativitate, toteż prawidłowo datę roczną trzeba odnieść do roku 1442 i przyjąć jako właściwy dzień 29 XII, który był w tym roku istotnie dniem następnym po święcie”.

¹¹⁷ Tu pod datą 16 III 1443.

1443

Buda (cd.) 2 I – 27 IV (2 I: BOZ 32 s. 250, 252 = ZDM VIII 2443 = MatWarn 847, or. APPrzem perg. 5 D = AGZ VI 21 = KatPrz I 5 = KatPrz II s. 54 = MatWarn 848; 5 I: or. AM Košice Collectio Schwarzenbachiana 221 = DF 270261 = Teleki 56 = MatWarn 849; 10 I: WapDz s. 417 nr 12; 13 I: or. DL 59278, trans. [Zygmunta I z 19 XI 1525] Bit perg. A 158 = MK 39 k. 556–557 = KGZ Lwów G fond 9 opis 1 sprawa 355 s. 423 = AGAD Lustracje Dział XVIII/51 = AGZ X 80 = MS IVS 779 = KatNiew 165 [1] = KurtykaMat 187 = MatWarn 850; 14 I: Mármaros 188; 16 I: or. AGAD 5066 = TN XVII 173 = KM IV 1436 = MatWarn 853, MK 70 k. 356–357v = KW X 1601 = MS IVS 780 = MatWarn 852, KGZ Poznań Z 15 k. 32 = KW X 1600 = MatWarn 851; 17 I: or. BJag perg. 163 = ZDM VIII 2446 = Inv s. 274 = KatBJag 146 = KurtykaMat 188 = MatWarn 854, tzw. ML IV B t. 9 k. 201v = ZDM III 641 = MatWarn 855; 18 I: or. DL 92939, kop. [w dok. kapituły z Székesfehérvár] DL 100564; 19 I: or. ANarKw ZbRus perg. 131 = ZDM VIII 2447 = IA 2398 = KatFotUJ 2999 = MatWarn 856; 21 I: MK 36 k. 432–432v = ZDM VIII 2461¹¹⁸ = MS IVS 783 = MatWarn 893, MK 98 k. 13v = ZDM III 643 = MatWarn 858, tzw. ML IV B t. 9 k. 44v–45 = ZDM III 642 = MatWarn 857; 22 I: or. AGAD 5067 = TN XVII 186 = KM IV 1437 = MatWarn 859, kop. DF 247893; 23 I: or. DL 28387; 25 I: or. DL 13702, or. DL 50131; 31 I: or. AGAD 424 = TN XVII 174 = KM IV 1438 = MatWarn 860; 1 II: WapDz s. 419 nr 15; 3 II: tzw. ML IV B t. 17 k. 35–36 = kop. [w dok. Stanisława Lanckorońskiego z Brzezia, bez daty (wystawiony w l. 1530–1533)] Bit perg. A 62 = ZDM VIII 2448 = HruszMat 40 = HruszIst 40 = KurtykaMat 190 = KatNiew 184 = MatWarn 861; 6 II: BFLPannonhalma Erdődy család levéltára 72–3341 = DF 261889; 7 II: or. BOss perg. 1042 = OssPoh 136 = MatWarn 862; 13 II: or. AGAD 429 = WapDz s. 419 nr 15 = KP I 589 = MatWarn 863, WapDz s. 419 nr 15; 15 II: AAPń CP 29 k. 18v = KW X 1602 = ACap 272 = MatWarn 864; 17 II: MK 36 k. 283–285 = KGZ Krasnystaw Z 18 k. 471–472 = ZDM III 646 = MatWarn 865; 20 II: or. AGAD 6227 = ZDM VIII 2449 = KurtykaMat 191 = MatWarn 866, BOZ 32 s. 256–257 = ZDM VIII 2450 = MatWarn 867; 23 II: or. DL 13708; 24 II: or. SNA Rod Révai – spoločný archív: Gyulay 66 = DF 274438; 25 II: or. SNA Súkromný archív

¹¹⁸ Wydawca dopuszcza jako datę wystawienia dok., obok dnia 21 I, także 3 VI. Wydaje się jednak, że św. Wincenty, który pojawia się w dacie dok., jest tożsamy ze św. Wincentym z Saragossy.

leeského konventu: Acta saeculi XIV nr 211 = DF 234274; 27 II: or. DL 34715; 6 III: kop. [XIX w.] ANR Cluj Dokumenty m. Bistrița 34A = DF 247261 = Urkundenbuch 2448; 10 III: ANR Bihar Colecția de documente foi volante: Miscellanea 12–8 = DF 278554; 12 III: kop. DL 9117, kop. DL 11430, trans. [króla Macieja Korwina z 1 XII 1481] DL 59680, or. DL 13712 = HurmDok I/2 579 = PestySzörény 55 = MatWarn 868, or. DL 90973 = Héderváry I 170 = MatWarn 869, kop. [w dok. konventu z Turóc z 10 IV 1443] DL 63142 = Justh 133; 13 III: or. AGAD 5068 = TN XVII 179 = KM IV 1439 = MatWarn 870; 15 III: kop. [w dok. kapituły z Csanád z 13 VI 1443] DL 59275; 20 III: or. DL 75874; 22 III: MK 20 k. 227 = MK 24 k. 328v–329v = MK 64 k. 199–201 = MK 133 k. 121–122 = WapDz s. 448 nr 1 = ZDM III 647 = AGZ X 83a = IA 2403 = MS IIIS 138 = MS IVS 782 = MatWarn 872; 24 III: or. PLE Esztergomi székesfőkáptalan magánlevéltára, Acta radicalia 40–3–12 = DF 237059; 25 III: or. GYMSL Sopron város: Diplomatarium 1108 = DF 202743 = HáziSopron 281 = MatWarn 873; 29 III: TN XVII 177 = ZDM VIII 2451 = Str III s. 198 nr 129 = MatWarn 874; 30 III: kop. [XIX w.] DL 64652, kop. DL 94639, or. DF 282686, or. SNA Archiwum rodziny Kosztolányi: Brausz Zygmunt nr B–35 = DF 266019, kop. [z 1669] ŠA v Žiline so sídlom v Bytči, Óvári uradalom, Eredeti rendezés, birtokjogi iratok nr 20–4–33 = DF 268749, kop. [z 1669] ŠA v Žiline so sídlom v Bytči: Archiwum rodziny Pongrácz nr 5 = DF 266927; 1 IV: or. DL 13716; 2 IV: kop. [w dok. kapituły budzińskiej z 22 VI 1443] HML XV.5 ME 302 = DF 210214 = Sugár 247; 5 IV: trans. [Zygmunta I z 15 XI 1509] AGAD 4762 = ProchMat 133 = MatWarn 875; 7 IV: or. DL 44343, kop. [XIX w.] DL 68370, or. DL 92945; 10 IV: trans. [Zygmunta I z 8 III 1508] AStan perg. 73 = ZDM III 648 = KolStan 59 = MatWarn 876, or. ANR Bihar Colecția de pergamenta nr 19 = DF 278636, Mon.civ. Zagrabiae 137; 11 IV: or. DL 65057, BOZ 32 s. 36, 253, 653–654 = ZDM VIII 2452 = MatWarn 877; 13 IV: BOZ 32 s. 253, 654 = ZDM VIII 2453 = MatWarn 878, or. SNA Archiwum rodziny Natafalusi nr 2–24 = DF 266242; 14 IV: or. DL 30437 = Urkundenbuch 2453, or. DL 30182, or. ANR Cluj Fondul familial Suky Documente medievale 57 = DF 255163; 17 IV: or. DL 13718 = Szerbia 204 = Urkundenbuch 2456 = MatWarn 880, or. ANR Cluj Colecția generală, seria 2: BCU 80 = DF 253706 = Urkundenbuch 2455 = MatWarn 879, kop. [w dok. kapituły siedmiogrodzkiej z 13 VI 1443] DL 30183, kop. [w dok. kapituły zagrzebskiej z 28 V 1443] DL 34716; 18 IV: kop. [w dok. konventu z Lelesz z 30 X 1526] DL 47696; 25 IV: or. DL 44345, or. DL 75875; 27 IV: tzw. ML IV B t. 9 k. 89 = ZDM VIII 2454 = MatWarn 881)

- Nagyvárad 4–5 V (4 V: <król wzywa wielkiego mistrza na wojnę z Turkami> CE I 123¹¹⁹ = CatCodBJag I s. 183–184 = MatWarn 882 – [wzm.] Dł s. 284; 5 V: or. AGAD 430 = TN XVII 183 = Inv s. 330 = WapDz s. 448 nr 2 = SzybSzar s. 467–469)
- Debrecen 8–11 V (8 V: or. APGd 300 D/6 pap. 29 = ZDM VIII 2455 = KatGd 15 = MatWarn 883, or. GSPK OBA 8255 = JH I 8255 = DanSkarb 1789 = MatWarn 884; 10 V: tzw. ML IV B t. 9 k. 4v–5 = ZDM VIII 2456 = MatWarn 886, BOZ 32 s. 36, 253, 654 = ZDM VIII 2457 = MatWarn 887; 11 V: BOZ 32 s. 254, 654 = ZDM VIII 2458 = MatWarn 888, trans. [Zygmunta I z 15 VI 1513] AGAD 642 = WapDz s. 449 nr 3 = KP II 394 = MatWarn 889)
- Nagyvárad 14–22 V (14 V: or. AGAD 7296 = AGAD Archiwum Radziwiłłów II 69/12 s. 3–4 = BOss rkps 2264 s. 235 = tzw. ML IV B t. 9 k. 407–407v = WapDz s. 449 nr 4 = KP I 183 = ZDM VIII 2459 = MatWarn 890, TN XVII 195 = WapDz s. 450 nr 5 = KW X 1611 = MatWarn 891; 22 V: BOZ 32 s. 255, 655 = ZDM VIII 2460 = MatWarn 892)
- Buda 25 V – 3 IX (25 V: or. DL 44346; 4 VI: tzw. ML IV B t. 9 k. 286 = ZDM VIII 2462 = MatWarn 894; 7 VI: kop. [w dok. kapituły z Székesfehérvár z 11 VI 1443] DL 106476; 9 VI: <convencio generalis, zapada decyzja o wyprawie przeciw Turkom> Dł s. 283; 10 VI: or. DL 49083, or. DL 50135, MK 37 k. 73v–74 = MK 59 k. 3v–4 = KW X 1613 = MS IVS 784, 785 = RaczWlkp s. 129 = WuSt s. 58 = MatWarn 895, MK 10 k. 43v¹²⁰ = Knigi 80 = MS IS 69 = ZDM VIII 2272 = MatWarn 294; 11 VI: or. APPń Akta m. Poznań D 1 = APPń Akta m. Poznań I 1896 k. 22v–25 = KW X 1614 = PmP 42 = KPozn s. 170 = MatWarn 897, or. APPń Akta m. Poznań D 451 = APPń Akta m. Poznań I 1896 k. 21v–22 = KW X 1615 = PmP 43 = KW V 704 = KPozn s. 172 = MatWarn 898, or. APPń Akta m. Poznań D 303 = APPń Akta m. Poznań I 1896 k. 25–25v = KW X 1616 = PmP 41 = KW V 705 = KPozn s. 173 = MatWarn 899; 13 VI: or. AGAD 6634 = KW X 1617 = PrzKal 33 = ArchKal 54 = MatWarn 900; 15 VI: kop. [w dok. kapituły budzińskiej] Budapest Dunamelléki

¹¹⁹ Tu pod datą 27 IV (*sabbato proximo ante festum Floriani*, 1443, *datum* Waradyn). Dzień św. Floriana przypadał w tym roku w sobotę 4 V. Przyjmujemy pomyłkę pisarza (zbędne słowo *ante* w dacie).

¹²⁰ W dok. niepełna data roczna (*millesimo quadringentesimo quadragesimo*). Dlatego wydawany był pod datą 16 V (*f. 2 festi Penthecostes*) 1440. W dok. tym Władysław III król Węgier i Polski zezwala Mikołajowi Parawie z Lubina (był starostą halickim 15 III 1443 – zm. 1450) na wykupienie z rąk Piotra Odrowąża wojewody lwowskiego (1437–1450, starosty halickiego 1436 – 11 XII 1442) zamku i miasta Halicz z wsiami i całym powiatem. Daty pełnienia przez obu starostów funkcji wskazują na 1443 (w tym roku poniedziałek po Pentecostes wypadał 10 VI, król był w Budzie 25 V – 3 IX).

Református Egyházkerület Ráday Levéltára, Ráday család levéltára, oklevelek 1044 = DF 275714; 21 VI: KM IV 1445 = MatWarn 901, or. SNA Archiwum rodziny Révay: Gyulay nr 8–12 = DF 260020; 22 VI: BOZ 32 s. 36–37, 254–255, 654–655 = ZDM VIII 2463 = MatWarn 902; 23 VI: Inv s. 284; 24 VI: BOZ 32 s. 975 = KurtykaMat 192; 25 VI: or. BCz perg. 465 (vol. II) = ZDM III 650 = KatBCz I 511 = MatWarn 903; 26 VI: MK 10 k. 7v–8 = Knigi s. 10–12 = KW X 1618 = MS IS 73 = MatWarn 904; 27 VI: or. DL 92947; 28 VI: or. DL 80791 = Zichy 61 = MatWarn 905, or. HHStA Urkundenabteilung: Allgemeine Urkundenreihe Rep. 1–137 = DF 258098; 1 VII: KM IV 1446 = MatWarn 906; 3 VII: tzw. ML IV B t. 9 k. 24v–25 = ZDM III 652 = MatWarn 907, AGZ V 94–95 = MatWarn 908–909, TN XVII 185 = KM IV 1447 = MatWarn 910; 6 VII: or. DL 106480; 9 VII: LustrWlkp 1616–1620 s. 16 nr 125 = MatWarn 911; 13 VII: or. SNA Spišská kapitula, hodnoverné miesto: Intr. Scep. 5–9–10 = DF 262921; 15 VII: trans. [Zygmunta I z 19 XII 1509] BJag perg. 101 = MK 24 k. 193v–194 = ZDM VIII 2465 = MS IVS 787 = KatBJag 295 (2) = MatWarn 912, or. ANR Cluj Fondul familial Vecsey Documente medievale 173 = DF 254402; 20 VII: tzw. ML IV B t. 17 k. 38v–39 = ZDM VIII 2466 = KurtykaMat 193 = MatWarn 913; 21 VII: tzw. ML IV B t. 9 k. 201 = ZDM III 654 = MatWarn 914; 22 VII: BOZ 32 s. 256, 655 = ZDM VIII 2467 = MatWarn 915; 24 VII: or. DL 37517; 25 VII: kop. [w dok. kapituły spiskiej z 24 VIII 1443] DL 13728; 26 VII: tzw. ML IV B t. 17 k. 153v–154v = AGAD Lustracje Dział XVIII/51 = ZDM VIII 2468 = KurtykaMat 194 = MatWarn 916, MK 10 k. 8–8v = Knigi s. 12 = KW X 1623 = MS IS 74 = MatWarn 917; 1 VIII: tzw. ML IV B t. 9 k. 41v = ZDM VIII 2469 = MatWarn 918, or. SPL Vasvári káptalan: rendezett iratok fasc. 6 nr 3 = DF 279193 = Magyar-zsidóOkI 27 = MatWarn 919; 2 VIII: kop. [w dok. kapituły z Vasvár z 26 IX 1443] DL 92953; 9 VIII: or. DL 49387, kop. [w dok. kapituły budzińskiej z 12 VIII 1443] DL 59276, kop. [w dok. kapituły z Eger z 25 V 1444] DL 80804 = Zichy 64 = MatWarn 921; 14 VIII: or. ANarKw dok. dep. 357 = AGAD Akta Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych 2165fk. 154–154v = ZDM III 656 = WiśnKoz s. 177–178 = MatWarn 922, ArchSang II 140; 19 VIII: or. ZML perg. 54 = DF 253880; 24 VIII: kop. DL 35962, or. DAVA Grad Varaždin: Arhiv obitelji Bedekovic 1–27 = DF 288123; 26 VIII: or. DL 13734, kop. HDA Obitelj Draskovic: Archivum maius 66–11 = DF 233470; 28 VIII: kop. [w dok. kapituły z Vasvár z 6 X 1443] DL 13743, or. DL 92952; 30 VIII: trans. [Zygmunta I z 8 III 1508] AStan rkps 195 k. 86 = ZDM III 657 = KolStan 60 = MatWarn 923; 31 VIII: or. AGAD 422 = WapDz s. 450 nr 6 = KW X 1626 = MatWarn 924; 1 IX: kop. [w dok. kapituły z Eger z 7 XI 1443] DL 83715, or. DL 88185, MK 98 k. 13v =

- ZDM III 658 = MatWarn 925, AGZ X 85 = MatWarn 926; 2 IX: or. DL 106482, kop. [XVIII w.] DF 285980; 3 IX: or. DL 72905, kop. DL 44535)
 Pest 3 IX (MK 98 k. 13v–14 = ZDM III 659 = MatWarn 927)
 <Pest, król spędza tutaj noc – zamek Albanander [Beograd] – Slankamen –
 przeprawa przez Dunaj – Sofija IX> (Dł s. 284)
 Futog 21 IX (or. DL 13747 = Pest m. 710 = MatWarn 928)
 Slankamen 28 IX (or. ANR Braşov Privilegia et instrumenta publica 92 =
 DF 246903 = Urkundenbuch 2465 = MatWarn 929)
 Beograd 11 X (or. AGAD 4867 = MK 17 k. 68 = MS II 475 = KM IV
 1450 = ProchMat 134 = MatWarn 933 = ZDM VIII 2471 = MS IVS
 789 = MatWarn 931, ZDM VIII 2472 = MS IVS 790 = MatWarn 932)
 Šavac 31 X (AGZ X 87 = MatWarn 935)
 Niš 3 XI (Muratori col. 674 – DąbrWład s. 124)
 Bovan 5–9 XI (5 XI: J. Hammer-Purgstall, Geschichte des osmanischen
 Reiches, t. 1, Pest 1827, s. 651; 8 XI: <*in descensu regali Scaronensi [...]*
ad oppositum castris rupti Balvan dicti> Fejér s. 55–58 nr 12 = Szerbia
 206; 9 XI: Muratori col. 674)
 Pirot 22 XI (<*in descensu nostro exercituali campestri prope oppidum Pyrotha*
vocatum parcium Bulgarie> or. ŠA Banská Bystrica, pracovisko archív
 Kremnica: Archiwum m. Kremnica 1–26–1–15B = DF 250000 = Balássy
 s. 251)
 Sofija 3–4 XII (3 XII: HurmDok XV/1 48; 4 XII: CieszkMat 14 – DąbrWład
 s. 125)
 Zlatitsa 12–14 XII (12 XII: or. ANR Braşov Archiwum m. Braşov: Colecția
 Schnell nr 137 = HurmDok XV/1 49, CE II 295; 14 XII: DąbrWład
 s. 127 i przyp. 4 – Jefferson s. 340–347)
 Meshtitsa 24 XII (or. ANR Braşov Archiwum m. Braşov: Colecția Schnell
 nr 137 = HurmDok XV/1 49)

1444

- Kunovica 2 I (or. ANR Braşov Archiwum m. Braşov: Colecția Schnell
 nr 137 = HurmDok XV/1 49 – DąbrWład s. 128–129)
 Prokuplie 6 I (or. ANR Braşov Archiwum m. Braşov: Colecția Schnell
 nr 137 = HurmDok XV/1 49)
 Kruševac, koło K. 13 I (<*prope oppidum Krusewaz partium Rascie*> or. DL
 29476)
 Sabar partium Rascie 19 I (or. DL 44357 = Pest m. 711 = MatWarn 938)
 Jagodina 20 I (or. DL 27658 = Urkundenbuch 2475 = MatWarn 939)
 Beograd 22–26 I (22 I: kop. [w dok. kapituły z Csanád z 1 III 1444] DL
 59284, kop. [w dok. króla Macieja Korwina z 1 XII 1481] DL 59680;

25 I: or. DL 13757 = Szerbia 207 = MatWarn 941, kop. [w dok. kapituły w Gyulafehérvár z 24 V 1444] DL 80803 = Zichy 69 = Urkundenbuch 2476 = MatWarn 940, kop. [w dok. kapituły siedmiogrodzkiej (w Gyulafehérvár) z 24 III 1444] DL 29252, or. DL 30808; 26 I: or. DL 29477, kop. DL 37087, kop. [XIX w.] DL 74081)

Buda 13 II – 3 V (13 II: or. DL 29253; 16 II: kop. [XIX w.] DL 65889; 22 II: kop. DADU HR-DADU-7.3.5 Diplomata et acta, 15 stoljeće, posebne pozicije, br. 42 = DF 290239 = Raguza 271 = Radonić 206; 26 II: trans. [w dok. Władysława II Jagiellończyka z 29 X 1497] ANR Cluj Primăria municipiului Cluj, seria A: privilegii și acta, subseria: A 1 nr 478; 27 II: or. DL 75876; 3 III: MK 98 k. 11 = ZDM III 674 = MatWarn 942; 4 III: or. AGAD 5070 = TN XVII 207 = KM IV 1454 = MatWarn 943; 6 III: kop. SNA Rod Zai – archív Zaiovcov z Uhrovca B–1–44 = DF 265601; 9 III: Mármaros 189 = MatWarn 944; 15 III: or. VAML 1130: Vasvári káptalan levéltára, Litt. instr. 54–56 = DF 262587; 17 III: or. DL 65678; 23 III: wzm. [w potwierdzeniu Kazimierza Jagiellończyka z 25 XI 1464] AGAD 506 = KW X 1649 = MatWarn 945, trans. [w dok. kapituły spiskiej z 13 V 1444] ŠA Prešov Dokumenty m. Prešov 217 = DF 228677 = IványiEperjes 290 = MatWarn 946, kop. ŠA Prešov Dokumenty m. Prešov 398 = DF 228889; 30 III: or. DL 62826 = Mármaros 190 = MatWarn 947; 3 IV: tzw. ML IV B t. 9 k. 184v–185 = ZDM VIII 2477 = MatWarn 948; 6 IV: or. AGAD 6637 = TN XVII 235 = KM IV 1455 = MatWarn 949; 14 IV: or. DL 29478; 17 IV: or. APPń Akta m. Poznań D 7 = APPń Akta m. Poznań I 1896 k. 110–110v = KW V 718 = PmP 44 = ŁukObraz s. 122 = MatWarn 950, or. APPń Akta m. Poznań D 194 = KW X 1650 = KW V 719 = ŁukObraz s. 163 = MatWarn 951; 18 IV: or. APPń Akta m. Poznań D 304a = KW X 1651 = KW V 720 = MatWarn 952, or. DL 13827 = DRH s. 324–337, or. DL 61566, or. BFLPannonhalma Capsarium 1044 Capsa 38AA = DF 207864, Zathay s. 401–402; 19 IV: or. APPń Akta m. Poznań D 305 = APPń Akta m. Poznań I 1896 k. 26–26v = KW X 1652 = PmP 45 = KW V 721 = KPozn 173 = MatWarn 953, or. APPń Akta m. Poznań D 195 = trans. [Zygmunta Augusta z 8 III 1549] APPń Akta m. Poznań D 235 = KW X 1653 = KW V 722 = bdd. ŁukObraz s. 329 = MatWarn 954; 23 IV: or. DL 13765, kop. DL 95202, kop. [w dok. kapituły waradyńskiej z 8 VI 1444] DL 95365; 24 IV: or. DL 92965, kop. DL 8836, or. DL 44361, kop. [w dok. kapituły z Vasvár z 17 V 1444] DL 44363, kop. [w dok. konwentu z Csorna z 25 V 1444] DL 61568, kop. [w dok. konwentu z Csorna z 29 V 1444] DL 61572 = SopronOkl 181 = MatWarn 955, kop. SNA Rod Révai – spoločný archív: Gyulay 8–14 = DF 260022; 25 IV: or. DL 84455; 26 IV: or. DL 102489, AKM Acta officialia 47 s. 706–707 = MK 91 k. 493 = ZDM III 676 =

- LustrKraK 1564 s. 146 nr 121 = MatWarn 956, kop. SNA Rod Révai – spoločný archív: Gyulay 8–15 = DF 260023, or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Acta anni 1444–1 = DF 222203; 27 IV: or. DL 55896; 29 IV: BJag rkps 6 s. 140 = MK 98 k. 243–243v = ZDM III 677 = MatWarn 957; 1 V: kop. [w dok. konwentu z Csorna z 29 V 1444] DL 61570, kop. [w dok. kapituły z Vasvár z 6 VII 1444] DL 61574; 2 V: or. DL 28239, or. DL 39555, kop. [w dok. sędziego nadwornego Władysława Pálóci z 9 XI 1446] DL 59340; 3 V: kop. EL Győri káptalan levéltára 31 = DF 273890, kop. EL Cimeliotheca et Theca OKM 1–1 = DF 278083)
- Csepel 4 V (or. AGAD 448 = WapDz s. 469 nr 1 = KP II 590 = MatWarn 958)
Buda 6 V (kop. VEFL Dec. episcopales 24 = DF 200453)
- Csepel 10–14 V (10 V: or. ANarKw ZbDP 226 = BJag rkps 5469/I k. 65–78 = TN XVII 212 = VL s. 65–68 = PiekPrzyw s. 300 i 305 = SPPP I s. 207–212 = ZDM VIII 2479 = VL s. 143–149 = IA 2443 = KatKętrz 226 = Szerbia 210 = MatWarn 959, tzw. ML IV B t. 9 k. 140 = ZDM VIII 2480 = MatWarn 960, or. BCz perg. 469 = ZDM VIII 2481 = KatBCz I 515 = MatWarn 961, KGZ Lwów Z fond 10 opis 1 sprawa 24 s. 529–530 = AGZ X 88 = MatWarn 962; 14 V: [w potwierdzeniu Stanisława Augusta z 25 VIII 1781] AGAD 3026 = KM IV 1457 = MatWarn 963)
- Buda 17 V – 23 VII (17 V: or. DL 29479 = Szerbia 211 = MatWarn 964; 20 V: kop. [w dok. sędziego nadwornego Władysława Pálóci z 1449] DL 5665, kop. DL 13897, kop. DL 14591, kop. DL 14592; 21 V: kop. AM Košice Supplementum Halaganum 56 = DF 271349; 23 V: kopie DL 92966–92968; 24 V: kop. DAVA Grad Varaždin: Arhiv obitelji Bedekovic 1–30 = DF 288125; 28 V: or. SNA Leleský konvent, hodnoverné miesto: Acta anni 1444–4 = DF 222206; 3 VI: or. ANarKw ZbDP 228 = KmK 143 = KatKętrz 228 = MatWarn 965, or. AYL ZbDP sprawa 130 = AGZ III 110 = KatLw 143, kop. DL 108132; 5 VI: kop. AAPrz rkps 157 s. 30–32 i 33–36 = DörfMat 13 = ZDM VIII 2482 = MatWarn 966; 8 VI: BOZ 32 s. 656 = ZDM VIII 2483 = MatWarn 967; 10 VI: or. DL 13780, or. BCz perg. 470 = CE II 301 = KatBCz I 516 = MatWarn 968, KW V 724 = MatWarn 969; 11 VI: kop. [w dok. kapituły z Arad z 28 IV 1445] DL 59299, or. DL 65411 = Szerbia 212 = PestySzörény 56 = MatWarn 970 = HurmDok I/2 591; 12 VI: or. DL 59745; 16 VI: or. GYMSL Sopron város: Diplomatarium 1116 = DF 202751 = HáziSopron 289 = MatWarn 971; 18 VI: or. DL 102490; 19 VI: kop. SA Brno Seilernové: Rodinny archiv (Archiv Révayu a Serényiu) 200 = DF 249247; 23 VI: or. AGAD 433 = Inv s. 284 = KW X 1660 = MatWarn 972; 26 VI: WapDz s. 469 nr 2, kop. ANarKw ADz I s. 135 nr 20 = T. Виховинець, w: „Наукові записки.

Збірник праць молодих вчених та аспірантів” 30, Київ 2015, dod. 1, s. 133–134, kop. BAZML XV.1.135 = DF 292810 = Tóth 85 = MatWarn 973; 27 VI: kop. ŠA Prešov: Archiwum rodziny Us (Usz) nr 35–2 = DF 268302; 2 VII: or. AGAD 4868 = MK 17 k. 68 = MS II 475 = ProchMat 135 = MatWarn 974, or. GYMSL Sopron város: Diplomatarium 1120 = DF 202755 = HáziSopron 293 = MatWarn 975, or. DL 69159 = WapDz s. 469 nr 3; 3 VII: kop. [w dok. konwentu z Kapornok z 24 VIII 1444] DL 44378; 4 VII: kop. DL 80811 = kop. [w dok. kapituły z Nagyvárád z 22 VII 1444] Zichy 76 = MatWarn 976; 5 VII: WapDz s. 469 nr 4; 6 VII: or. DL 75877; 8 VII: kop. DL 27504; 9 VII: or. DL 80809 = Zichy 77 = MatWarn 977; 10 VII: or. DL 44381; 11 VII: or. HHStA Urkundenabteilung: Ungarische Urkundenabteilung Rep. 16/166 = DF 287183 = ChmelMat s. 140 nr 40; 12 VII: kop. [w dok. kapituły budzińskiej z 24 VII 1444] DL 13788, kop. [w dok. konwentu z Garamszentbenedek z 24 VII 1444] DL 59282, [w dok. kapituły nitrzańskiej z 31 VII 1444] kop. DL 59288; 15 VII: or. AGAD 3498 = KW X 1666 = PrzKal 34 = „Калишские Губернские Ведомости” 1870 nr 7 s. 120 = ArchKal 56 = MatWarn 979, kop. APZielGóra Akta m. Wschowa 222 s. 733–734 = KW X 1665 = Pamiatnaja kniżka s. 67 = MatWarn 978; 16 VII: insert [w dok. sądu ziemskiego kaliskiego z 24 I 1513] AGAD 3681 = KW X 1667 = PrzKal 35 = MaiselKal s. 83 = „Калишские Губернские Ведомости” 1870 nr 8 s. 130–131 = ArchKal 85 = MatWarn 980, or. AGAD 3499 = KW X 1668 = PrzKal 36 = „Калишские Губернские Ведомости” 1870 nr 30 = ArchKal 57 = MatWarn 981, or. AYL ZbDP sprawa 131 = trans. [Zygmunta Augusta z 14 IV 1552] AYL ZbDP sprawa 474 = AGZ V 104 = KatLw 144 = PrLw 31 = MatWarn 982, or. AYL ZbDP sprawa 132 = AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 614 s. 224–225 = AGZ V 105 = KatLw 145 = PrLw 32 = MatWarn 983, or. AGAD 5071 = TN XVII 214 = KM IV 1460 = MatWarn 984; 17 VII: or. AYL ZbDP sprawa 134 = AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 614 s. 29–30 = AGZ V 106 = KatLw 147 = PrLw 33 = MatWarn 986, or. AYL ZbDP sprawa 133 = AGZ V 107 = KatLw 146 = MatWarn 987, AGZ V 108 = Bischoff 10 = PrLw II 42 = MatWarn 985, MK 33 k. 278v–279 = MS IVS 801 = PrLw II 43, KW V 729 = MatWarn 988; 18 VII: or. AYL ZbDP sprawa 135 = trans. [Zygmunta Augusta z 16 IV 1554] AYL ZbDP sprawa 487 = AGZ V 109 = KatLw 148 = PrLw 34 = MatWarn 989, tzw. ML IV B t. 9 k. 5 = ZDM VIII 2484 = MatWarn 990; 19 VII: or. AYL ZbDP sprawa 136 = AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 614 s. 238–239 = AGZ V 110 = KatLw 149 = PrLw 35 = MatWarn 991; 20 VII: or. AYL ZbDP sprawa 137 = StadnWoł s. 78–79 nr 12 = AGZ II 69 = KatLw 150 = MatWarn 992; 21 VII: or. AYL ZbDP

sprawa 138 = trans. [Zygmunta Augusta z 11 VI 1555] AYL ZbDP sprawa 494 = trans. [Zygmunta Augusta z 17 XII 1556] AYL ZbDP sprawa 502 = AGZ V 112 = KatLw 151 = PrLw 36 = MatWarn 993, AGZ V 111 = Економічні привілеї міста Львова XV–XVIII ст.: привілеї та статуту ремісничих цехів і купецьких корпорацій, уп. М. Капраль, Львів 2007, s. 2–3, nr 1 = MatWarn 995, KM IV 1461 = MK 17 k. 68 = MS II 475 = Str III s. 198 nr 131 = MatWarn 994, or. DL 92972, Inv s. 242; 22 VII: MK 15 k. 157v = KW X 1669 = MS IIS 62 = MatWarn 996, or. AGAD 5072 = TN XVII 216 = KM IV 1462 = MatWarn 997, or. BFLPannonhalma Erdödy család levéltára 77–4115/15 = DF 262121; 23 VII: or. DL 13791)

Szeged 2–4 VIII (2 VIII: kop. [w dok. kapituły siedmiogrodzkiej z 27 VIII 1444] DL 13794; 3 VIII: kop. [XVI w.] DL 59289; 4 VIII: CieszkMat 30 = HurmDok I/2 584 = Óváry 473 – [tekst wadliwy] Dł s. 306–308)
 Nagyvárad 17 VIII – 28 VIII, 31 VIII? (17 VIII: tzw. ML IV B t. 9 k. 49v = ZDM VIII 2486 = MatWarn 998; 18 VIII: or. APPń Akta m. Poznań Jur. 38 = AAPń CP 3 k. 58–58v = KW V 736¹²¹ = PmP 47 = MatWarn 1027, or. AAPń perg. 167 = AAPń CP 1 k. 25v–26 = AAPń CP 3 k. 58–58v = APPń Akta m. Poznań I 737 = KW V 733¹²² = PmP 46 = WuSt 225 = ŁukObraz s. 7 = DzPozn 2269 = MatWarn 1001, tzw. ML IV B t. 9 k. 83–83v = ZDM III 684 = MatWarn 999, Valois s. 261, kop. ASV Camera Apostolica: Diversa Cameralia vol. 20 k. 262v–264 = Abraham s. 61–63 nr 4; 19 VIII: or. AGAD 5073 = TN XVII 219 = KM IV 1463 = MatWarn 1002; 20 VIII: TN XVII 229 = KM IV 1464 = MatWarn 1003, kop. DL 97184, or. MTA Könyvtára, Kézirattár: Oklevélgyűjtemény A 57 = DF 244364, IA 2451 = PaprH s. 250; 21 VIII: or. AGAD 5074 = TN XVII 224 = KM IV 1465 = MatWarn 1004, MK 34 k. 49–51 = MK 55 k. 143–155 = BOZ 2977 k. 47–48v = tzw. ML IV B t. 22 k. 393v–394v = ZDM VIII 2487 = MS IVS 802 = MatWarn 1005, or. ADom perg. 120 = MK 36 k. 375–379 = ZDM III 686 = ZDM II 507 = MS IVS 803 = MS IVS 711 = MatWarn 1006, KGZ Sącz G 108 s. 853–856 = ZDM III 687 = MatWarn 1007, [w potwierdzeniach Zygmunta Augusta, Władysława IV i Jana Kazimierza] AKIKarm perg. 25, perg. 31, pap. 79 = BullCarm s. 619 = KatArchKarm s. 61, 63, 78; 22 VIII: or. AGAD 434 = KW X 1676 = MatWarn 1012, BOZ 32 s. 258, 656 = ZDM VIII 2488 = MatWarn 1009, MK 21 k. 226–226v = ZDM III 688 = MS IIS 141 = MatWarn 1010, MK 98 k. 51–51v = ZDM III 689 = MatWarn 1011, kop. AYL Magistrat m. Lwów opis 2 sprawa 613 k. 115 = AGZ V 113 = MatWarn

¹²¹ Tu pod błędną datą 25 VIII 1444.

¹²² Tu pod datą 20 VIII 1444.

1013; 23 VIII: or. AGAD 4732 = ProchMat 136 = PtaszOpis s. 230 nr 155 = MatWarn 1015, MK 98 k. 17v i 19v = ZDM III 690 = MatWarn 1014; 24 VIII: or. AGAD 453 = StWzory 53 = KW X 1677 = MatWarn 1021, ZDM VIII 2489 = AGZ X 89 = MS IVS 804 = MatWarn 1016, MK 98 k. 153–154 = ZDM III 691 = MatWarn 1017, BOss rkps 1251 k. 18–19 = ZDM III 692 = StadnWoł s. 31–32 = MatWarn 1018, KGZ Kraków G Inscriptiones 80 s. 176–178 = ZDM VIII 2490 = KurtykaMat 201 = MatWarn 1019, BOZ 32 s. 258–259, 656–657 = ZDM VIII 2491 = MatWarn 1020, or. BJag perg. 363 = trans. [Zygmunta III z 20 VIII 1595 i potwierdzenie Władysława IV z 1633] AKIKarm perg. 16, perg. 26 = KM IV 1466 = KatBJag 150 = KatArchKarm s. 57–58 i 61–62 = MatWarn 1022; 25 VIII: or. AGAD 447 = WapDz s. 474 nr 7 = KW X 1678 = MatWarn 1024, BOZ 32 s. 259, 697 = ZDM VIII 2492 = MatWarn 1023, AAPń ACC 27 k. 151v = AAPń ACC 28 k. 81v–82 = KW X 1679 = MatWarn 1025, KW V 735 = MatWarn 1026; 26 VIII: or. AGAD 5075 = TN XVII 234 = KM IV 1467 = MatWarn 1030, MK 36 s. 218–219 = KGZ Wschowa G 4 k. 141–141v = KW X 1680 = MS IVS 805 = MatWarn 1028, kop. APZielGóra Akta m. Wschowa 222 s. 2–4 = KW X 1681 = WuSt s. 58–59 = MatWarn 1029; 27 VIII: kop. DL 60765, kop. SNA Leleský konvent, hodnovierné miesto: Introductoriae et statutoriae P–197, 260, 262–263 = DF 212143, 212167, 212169–212170; 28 VIII: or. DL 44379, kop. [w dok. Jana Hunyadyego z 18 IX 1446] DL 44433, TN XVII 221 = WapDz s. 474 nr 8 = KW X 1683 = MatWarn 1032, KGZ Chełm Inscriptiones 16 k. 709–710v = ZDM III 693 = MatWarn 1033, Inv s. 284; 31 VIII: WapDz s. 474 nr 9)¹²³

Cséffa 27 VIII? (MK 114 k. 409–410v = APPń Akta m. Poznań I 1896 k. 136v–137 = KW V 737 = KW X 1682 = PmP 48 = MatWarn 1031)¹²⁴

Felselyndwa 1 IX (HO IV 245)¹²⁵

Temesvár pierwsza połowa IX (DąbrWład s. 171)

Karánsebes 16 IX (KGZ Kalisz G 21 k. 217–217v = KW X 1687 = MatWarn 1035)

Orsova 20–22 IX, przeprawa przez Dunaj (20 IX: Ljubić s. 212 = Óváry 479 = CieszkMat 33; 21 IX: or. BCz perg. 468 = ZDM III 696 = KatBCz

¹²³ O dacie końcowej pobytu w Nagyvárad zob. następny przypis.

¹²⁴ Cséffa leży około 30 km na południowy zachód od Nagyvárad, najpewniej na trasie przemarszu pod Warnę. Data koliduje z datacjami ostatnich dokumentów wystawianych w Nagyvárad (27, 28 i 31 VIII); zapewne były one sporządzone przez kancelarię tamże już po wyjeździe króla [Red.].

¹²⁵ Miejscowości o tej nazwie na trasie „warnieńskiego” przemarszu 1444 r. nie znamy. Nie można wykluczyć, że chodzi tu o F. w Chorwacji, w okolicy, gdzie Władysław III przebywał w 1442 r., a data dokumentu w HO jest popsuta [Red.].

I 519 = MatWarn 1036, MK 24 k. 52–52v = ZDM VIII 2493 = MS IVS 796 = MatWarn 1037, tzw. ML IV B t. 9 k. 184–184v = ZDM VIII 2494 = MatWarn 1038, or. Muzeul de Istorie București: J.N. = DF 278450, or. ANR Cluj Arhivum m. Cluj: Przywileje P 29 = DF 281109, or. ANR Cluj Arhivum m. Cluj: Przywileje T 36 = DF 281161 = Urkundenbuch 2507 = JakabOkl 103 = MatWarn 1039; 22 IX: <*in terra Bulgariae ex opposito Horszawe circa Danubium*> or. AGAD 7299 = ZDM VIII 2495 = KurtykaMat 203 = MatWarn 1040, or. AGAD 4721 = ProchMat 137 = MatWarn 1041, <*in loco campestri stacionis in ripa Danubii circa opidum Orschawa*> AGZ III 109¹²⁶, <*hac die vadum Danubii in Bulgariam transivimus*> BKórnrkps 194 (II 68) k. 214–214v = KwiatUrz s. 130–131 = „Történelmi Tár” 1895 s. 400, or. ANR Cluj Primăria municipiului Cluj, seria A: privilegii și acta, subseria: A 1 nr 55 = DF 281217 = Urkundenbuch 2508, or. SNA Leleský konvent, hodnovierné miesto: Acta anni 1444–13 = DF 222215)

Timok, *prope fluvium Thymok in Bulgaria*, rzeka 26 IX (or. ANR Brașov Privilegia et instrumenta publica 105 = DF 246914 = Urkundenbuch 2509 = MatWarn 1042)

Florentin 27 IX (Köhler s. 41 – Dł s. 312)

Vidin 29 IX – 1 X (29 IX: Köhler s. 41 – Dł s. 312; 1 X: Köhler s. 41 – Dł s. 312)

Nikopol 16–19 X (16 X: <*in descensu nostro exercituali prope Nikopolim in Bulgaria*> or. DL 13808; 19 X: DałbrWład s. 174)

Veliko Tyrnovo – Gorna Oryachovitsa – Shumen (Mitev s. 154–159)

Shumen 25 X, 3 XI (Köhler s. 43 – Varna s. 229)

Novi Pazar – Provadiya 4 XI (Kupelwieser s. 88 – Köhler s. 44 – Jefferson s. 450)

Ovech 5 XI (Varna s. 229 – Jefferson s. 450)

Petrich 7 XI (Kupelwieser s. 90 – Varna s. 229 – Jefferson s. 450)

Mihalich 8 XI (Kupelwieser s. 90 – Köhler s. 46 – Varna s. 230 – Jefferson s. 450)

Varna 9–10 XI (<bitwa z Turkami> [śmierć króla] Dł s. 317–326 – MPH s. 213 – Kupelwieser s. 91 – Köhler s. 47 – Varna s. 230 – WdGen s. 55 – Jefferson s. 450)

¹²⁶ Tu pod błędną datą 25 II 1444.

ALFABETYCZNE SPISY NAZW TOPOGRAFICZNYCH

Spis miejscowości odwiedzonych przez króla Władysława III podzieliliśmy na dwie części. Pierwsza, polska, obejmuje czas pobytu Władysława III w Polsce od koronacji w Krakowie do wyjazdu na Węgry 22 IV 1440 r., a druga, węgierska, od 23 IV 1440 r. (przyjazd do Kieżmarku) do 9–10 XI 1444 r. (bitwa pod Warną i śmierć króla).

Spisy zestawiają daty (rok, w nawiasie miesiąc lub miesiące) pobytów króla w poszczególnych miejscowościach, a także miejscach, jak przeprawy przez rzeki. Przy dacie miesięcznej zamieszczamy dodatkowe informacje, że był to pobyt koło jakiejś miejscowości, w obozie wojskowym, na łowach, ucieczka przed zarazą etc. Przy mniej znanych miejscowościach podajemy bliższą lokalizację. Spis nie obejmuje nazw takich jak Polska, Ruś, Śląsk i Węgry oraz miejscowości wymienianych w przypisach. Nieliczne miejscowości niezidentyfikowane podajemy, tak jak w itinerarium, w postaci przekazanej przez źródło, kursywą. Do spisu wprowadziliśmy w nawiasach kwadratowych miejscowości wymienione w piątym dodatku (Dokumenty nieuwzględnione w itinerarium).

Nazwy miejscowości w obecnych granicach Polski ustalone zostały na podstawie Wykazu urzędowych nazw miejscowości w Polsce i ich części (Dziennik Ustaw z 19 X 2015 r., poz. 1636), zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, który dostępny jest na stronie Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/urzedowy_wykaz_nazw_miejscowosci_2015). Nazwy miejscowości dawnej Rzeczypospolitej, leżących dziś poza granicami Polski, podajemy zgodnie z zapisem w Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. 1–15, Warszawa 1880–1902. Dla miejscowości leżących niegdyś w Królestwie Węgier stosujemy w zasadzie nazwy węgierskie (węg.): dla dzisiejszych Węgier, rumuńskiego Siedmiogrodu i Słowenii (w nawiasach podajemy nazwy rumuńskie – rum., słoweńskie – słow.). Dla Słowacji nazwami głównymi w Spisie są: nazwy polskie dla Spisza (Kieżmark, Spiska Stara Wieś i Spiskie Podegrodzie) i słowackie dla pozostałych miejscowości. Wyjątek stanowią te, których nazwy ukształtowały się późno, nawet w XVIII–XX w., wówczas podajemy nazwę węgierską,

a w nawiasie słowacką (słc.), jak Dunajská Streda – węg. Szerdahely, Dvory nad Žitavou – węg. Udvar i Krupina – węg. Korpona, dla miejscowości leżących niegdyś w państwie serbskich despotów – nazwy serbskie transliterowane na język polski i podobnie dla miejscowości znajdujących się na obszarze Bułgarii – od końca XIV w. pod panowaniem tureckim (bułgarski transliterujemy zgodnie z normami przyjętymi w Bułgarii w 2009 r. i przez ONZ w 2012 r., a serbski – według ustaleń Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych). Pozostawiamy nazwy historyczne wówczas, gdy obecna nazwa różni się znacząco od obecnej, jak Kamień, Lenti, Sól, Véged. W Spisie podajemy obecne nazwy, jeśli różnią się od historycznych, i obecną przynależność państwową.

I

25 VII 1434 – 22 IV 1440

Biała (najpewniej obecnie Biała Pierwsza i Biała Druga w dzis. woj. lubelskim, w gminie Janów Lubelski) 1439 (8)

Biecz 1439 (9)

Bochnia 1440 (4)

Cerekwia zob. Nowa Cerekwia

chełmska ziemia 1439 [2/3]

Czarna rzeka zob. Kamień

Czorsztyn 1440 (4)

Grotniki (koło Nowego Korczyna) 1439 (5)

Gródek (koło Lwowa, w XX w. zwany Gródkiem Jagiellońskim) 1436 (9), 1439 (8)

Jedlnia (koło Radomia) 1439 (10)

Kamień nad rzeką Czarną (koło Jedlni, obecnie Kamyk) 1439 (10 – miejsce polowań)

Kamyk zob. Kamień

Koprzywnica (koło Sandomierza) 1439 (3)

Korczyn zob. Nowe Miasto Korczyn

Kraków 1434 (7–9, [10–11], 12?), 1435 (3, 4, 7–11), 1436 (4–6, 11–12), 1437 (1–8, [między 7 a 9], [9/10?], 10–12), 1438 (1–3, 5–8, 11), 1439 ([dodatek V: 1], 4, 5–6, [dodatek V: 11], 12), 1440 (1–3, 3–4)

Krasnystaw 1436 (10), 1439 (7)

- Lublin 1436 (2), 1439 (2, 11)
Lubliniec (koło Strzelec Opolskich) 1438 ([9])
Lwów 1435 (1, 12), 1436 (1, 9), 1439 (7)
- Łęczyca 1436 (7–8), 1438 (12), 1439 (1)
- Medyka (koło Przemyśla) 1439 (8)
- Niepołomice (koło Krakowa) 1440 (1, 4)
Nowa Cerekwia (koło Raciborza) 1438 (10 – w obozie wojskowym koło miasta N. C.)
Nowe Miasto Korczyn (obecnie Nowy Korczyn) 1438 (4–5), 1439 (4, [5], 9)
Nowy Sambor, czyli Pohonicz zob. Sambor
Nowy Sącz 1440 (4)
- Opava czes. 1438 ([10] – koło O.)
- Piotrków (obecnie Piotrków Trybunalski) 1438 (12)
Pohonicz, czyli Nowy Sambor zob. Sambor
Przemyśl 1436 (9)
- Racibórz 1438 [(10)]
Ropczyce (koło Rzeszowa) 1435 (12)
- Sambor (Staremiasto, czyli Stary Sambor albo Nowy Sambor, czyli Pohonicz, zwany z czasem Samborem) 1436 (9–10), 1439 ([7?], 8)
Sandomierz 1435 [3/4], 1436 (8), [1437 (9)], 1439 (3)
Sącz zob. Nowy Sącz
Sądowa Wisznia zob. Wisznia
Sieradz 1435 (5)
Solec zob. Sól
Solec (obecnie Solec nad Wisłą) 1439 (3)
[Sól (miasto blisko Drohobycza, obecnie wieś Solec) 1436 (2)]
Staremiasto, czyli Stary Sambor zob. Sambor
Stary Sambor zob. Sambor
Strzelce (obecnie Strzelce Opolskie) 1438 (9, [10 – w polu pod S.])
Szczepieszyn 1439 (8)
Szydłów (koło Staszowa) 1439 (9)
- Świbie (koło Strzelec Opolskich) 1438 (9 – w obozie wojskowym koło wsi Ś.)

[Toszek 1438 (10)]

Urzędów 1439 (3)

Wąchock 1439 (9)

Wieliczka (koło Krakowa) 1440 (4)

Wisznia (od XVI w. zwana Sądową Wisznią, między Przemyślem a Lwowem) 1439 (8)

Wiślica [1435 (3)], 1440 (3)

Żarki (koło Lelowa) 1438 ([8/9] – w polu koło Ż.)

II

23 IV 1440 – 9–10 XI 1444

Agria zob. Eger

Alba Regia zob. Székesfehérvár

Albanander zob. Beograd

Bazin zob. Pezinok

Beograd (pol. Belgrad, też Białogród, węg. Nándorfehérvár, łac. Albanander, Serbia) 1443 ([dodatek V: 9 – w pobliżu B.], 9, 10), 1444 (1)

Białogród Królewski lub Stołeczny zob. Székesfehérvár

Bovan (dawniej też Bolvan, około 15 km na północ od miasta Aleksinac, Serbia) 1443 (11)

Bratysława zob. Preszburg

Buda (od 1873 Budapeszt, obecnie zachodnia część Budapesztu, Węgry) 1440 (5–7, 7–12), 1441 (1, [dodatek V: 1–4], [3–4], 5–9, [dodatek V: 10], 10, 11), 1442 (2, 4, 5–8, [dodatek V: 8, 9], 8–11, 12), 1443 (1–4, [dodatek V: 5], 5–9), 1444 ([dodatek V: 1?], 2–7, [dodatek V: 9–10])

Buta villa na Węgrzech 1442 (4)

Caransebeș zob. Karánsebes

Carpona zob. Korpona

Cibinium zob. Sabinov

Cséffa węg. (rum. Cefa, w Siedmiogrodzie) 1444 (8)

Csepel wyspa na Dunaju (obecnie w granicach Budapesztu) 1440 (między 7 a 12 – wyjazdy z Budy na polowanie), 1441 (między 5 a 9 – wyjazdy z Budy na polowanie, odpoczynek i dla uniknięcia zarazy, 9, 10–11), 1442 (11), 1444 (5)

Crzossnek (może wieś Csösz koło Budy, Węgry) 1442 (8)

Debrecen (pol. Debreczyn, Węgry) 1443 (5)

Dunaj rzeka (węg. Duna) 1440 (5 – przeprawa statkami z Pesztu do Budy),
1443 (9 – przeprawa), 1444 (9 – przeprawa pod Orszową)

Dunajská Streda zob. Szerdahely

Dvory nad Žitavou zob. Udvard

Eger (słow. Jáger, łac. Agria, Węgry) 1440 (5)

Emöd (koło Miskolca, Węgry) 1440 (5)

Eperjes zob. Prešov

Esztergom (pol. Ostrzyhom, łac. Strigonium, Węgry) 1441 (2)

Felselyndwa (Siedmiogród?, Chorwacja?) 1444? (9)

Florentin (rum. Valea Turților, nad Dunajem, około 18 km na północny
wschód od Widynia, Bułgaria) 1444 (9)

Fragopolis zob. Prešov

Futog (węg. Futak, w Wojwodinie, sąsiaduje z Nowym Sadem, Serbia) 1443 (9)

Gorna Oryachovitsa (około 15 km na północny wschód od Wielkiego
Tyrnowa, Bułgaria) 1444 (10)

Gulka villa (Węgry) 1442 (5 – obok wsi G.)

Győr (łac. Jaurinum, Węgry) 1442 (11, [12])

Hatvan (około 55 km na wschód od Budapesztu, Węgry) 1440 (5), [dodatek V:
1441 (8)], 1442 (8)

Igló zob. Spiska Nowa Wieś

Jáger zob. Eger

Jagodina (wcześniej też Jagodna, około 60 km na północ od miasta Kruševac,
Serbia) 1444 (1)

Jaurinum zob. Győr

Karánsebes (rum. Caransebeș, około 80 km na południowy wschód od
Temesváru, Siedmiogród) 1444 (9)

Kemend (w komitacie Zala, od 1895 Kemendollár, Węgry) 1441 (3 – też
w polu pod zamkiem K.)

Kieżmark (słc. Kežmarok, węg. Késmárk, na Spiszu, Słowacja) 1440 (4–5)

Kigyókö (zamek we wsi Ostffyasszonyfa w komitacie Vas, na północny
wschód od Szombathely, Węgry) 1441 (4)

Kisszeben zob. Sabinov

Kompolt (w komitacie Heves, Węgry) 1440 (5)

Körmend (w komitacie Vas, Węgry) 1441 (4 – też w obozie wojskowym obok miasta K.)

Korpona (śłc. Krupina, łac. Carpona, około 27 km na południe od Zwolenia, Słowacja) 1441 (12 – w polu koło *fortalicium* K.)

Kruševac (około 70 km na północny zachód od Niszu, Serbia) 1444 (1 – obok miasta K.)

Kunovica (w pobliżu Niszu, Serbia) 1444 (1)

Lenti zob. Nempti

Marot villa (Węgry) 1441 (12 – obok wsi M.)

Martinsberg zob. Pannonhalma

Márványkő (zamek na skraju wsi Petőmihályfa, na północny zachód od Kemend, Węgry) 1441 (3)

Megyer (wieś między Dunajem a Pesztem, obecnie część Budapesztu, Węgry) 1441 (11 – obóz wojskowy obok Pesztu)

Meshtitsa (na zachód od Sofii, Bułgaria) 1443 (12)

Mihalich (zamek około 60 km na północny zachód od Warny, Bułgaria) 1444 (11)

Mór (w komitacie Fejér, Węgry) 1442 (12)

Muraszombat (śłow. Murska Sobota, Słowenia) 1441 (4)

Nagyszombat zob. Trnava

Nagyvárád, Varád (pol. Waradyn, rum. Oradea, łac. Varadinum, Siedmiogród) 1443 (5, [dodatek V: 5]), 1444 (7–8)

Naissus zob. Niš

Nándorfehérvár zob. Beograd

Naned villa (Węgry) 1441 (3 – koło wsi N.)

Nempti (obecnie Lenti w komitacie Zala, Węgry) 1441 (3, [dodatek V: 4])

Nikopol (twierdza nad dolnym Dunajem, Bułgaria) 1444 (10 – koło N. w Bułgarii)

Niš (pol. Nisz, łac. Naissus, na południowy wschód od miasta Kruševac, Serbia) 1443 (11)

Nitra (Słowacja) 1442 (3 – okolice N.)

Nógrád (zamek przy granicy ze Słowacją, Węgry) 1441 (12)

Nová Spišská Ves, Nowa Spiska Wieś zob. Spiska Nowa Wieś

Novi Pazar (pol. Nowy Pazar, około 60 km na północny zachód od Warny, Bułgaria) 1444 (11)

Nyalka (wieś koło Pannonhalma, Węgry) 1442 (12)

Oradea zob. Nagyvárad

Orsova (rum. Orșova, pol. Orszowa, też Orszawa, na północnym brzegu Dunaju, w Żelaznej Bramie, Siedmiogród) 1444 (9)

Ostrzyhom zob. Esztergom

Ovech (zamek koło miasta Provadiya, Bułgaria) 1444 (11)

Pannonhalma (niem. Martinsberg, Węgry) 1442 (11 – opactwo św. Marcina)

Pápa (w komitacie Veszprém, Węgry) 1441 (2–3, 4)

Pest, pod Pestem (pol. Peszt, na lewym brzegu Dunaju, obecnie wschodnia część Budapesztu) 1440 (5, 7), 1441 (11), 1442 (8), 1443 (9)

Petrich (zamek koło wsi Razdelna, około 25 km na zachód od Warny, Bułgaria) 1444 (11)

Pezinok (węg. Bazin, koło Bratysławy, Słowacja) 1442 (1 – w polu koło zamku P.)

Pirot (zamek we wschodniej Serbii) 1443 (11 – w obozie wojskowym koło miasta P.)

Podegrodzie (też Podgradzie) Spiskie, Podhradie Spišské zob. Spiskie Podegrodzie

Pölöske (zamek na południe od Kemend, w komitacie Zala, Węgry) 1441 (3)

Pozsony, Požoń zob. Preszburg

Preszburg (też Prešporok, Prešpurek, Posonium, węg. Preszburg, Pozsony, pol. Požoń, obecnie Bratysława stolica Słowacji) 1442 (1, 2)

Prešov (węg. Eperjes, pol. Preszów, łac. Fragopolis lub Eperiessinum, Słowacja) 1440 (5)

Prokuplie (około 75 km na południowy wschód od miasta Kruševac, Serbia) 1444 (1)

Provadiya (około 50 km na północny zachód od Warny, Bułgaria) 1444 (11)

Réde (na zachód od Budy, około 22 km na południowy wschód od Pannonhalma, Węgry) 1441 (2)

Rozgony zob. Rozhanovce

Rozhanovce (węg. Rozgony, pol. Rozgoń, koło Koszyc, Słowacja) 1440 (5)

Sabar (Serbia) 1444 (1)

Sabinov (węg. Kisszeben, łac. Cibinium, Słowacja) 1440 (5)

Segedyn zob. Szeged

Shumen (około 90 km na zachód od Warny, Bułgaria) 1444 (10, 11)

Slankamen (węg. Szalánkemén lub Zalánkemén, w Wojwodinie, na północny zachód od Belgradu, Serbia) 1443 (9)

Sofija (pol. Sofia, stolica Bułgarii) 1443 (9, 12)

- Spiska Nowa Wieś pol. (słc. Spišská Nová Ves, węg. Igló, na Spiszu w Słowacji) 1440 (5)
- Spiskie Podegrodzie pol. (dawniej też Spiskie Podgrodzie, słc. Spišské Podhradie, węg. Szepesváralja, na Spiszu w Słowacji) 1440 (5)
- Spišská Nová Ves zob. Spiska Nowa Wieś
- Spišské Podhradie zob. Spiskie Podegrodzie
- Strigonium zob. Esztergom
- Sveti Martin na Muri (węg. *Muraszentmárton*, wieś na północy Chorwacji nad rzeką Murą, około 30 km na południowy wschód od Murskiej Soboty) 1441 (4)
- Szalánkemén zob. Slankamen
- Šavac (na południe od Belgradu, około 40 km na północ od miasta Kruševac, Serbia) 1443 (10)
- Szeged (pol. Segedyn, Węgry) 1444 (8)
- Székesfehérvár (pol. Białogród Stołeczny, B. Królewski, łac. Alba Regia, Węgry) 1440 (7), 1441 (5, [dodatek V: między 7 a 9], 9–10)
- Szentgyörgyvölgy (w komitacie Zala, Węgry) 1441 (4 – obok S.)
- Szepesváralja zob. Spiskie Podegrodzie
- Szerdahely (też Dunaszerdahely, słc. Dunajská Streda, na południe od Trnawy, Słowacja) 1441 (12)
- Sziksó (na północny wschód od Miskolca, Węgry) 1440 (4)
- Szombathely (w komitacie Vas, Węgry) 1441 (4)
- Temesvár (rum. Timișoara, Siedmiogród) 1444 (9)
- Timok rzeka (prawy dopływ Dunaju, Bułgaria) 1444 (9 – w pobliżu, *prope*, rzeki T. w Bułgarii)
- Trnava (węg. Nagyszombat, Słowacja) 1441 (12), 1442 (1, 2, 3)
- Tyrnovo zob. Veliko Tyrnovo
- Udvard (słc. Dvory nad Žitavou, w regionie Nitra, Słowacja) 1441 (12)
- Ugod (w komitacie Veszprém, Węgry) 1441 (4 – w polu pod zamkiem U.)
- Vác (na północy Węgier, nad Dunajem) 1441 (12)
- Valea Turților zob. Florentin
- Varád, Varadinum zob. Nagyvárád
- Varna (pol. Warna, Bułgaria) 1444 (11)
- Véged (w komitacie Zala, obecnie Zalavég, Węgry) 1441 (3)
- Veliko Tyrnovo (pol. Wielkie Tyrnowo, Bułgaria) 1444 (100)
- Veszprém (Węgry) 1441 (5)
- Vidin (też rum., pol. Widyń, nad Dunajem, Bułgaria), 1444 (9–10)

Visegrád (pol. Wyszehrad, także Wyszegrad, nad Dunajem, na północ od Budapesztu Węgry) 1441 (1)

Viszló (około 70 km na północny wschód od Miskolca, Węgry) 1440 (5)

Waradyn zob. Nagyvárad

Warna zob. Varna

Widyń zob. Vidin

Wielkie Tyrnowo zob. Veliko Tyrnovo

Wyszegrad, Wyszehrad zob. Visegrád

Zalánkemén zob. Slankamen

Zalavég zob. Véged

Zlatitsa (na wschód od Sofii, Bułgaria) 1443 (12)

DODATKI

I. DOKUMENTY MYLNIIE DATOWANE

Wykaz odsyła od dat dokumentów królewskich (pomijamy niekrólewskie) podawanych w przekazach i wydawnictwach źródłowych do dat, pod którymi dokumenty te zostały wykorzystane w itinerarium. Nie wliczamy tu dokumentów, które znalazły się w pozostałych Dodatkach (tam omawiamy zepsute daty). O powodach korektur informują przypisy przy poszczególnych dokumentach przywoływanych w itinerarium. Nie korygujemy błędnych dat podawanych w literaturze, we wcześniej publikowanych itinerariach Władysława III, w MatWarn, a także często wymienianych w Inv w niepełnej postaci, chyba że datację powtarzają za Inv inne wydawnictwa źródłowe. Nie korygujemy tutaj również dat błędnie rozwiązanych w odpisach, np. w TN i TP. Nie uwzględniamy także informacji o błędnie podawanych miejscach wystawienia dokumentów.

Data rzekoma	Miejsce wystawienia	Źródło	Data poprawiona
6 III 1415	Kraków	MK 23 s. 851–852 = MS IVS 509	2 III 1440
14 VIII 1419	Wisznia	MS IVS 540	14 VIII 1439
14 III 1432	bmw.	Mosbach s. 96	22 II 1437 Kraków
14 XI 1432	bmw.	Mosbach s. 96	15 XI 1437 Kraków
18 VI 1433	Kraków	ARPOzn 131	21 VI 1436
15 VIII 1434	Kraków	GołDz s. 16 przyp. 22	14 VIII 1434
po 22 II 1435	Kraków	BOss rkps 135 s. 438	3 VIII 1435
29 XII 1435	Lwów	Badecki s. 44	28 XII 1435
6 V 1436	Lwów	ZDM VIII 2185	23 IX 1436
3 X 1436	Gródek	HruszMat 31	25 IX 1436
6 X 1436	Łęczycza	KW X 1411	7 VIII 1436
22 I 1437	Lwów	KGZ Szadek Z 6 s. 200–201	22 I 1436

Data rzekoma	Miejsce wystawienia	Źródło	Data poprawiona
<i>f. 4 in crastino s. Dorotee</i> , 1437	Kraków	AGZ I 16 = AGZ XII nr 160 s. 19	7 II 1437 (<i>f. 5 in crastino...</i>)
1 X 1437	Kraków	Mosbach s. 96–97	7 X 1437
2 V 1438	Lubliniec	AGAD 4852 = MK 17 k. 68 = MS II 475 = ProchMat 100 = Pieczęcie królów i królowych, s. 17	26 IX 1438
7 VIII 1438	Kraków	BOss rkps 135 s. 477	6 VIII 1438
po 8 XII 1438	Piotrków	MK 10 k. 12 = JusPol s 250–251 = Knigi 21	11 XII 1438
12 XII 1438	Piotrków	DanSkarb 1751	16 XII 1438
23 IV 1439	Koprzywnica	BOss rkps 135 s. 333	13 III 1439
[14–21 V] <i>in octava Ascensionis Domini</i> , 1439	Kraków	BOss rkps 135 s. 332–333	21 V 1439
[4–11 VI] <i>in octava Corporis Christi</i> , 1439	Kraków	BOss rkps 135 s. 332	9 VI 1439
3 VIII 1439	Sambor	KatPrz I 97	4 VIII 1439
12 VIII 1439	Gródek	AGZ X 69	13 VIII 1439
11 I 1440	Kraków	KP III 211	12 I 1440
13 I 1440	Kraków	KP I 180	7 I 1440
11 III 1440	Kraków	AGZ X 72	29 II 1440
14 III 1440	Kraków	KW V 656	5 III 1440
20 lub 23 III 1440	(Nowy) Sącz	Str III s. 196 nr 119	20 IV 1440
22 III 1440	Kraków	KW V 658 i 659	13 III 1440
2 V 1440	Buda	IA 2310	22 V 1441
6 V 1440	Kieżmark	Weber 16	4 V 1440
16 V 1440	Buda	Knigi 80 = MS IS 69 = ZDM VIII 2272	10 VI 1443
17 VI 1441	Buda	Berger 108	16 VI 1441
23 VI 1441	Buda	KatNMP 60	30 V 1441
16 IX 1441	Csepel	ProchMat 121	16 XI 1441
14 III 1442	Trnava	ProchMat 122	7 III 1442
21 I lub 3 VI 1443	Buda	ZDM VIII 2461	(bardziej prawdopodobny) 21 I 1443

Data rzekoma	Miejsce wystawienia	Źródło	Data poprawiona
16 III 1443	Buda	Zajączkowski s. 328–329	29 XII 1442
19 III 1443	Buda	DanSkarb 1791	20 V 1441
27 IV 1443	Nagyvárad	CE I 123 = CatCodBJag s. 183–184	4 V 1443
3 X 1443	Buda	ZDM III 660	29 IX 1440
25 II 1444	Orsova	AGZ III 109	22 IX 1444
20 VIII 1444	Buda	KW V 733	18 VIII 1444
25 VIII 1444	Nagyvárad	KW V 736	18 VIII 1444

II. RZEKOME DOKUMENTY WŁADYSŁAWA III

1435, 4 II, Kraków (PtaszOpis s. 227 nr 138)

Władysław III przenosi kilka wsi Stanisława Siarki na prawo magdeburskie. Uw.: Jest to dok. króla Władysława Jagiełły wystawiony 6 III 1434 w Nowym Mieście Korczynie (or. AGAD 4715 = ProchMat 95 = Inv s. 255). Także Rozbiór s. 235 (z powołaniem na PtaszOpis), błędnie pisze o dok. Władysława III.

1435, 19 III, Piotrków (Inv s. 247)

Władysław III zapisuje Mikołajowi Firlejowi z Dąbrowicy chorążemu krakowskiemu [1497–1507] i staroście lubelskiemu [1501–1511] 200 florenów na kilku wsiach oraz na młynach i stawach koło Lublina.

Uw.: Jest to dok. króla Aleksandra Jagiellończyka z 9 III 1504, znany z or., z którego korzystała komisja inwentaryzacyjna powołana w 1676 r. w celu spisania dokumentów znajdujących się w skarbcu na Wawelu, pracująca pod kierunkiem m.in. kanonika krakowskiego Stanisława Wojeńskiego, błędnie jednak odczytując imię króla i rok wydania (or. AGAD 4812; liczne jego wydania zob. K. Pietkiewicz, *Itinerarium króla Aleksandra Jagiellończyka 1492–1506*, Warszawa 2016, s. 135).

1437, 1 VII *f. 2 in vigilia Visitationis s. Marie Virginis, datum et actum* Szczuczyn [powiat rawski] (Weise 187 = JH I 7337 = MatWarn 74)

Wyliczeni dostojnicy mazowieccy i zakonni [w imieniu wielkiego mistrza Pawła von Russdorfa i księcia mazowieckiego Władysława I] zawierają układ o przebiegu granicy mazowiecko-krzyżackiej.

Uw.: JH błędnie podaje, z powołaniem na Weise I 187 (u którego nie ma tej informacji), że król Władysław potwierdził ten układ. Według infor-

macji uzyskanej od prof. Krzysztofa Kwiatkowskiego, któremu dziękujemy za jej udzielenie, dokumentu „nie udało się odszukać w archiwum w Berlinie, nie ma go też na mikrofilmach toruńskich zamawianych w końcu lat 50. XX w.”

1438, 6 X, Strzelce (IA 2223)

Władysław III zawiera układ z książętami opolskimi Bolesławem V, Bernardem, Janem i Mikołajem I.

Uw.: W IA błędna informacja, że jest to dok. królewski. IA powołuje się na CDS s. 61–62 (zamieszczone tam streszczenie może rzeczywiście sugerować, że wystawcą był Władysław III). CDS odwołuje się do wcześniejszej publikacji Sommersberga, gdzie rzecz cała się wyjaśnia (*Silesiacarum rerum scriptores*, t. 2, Lipsk 1730, *Mantissa diplomatum*, s. 88). Dok. zachował się w or. (AGAD 94) i był wielokrotnie publikowany (zob. wyżej: *Itinerarium*, pod datą 6 X 1438).

III. DOKUMENTY WYSTAWIONE W IMIENIU WŁADYSŁAWA III (i pod jego nieobecność, przykłady)

Tutaj wyliczamy przykładowo kilka dokumentów wystawionych w okresie małoletniości króla przez czynnik społeczny (określenie Władysława Sobocińskiego). Dokumenty te wydawano pod imieniem, pieczęcią i pod nieobecność króla (zob. Sobociński s. 227–353; *Kurtyka Tęcza* zwłaszcza s. 303–314; D. Wróbel, *Bezkrólewie, małoletniość i nieobecność władcy w Rocznikach Jana Długosza*, s. 223–235).

1434, 17 IX *f. 6 Quattuor Temporum post Exaltationis Crucis*, Brześć [Kujawski] (kop. GSPK OBA 6872 = JH I 6872 = MatWarn 6)

Władysław III uwalnia jeńców przetrzymywanych w Polsce od czasu wojny łuckiej [1431] bez jakichkolwiek odszkodowań pieniężnych. Wzywa wielkiego mistrza Pawła von Russdorfa do podjęcia takiej samej decyzji wobec jeńców przetrzymywanych przez stronę krzyżacką.

Uw.: Króla nie było w Brześciu. Negocjacje z wysłannikami zakonu prowadzili delegowani przez króla dostojnicy, m.in. biskup krakowski Zbigniew Oleśnicki i biskup elekt wrocławski Władysław Oporowski, 12–15 IX na północnym brzegu Drwęcy naprzeciwko Złotorii (zob. *SzwedaOrg* s. 406–407 nr 67; najpełniej na ten temat K. Neitmann, *Die Staatsverträge des Deutschen Ordens in Preußen 1230–1449. Studien zur Diplomatie eines spätmittelalterlichen deutschen Territorialstaates*, Köln–Wien 1986, s. 208–219, 280–281). Jest to dok. wydany pod imieniem króla, tak jak

inne, wystawiane zarówno w czasie małoletności Władysława III, jak i po osiągnięciu przez niego lat sprawnych, np. pokój w Brześciu podpisany został 31 XII 1435 (gdy król był jeszcze małoletni). Władysława III nie było też na zjeździe w Sieradzu 4 III 1436, gdy główny dok. pokojowy został opieczętowany przez wyliczonych świadków pełniących rolę gwarantów. O nieobecności króla w Sieradzu pisze Długosz. Zob. zwłaszcza Sobociński s. 227–353; A. Gąsiorowski, Formularz dokumentów traktatów polsko-krzyżackich z XIV–XV wieku, „Archeion” 66, 1978, s. 172–184. Rzecz jasna w itinerarium zamieszczamy wszystkie znane nam dokumenty Władysława III, już nie objaśniając roli opiekunów czy gwarantów [Red.].

1435, 31 XII Brześć [Kujawski] (or. Das Deutschordenszentralarchiv in Wien perg. 3359 = Peffenegg 1901 = ArnoldUrkunden 3359 = [trans. z 10 XII 1454] GSPK Pergament-Urkunden 66/16 = [trans. z 20 X 1463] tamże, 66/14 = [trans. z 11 II 1508] tamże, 66/15 = Weise 181 [tu informacja o licznych kopiach i wcześniejszych wydaniach] = JH II 2400–2404 = JH I 7101 = CDRP IV s. 123–134 nr 97 [tu oraz w TN, VL i Inv pod 1436] = TN XVI 43 = VL I s. 51–58 = Inv s. 85 = IA 2112 = MatWarn 25)

Władysław król Polski wraz z Zygmuntem wielkim księciem Litwy, swoim bratem Kazimierzem, książętami mazowieckimi Siemowitem V, Kazimierzem II, Władysławem I i Bolesławem IV oraz księciem stargardzkim i słupekim Bolesławem IX, wojewodą mołdawskim, za poręką wymienionych imiennie osób pełniących rolę gwarantów, zawiera pokój wieczysty z wielkim mistrzem Pawłem von Russdorfem.

Uw.: Jest to główny polski dok. traktatu pokojowego. Króla nie było w Brześciu. Negocjacje od 6 do 31 XII prowadzili z wysłannikami zakonu delegowani przez króla dostojnicy na czele z arcybiskupem gnieźnieńskim Wojciechem Jastrzębcem oraz kasztelanem i starostą krakowskim Mikołajem z Michałowa (zob. szczegółowo na ten temat SzwedaOrg s. 409–410 nr 71).

1435, 31 XII, Brześć [Kujawski] (or. Das Deutschordenszentralarchiv in Wien perg. 3360 = ArnoldUrkunden 3360 = [trans. z 11 II 1508] GSPK Pergament-Urkunden 66/15 = JH II 2405 = Weise 182 [tu informacja o licznych kopiach i wcześniejszych wydaniach] = CDRP IV s. 134 nr 98 [tu i w VL, TN pod 1436] = VL s. 59–63 = TN XVI 46 = IA 2114 = MatWarn 26).

Władysław król Polski, wraz z wymienionymi imiennie świadkami, potwierdza zamiar utrzymania pokoju wieczystego zawartego z zakonem krzyżackim [zob. wyżej], a w przypadku jego naruszenia zwalnia swoich poddanych z posłuszeństwa do czasu zakończenia sporu.

Uw.: To drugi z dokumentów pokojowych strony polskiej wystawionych w tym dniu pod imieniem króla Władysława.

1436, 1 VIII, Toruń (or. Das Deutschordenszentralarchiv in Wien perg. 3369 = ArnoldUrkunden 3369 = GSPK Pergament-Urkunden 66/15 = GSPK OF 14 s. 771–772 = JH I 7212 = JH II 2423 = IA 2143 = MatWarn 38)
Władysław król Polski potwierdza odbiór przez swych pełnomocników pierwszej raty z 9000 florenów (4750) przyznanych Polsce na mocy traktatu pokojowego z 31 XII 1435.

1436, 15 XII, Toruń (or. Das Deutschordenszentralarchiv in Wien perg. 3381 = ArnoldUrkunden 3381 = kop. GSPK Pergament-Urkunden 66/15 = kop. GSPK OF 14 s. 772–773 = JH I 7255 = JH II 2429 = TN XVI 42 = IA 2150 = MatWarn 50).

Władysław król Polski potwierdza odbiór przez swych pełnomocników drugiej raty przyznanej na mocy traktatu brzeskiego z 31 XII 1435.

IV. FALSZYFIKATY I DOKUMENTY PODEJRZANE

1439, 18 I *ipso die s. Priscae, datum et actum* Leżajsk (Samuel Nakielski, Miechovia [...], Cracoviae 1634 [?], s. 463–464 = odpis [z Nakielskiego] TN XVI 97)

Król Władysław III elekt węgierski poświadcza dokonaną przez Mikołaja Giedlara mieszczanina leżajskiego i sołtysa w Giedlarowej fundację kościoła św. Mikołaja w Giedlarowej w diecezji przemyskiej.

Uw.: Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu, cz. 4, z. 2, Kraków 2009, s. 394, objaśnia, że jest to zapewne falsyfikat sporządzony na podstawie dok. lokacyjnego. Trzeba jednak wyjaśnić, że dok. z 18 I 1409 wystawił w Leżajsku nie Władysław III, jak podaje mylnie Nakielski, lecz Mikołaj syn Drogosza tenutariusz krzeszowski, natomiast Władysław III transumował dok. Mikołaja syna Drogosza w Krakowie 10 III 1440 (trans. [Zygmunta I z 31 VII 1525] AGAD 4765 = [dok. z 18 I 1409] ZDM I 283 = [dok. z 10 III 1440] ZDM II 553 = [10 III 1440] ProchMat 111) [Red.].

1440, 20 I *ipso die ss. Fabiani et Sebastiani, actum et datum* Kraków (fals. AGAD 5048 = kop. [falsyfikatu] AGAD 5049 = BOss rkps 135 s. 333 = Inv s. 203 = KM IV 1361 = AGZ X 71 = TN XVII 3 = MatWarn 200)
Władysław III król Węgier i Polski potwierdza panom z Brzezia ich przywileje rodowe.

Uw.: Jest to jeden z falsyfikatów z drugiej połowy XVII w. sporządzonych i podrzuconych do Archiwum Koronnego i ksiąg oblat krakowskich przez kanonika Stanisława Wojeńskiego (z datami 1251, 1305, 1379, 1385, 1440; por. Z. Lasocki, O falsyfikatach w Archiwum Skarbu Koronnego, „Miesięcznik Heraldyczny” 9, 1930, s. 177–192; Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu, cz. 1, z. 3, Kraków 1985, s. 245, przyp. 1).

1441, 2 V f. 3 *post festum s. Marci, datum* Kraków (trans. [Aleksandra Jagiellończyka z 18 IV 1504] MK 20 k. 252–252v [z datą 25 IV] = KGZ Poznań G 77 k. 507–507v = trans. [Władysława IV z 10 II 1633] KGZ Poznań G 678 k. 503–504 = MS III 1459 = MS IIIS 131 = KW X 1544 = [w potwierdzeniu Zygmunta III z 10 II 1633] MK 180 k. 7v–11v = Metryka Koronna Władysława IV Wazy. Sumariusz księgi MK 180 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie, z lat 1633–1635, kanclerstwa Jakuba Zadzika, oprac. W. Krawczuk, Kraków 2013, nr 13)

Władysław III król Węgier i Polski ustanawia na prośbę Bartosza Sokołowskiego cło w Poniecu i zakazuje kupcom udawać się na Śląsk drogą przez Bodzewo lub Chociszewice.

Uw.: Wydawcy KW X s. 209 przy nr 1544, piszą, że dok. jest prawdopodobnie falsyfikatem, bo nie żył już odbiorca [Bartosz nie żył już w 1432], króla nie było już w Krakowie, a fałszerstwa dokonano przed 1504, kiedy ówczesny dziedzic Ponieca przedłożył dok. królowi Aleksandrowi do zatwierdzenia (zob. też Słownik historyczno-geograficzny województwa poznańskiego w średniowieczu, cz. 3, z. 4, Poznań 1999, s. 753, przyp. 11).

1441, 13 V *sabbatho post festum s. Stanislai [...] in mayo, datum* Kraków (or. BOss perg. 948 = ZDM II 575 = OssPoh 132)

Władysław król Polski rozsądza spór między klasztorem w Krzyżanowicach a dziedzicami pobliskich Wojsławic.

Uw.: Według wydawcy data dok. odnosi się do czasu jego spisania, a tytułatura władcy, miejsce wystawienia i świadkowie – do akcji prawnej. Dok. „wydaje się podejrzaný” (UDR IV/1 s. 250, uwaga przy nr 1106). Wymieniono trzech świadków: Piotra ze Szczekocin podkanclerzego koronnego [1438–1454], Jakuba z Zakrzowa kasztelana wiślickiego [kasztelanem wiślickim był jednak w l. 1438–1444 Krzesław z Kurozwęk, a w l. 1444–1460 Mikołaj z Zakrzowa], nieznany jest też Piotr kasztelan rozpierski [w l. 1434–1442 urząd ten pełnił Przedbór z Konicpola].

V. DOKUMENTY NIEUWZGLĘDNIONE W ITINERARIUM

Wykaz zawiera dokumenty, które z różnych przyczyn nie znalazły się w itinerarium, najczęściej z powodu niezgodności z itinerarium, czasem niepełnej formuły datacyjnej. Zachowujemy układ chronologiczny. Niekiedy w nawiasach kwadratowych podajemy ustalony przez nas prawdopodobny czas wystawienia dok. (rok, data dzienna, miesiąc). Dalej wskazujemy czas i miejsce wydania podane przez źródło oraz miejsce wystawienia dok., następnie przekaz źródłowy. Przytaczamy krótko treść wraz z informacjami, które pomocne były w ustaleniu właściwej chronologii (np. czas pełnienia urzędów przez wymienione w dok. osoby na podstawie publikowanych – i tu już niecytowanych – kolejnych zeszytów UDR). W uwadze objaśniamy niezgodności między datą dok. a itinerarium i staramy się wyjaśniać przesłanki, które pozwoliły ustalić przybliżony czas wystawienia dok.

Inaczej opisujemy kilkanaście dokumentów wystawionych przez kancelarię węgierską w 1444 r., w których ewidentnie występuje różnica między *actum* (czynnością prawną) i *datum* (spisania dok.). Zrezygnowaliśmy z zamieszczania źródłowych zapisów daty oraz krótkich streszczeń. Uznaliśmy za ważne jedynie wskazanie prawdopodobnego czasu wydania przez króla polecenia spisania dok. Za każdym razem polecenie to miało miejsce bez wątplenia w Budzie między 17 V a 23 VII 1444. Dokumenty zaś spisywano znacznie później, we wrześniu i w październiku, kiedy Władysław III zmierzał już m.in. przez Waradyn i Orszowę pod Warnę.

Wykaz nie uwzględnia dokumentów zachowanych tylko z datami rocznymi lub nawet bez nich. Ta grupa dokumentów nie wnosi żadnych informacji do itinerarium, część z nich została opisana w MatWarn.

1439, 15 I f. 5 *post octavas Epiphaniae, datum* Kraków (wzm. [w potwierdzeniu Aleksandra Jagiellończyka z 29 V 1505] MK 21 k. 212v = MS III 2236 = MS IIS 123 = trans. [Zygmunta Augusta z 1 V 1552] tzw. ML IV B t. 17 k. 187v–188v = ArchivJZR 7 = ZDM VIII 2201 = wzm. KurtykaPod aneks 1 s. 488)

Król zapisuje Janowi Fiolowi z Konarzewa 100 grzywien na Wnuczkowicach w powiecie łyczowskim.

Uw.: Król od 30 XII 1438 do 10 I 1439 przebywał w Łęczycy. W Krakowie był 9 V – 19 VIII i 8 XI 1438 i wówczas mógł zlecić wystawienie dok., które kancelaria królewska spisała znacznie później [Red.].

1439, 16 XI f. 2 *post Martini*, [nie wpisano *actum, datum*] Kraków (BOZ 32 s. 968–969 [928–929] = KurtykaMat 127)

Król zapisuje Grzegorzowi z Wilfina [Lichwina] 300 i 1/2 grzywny na dwóch wsiach w powiecie kamienieckim.

Uw.: Król przebywał 9–17 XI w Lublinie. W Krakowie był 12 V – 9 VI i wówczas zapewne zlecił wystawienie dok. [Red.].

[1441 12 I] 1440, 7 I f. 5 *infra octavas Epiphanie, datum* Buda (or. AGAD 4855 = ProchMat 110 = PtaszOpis s. 248 s. 279 = bdd. BOss rkps 135 s. 412 = MatWarn 182)

Władysław III król Węgier zapisuje swojemu podkanclerzemu Piotrowi [Wodzie] ze Szczekocin, za jego służby wyświadczone na Węgrzech, zwłaszcza przeciwko Turkom, 60 grzywien na Zawichoście i wsi Sobótka. Relacja: Przedbór z Koniecpola kasztelan rozpierski [od 1434 – 3 XI 1442, jego następca znany od 9 I 1443].

Uw.: Prawdopodobnie pomyłona została data roczna. Dok. wystawiony został może w 1441 (12 I): król przebywał w Budzie w styczniu 1441 (Szczekocki poświadczony u jego boku 20 I: ZDM VIII 2283). Zasługi Piotra Wody mogą dotyczyć jego udziału w walkach z Turkami w 1428 (u boku Zygmunta Luksemburskiego uczestniczył w oblężeniu twierdzy Gołubiec nad Dunajem, dostał się do niewoli tureckiej, z której wykupił go Zygmunt) [Red.]. Jest to bardzo prawdopodobne, bowiem w 1428 r. na Węgrzech przebywał z Piotrem Wodą brat relatora dokumentu, czyli Przedbora – Jan Taszka, późniejszy kanclerz. Novák s. 47, dok. umieszcza pod 8 I 1441.

1441, 31 I f. 3 *ante Purificationis*, [nie wpisano *actum, datum*] Buda (BOZ 32 s. 32–33, 200–201, 633 = ZDM VIII 2284 = MatWarn 418)

Król zapisuje Sienkowi z Siennowa 400 grzywien na kilku wsiach w powiecie przemyskim.

Uw.: Król przebywał w Budzie do 20 I, potem udał się do Wyszehradu (27 I) i Esztergomu (2–6 II). Polecenie wystawienia dok. nastąpiło zapewne jeszcze w Budzie.

1441, 3 II f. 6 *proxima ante festum beatae Elenae reginae, datum* Buda (or. ANR Cluj Archiwum m. Bistrița perg. 13 = Urkundenbuch 2400 = Bánffy 439 = Zimmermann 36 = Berger 107 = MatWarn 422)

Król potwierdza umowę zawartą między Dezyderiuszem z Losoncz byłym wojewodą siedmiogrodzkim a jego krewnymi Władysławem, Benedyktem i innymi w sprawie posiadłości Lechnitz, Sankt-Georgen, Tatsch i Wermesch.

Uw.: Król 2–6 II był w Esztergomie, a w Budzie do 20 I 1441 i zapewne wówczas polecił spisać dok.

1441, 5 III *dominica Invocavit, datum* Buda (MK 33 s. 180 = ZDM VIII 2289 [pomyłkowo z powołaniem na MK 33 k. 180v] = MS IVS 748 = MatWarn 434)

Król zapisuje Jerzemu z Rybotycz 150 grzywien na dwóch wsiach w powiecie drohobyckim.

Uw.: Król był w Budzie 1–20 I, a w marcu na wyprawie przeciwko wojskom królowej Elżbiety. Zapewne jeszcze w styczniu polecił wystawić dok.

1441, 6 IV *f. 5 post Judica, datum* pod zamkiem Nemti (BOZ 32 s. 203, 634 = ZDM VIII 2295)

Król zapisuje Janowi z Tarnowa wojewodzie krakowskiemu 400 grzywien na wsiach i jeziorze w powiecie lubomelskim.

Uw.: Król 6 IV był w Muraszombat. Nemti oblegał w marcu i wówczas mógł zlecić wystawienie dok. dla Tarnowskiego, którego nazywał swoim wiernym hetmanem wojsk królewskich (zob. KurtykaTęcz s. 322).

1441, 11 IV, Buda (Urkundenbuch 2414)

Król nadaje ponownie poprzedniemu wojewodzie siedmiogrodzkiemu Dezyderiuszowi z Losoncz oddane mu w zastaw przez królową Elżbietę, a należące wcześniej do miasta Bystrzyca wymienione miejscowości w komitacie białogrodzkim.

Uw.: Tego dnia król kontynuował działania wojenne przeciwko wojskom królowej Elżbiety. W Budzie był 1–20 I i zapewne wówczas nastąpiło polecenie wystawienia dok.

[1441, po 2 VII, a przed początkiem września] 1441, 12 XI *in crastino beati Martini Confessoris, actum* Székesfehérvár (trans. [Zygmunta Augusta z 2 IV 1527] MK 40 s. 537–539 = ZDM II 587 = MS IVS 757 = KGZ Sanok G 165 s. 373–375)

Król przyłącza 4 łany do sołectwa we wsi Miejsce w ziemi sanockiej, dzierżonego przez Jana Grzymałę z Pieczeniegów podkomorzego sanockiego [1434–1452] i burgrabiego krakowskiego [1434–1451].

Uw.: KurtykaTęcz s. 323–324 i 470 przyp. 2, pisze i dowodzi, że wymienieni świadkowie tego dok. w większości nie mogli przebywać w tym miejscu. Akcja prawna dok., jeśli nie jest on falsyfikatem sporządzonym ze złą datą na podstawie autentyku, miała zapewne miejsce po 2 VII, a przed początkiem września w odległym ledwie 1–2 dni drogi od Budy Białogrodzie Królewskim. Por. też J. Sperka, Szafrancowie herbu Stary Koń, Katowice 2001 s. 357–358, gdzie polemika z J. Kurtyką, z konkluzją: dokument jest falsyfikatem, lub jego datę i miejsce akcji prawnej starano się odtworzyć później, przy jego spisywaniu w 1443 r. (?).

1441, 9 VIII *f. 4 ante festum Assumptionis Marie, datum* Hatvan ([w potwierdzeniu Zygmunta Augusta z 1555 Brzeźnicy wolności od mostowego i targowego] MK 85 k. 205–210v = MS V 7002)

Uw.: Król 12 V – 17 IX 1441 był w Budzie (także 8, 9 i 10 VIII). W miejscowości Hatvan poświadczony jest tylko 20–29 VIII 1442. W 1442 środa przed Wniebowzięciem NMP przypadała 8 VIII, a król 5 V – 9 VIII 1442 przebywał w Budzie. Wydaje się mało prawdopodobny, choć nie niemożliwy, wyjazd do Hatvan leżącego około 60 km od Budy.

1441, 6 X *octavo die festi Apparitionis beati Michaelis Archangeli, datum* Buda (według or. pap. Zichy 34 = MatWarn 630)

Król zabrania mieszkańcom komitatu Tolna oblegać zamek Máré.

Uw.: Król przebywał 28 IX – 9 X w Székesfehérvár. W Budzie był 12 V – 17 IX i wówczas mógł nakazać wystawienie dok.

1442, 24 VIII *f. 2 ipso die s. Bartholomaei Apostoli, datum* Buda (ArchPot k. 200–201 = BRacz rkps 85 k. 110v–111 = LustrWlkp 1564 s. 281 nr 48 = KW X 1593)

Król zapisuje Janowi Latałskiemu 200 florenów na jeziorze Lednica w dobrach królewskich Pobiedziska.

Uw.: Wydawcy KW zwracają uwagę, że data miesięczna nie odpowiada dacie tygodniowej 1442 r.: poniedziałek przypadał 24 VIII tylko w 1444. Zarówno w sierpniu 1444, jak i w 1442 króla nie było w Budzie. W sierpniu 1442 był pod Hatvan, a 17–31 VIII 1444 w Waradynie. Nie można wykluczyć, że dok. spisany został np. przez relatora po opuszczeniu Budy przez króla i opatrzony datą oraz miejscem spisania, nie zaś *actum*. Jego wiarygodność zdaje się nie budzić wątpliwości. W 1442 król był w Budzie kilkakrotnie (1–27 IV, 5 V – 9 VIII, 13–17 VIII).

[1442, 21 IX] 1442, 22 II *f. 5 in vigilia s. Mathie*, Buda (or. München, Bayerische Staatsarchiv, Abt. 1, Fol. 1: Neuburg, Urkunde V/832 = MatWarn 670)

Król zapisuje Janowi ze Zdziechowa 150 grzywien na kilku wsiach w powiecie trembowelskim. Relacja Jana Przylepskiego wojskiego lwowskiego [wymienianego z tym tytułem jeszcze 15 VI 1442] i burgrabiego krakowskiego [22 II 1442 (tutaj) – zm. 1445].

Uw.: Dok. niezgodny z itinerarium króla, który przebywał 10–19 II w Pozsony, a jechał do Trnavy (1–11 III). Może pomyłkowo wpisano *Mathie*, zamiast *Matthei* (21 IX). W lutym 1442 króla nie było w Budzie, był tutaj 1–27 IV, 5 V – 9 VIII, 13–17 VIII, 31 VIII – 6 XI, 10 XI – 6 XII oraz od 21 XII do końca roku. Może polecenie spisania dok. nastąpiło jeszcze pod koniec 1441 (wówczas król przebywał w Budzie w listopadzie).

1443, 8 V *f. 4 proxima ante festum s. Sophiae, de data et actu* Waradyn (ArchPot k. 23 = BRacz rkps 85 k. 28 [w ArchPot i BRacz późne odpisy tomu rewizji listów wielkopolskich z okazji lustracji 1564/1565] = KW X 1608)

Król rozciąga na wieś Zbrudzewo, nabytą w 1424 r. przez miasto Śrem od Dobiesława z Jankowic podsędka kaliskiego [1419–1430], jurysdykcję prawa magdeburskiego.

Uw.: Wydawcy (KW X s. 289 przyp. 1) zwracają uwagę, że data dzienna budzi wątpliwości, bo w 1443 dzień św. Zofii wypadł w środę 15 V, data dok. powinna zostać rozwiązana na środę 8 V. Król jednak 8–11 V był w Debreczynie, a w Waradynie 4–5 V i znów 14–22 V. Może w dacie powinno być *post s. Sophiae?* (22 V).

1443, 14 V, *datum* Buda (or. DL 70891 = Tringli 467)

Król nadaje Janowi i Mikołajowi, synom Piotra Perényego, za oddane mu zasługi, wieś w komitacie Abaújvár.

Uw.: Król był 14–22 V w Waradynie, w Budzie 2 I – 27 IV i zapewne wówczas polecił spisać dok.

[1443, 27 IX] 1442, 28 IX *f. 6 ante festum s. Francisci Confessoris, actum* w obozie w pobliżu Belgradu (or. AMog perg. 186 = trans. [Kazimierza Jagiellończyka z 8 X 1456, w trans. również data 28 IX 1442] AMog perg. 201 = AMog rkps 25 k. 287–288 = Mog s. 95 = KatMog 186)

Król transumuje dla klasztoru Cystersów w Mogile dok. Władysława Jagiełły z 3 III 1407.

Uw.: Data roczna pomyłona. Król 28 IX 1443 był w Slankamen (około 57 km na północny zachód od Belgradu), a w Belgradzie poświadczony jest 11 X 1443. Świadkowie nie budzą wątpliwości, część z nich poświadczona jest przy królu w 1443 (przykładowo: ZDM III 650, 652, 656; KM IV 1445). Piątek przed św. Franciszkiem przypadał w 1443 dnia 27 IX. Może już 27 IX król ruszył w kierunku Belgradu?

VI. NIEUWZGLĘDNIONE DOKUMENTY WYSTAWIONE W 1444 R.
PRZEZ KANCELARIĘ WĘGIERSKĄ
(także po śmierci króla)

Podczas długiego i ostatniego swojego pobytu w Budzie (17 V – 23 VII) król wydawał polecenia spisania dokumentów, które kancelaria realizowała w kolejnych miejscach postoju w drodze pod Warnę. Każdy dokument opatrzone został formułą *datum* Buda, której niżej już nie przytaczamy, podobnie

jak i treści (wszystkie dokumenty dostępne są w internecie). Nie ulega wątpliwości, że mamy do czynienia z niezgodnością *actum* i *datum*. Istnieje też prawdopodobieństwo, że dokumenty niżej wymienione zostały wystawione na podstawie wcześniej wydanego polecenia króla przez urzędników kancelarii królewskiej, którzy zostali w stolicy kraju, Budzie. Wskazywać na to mogą dokumenty wystawione już po śmierci króla pod Warną, o czym w Budzie nie wiadomo przynajmniej przez kilka tygodni (11 XI: DF 211778; 12 XI: DF 222208; 15 XI: DL 97188; 17 XI: DF 222214; 19 XI: DL 13817; 23 XI: DF 249249; 28 XI: DF 285742).

1 IX (or. DL 49180)

7 IX (or. DL 75878)

9 IX (or. DL 108132)

13 IX (or. DL 55281)

15 IX (or. DL 80817, 90974, 97185)

16 IX (or. DL 59295)

29 IX (Zichy 84)

5 X (kopie DL 65890 i 13806 = Balassa-Fekete 316)

7 X (Zichy 85)

VII. DYPLOMATYKA WĘGIERSKA (komentarz)

[*Poniższy komentarz jest zaopatrzone w przypisy i nieco przeredagowanym fragmentem rozprawy: S.A. Sroka, Z dziejów węgierskiej dyplomatyki w późnym średniowieczu, w: tegoż, Wokół kontaktów dawnych ziem węgierskich z Polską w średniowieczu. Szkice, Bydgoszcz 2002, s. 59–71. Tamże, s. 65–71, znajduje się podrozdział pt. „Loca credibilia”, z którego pochodzi niniejszy tekst].*

W itinerarium, obejmującym czas pobytu króla Władysława na Węgrzech, często występują kopie królewskich przywilejów przechowane w dokumentach niektórych węgierskich klasztorów i kapituł, co wymaga szerszego komentarza.

Na obszarze historycznych Węgier ukształtował się pod koniec XII w. zwyczaj polegający na tym, że niektóre instytucje kościelne, mianowicie konwenty klasztorne i kapituły, na prośbę stron bądź na podstawie upoważnienia władcy, mogły wystawiać lub potwierdzać dokumenty, przywieszając do nich własną pieczęć. Pełniły zatem rolę urzędu notarialnego. W związku z tym funkcja notariusza publicznego, istniejąca w wielu krajach europejskich, w tym też w Polsce, pojawiła się na Węgrzech dopiero na początku XIV w. wraz z panowaniem Karola Roberta. Liczba notariuszy publicznych

była najpierw niewielka, a znacząco wzrosła dopiero w następnym stuleciu. Według Krzysztofa Skupińskiego polskich notariuszy publicznych (zwanych „proletariuszami pióra”) było w całym średniowieczu około 2000–3000¹. Na Węgrzech zaś było ich znacznie mniej, a to z tego powodu, że główną działalność notariatu publicznego wykonywały *loca credibilia*, czyli instytucje kościelne².

Do poważnego ograniczenia zakresu działania notariuszy publicznych przyczynił się dekret Zygmunta Luksemburskiego z 1405 r., w którym władca ograniczył pole aktywności notariuszy publicznych tylko do spraw nieobjętych przez *loca credibilia*. Działalność owych miejsc wiary publicznej nawiązywała do dawnych instytucji sądów bożych, a zwłaszcza do tzw. pristaldów, czyli powierników sądowych króla, którzy świadczyli przy różnego rodzaju transakcjach. Ich nazwa bierze swój rodowód od słowiańskiego słowa *pristav*, co oznaczało „człowieka, który był przy tym”. Świadcstwa pristaldów nie przybierały formy dokumentów pisanych, co było sporą niedoskonałością³.

Loca credibilia zostały z biegiem czasu ujęte w ustawowe normy. I tak artykuł 21 dekretu króla Andrzeja II z 1231 r. (będącego potwierdzeniem Złotej Bulli tego władcy wydanej w 1222 r.) postanawiał, że świadectwo pristalda jest już niewystarczające, a wiarygodność dokumentów powinna być potwierdzona przez kapitułę lub konwent⁴. Z biegiem czasu zanikła zupełnie funkcja pristalda, a w jego miejsce pojawił się przedstawiciel króla lub kapituły (albo konwentu), który na mocy dekretu Andrzeja III z 1298 r. otrzymywał za swoją pracę specjalne wynagrodzenie. Funkcjonowanie *loci credibilis* uporządkował Ludwik Andegaweński w 1351 r.⁵ W jego rozporządzeniu miejsc wiary publicznej dotyczą trzy artykuły. W artykule 21 czytamy: „Członkowie kapituł lub konwentów, zywani jako świadkowie do sądu na podstawie mandatu królewskiego, nie mogą być inni niż piastujący

¹ K. Skupiński, *Notariat publiczny w średniowiecznej Polsce*, Lublin 2002, s. 254.

² Z ważniejszych opracowań na temat miejsc wiary publicznej (*loca credibilia*) należy wymienić: Gy. Bónis, *Les auctorités de „foi publique” et les archives des „loci credibiles” en Hongrie*, „Archivum” 12, 1962, s. 97–104; T. Kőfalvi, *Places of authentication (loca credibilia)*, „Chronica” 2, Pécs 2002, s. 27–38; Zs. Hunyadi, *Administering the Law: Hungary’s Loca Credibilia*, w: *Custom and Law in Central Europe*, ed. M. Rady, Cambridge 2003, s. 25–36; A. Gulin, *Hrvatski srednjovjekovni kaptoli: loca credibilia Dalmacije, Hrvatskog primorja, Kvarnerskih otoka i Istre*, Zagreb 2008; L. Solymosi, *Die glaubwürdigen Orte (loca credibilia) Ungarns im 14.–15. Jh.*, „Archiv für Diplomatik” 55, 2009, s. 175–190; *Loca credibilia: hiteleshelyek a középkori Magyarországon*, red. T. Fedeleš, I. Bilkei, Pécs 2009.

³ *Korai magyar történeti lexikon (9–14. század)*, red. Gy. Kristó, P. Engel, F. Makk, Budapest 1994, s. 552.

⁴ T. Kőfalvi, *Places of authentication*, s. 28.

⁵ *Decreta Regni Hungariae. Gesetze und Verordnungen Ungarns 1301–1457*, ed. F. Döry, G. Bónis, V. Bácskai, Budapest 1976, s. 124 i n.

godności w tymże kościele. Jeżeli zaś ktoś z owej kapituły lub konwentu przyjedzie jako świadek na własnym koniu, wówczas dziennie dwa grosze, a gdyby na koniu tegoż szlachcica został przywieziony, wtedy jeden grosz dziennie dać jemu tenże szlachcic niech będzie zobowiązany”⁶. Następny artykuł normował kwestię pochodzenia ludzi królewskich wydelegowanych do brania udziału w danej sprawie. Przytoczę go w dosłownym brzmieniu: „Natomiast człowiek królewski wzywany w celu złożenia zeznań lub przesłuchania nie może pochodzić z innego miejsca niż z tego samego komitatu lub okręgu, w którym mieszka ten, kto jest pozwany lub przeciwko któremu toczy się śledztwo, a przedstawiciele kapituł niech będą wzywani na przesłuchanie i śledztwo z najbliższych kapituł”⁷. Wreszcie kolejny artykuł wspomnianego dekretu królewskiego postanawiał, że *loca credibilia* mogły wystawiać swoje uwierzytelnione dokumenty tylko na polecenie króla, palatyna lub sędziego nadwornego⁸. Wszystkie te obostrzenia miały na celu ograniczenie wydawania fałszywych dokumentów przez instytucje do tego nieuprawnione. Ludwik Andegaweński w 1353 r. dokonał ponadto rewizji pieczęci konwentów i kapituł, które prowadziły działalność jako *loca credibilia*. Musiały one wysyłać swoje pieczęcie do Budy celem sprawdzenia ich autentyczności. W wyniku tej akcji zmniejszyła się ich liczba. Na obszarze historycznych Węgier w okresie średniowiecza około 30 instytucji kościelnych (kapituły i konwenty) posiadało prawa notarialne⁹.

Miejsca wiary publicznej wytwarzały różnego rodzaju dokumenty. Historycy dzielą je na cztery rodzaje: *fassiones*, *relationes*, *transumpty* i protokoły¹⁰. *Fassiones* były to dokumenty wydawane na prywatne życzenie stron, najczęściej w sprawach majątkowych. Od drugiej połowy XIII w. miejsca wiary publicznej wydawały też *transumpty* przedłożonych dokumentów. Od XVI w. natomiast zachowały się protokoły, które zawierają informacje o wszystkich dokumentach wydawanych przez dane miejsce wiary publicznej. Pewną formą zabezpieczenia przez *loca credibilia* dokumentów, zanim pojawiły się protokoły, były tzw. chirografy. Sporządzano je w ten sposób, że dwa dokumenty tej samej treści wpisywano na jednym – z konieczności dosyć długim – pergaminie, przez środek którego notariusz pisał początkowe litery alfabetu. Złożony następnie w połowie pergamin był przecinany na dwie równe części (*litterae per alphabetum intercisae*). U spodu każdego z dwóch powstałych w ten sposób dokumentów robiono zakładkę

⁶ Tamże, s. 137.

⁷ Tamże, s. 138.

⁸ Tamże.

⁹ T. Kőfalvi, *Places of authentication*, s. 31.

¹⁰ *Korai magyar történeti lexikon*, s. 263–264.

i przywieszano na paskach pergaminowych lub na sznurze pieczęć. Te opieczętowane dokumenty miały swoje znaki rozpoznawcze (litery napisane przez notariusza) jeden pod zakładką, a drugi w swojej górnej części. Jeden egzemplarz otrzymywał odbiorca, natomiast drugi składano do archiwum *loci credibilis*. W przypadku umowy zawartej pomiędzy dwiema stronami wpisywano na pergaminie aż trzykrotnie jej treść, bowiem dwa egzemplarze otrzymywały strony, a trzeci kierowano do archiwum¹¹. Zwyczaj używania chirografu, znany już w starożytności¹², skutecznie zabezpieczał przed fałszowaniem dokumentów majątkowych przez różne instytucje, które nie miały praw notarialnych. Najstarsze chirografy pochodzą już z początku XIII w. W tym też stuleciu były najbardziej popularne. Po pojawieniu się protokołów wyszły z użycia.

Spośród wymienionych wyżej dokumentów wydawanych przez *loca credibilia* na szczególną uwagę zasługują *relationes*. Były to szczegółowe sprawozdania kapituły lub konwentu z wykonania danej sprawy o charakterze prawnym, najczęściej polegającej na wprowadzeniu kogoś w posiadanie majątku, którą na polecenie króla, palatyna lub sędziego nadwornego dana instytucja (*locus credibilis*) wykonywała w obecności przedstawiciela króla (*homo regius*)¹³. Warto przyjrzeć się bliżej takiej sprawie. Król, dla przykładu za zasługi wojenne, nadał pewną posiadłość swojemu zaufanemu. W tym celu kancelaria królewska wygotowała tego samego dnia dwa dokumenty: jeden dla osoby obdarowanej, drugi do kapituły lub konwentu położonego najbliższej nadanej miejscowości, z prośbą o wprowadzenie tej osoby w posiadanie majątku. Taka praktyka wydaje się racjonalna, władca bowiem w momencie nadania nie mógł wiedzieć, czy dany majątek nie jest już zajmowany przez kogoś innego lub też czy ktoś nie zgłasza do niego pretensji. Kapituła (lub konwent), po otrzymaniu królewskiego pisma, przystępowała do działania. Jej przedstawiciel i reprezentant króla, pochodzący – jak wspomniano – z komitatu, w którym położony był dany majątek, udawali się do nadanej posiadłości i tam po zorientowaniu się w sytuacji i zwołaniu wszystkich mieszkańców wprowadzali w posiadanie obdarowaną osobę. Dokładną relację ze wszystkich swoich czynności kapituła lub konwent pełniący funkcję *locus credibilis* przesyłały królowi. W dokumencie tym przytaczano też pełny tekst królewskiego mandatu. Takich też dokumentów w niniejszym itinerarium Władysława III jest wiele. Relacje przybierały czasami postać bardzo

¹¹ L. Solymosi, Árpád-kori okleveleink grafikus szimbólumai, „Aetas” 3–4, Szeged 1991, s. 23–25; Korai magyar történeti lexikon, s. 137.

¹² M. Kuryłowicz, Chirographa i syngrapha. Z historii antycznych zobowiązań pisemnych, „Rejent” 4, Warszawa–Kluczbork 1994, nr 10, s. 12–25.

¹³ Korai magyar történeti lexikon, s. 354.

długiego dokumentu, zwiniętego w formie rotulusa, mierzącego kilka metrów długości. Czas, który upływał pomiędzy datą królewskiego nadania a datą odpowiedzi kapituły lub konwentu, wahał się od dwóch do kilku tygodni. Z dokumentów króla Władysława wynika niezbicie, że zazwyczaj na odpowiedź z miejsca wiary publicznej trzeba było czekać przynajmniej miesiąc.

Z powyższych rozważań wynika, że nadanie posiadłości przez władzę wymagało minimum trzech dokumentów: jednego dla osoby zainteresowanej, drugiego skierowanego przez króla do kapituły lub konwentu i wreszcie trzeciego, będącego odpowiedzią tejże instytucji kościelnej. Jest to niewątpliwie jedna z głównych przyczyn olbrzymiej liczby zachowanych dokumentów średniowiecznych z terenu historycznych Węgier, co widać też w liczbie zachowanych dokumentów z czasów krótkiego panowania Władysława III¹⁴.

Stanisław A. Sroka

¹⁴ T. Kőfalvi, Places of authentication, s. 31, gdzie szczegółowe wyliczenia na temat liczby dokumentów wystawianych przez instytucje kościelne jako *loca credibilia*. Dla przykładu przytoczę, że z XV w. znamy około 25 000 dokumentów wystawionych przez kapituły, które posiadały przywilej miejsca wiary publicznej (*locus credibilis*), a nieco ponad 24 000 przez konwenty o tych samych prawach. Z tego okresu znana jest liczba prawie 154 500 dokumentów, co oznacza, że 30 procent dokumentów w tym okresie wystawiły tzw. *loca credibilia*.

ITINERARY OF KING WŁADYSŁAW III 1434–1444

Summary

1. The *Itinerarium* of King Władysław III, known in Polish historiography as Władysław of Varna (Born: October 31, 1424), the firstborn son of Władysław II Jagiełło and his fourth wife, Sophia of Halshany, encompasses the years 1434–1444. It begins with the date: July 25, 1434. On this day, after the death of his father, who died on the night between May 31 and June 1, 1434, the assembly of nobles crowned Władysław King of Poland and Grand Duke of Lithuania. On July 17, 1440, the next pivotal date in the young king's life, a contingent of nobles summoned and crowned him King of Hungary in Székesfehérvár (*Alba Regia*). The specific circumstances in which this happened (primarily the annulment of the coronation of Ladislaus the Posthumous or Ladislaus V, son of Albert II Habsburg of Germany and Elisabeth of Luxemburg) determined that in relation to this period of rule, he is referred to as Władysław III Jagiellończyk (in Polish historiography) or I. Ulászló (in Hungarian historiography). The final date of the *Itinerarium* – November 10, 1444 – marks the death of the twenty-year-old ruler in battle with the Ottoman Turks at Varna. In accordance to the principles adopted for the “*Itineraria Jagiellonów*” series, the *Itinerarium* of Władysław III is a list of dates and places during his reign as King of Poland, and therefore, also examines the events of his rule as Grand Duke of Lithuania (1434–1444) and King of Hungary (1440–1444).

2. In 2014, the Institute of History of the Polish Academy of Sciences (Instytut Historii PAN) began, through the efforts of its employees, particularly, the originators of the undertaking, the late dr hab. Izabela Skierska, dr Grażyna Rutkowska, and prof. Antoni Gąsiorowski, the publication of the series known as the “*Itineraria Jagiellonów*”. This is the first European dynasty, in which all representatives, both Polish kings and their wives, will receive their own *Itinerarium*. The *Itinerarium* of Władysław III is the fourth work published in this series. Similarly to the previous publications, it is not

simply a traditional and easy-to-use list, but has been enriched with additional information. It contains material about the gatherings taking place at the king's place of residence, the judicial proceedings in which he took part, the most important documents he issued (confirmations of laws, privileges, declarations of war), the itineraries of wars, the homages paid to him, the events related to the royal family, etc. The material is extensive, particularly, in the first part of Władysław's *Itinerarium*. This was a period of his life that was in many respects exceptional. Although Władysław ascended to the throne as a ten-year-old child, he did not rule until he reached his majority in 1438, and therefore, tutors or attendants assisted in governing on his behalf (for this reason, information about their roles alongside the king and pertinent sources, such as the *de consilio consiliariorum et tutorum nostrorum*, were also included in the *Itinerarium*).

3. Just a few months after the coronation, Władysław, following his father's example, traveled throughout his realm, albeit to a limited extent. In particular, he favored traveling to Rus, where he likely spent two consecutive Christmas holidays (he was there in January 1435 and at the turn of 1435 and 1436). An extensive tour of the Russian lands also took place in the summer of 1436. Additionally, he undertook two longer trips: in May 1435 to Sieradz (for a gathering of delegates of the Polish lands) and in the summer of 1436 to Łęczyca (mainly, to fulfill the provisions of the Treaty of Brest with the Teutonic Order). Interestingly, little evidence of Władysław III's stay in Greater Poland (Wielkopolska) could be found, although on various occasions in the court records there is information about the deferral of litigation to the royal court or about the arrival of the king. He did not, however, travel to Lithuania, which is understandable due to the complicated situation of the lands of the Polish Crown.

There is also little information about shorter trips from the period of "tutor's governance", even to Nowy Korczyn, where his stay was recorded in the spring of 1438 during a gathering of delegates of the Polish lands at which he discussed the adoption of the Czech Crown by his brother Kazimierz. Shortly thereafter, Władysław, at the head of the army, set out with Kazimierz, the king-elect, towards Prague. The Czech expedition turned into "only" a Silesian campaign with the establishment of military outposts in several locations up to the border with the Kingdom of Bohemia and the acceptance of homages from the Silesian princes (most likely, not always only by Władysław himself, but also by his commanders).

Shortly after returning from the unsuccessful excursion, Władysław made a subsequent long trip, this time to Piotrków for an assembly of delegates, to keep the assurances made in Cracow by his mother and dignitaries of the Kingdom before his coronation on July 25, 1434 promising that after reaching

his majority, he would confirm the laws and privileges of the Polish lands instituted by his predecessors.

In 1439 – which he welcomed in Łęczyca – the king significantly increased his itinerancy and made several trips, including to Lublin, to the Chełm Lands, and to Rus. He also participated in the gatherings of delegates of the Polish lands: in Nowy Korczyn and in Biecz. He spent the turn of 1439 and 1440 in Krakow awaiting the outcome of events related to the sudden death of Albert II. This did not prevent him from making additional short trips, for example, to Niepołomice. Thanks to the accounts of Jan Długosz and numerous other preserved documents, his journey to obtain the Crown of Saint Stephen and his wait for the coronation ceremony, which took place on July 17, 1440, are extensively documented.

Władysław mainly stayed in Buda during his time in Hungary. This indicates that when arriving in the new lands, he decided not to exercise power by touring his new realm, but instead, by establishing residency in the most important city. This was likely a result of the complicated transition period (civil war). He interrupted his stay in Buda, however, for short and long trips to neighboring towns, for example, to the island of Csepel (for hunting, resting, and avoiding the plague).

The *Itinerarium* allows the reader to follow the route taken by Władysław's soldiers while fighting against the army of the widowed Queen Elisabeth (until her death in December 1442). Likewise, because of the extensive documentary evidence, the reader can trace Władysław's expeditions against the Ottoman Turks. The first, from 1443/1444, resulted in the king reaching Serbia (Battle of Zlatica) and the second, from 1444, to the Bulgarian lands, ended with the tragic death of the king at the Battle of Varna.

4. The digitalization and publication of irreplaceable sources for the history of medieval Hungary until 1526 (almost 200,000 documents) on the website of the Hungarian National Archives in Budapest (<http://www.mol.gov.hu>) enabled the renewal of research on the itinerary of Władysław III. The collection of resources consists of items from the Hungarian National Archives (over 100,000 documents) and medieval sources of Hungarian provenance, whose originals can be found in archives outside of Budapest or even beyond the borders of present-day Hungary. In addition, recent digital scans of documents from Romanian archives have been made available on the Internet (www.arhivamedievala.ro). During the research for the *Itinerarium*, the collections from more than sixty archives and libraries from fifteen European countries on the virtual portal (Monasterium.net) also have proved invaluable.

The inquiry into the the ten-year reign of Władysław III yielded nearly 1,100 documents and letters. Many of the resources are found in the Central

Archives of Historical Records in Warsaw (Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie or AGAD) and in other state and church archives in Poland (see detailed list of abbreviations). They are also stored in institutions located in areas of the former Kingdom of Poland, particularly, in the Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv. A significant number of documents are in archives located in the area of the former Crown of St. Stephen (currently Hungarian, Slovakian, Croatian, and Romanian archives). The *Itinerarium* also utilizes materials from the former Königsberg archive (Berlin-Dahlem) and the archive of the Teutonic Order in Vienna.

Furthermore, the *Metrica Regni* (Metryka Koronna) contains entries and decrees gathered by the royal chancery and includes documents concerning Władysław. They are available online thanks to the efforts of the Polish Heraldic Society (Polskie Towarzystwo Heraldyczne) (<http://pther.net/MK>). The *Metrica* can also be accessed through the AGAD website, which likewise provides an inventory of the individual works and enables access to other books in the collection (http://www.agad.gov.pl/inwentarze/Metr_Korx.xml).

In addition to documents and letters found in diplomataria, catalogs, or inventories (detailed in the list of abbreviations), the *Itinerarium* uses information from accounting books, for example, from the city of Lviv. Similarly, a number of municipal and district tomes were also examined. Information about the king's participation in royal court proceedings was likewise included. A particularly valuable source is the register of royal litigation (*in curia*) maintained from (perhaps, started on) February 23, 1436.

The account of Jan Długosz was also used in detail, confirming or sometimes correcting his information. Likewise, the *Itinerarium* utilizes secondary sources on the subject, both the earliest works (i.e. J. Dąbrowski) and the most recent (i.e. J. Jefferson).

5. The publication of the *Itinerarium* follows the standards adopted for the entire "Itineraria Jagiellonów" series. Therefore, the following information is provided: the year, the location (spelling rules are explained in the Alphabetical list of topographic names) and the duration of the stay, with which all known source material has been included. Next, the day of the ruler's stay in each town is given along with the most important source information, which confirms this stay (originals, copies thereof, registries, archival and library inventories, etc. are connected by an equal sign (=), while a long dash (–) represents the same event, but described in sources of different provenance). Erroneous or modified dates are corrected or discussed in the footnotes. The source information – if necessary – is supplemented with concise comments from the publisher and is included in square brackets. Additional information is enclosed in angle brackets (< >) before the source materials that it refers to, or – for more extensive explanations – in footnotes.

The *Itinerarium* includes dated documents and letters, and materials for which it was possible to determine a probable date. Similarly, documents without a place of issue were considered in the *Itinerarium* only when it was possible to hypothetically determine a given locality (usually based on the date of issue). Documents, letters, or references to them without a date and places of issue are not taken into account. The court mandates issued in Lesser Poland (Małopolska) in the name of the king were also omitted. Attempts were made to access the originals of the documents and letters, and if not possible, at least their first copies (transumptions, references, regests, etc.). In a few cases, this information was given after the publication of sources.

Wrongly dated documents, alleged documents of Władysław III, forgeries or suspect documents, and documents issued in the name of the ruler, but in his absence, are discussed in the appendices. The *Itinerarium* concludes with a commentary regarding Hungarian diplomacy by S.A. Sroka and with various maps.

Translated by Peter Paul Dobek

III. WŁADYSŁAW KIRÁLY ITINERÁRIUMA 1434–1444

Összefoglaló

1) I. Ulászló (a lengyel trónon Władysław III, a lengyel történetírás Warneńczyk néven említi) itineráriuma az 1434–1444-es éveket öleli fel. Jelen feldolgozás Ulászló, II. (Jagielló) Władysław és Zofia Holszanski elsőszülött fiának (született 1424. október 31.) itineráriumát 1434. július huszonötödikei dátummal kezdi, amikor apja – 1434. május 31-ről június elsejére virradó éjjel történt – halála után ezen a napon a krakkói országgyűlésen Lengyelország királyává koronázták, és Władysław egyidejűleg felvette a litván nagyhercegi címet is. Életének másik fontos dátuma 1440. július tizenhetedike volt, amikor a magyar rendek királlyá választották, és Székesfehérváron megkoronázták. A sajátos körülmények, melyek közt ez megtörtént (elsősorban Habsburg Albert és Luxemburgi Erzsébet fia, Utószülött László – később V. László néven uralkodott – koronázásának érvénytelenítése) voltak oka, hogy uralkodásának ebben a korszakában I. Jagielló Władysław néven (a lengyel történetírásban), vagy I. Ulászló néven (a magyar történetírásban) nevezik. Az itinerárium végső dátuma az alig húszéves uralkodó halála a törökök ellen vívott várnai csatában 1444. november tizedikén.

Az „Itineraria Jagiellonów” (A Jagiellók Itineráriumai) sorozatban elfogadott gyakorlat szerint III. Władysław itineráriuma mint lengyel király tartózkodásának helyeit és dátumait tartalmazza, tehát mint litván nagyherceg formális litvániai uralkodásának adatait is (1434–1444), valamint mint magyar királyt (1440–1444).

2) 2014-ben a PAN Történeti Intézet dolgozói – a közben elhunyt dr. hab. Izabela Skierska és dr. Grażyna Rutkowska – és az Intézet munkáiban résztvevő Antoni Gaşiorowski, a vállalkozás ötletadója, megkezdték az „Itineraria Jagiellonów” sorozat kiadását. A Jagiellók az első olyan európai dinasztia, amely minden képviselőjének, a lengyel királyoknak és királynéknak elkészül az itineráriuma. III. Władysław a harmadik lengyel uralkodó, akinek az itineráriuma megjelenik ebben a sorozatban. Ugyanúgy, mint a sorozat

előző darabjai, nemcsak hagyományos és könnyen használható kimutatás, hanem további információkat is tartalmaz. Gazdagítják adatok a király egyes tartózkodási helyein tartott gyűlésekről, a király részvételéről az udvari bíróságokon, az általa kiállított fontosabb dokumentumokról (jogok, kiváltságok megerősítése, hadüzenetek), hadmozdulatokról, hódolatokról, a király családi eseményeiről, és hasonlókról. Igen sok van ezekből, különösen az itinerárium első részében. Magyarázza az, hogy ez az időszak sok szempontból különleges volt. Władysław nem egészen tíz éves gyermekként került trónra, és nagykorúságáig (1438) tutorok, tanácsadók voltak segítségére (ezért találhatunk információkat róluk az uralkodó társaságában, például *de consilio consiliariorum et tutorum nostrorum*).

3) Már koronázása után néhány hónappal, apja példáját követve, országa bejárására indult, bár először kisebb távolságokra. Kedvelt útiránya volt Ruś, ahol bizonyíthatóan két egymást követő karácsonyt is töltött (kétségtelenül 1435 januárjában, és 1435–1436 fordulóján). Hosszabb utat ezen a területen 1436 nyarának végén tett. Ezekon kívül két hosszabb útról tudunk: 1435. májusában Sieradzba (országgyűlésre), majd 1436 nyarán Łęczycébe (ami a keresztlovagokkal kötött brzeski egyezmény határozatainak betartásával függött össze). Érdekes, hogy nem lehetett III. Władysław nagylengyelországi tartózkodásának nyomára akadni, bár a bírósági jegyzőkönyvekben többször található információ ügyek elhalasztásáról a király ítéletéig, vagy megjelenéséig. Nem volt Litvániában sem, ami – a bonyolult belügyi helyzet miatt – érthető.

A „tanácsadók regnálása” idejéből hiányoznak feljegyzések még a Nowy Korczynba történő utazásáról is, ahonnan egyedül az 1438-as országgyűlésen való részvételét jegyezték fel, ahol a cseh koronának a király testvére, Kázmér által való elfogadásáról tárgyaltak. Röviddel ezután Władysław hadai élén Kázmérral, a megválasztott királlyal Prága felé indult. A cseh hadjárat végül „csak” sziléziai lett, ahol különböző helységek közelében – egészen Csehország határáig – tábort ütött a sereg, és ahol a sziléziai hercegek hódolatát fogadták (valószínűleg nem mindig maga a király, hanem a sereg parancsnokai).

A sikertelen hadjárat után röviddel a király újra útnak indult, ezúttal Piotrkówba a rendek gyűlésére, hogy teljesítse anyja és a Királyság nagyjai által Krakóban, még koronázása előtt (1434. július huszonötödikén) tett ígéretet, hogy nagykorúsága elérése után megerősíti az elődei által adott országos jogokat és kiváltságokat.

1439-ben – amikor az új évet Łęczycében köszöntötte – a király lényegesen többet utazott, így Lublinba, Chełm vidékére és Ruśba. Részt vett nemesi gyűléseken: Nowy Korczynban és Bieczben. 1439 és 1440 fordulóját viszont Krakóban töltötte, az események alakulására várva Albert (magyar király) hirtelen halála után. Ez nem akadályozta meg rövid utak megtételében, például Niepołomicébe. Rendkívül jól dokumentált – mind Jan Długosz

beszámolójának, mind számos más fennmaradt írásos bizonyítéknak köszönhetően – útja Szent István koronájáért, valamint a koronázásra való várakozása, (a koronázás 1440. július 17-én történt). Magyarországi tartózkodásának napjait Ulászló főleg Budán töltötte. Új országában nem akarta a királyi hatalmat országjárással biztosítani, megmaradt a rezidencionális formánál. Összefügghetett ez az országban uralkodó bizonytalan állapotokkal (belháború). A fővárosban való tartózkodást azért megszakították kisebb-nagyobb utak közeli helyekre, például a Csepel-szigetre (pihenni, vadászni, vagy egy járvány elől menekülve).

Az itinerárium segítségével nyomon követhetjük Ulászlónak az özvegy Erzsébet királyné csapataival harcoló hadai mozgását (Erzsébet 1442. decemberében bekövetkezett haláláig). Ugyanígy jól ismert a két nagy, törökök elleni hadjárata. Az első, 1443/1444-ben, amelyben a király Szerbiáig hatolt (csata Zlatica alatt), a második pedig 1444-ben Bulgáriába, mely a király tragikus halálával végződött a várnai csatában.

4) Az I. Ulászló itineráriumával foglalkozó kutatások újrafelvétele annak köszönhető, hogy hozzáférhetővé vált az interneten a Magyar Országos Levéltár (<http://mol.gov.hu>) Magyarország 1526-ig terjedő középkori történetét érintő óriási anyaga (közel kétszáz ezer dokumentum). Ebben magának a Magyar Országos Levéltárnak mintegy százezer dokumentuma, és a magyar középkort érintő más, Budapesten vagy akár a mai Magyarország határain kívül található archívumok anyaga van. Ugyancsak újabban hozzá férhetőek az interneten (www.archivamedievala.ro) a román archívumokban található dokumentumok szkennelt változatai. Az anyaggyűjtésben nagy segítséget nyújtott tizenöt európai ország hatvannál több archívumának és könyvtárának anyaga, melyet a monasterium.net virtuális felületen tettek közzé.

III. Władysław tízéves uralkodásának idejéből sikerült mintegy ezeregyszáz dokumentumot és levelet felkutatni. Nagyrésztük Varsóban, a Régi Dokumentumok Archívumában, és más hazai állami és egyházi archívumokban található (lásd a rövidítések részletes jegyzékét). Találhatók még anyagok olyan intézmények archívumaiban is, melyek valamikor a régi Lengyel Királyság területén voltak, elsősorban Ukrajna Központi Állami Történelmi Archívumában Lwówban. Nagyszámú dokumentum található a hajdani Szent Istváni Szent Korona országaiban is (ma magyar, szlovák, horvát és román archívumokban). Az itineráriumban felhasználták a hajdani Königsberg (lengyelül Królewiec) ma Berlin-Dahlemben levő iratait, valamint a lengyelországi kereszteslovagok Bécsben őrzött iratait.

III. Władysławnak a Metryka Koronnában (a királyi kancellária iratainak jegyzéke) levő dokumentumait is figyelembe vették. Online hozzáférhetőek a Lengyel Heraldikai Társaságnak köszönhetően (<http://pther.net/MK>). Megtalálhatók az AGAD internetes oldalán is, amelyik egyben a Metryka

Koronna teljes állományának jegyzéke, és segítségével hozzáférhető a Metryka más kötetei is (http://www.agad.gov.pl/inwentarze/Metr_Korx.xml). A diplomatáriuszok, katalógusok és leltárak segítségével (felsorolva a rövidítések jegyzékében) feltalált leveleken és dokumentumokon kívül az itineráriumban megtalálhatók számadáskönyvekből nyert információk is, például Lwow városából. Újból átvizsgálták a városi és nemesi (bírósi), úriszéki jegyzőkönyveket, összegyűjtötték a király udvari bíróságokon való részvételéről szóló információkat. Elsőrendű fontosságú az 1436. február huszonharmadiktól megőrzött (esetleg vezetett?) királyi bírósági jegyzőkönyv (*in curia*). Jan Długosz krónikájának adatait is felhasználták, helyenként korrigálták. Kivételes esetben irodalmi művekben található adatokat is kiaknáztak, korábbiakban (például J. Dąbrowski), vagy akár legújabbakban (J. Jefferson).

5) Az Itinerárium kiadói elvei és gyakorlata megegyezik az előző kötetekével. Így meg van adva sorban: az év, helység (a nevek írásának alkalmazott szabályait a helynevek alfabetikus jegyzékében adjuk meg), a tartózkodás kezdete és végpontja – itt található minden lényeges adata a forrás(ok)nak. Következik a király programjának napokra bontása az adott helyen minden fontos forrás megadásával (eredetiek, másolatok, kivonatok, regesták, levéltári és könyvtári leltárak, stb. Ezeket = jel köti össze, míg – jel jelöli ugyanazokat az adatokat, de más forrásokból). Hibásan megadott vagy olvasott adatok korrigálásra kerültek, vagy lábjegyzetben tárgyalja a kiadás. A források adatait – ha arra szükség van – a kiadó rövid kommentárja egészíti ki, ami szögletes ([]) zárójelben van. A kiegészítő információk < > jelben vagy a közölt forrás előtt, amelyről szó van, vagy – ha bővebb információról van szó – lábjegyzetben vannak megadva. Az Itineráriumban dátummal rendelkező dokumentumok és levelek vannak, vagy olyanok, melynek keltezését nagy valószínűséggel meg lehetett állapítani. Olyan dokumentumok, melyekben nem található meg a kiállítás helye, csak akkor kaptak helyet, ha valószínűsíteni lehetett az adott helységgel való kapcsolatát (leginkább a keltezés alapján). Dokumentumok, melyekből keltezés és a kiállítás helye is hiányzik, nem kaptak helyet a gyűjteményben. Kizárták a Kislengyelországban a király nevében kiadott bírósági büntetések is. Mindig igyekeztek megtalálni az eredeti okiratokat és leveleket, vagy legalább az első másolatokat (transumptokat, regestákat, hivatkozásokat, stb.). Néhány esetben előző kiadásokra hivatkozik a munka.

Kiegészítésként elemezték a hibásan keltezett dokumentumokat, a tévesen III Władysławnak tulajdonítottakat, hamisítványokat, megkérdőjelezhető hitelességűeket, valamint olyanokat, melyeket a király nevében annak távolléte alatt állítottak ki. A kiadványhoz csatolva van S.A.Sroka kommentárja a magyar diplomatikáról, valamint térképek.

Fordította Kamocki Etelka

MAPY

**MIEJSCA POBYTU
WŁADYSŁAWA III**

Miejsca pobytu króla Władysława III w latach 1434–1440

Wisła

Wieprz

Wieprz

San

Wisłoka

Jedlnia
Kamień nad rzeką Czarną

Solec

Lublin

Urzędów

Krasnystaw

Biała

Szczepieszyn

Sandomierz

Koprzywnica

Ropczyce

Biecz

Przemyśl

Medyka

Wisznia

Gródek

Lwów

Sambor

Stary Sambor

Sól

Miejsca pobytu króla Władysława III w latach 1440–1444

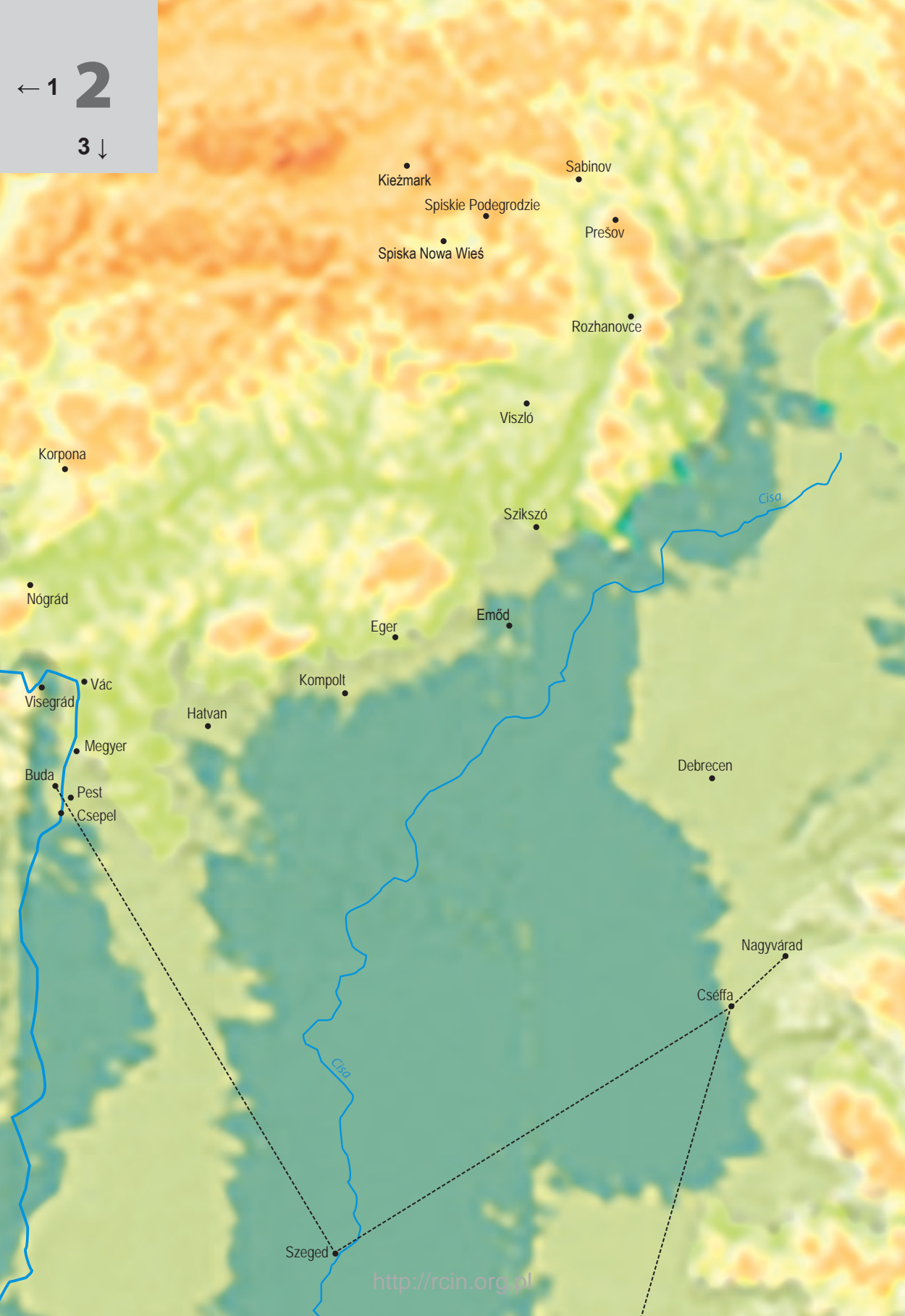
1 2 →

----- Orientacyjna trasa wyprawy wojennej z 1444 r.

← 1 2

3 ↓

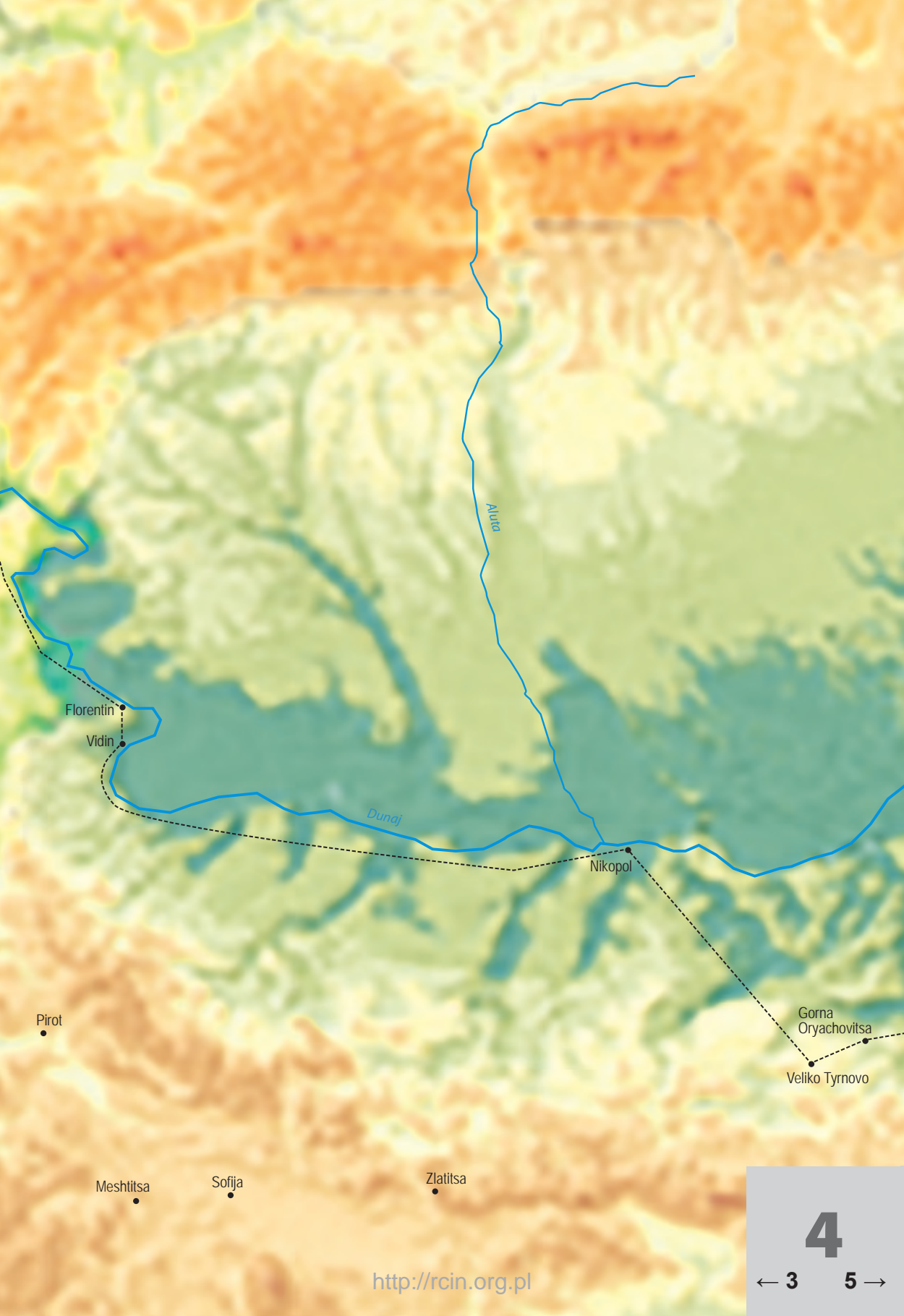

2 ↑

3

4 →

Florentin

Vidin

Dunaj

Aluta

Nikopol

Gorna
Oryachovitsa

Veliko Tŕrnovo

Pirot

Meshtitsa

Sofija

Zlatitsa

Dunaj

Shumen

Novi Pazar

Mihalich

Varna

Provadiya

Ovech

Petrich

Morze Czarne

5

← 4

<http://rcin.org.pl>

ITINERARIA JAGIELLONÓW

- Tom I: Grażyna Rutkowska, *Itinerarium króla Kazimierza Jagiellończyka 1440–1492*, Warszawa 2014
- Tom II: Antoni Gąsiorowski, *Itinerarium króla Władysława Jagiełły 1386–1434*, Warszawa 2015
- Tom III: Krzysztof Pietkiewicz, *Itinerarium króla Aleksandra Jagiellończyka 1492–1506*, Warszawa 2016
- Tom IV: Stanisław A. Sroka, Wioletta Zawitkowska, *Itinerarium króla Władysława III 1434–1444*, Warszawa 2017

